

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Utbildningsstatistisk årsbok 2008

Utbildning och forskning

Utbildningsstatistisk årsbok 2008

Sveriges officiella statistik

Statistiska centralbyrån

2007

Yearbook of Educational Statistics 2008

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2007

Tidigare publicering Utbildningsstatistisk årsbok 2005
Previous publication Yearbook of Educational Statistics 2005

Producent SCB, enheten för statistik om utbildning och arbete
Producer Statistics Sweden, Education and Jobs
SE-701 89 Örebro
+46 19 17 60 00
ua@scb.se

Förfrågningar Karin Björklind +46 19 17 62 68
Inquiries karin.bjorklind@scb.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, *Utbildningsstatistisk årsbok 2008*.

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). It may be used freely and quoted. When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, *Yearbook of Educational Statistics 2008*.

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarebearbetningar av statistiken.

Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Omslag/Cover: Ateljén, SCB.

Foto: Ina Agency Press AB/BE&W

Foton inlaga: Marie Almers, SCB (*ej sid. 179, 181, 221, 229, 243 och 258*)

ISSN 1654-4447 (online)

ISSN 0348-6397 (print)

ISBN 978-91-618-1402-2 Hela verket (print)

ISBN 978-91-618-1403-9 Text (print)

URN:NBN:SE:SCB-2007-UF0107TEXT_pdf (pdf)

Printed in Sweden

SCB-Tryck, Örebro 2007:11

Förord

I Sverige finns ett stort och varierat utbud av utbildningar. Möjligheten att välja olika vägar inom utbildningssystemet är många. I princip är utbildningssystemet utformat så att alla har möjlighet att delta, utan begränsningar av kön, ålder eller ekonomiska resurser.

I Utbildningsstatistisk årsbok finns statistiken samlad för att ge en översiktlig beskrivning av det svenska utbildningsväsendet.

Framställningen av boken har möjliggjorts genom att Utbildningsdepartementet ställt resurser till SCB:s förfogande. Alla som arbetar med utbildningsstatistik vid Statistiska centralbyrån har medverkat vid framställningen av boken. Arbetet har letts av Karin Björklind.

Statistiska centralbyrån i november 2007

Anna Wilén

Kajsa Swenson

Foreword

A variety of educational programmes are available in Sweden. The educational system offers people many different paths to choose. In principle the educational system is designed so that all people have an opportunity to participate, regardless of sex, age or economic resources.

The publication entitled Yearbook of Educational Statistics includes a collection of statistics that provide an overall description of the Swedish educational system.

The production of this book has been made possible through funding from the Ministry of Education and Science to Statistics Sweden. Everyone working with educational statistics at Statistics Sweden has contributed to the production of the book. The project has been led by Karin Björklind.

Statistics Sweden, November 2007

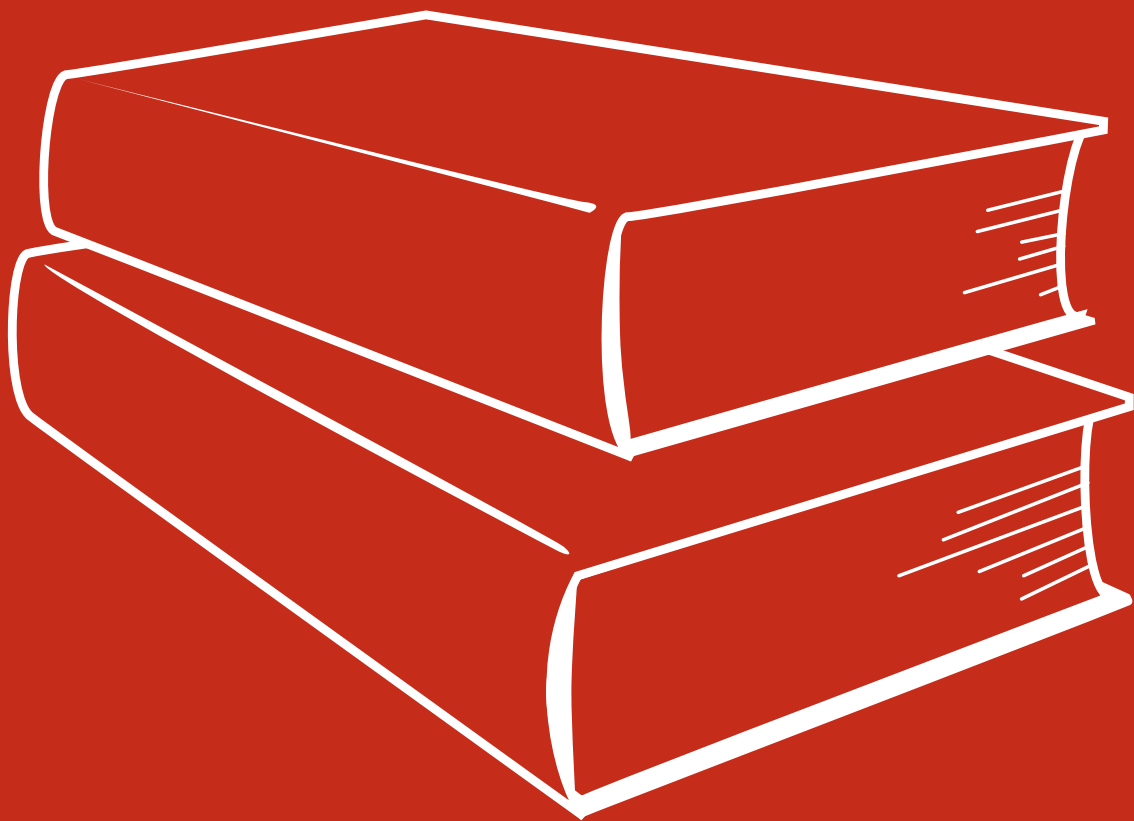
Anna Wilén

Kajsa Swenson

Innehåll

Förord	3
Utbildning i Sverige	7
Befolkningens utbildning	9
Deltagande i utbildning	23
Övergång mellan utbildningar	37
Elevövergångar	39
Barnomsorg	47
Barnomsorg	49
Barn- och ungdomsutbildning	63
Förskoleklass	65
Grundskolan	71
Särskolan	95
Specialskolan	103
Gymnasieskolan	109
Högre utbildning	133
Grundutbildning	135
Forskarutbildning	179
Vuxenutbildning	193
Kommunal vuxenutbildning	195
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda	215
Svenska för invandrare	221
Kompletterande utbildningar	229
Kvalificerad yrkesutbildning	235
Folkhögskolan	241
Studieförbunden	251
Personalutbildning	257
Arbetsmarknadsutbildning	263
Utbildning – Arbete	275
Efter studierna	277
Internationell utblick	291
Utbildningsmål inom Europa	293
Svensk utbildning i internationell statistik	301
Referenslista	328
List of terms	332

Utbildningen i Sverige

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

Musik i grundskolan och sömnad på gymnasiet, för att det är kul och praktiska ämnen.

Annelie, 16 år

Jag har alltid tyckt att biologi varit intressant. Har alltid gillat det där med blommor och bön.

Mikael, 32 år

Det tror jag var rättstavning. Eftersom jag kunde stava en hel del ord rätt fick jag mycket beröm av fröken.

Gösta, 64 år

Befolkningens utbildning

Människor har alltid samlat in kunskap från olika håll, frånvaron av en skola har aldrig hindrat människor att lära sig. I Sverige genomfördes tidigt, internationellt sett, en nioårig skola för alla. Det fanns också tidiga strävanden att ge en så stor del av befolkningen som möjligt en bred utbildning på gymnasial nivå.

Utbildningsnivå

Sverige har en välutbildad befolkning

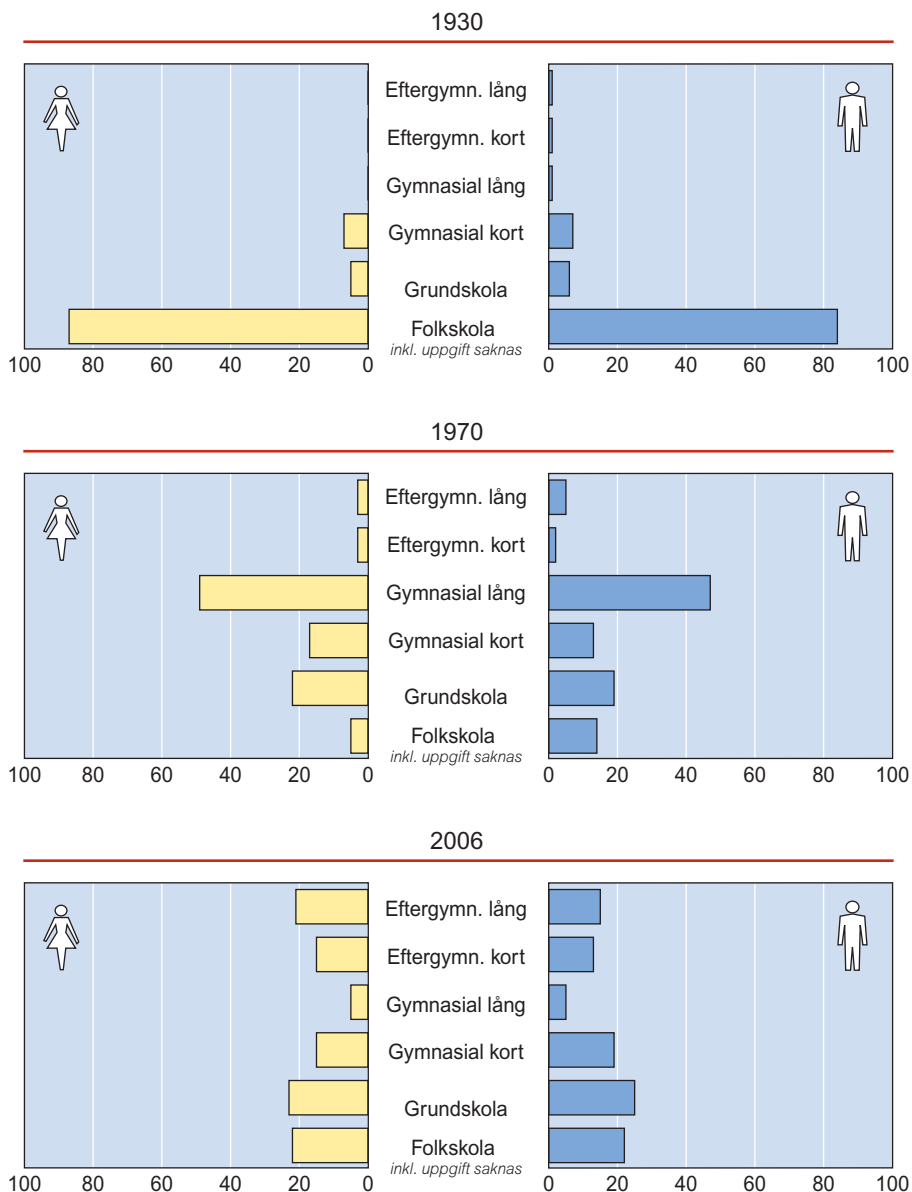
Utbildningsnivån har stigit kraftigt i Sverige under 1900-talet. På 1930-talet hade de flesta i befolkningen endast gått igenom folkskola. Nu, 70 år senare, är det bara en liten del av befolkningen som endast har utbildning på folkskole- eller grundskolenivå.

Under senare årtionden har en successiv utbyggnad av utbildningssystemet genomförts, framförallt inom gymnasieskolan och högskolan. Denna innebär att utbildningsnivån fortsätter att stiga efter hand när nya generationer växer upp och gamla försvinner. Detta under förutsättning att nuvarande studiemönster fortsätter.

Nu har drygt hälften av Sveriges befolkning i åldrarna 25–64 år minst en 3-årig gymnasial utbildning. Mer än var tredje person har någon form av eftergymnasial utbildning och var femte minst treårig eftergymnasial utbildning. Den enskilt vanligaste utbildningsbakgrunden 2006 är högst 2-årig gymnasial utbildning, vilket tre av tio personer har som sin högsta utbildning.

Fördelning av befolkningens utbildningsnivå åren 1930, 1970 och 2006

Procent. Personer i åldern 16–59 år.

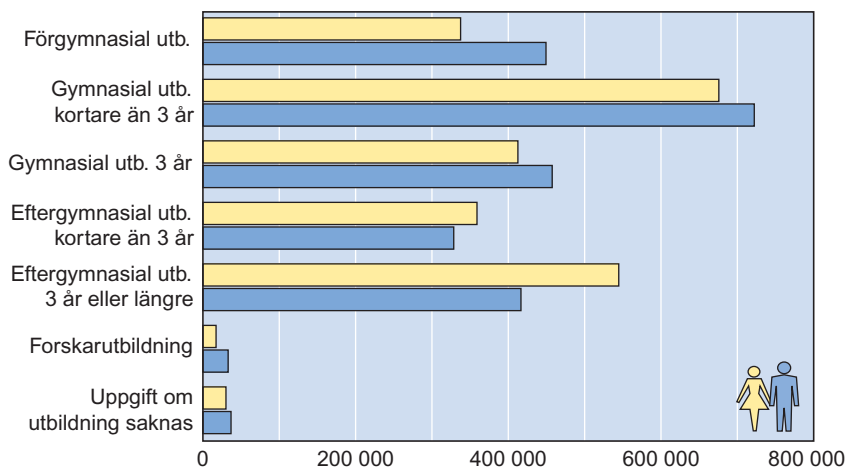
Kvinnor är högre utbildade än män

Fram till och med mitten av 1990-talet var det fler män än kvinnor som hade en längre eftergymnasial utbildning. Därefter skedde en förändring till kvinnornas fördel. Detta berodde bland annat på att kvinnorna i allt högre grad studerade i högskolan. Dessutom förlängdes några stora kvinnodominerade högskoleutbildningar i början av 1990-talet. Dessa räknas nu in bland långa eftergymnasiala utbildningar. Två exempel är sjuksköterske- och förskollärarytbildningarna.

Kvinnorna är högre utbildade i alla åldersgrupper med undantag av gruppen över 65 år. Utbildningsnivån är särskilt hög bland yngre kvinnor, där andelen högutbildade i vissa åldrar är 10 procentenheter högre än andelen högutbildade män i samma ålder. Personer med forskarutbildning, den högsta formella utbildningsnivån, är fortfarande en mansdominerad grupp. Av 50 000 forskarutbildade i åldrarna 25–64 år är 33 000 män.

Befolkningen år 2006. Fördelad efter utbildningsnivå

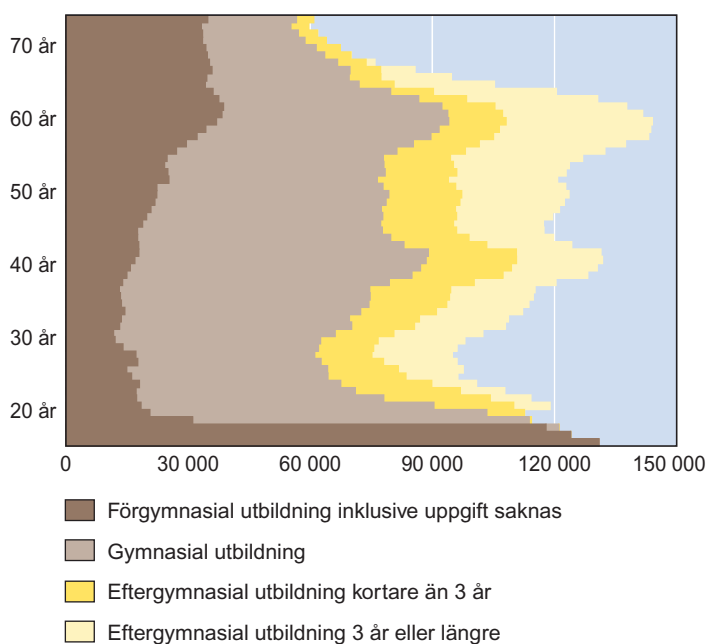
Antal personer i åldern 25–64 år

Högst utbildningsnivå bland 25–34-åringarna

Som en följd av utbildningssystemets utveckling, framförallt i form av gymnasieskolans och högskolans expansion, är den yngre befolkningen i genomsnitt högre utbildad än den äldre. I åldersgruppen 25–34 år har tre fjärdedelar minst 3-årig gymnasial utbildning och nästan en tredjedel en längre eftergymnasial utbildning. Kvinnorna i denna åldersgrupp har en mycket hög utbildningsnivå, nästan hälften har någon form av eftergymnasial utbildning. Från 55 års ålder sjunker utbildningsnivån för varje årskull. Bland 65–74-åringarna har fyra av tio endast en förgymnasial utbildning. Majoriteten av dessa har enbart folkskola. Bara en av tio är högutbildad.

Befolkningen år 2006. Fördelad efter utbildningsnivå och ålder

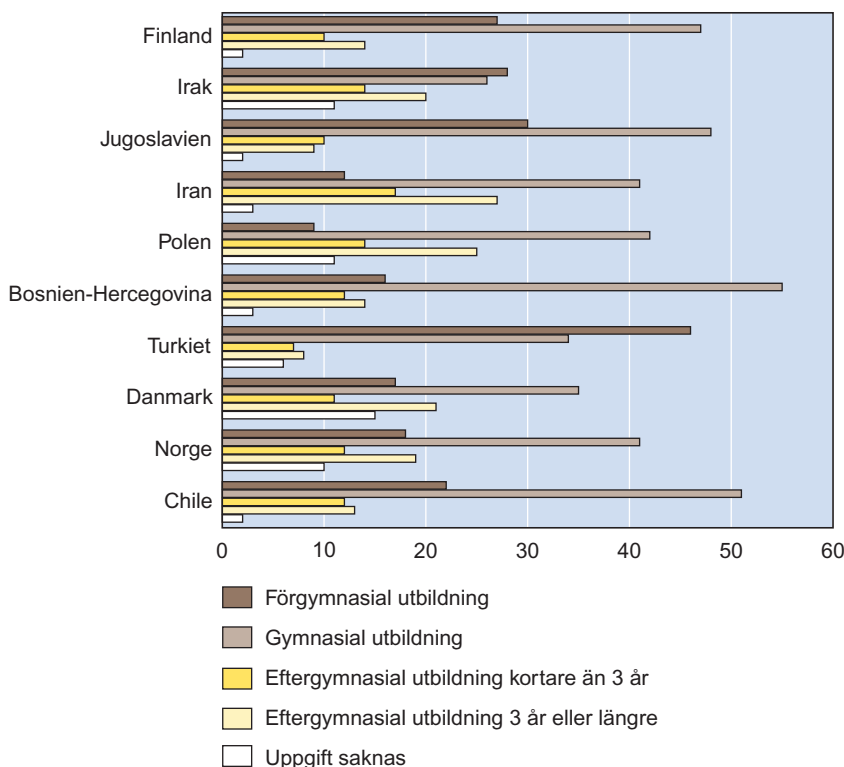
Stora skillnader mellan invandrargrupper

Under 2006 var 16 procent av Sveriges befolkning i åldrarna 25–64 år födda i annat land än Sverige. De utrikes födda har som helhet ungefär samma utbildningsbakgrund som de inrikes födda. Skillnaderna är däremot stora mellan olika grupper av invandrare. Det beror på att de har invandrat från olika länder, under skilda omständigheter och under olika tidsperioder.

Den största gruppen utrikes födda i Sverige är personer födda i övriga Norden, varav de flesta kommer från Finland. Dessa har i genomsnitt en ganska låg utbildningsnivå. I stor utsträckning beror det på att andelen äldre i den finlandsfödda gruppen är större än i totalbefolkningen, vilket normalt innebär en lägre utbildningsnivå. Trots den relativt låga utbildningsnivån bland finländarna i Sverige är Finland det enskilda land som bidragit med flest högutbildade personer till Sverige.

Flera stora invandrargrupper har en högre utbildningsnivå än inrikes födda. Av dem som är födda i Iran och Polen i åldrarna 25–64 år har 27 respektive 25 procent en minst 3-årig eftergymnasial utbildning. Några andra stora grupper av utrikes födda har i genomsnitt en lägre utbildningsnivå än inrikes födda. Knappt hälften av dem som är födda i Turkiet har endast förgymnasial utbildning. Invandrare från Jugoslavien och Irak har också relativt låg utbildningsnivå.

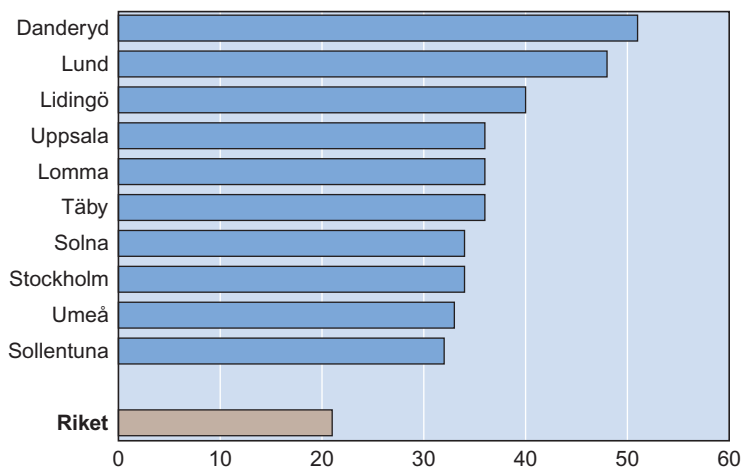
Utrikes födda från de vanligaste födelseländerna år 2006. Fördelning av utbildningsnivå inom respektive land Procent

Högst utbildningsnivå i Stockholmsområdet

Utbildningsnivån är högst i storstadsregionerna och i residensstäderna. Där finns fler arbetsplatser för akademiker och högutbildade i form av kunskapsintensiva företag, lärosäten och myndigheter än i resten av landet. Allra högst är utbildningsnivån i Stockholmsområdet. I flera Stockholmskommuner är andelen högutbildade över 30 procent. Danderyds kommun har störst andel högutbildade i Sverige med 51 procent. Endast Lund kommer i närheten med 48 procent högutbildade.

Kommuner med störst andel invånare med minst treårig eftergymnasial utbildning år 2006 *Procent. Personer i åldern 25–64 år*

Fler högutbildade arbetar

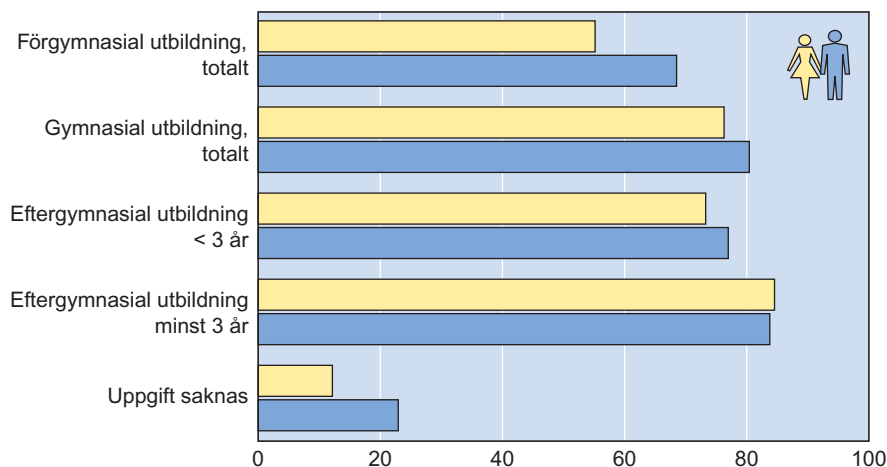
Strukturförändringarna inom näringslivet och arbetslivet har i övrigt medfört att kunskapskraven har ökat. Idag krävs minst gymnasieutbildning för de flesta arbeten. I och med det har lågutbildade fått svårare att hävda sig på arbetsmarknaden. En annan anledning till att färre lågutbildade arbetar är att personer i åldern 60–64 år är överrepresenterade bland de lågutbildade och att många i denna ålder redan lämnat arbetsmarknaden.

Under 2005 förvärvsarbetade 76 procent av befolkningen i åldern 20–64 år. Bland högutbildade förvärvsarbetade 84 procent, kvinnor i något högre utsträckning än män. Kvinnor har, som tidigare nämnts, i genomsnitt högre utbildningsnivå än män. Trots det generella sambandet mellan hög utbildningsnivå och förvärvsarbete var färre

kvinnor än män sysselsatta. Av kvinnorna arbetade 74 procent mot 77 procent av männen. Skillnaden mellan könen är störst bland de lågutbildade. Av dem med endast förgymnasial utbildning arbetade nästan 70 procent av männen men endast 55 procent av kvinnorna.

Andel sysselsatta år 2005. Fördelade efter utbildningsnivå

Procent. Personer i åldern 20–64 år

Män ofta högutbildade i kvinnodominerade branscher

Utbildningsnivån för de förvärvsarbetande varierar kraftigt mellan olika näringsgrenar. Lägst andel högutbildade finns inom "Byggverksamhet", "Jordbruk, skogsbruk och fiske", och inom "Handel och kommunikation". Däremot är förvärvsarbetande inom "Utbildning och forskning", "Offentlig förvaltning" och "Finansiell verksamhet och företagstjänster" i genomsnitt högt utbildade. Nästan hälften av de förvärvsarbetande inom näringsgrenen "Utbildning och forskning" är högutbildade.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns utbildningsnivå är stor inom vissa näringsgrenar. Män i kvinnodominerade områden har ofta högre utbildningsnivå än kvinnorna. Detsamma gäller för kvinnor i flera mansdominerade branscher. Två tydliga exempel är "Vård och omsorg" och "Byggverksamhet", där det underrepresenterade könet är litet till antalet men har högre utbildningsnivå.

Befolkningen med minst treårig eftergymnasial utbildning år 2005¹⁾.
Fördelade efter näringsgren och utbildningsnivå
Procent. Personer i åldern 20–64 år

Näringsgren (SNI 2002)	Kvinnor	Män	Samtliga
Förvärvsarbetande totalt	24	18	21
Jordbruk, skogsbruk och fiske	11	5	6
Tillverkning och utvinning	16	11	12
Energiproduktion, vattenförsörjning och avfallshantering	23	13	15
Byggverksamhet	14	3	4
Handel och kommunikation	10	8	9
Finansiell verksamhet och företagstjänster	24	30	27
Utbildning och forskning	44	57	48
Vård och omsorg	23	39	25
Personliga och kulturella tjänster	16	16	16
Offentlig förvaltning m.m.	36	36	36
Ej specificerad verksamhet	16	13	15
Ej förvärvsarbetande	12	12	12
Totalt	21	17	19

1 Se textavsnittet om jämförbarhet mellan åren på den inledande textsidan.

Utbildningsinriktning

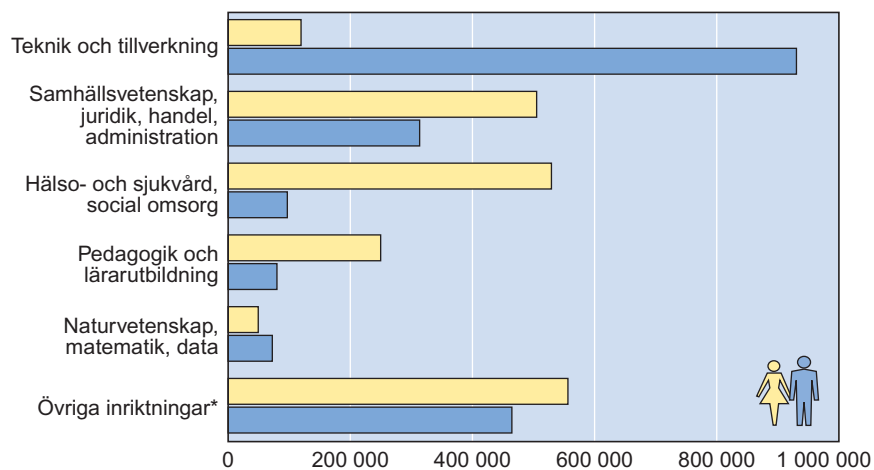
Kvinnor och män väljer olika utbildningsinriktning

Det är nu, liksom förr, stor skillnad mellan kvinnor och män när det gäller inom vilket område man väljer att utbilda sig. De flesta kvinnor har en utbildning inriktad mot hälso- och sjukvård, samhällsvetenskap eller läraryrken. Teknik och tillverkning, som i dag är den vanligaste utbildningsinriktningen för personer i åldern 25–64 år, domineras helt av männen. Nio av tio personer som har sin högsta utbildning inom teknikområdet är män.

Vid en jämförelse mellan yngres (25–34 år) och äldres (55–64 år) utbildningsinriktning finns en del skillnader. Det är färre yngre med en utbildning inom "hälso- och sjukvård" och "pedagogik och lärarutbildning" än bland de äldre. Inom teknik och tillverkning är det ingen större skillnad mellan åldersgrupperna, medan det är vanligare bland yngre med en utbildning inom naturvetenskap, data och matematik.

Skillnaderna mellan de yngre och de äldre ser lite annorlunda ut när man studerar könen var för sig. Bland de yngre männen har färre en utbildning inom "teknik och tillverkning" och "pedagogik och lärarutbildning" än bland de äldre. "hälso- och sjukvårdsutbildning" är lika ovanlig bland yngre och äldre män.

De yngre kvinnorna har i något mindre utsträckning en utbildning inom "hälso- och sjukvård" och "pedagogik och lärarutbildning" än de äldre. En större andel av de yngre kvinnorna har däremot en utbildning inom "teknik och naturvetenskap".

Befolkningen med minst gymnasial utbildning år 2006. Fördelad efter utbildningsinriktning*Antal. Personer i åldern 25–64 år*

*I övriga inriktningar ingår: Allmän utbildning, Humaniora och konst, Lant- och skogsbruk, Djursjukvård samt Tjänster

Migration

In och utvandring för personer födda i Sverige

Under perioden 2000–2006 har årligen omkring 10 000–13 000 personer födda i Sverige utvandrat till andra länder. Under samma tid återvände årligen i genomsnitt knappt 9 000 inrikes födda personer till Sverige.

In- och utvandring åren 2000–2006 för personer födda i Sverige

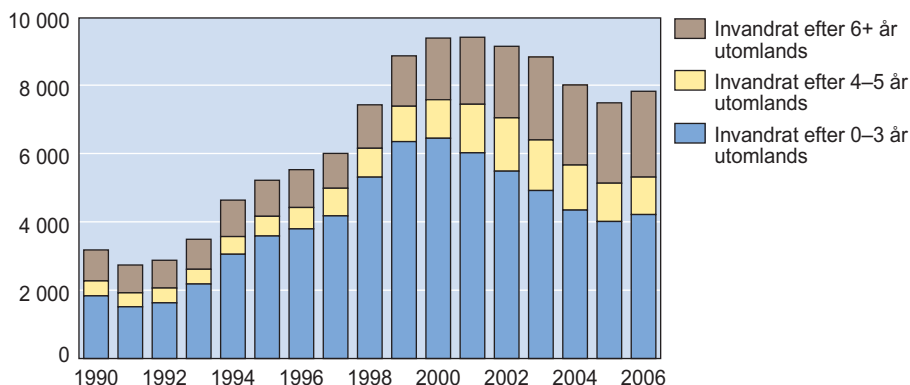
Antal

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Invandring	9 400	9 400	9 100	8 800	8 000	7 500	7 800
Utvandring	12 700	11 300	10 400	10 900	11 000	12 000	13 500

Att återinvandringen minskat beror till stor del på att utvandringen av inrikes födda var stor under senare delen av 1990-talet. Många av dessa återvände efter relativt kort tid utomlands. Av de inrikes födda utvandrare som återinvandrade år 2000 hade mer än två av tre varit utomlands mindre än tre år. Av dem som återvände år 2006 hade nästan hälften varit utomlands mer än tre år.

Invandring åren 1990–2006 för personer födda i Sverige. Fördelad efter återinvandringsår

Antal

Under 2006 var 3-årig gymnasienivå och minst 3-årig eftergymnasial utbildning (exkl. forskarutbildning) den vanligaste högsta utbildningen för utvandrade personer födda i Sverige. Båda utbildningsgrupperna hade ca 30 procent av personerna vardera. Samma gäller för invandrade personer med en något mindre andel, 25 procent av personerna i vardera utbildningsgruppen.

In och utvandring av utrikes födda

Invandringen av utrikes födda har ökat under perioden från drygt 33 000 år 2000 till drygt 65 000 år 2006. Den största ökningen skedde mellan åren 2005 och 2006, främst på grund av den tillfälliga asyl-lagen som underlättade för barnfamiljer och asylsökande som vistats länge i landet att få uppehållstillstånd.

Antalet utvandrade personer har visserligen ökat under tidsperioden, men inte i samma utsträckning som invandringen. Under 2000 utvandrade 12 000 mot 20 000 personer under 2006. En stor del av de utrikes födda invandrarna de senaste åren har varit flyktingar, men en del av den ökande invandringen av utrikes födda förklaras också av att fler sökt sig till Sverige för att studera.

In- och utvandring 2000–2006 för utrikes födda. Antal

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Invandring	33 100	34 500	37 500	38 500	38 100	41 800	65 000
Utvandring	12 000	11 900	13 300	14 800	15 800	15 900	20 400

Bland de 65 000 invandrade personerna under 2006 saknar SCB uppgifter om utbildningsnivå för 62 procent. SCB skickar årligen ut en enkät för att samla in dessa uppgifter efter att de folkbokförts, men det resulterar inte i någon heltäckande information. För år 2000 saknas alltså uppgift om utbildningsnivå för 22 procent av de utrikes födda invandrarna.

Högutbildade utrikes födda

Var tredje invandrare bland utrikes födda med känd utbildningsnivå hade en lång högskoleutbildning, det vill säga minst 3-årig eftergymnasial utbildning. Största andelen högutbildade kom från Oceanien och Nordamerika med 55 respektive 52 procent. Från Afrika och Europa utom EU 27 och Norden var andelen högutbildade lägst med 22 procent.

Invandring åren 2000–2006 för utrikes födda. Fördelad efter högsta kända fullföljda utbildning. Antal

Utbildningsnivå	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Förgymnasial utbildning kortare än 9 år	3 200	3 200	3 000	3 300	2 900	2 600	3 400
Förgymnasial utbildning 9 år	2 200	2 000	1 900	2 300	2 100	2 100	2 300
Gymnasial utbildning högst 2-årig	2 900	3 200	3 000	3 200	3 200	3 400	3 700
Gymnasial utbildning 3 år	4 100	3 600	3 500	3 500	3 500	3 100	2 800
Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år	4 100	4 700	4 900	5 300	4 400	5 400	4 300
Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre (exkl. forskarutb.)	8 100	8 400	8 900	9 600	9 800	8 800	7 800
Forskarutbild.	1 300	1 300	1 200	700	700	600	600
Uppgift saknas	7 200	8 200	11 200	10 600	11 500	15 800	40 100
Totalt	33 100	34 500	37 500	38 500	38 100	41 800	65 000

Invandring åren 2000–2006 för utrikes födda med minst 3-årig eftergymnasial utbildning. Procent

Utflytningsregion	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Norden utom Sverige	39	38	38	39	40	40	43
EU27 utom Norden	48	51	52	51	49	44	45
Europa utom EU27 och Norden	27	27	27	26	28	27	22
Asien	29	29	32	30	34	32	27
Afrika	25	27	26	24	30	24	22
Nordamerika	57	56	58	53	60	55	52
Sydamerika	32	39	37	38	40	37	40
Oceanien	55	53	49	54	56	54	55
Okänt	31	30	28	26	30	26	18
Totalt	36	37	38	37	39	36	34

Deltagande i utbildning

Utbildning från ungdomsåren räcker oftast inte längre till för att möta nya krav inom arbetslivet och i samhället. Anställda bör på egen hand kunna skaffa sig de kunskaper och färdigheter som behövs för att anpassa sig till nya situationer och utmaningar.

Vuxnas deltagande i utbildning

Formell utbildning bedrivs inom det reguljära utbildningsväsendet av etablerade utbildningsinstitutioner. Till formell utbildning räknas grundskola, gymnasium, högskola/universitet, komvux, kvalificerad yrkesutbildning, långa kurser inom folkhögskolan och arbetsmarknadsutbildning.

Ikke-formell utbildning är utbildning organiserad vid sidan av det reguljära utbildningsväsendet. Hit hör studiecirklar, kortare kurser inom folkhögskolan, personalutbildning och andra kurser, konferenser, seminarier, studiedagar och privatlektioner.

Här ingår även erhållna instruktioner från en handledare, instruktör eller tränare inom något område.

Ikke-formell utbildning delas här upp i tre utbildningsformer:

Personalutbildning avser kurser, studiecirklar, konferenser, seminarier, studiedagar och privatlektioner som helt eller delvis har bedrivits på betald arbetstid.

Undervisning direkt på arbetsplatsen avser utbildning, undervisning eller praktik direkt på arbetsplatsen eller i arbetssituationen med hjälp av handledare eller annan instruktör.

Ikke-formell utbildning utanför jobbet avser ikke-formellt lärande som inte har bedrivits på betald arbetstid. En person kan dock ha deltagit i lärandeaktiviteten av yrkesrelaterade skäl.

Livslångt lärande är ett vitt begrepp som sträcker sig från vaggan till graven. Enligt EU täcker det livslånga lärandet in samtliga aktiviteter som en person deltar i med syfte att förbättra sina kunskaper, sina färdigheter eller sin kompetens inom något område. Vuxnas deltagande i utbildningar, kurser och seminarier utgör därmed viktiga delar i det livslånga lärandet.

Vuxnas lärande delas in i formell utbildning, ikke-formell utbildning och informell utbildning (självstudier). Denna indelning rekommenderas av EU. Detta avsnitt tar främst upp deltagande i formell och ikke-formell utbildning.

Vuxna utbildar sig vanligen på betald arbetstid

Av Sveriges befolkning mellan 25 och 64 år deltog 3,5 miljoner, eller 73 procent, i någon form av utbildning någon gång under en 12-månadersperiod 2005/06. Den vanligaste utbildningsformen är personalutbildning, vilket hälften av 25–64-åringarna deltog i. Den kan ske helt eller delvis på betald arbetstid. Även undervisning direkt på arbetsplatsen kan antas ske under betald arbetstid. I denna utbildningsform deltog var fjärde person.

Deltagandet i formell utbildning är relativt lågt i den studerade åldersgruppen. 13 procent av Sveriges befolkning mellan 25 och 64 år deltog i formell utbildning någon gång under en tolv månaders period 2005/06.

Icke-formell utbildning på betald arbetstid är betydligt vanligare än den som sker utanför jobbet. Undersökningen visar att 26 procent deltog i icke-formell utbildning som inte var jobbrelaterad.

Deltagare i formell och icke-formell utbildning året 2005/06

Personer i åldern 25–64 år

	Kvinnor		Män		Totalt		Köns-fördeln.	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Kv	M
Formell utbildning	378 600	16	232 200	10	640 800	13	62	38
Icke-formell utbildning	1 682 600	71	1 644 300	68	3 326 900	69	51	49
därav								
Personalutbildning	1 163 900	49	1 217 600	50	2 381 400	50	49	51
Undervisning direkt på arbetsplatsen	560 300	24	581 900	24	1 142 100	24	49	51
Icke-formell utbildning utanför jobbet	756 400	32	496 000	20	1 252 400	26	60	40
Totalt antal som deltagit i minst en utbildningsform	1 797 900	76	1 720 300	71	3 518 200	73	51	49

Vilka deltar i utbildning?

Skillnaderna mellan olika grupper när det gäller deltagande i utbildning beror till stor del på att en viss livssituation hänger samman med en viss utbildningsform. Att anställda, men inte arbetslösa, deltar i personalutbildning är ett exempel på sådana skillnader.

Fler kvinnor än män utbildar sig på fritiden

Kvinnor deltar i betydligt högre grad än män i icke-formell utbildning utanför jobbet. 32 procent av kvinnorna deltog i denna utbildningsform 2005/06 mot 20 procent av männen. Kvinnor deltog även i högre grad än män i formell utbildning.

Däremot var skillnaderna mellan könen små för deltagande i utbildning på betald arbetstid (personalutbildning och utbildning direkt på arbetsplatsen). Totalt sett över alla utbildningsformer deltog kvinnor i utbildning i något högre grad än män.

Vanligare bland unga med undervisning direkt på arbetsplatsen

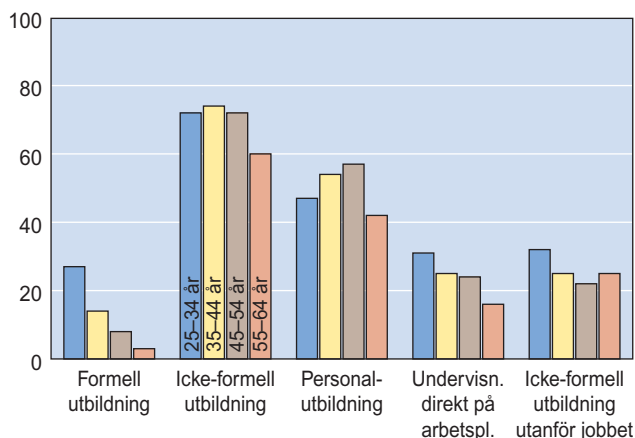
Deltagandet i formell utbildning sjunker med stigande ålder.

Även deltagandet i undervisning direkt på arbetsplatsen sjunker med stigande ålder. I åldersgruppen 25–34 år deltog 31 procent i denna utbildningsform, men endast 16 procent i åldrarna 55–64 år. Övrig utbildning på betald arbetstid, uppvisar däremot ett annat mönster. I denna utbildningsform deltog åldersgruppen 45–54 år i högst grad.

Ålder hade dock liten betydelse för det totala deltagandet i icke-formell utbildning. Undantaget är åldersgruppen 55–64 år där deltagandet var lägre än i övriga åldersgrupper.

Deltagare i utbildning åren 2005/06

Andel deltagare i procent av befolkningen

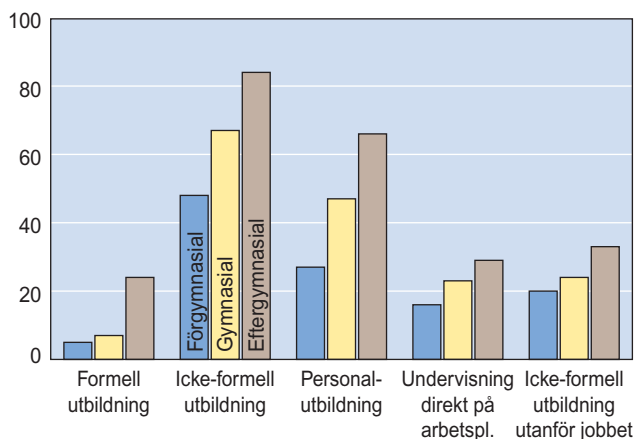

Högtbildade deltar mer i utbildning

Personer med hög utbildningsnivå deltog i högre grad i utbildning. Exempelvis deltog 66 procent av dem med eftergymnasial utbildning i personalutbildning. Av personer med högst förgymnasial utbildning deltog endast 27 procent. Det låga deltagandet i personalutbildning för den senare gruppen kan delvis förklaras av att färre var sysselsatta, jämfört med personer med högre utbildning.

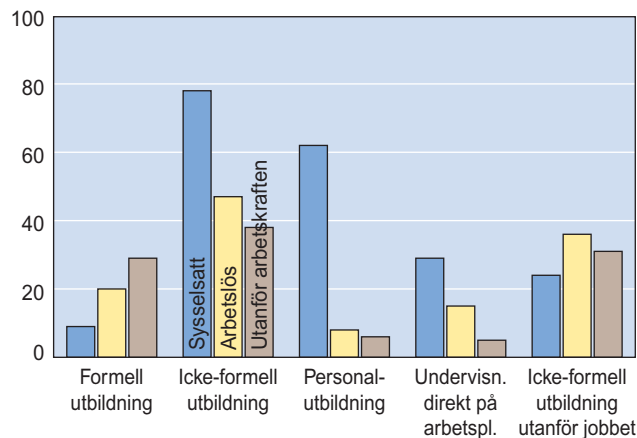
Även för icke-formell utbildning utanför jobbet är deltagandet högre bland personer med hög utbildningsnivå. Var tredje person med eftergymnasial utbildning deltog i denna utbildningsform, mot var femte person med förgymnasial utbildning.

Deltagare i utbildning åren 2005/06. Fördelade efter utbildningsnivå
Andel deltagare i procent av befolkningen. Personer i åldern 25–64 år

Deltagare i utbildning åren 2005/06

Andel deltagare i procent av befolkningen. Personer i åldern 25–64 år

Sysselsatta omfattar anställda personer och egenföretagare

Arbetslösa omfattar personer som var utan arbete men *kunde* arbeta och aktivt sökte arbete

Utanför arbetskraften är personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa

Hur mycket tid ägnas åt icke-formell utbildning?

Att titta på andelen deltagare i icke-formell utbildning ger viss information om omfattningen inom olika grupper av befolkningen. För att få en mer komplett bild kan man dessutom studera antalet timmar som ägnas åt personalutbildning, undervisning direkt på arbetsplatsen och icke-formell utbildning utanför jobbet.

Utbildningstimmar i olika utbildningsformer är relativt jämnt fördelade mellan kvinnor och män. Undantaget är icke-formell utbildning utanför jobbet där kvinnorna stod för cirka 50 miljoner av de totalt cirka 80 miljoner timmar som ägnats åt utbildning av detta slag.

Inom personalutbildning stod männen för den största delen av utbildningstimmar. Detta förklaras huvudsakligen av att en manlig deltagare i genomsnitt hade fler undervisningstimmar än en kvinnlig deltagare.

Hälften av deltagarna ägnade högst 35 timmar under en 12-månadersperiod åt deltagande i icke-formell utbildning. Mediantiden för kvinnor var något högre än för män. Däremot var den genomsnittliga undervisningstiden något högre för män än för kvinnor.

Utbildningstimmar åren 2005/06

	Antal undervisnings- timmar (miljoner tim.)			Medianen av utbildningstim. per deltagare			Genomsnittligt antal utbildnings- timmar per deltagare		
	Kv	M	Tot	Kv	M	Tot	Kv	M	Tot
Icke-formell utbildning	120	120	240	36	33	35	71	73	72
därav									
Personalutbildning	60	70	120	24	27	24	49	55	52
Undervisning direkt på arbetsplatsen	20	20	40	16	13	15	39	39	39
Icke-formell utbildning utanför jobbet	50	30	80	22	22	22	64	59	62

Antalet undervisningstimmar är avrundade till tiotals miljoner. Därför stämmer inte summeringarna av antal undervisningstimmar i tabellen ovan.

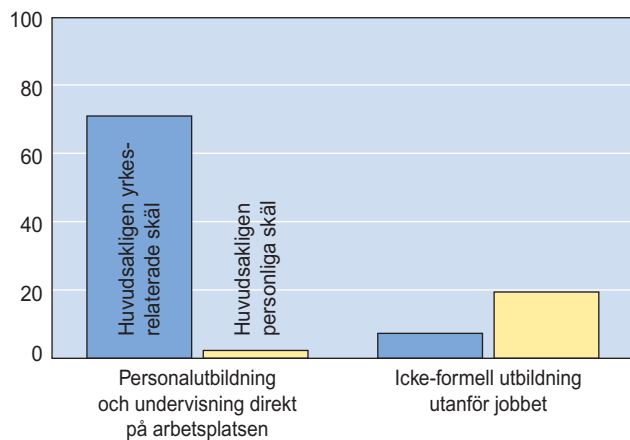
Det genomsnittliga antalet timmar per deltagare är klart högre än medianen. Det beror på att antalet undervisningstimmar är skevt fördelat över deltagarna. En del av deltagarna hade väldigt många undervisningstimmar, vilket påverkat genomsnittet kraftigt.

Icke-formell utbildning sker oftast av yrkesrelaterade skäl

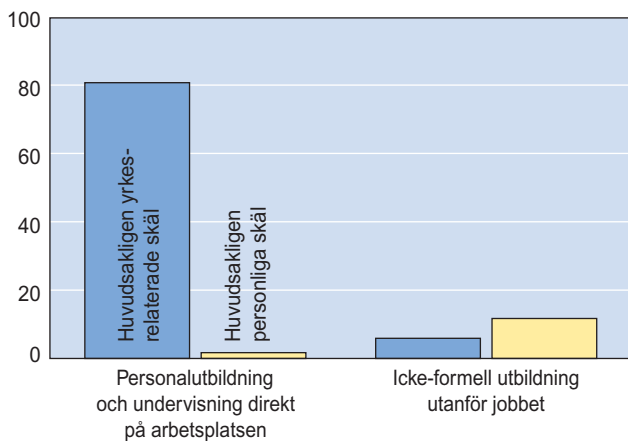
Ungefär 85 procent av männen i icke-formella utbildningar deltog av yrkesrelaterade skäl. Cirka 80 procent skedde på betald arbetstid. Motsvarande andelar för kvinnor var 80 respektive 70 procent.

Ungefär 20 procent av de kvinnor som deltog i icke-formella utbildningar gjorde det av personliga skäl. Motsvarande andel för män var knappt 15 procent.

**Utbildningar åren 2005/06. Fördelade efter anledning till deltagande.
Andel utbildningar i procent av alla icke-formella utbildningar
Kvinnor i åldern 25–64 år**

**Utbildningar åren 2005/06. Fördelade efter anledning till deltagande.
Andel utbildningar i procent av alla icke-formella utbildningar
Män i åldern 25–64 år**

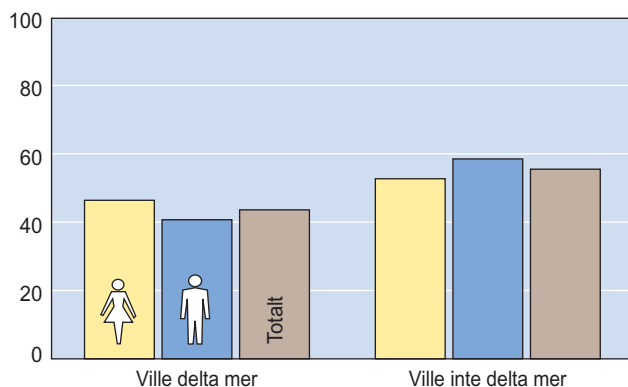

Många vill delta i mer utbildning

Drygt 40 procent av dem som deltog i formell eller icke-formell utbildning hade önskat sig mer utbildning, kvinnor i något högre utsträckning än män. Vanliga anledningar till att man inte deltog i mer utbildning trots att man ville det, var tidsbrist på grund av arbete och familj samt ekonomiska skäl.

Deltagare i utbildning åren 2005/06. Fördelade efter intresset att delta i mer utbildning

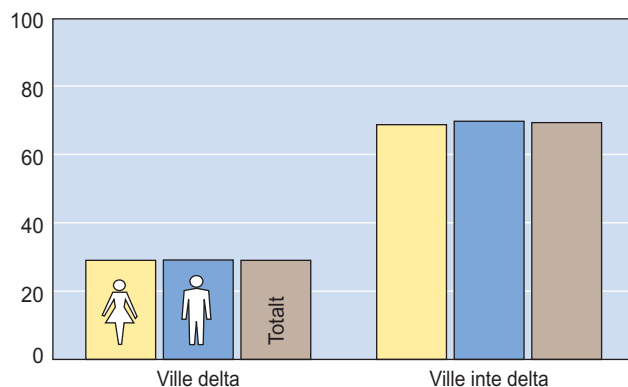
Andel personer i procent av alla deltagare. Personer i åldern 25–64 år

Bland dem som inte deltog i någon utbildning alls ville 30 procent delta i utbildning. Vanliga skäl till att man inte deltog trots att man ville det, var tidsbrist på grund av arbete samt ekonomiska skäl.

Personer som inte deltog i utbildning åren 2005/06. Fördelade efter intresset att delta i utbildning

Andel personer i procent av alla som inte deltog. Personer i åldern 25–64 år

Informell utbildning

Utöver formell och icke-formell utbildning mäter denna undersökning även deltagande i informell utbildning (benämns självstudier i fortsättningen). Självstudier, definierat som lärande organiserat av personen själv, är ett viktigt område inom vuxnas lärande. Denna typ av lärande kan vara viktig för att få de kunskaper och färdigheter som behövs inom till exempel arbetet. Självstudier kan också hjälpa en person att fungera bra i sociala sammanhang och bidra till den personliga utvecklingen.

Det är problematiskt att mäta omfattningen av självstudier bland annat eftersom det inte finns någon given definition av begreppet. Här redovisas självstudier i form av ett antal metoder för självstudier. Lärande kan antagligen ske även på andra sätt och i andra sammanhang.

Ungefär 75 procent av den vuxna befolkningen ansåg att de någon gång under en 12-månadersperiod 2005/06 ägnade sig, enligt egen uppfattning åt självstudier. Avsikten var att förbättra kunskaper eller färdigheter inom något område. Självstudier var i stort sett lika vanligt bland kvinnor som bland män.

Självstudier var mer vanligt bland högutbildade än bland personer med lägre utbildning. Sysselsatta utövade också mer självstudier än ej sysselsatta och personer utanför arbetskraften, men skillnaderna mellan dessa grupper var klart mindre än när det gäller icke-formell utbildning. Att skillnaderna var mindre förklaras av att en stor del av den icke-formella utbildningen utförs på arbetsplatsen.

Med informell utbildning menas aktiviteter som en individ organiserat på egen hand utan att delta i kurser eller andra utbildningar. Lärandeaktiviteten skall bedrivas med syfte att förbättra sina kunskaper inom något område. Utmärkande för informellt lärande är att det inte sker inom några särskilda institutioner och att det ofta bedrivs på egen hand eller tillsammans med andra men utan formell ledare.

Informell utbildning mäts i denna undersökning genom att den intervjuade personen får svara på frågan om han/hon medvetet försökt lära

sig något på egen hand inom arbetet eller på fritiden under de senaste 12 månaderna genom att använda någon av följande metoder:

- Med hjälp av anhörig, vän eller arbetskamrat
- Genom att läsa böcker, facklitteratur, facktidsskrifter eller manualer
- Genom att använda datorer eller Internet
- Genom TV, radio, video eller DVD
- Genom att besöka guidade visningar på museum, utställningar, historiska platser eller företag

Ålder hade viss betydelse för utövandet av självstudier, men skillnaderna mellan åldersklasserna var mindre än för icke-formell utbildning.

Deltagare i informell utbildning åren 2005/06

Andel deltagare i procent av befolkningen.

Personer i åldern 25–64 år

Kön	
Kvinnor	74
Män	78
Ålder	
25–34	81
35–44	79
45–54	74
55–64	71
Utbildningsnivå	
Förgymnasial	60
Gymnasial	74
Eftergymnasial	88
Sysselsättning	
Sysselsatt	78
Arbetslös	66
Utanför arbetskraften	70
Samtliga	76

Vilka deltog inte alls i utbildning?

Drygt var tionde person i åldern 25–64 år deltog inte i vare sig formell utbildning, icke-formell utbildning eller självstudier. Det fanns ingen skillnad mellan kvinnor och män. Det var inte heller någon stor skillnad mellan åldersgruppen 25–34 år och åldersgruppen 35–44 år. Det var framför allt personer i åldrarna 55–64 år, lågutbildade och personer som inte var sysselsatta, som inte hade deltagit i någon utbildning alls.

Ungefär en fjärdedel av personerna med högst förgymnasial utbildning hade inte deltagit i någon utbildning. Bland personer med eftergymnasial utbildning var andelen "icke-deltagare" mycket låg, cirka tre procent.

Personer som inte deltog i någon form av utbildning åren 2005/06

Andel personer i procent av befolkningen.

Personer i åldern 25–64 år

Kön	
Kvinnor	11
Män	11
Ålder	
25–34	7
35–44	8
45–54	12
55–64	17
Utbildningsnivå	
Förgymnasial	25
Gymnasial	12
Eftergymnasial	3
Sysselsättning	
Sysselsatt	8
Arbetslös	20
Utanför arbetskraften	22
Samtliga	11

Visste du att...?

- De som inte läst någon bok under de senaste 12 månaderna deltog i mindre utsträckning i icke-formell utbildning än dem som läst minst en bok, cirka 55 procent jämfört med drygt 70 procent.
- Den vanligaste anledningen till att delta i icke-formell utbildning är att man vill kunna utföra sitt jobb bättre eller förbättra karriärmöjligheterna.
- Andra viktiga anledningar till deltagande i icke-formell utbildning är önskan om allmänbildning eller personlig utveckling eller önskan att öka sina kunskaper inom något intressant område.
- Egna företagare deltog i mindre utsträckning i icke-formell utbildning än anställda, cirka 65 procent jämfört med cirka 80 procent.
- Av dem som inte deltagit i någon utbildning alls var den vanligaste anledningen till detta att det inte fanns några personliga behov av utbildning. Den näst vanligaste anledningen var att det inte fanns några behov av utbildning i arbetet.

Med böcker avses skönlitteratur, fackböcker, ordböcker, uppslagsböcker, ljudböcker och studentlitteratur

Resultaten bygger på en EU-undersökning om vuxnas deltagande i utbildning. Undersökningen genomfördes i sin nuvarande form för första gången i Sverige under hösten 2005 och våren 2006. Undersökningen är en ny och viktig källa för att beskriva den vuxna befolkningens deltagande i livslångt lärande. Under 2002 genomfördes en liknande undersökning som gick under namnet vuxnas lärande.

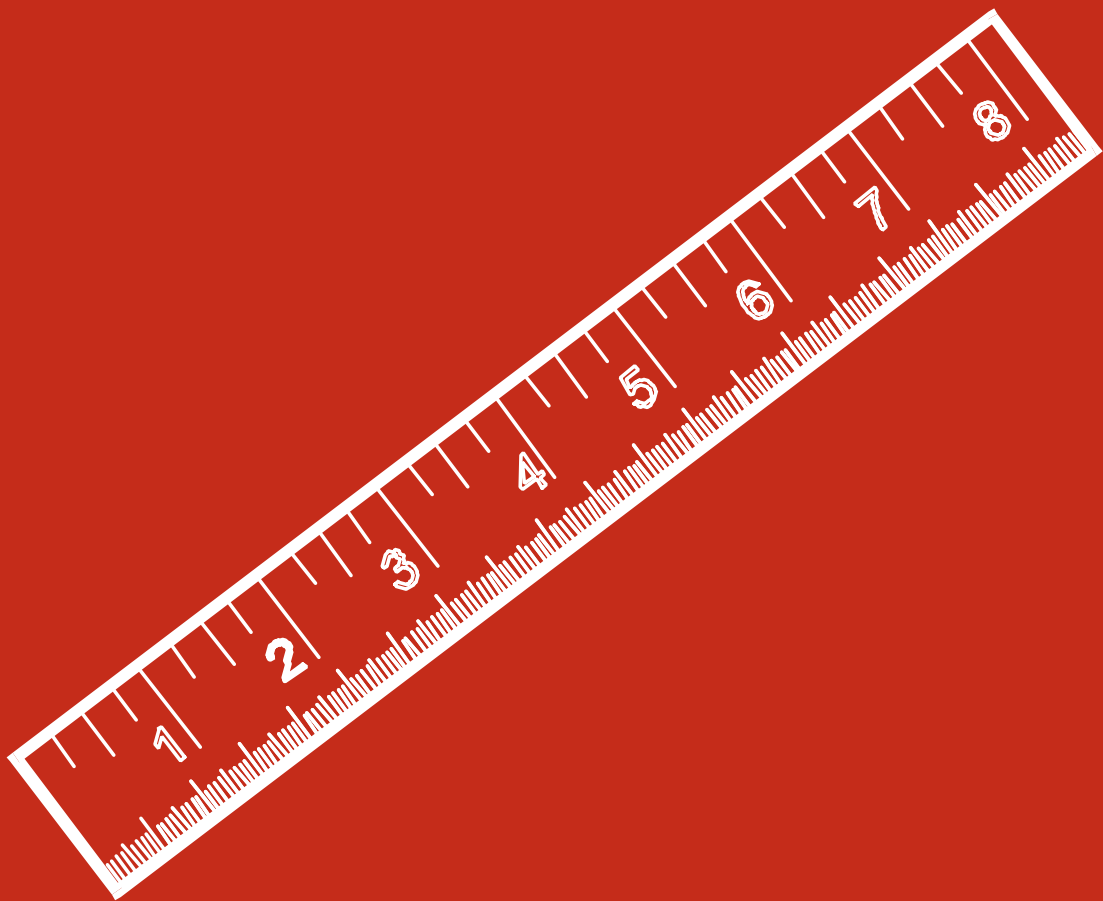
Undersökningen kommer att genomföras i samtliga EU-25 länder och jämförbara resultat från länderna publiceras av Eurostat under 2008. Det engelska namnet på undersökningen är "Adult Education Survey". Detta avsnitt innehåller resultat från den svenska undersökningen. Urvalet till den svenska undersök-

ningen utgjordes av 5 000 personer i åldern 25-64 år bosatta i Sverige. Svarsfrekvensen var 77 procent.

Undersökningen om vuxnas deltagande i utbildning genomfördes som en intervjuundersökning. Intervjuerna genomfördes huvudsakligen som besöksintervjuer men även telefonintervjuer förekom. Uppgifterna om deltagande i utbildning avsåg en period på 12 månader bakåt i tiden från intervjutillfället.

En mer detaljerad beskrivning av undersökningen finns på SCB:s webbplats: www.scb.se/UF0538

Övergång mellan utbildningar

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

Det var idrott naturligtvis!

Karin, 46 år

Det roligaste är matte och
syslöjd. Fast matte är min
favorit.

Sara, 12 år

Tyska var roligast eftersom
jag älskar grammatik. Jag
skulle lika gärna kunna sagt
svenska för där hade jag en
fantastisk lärare.

Kajsa, 56 år

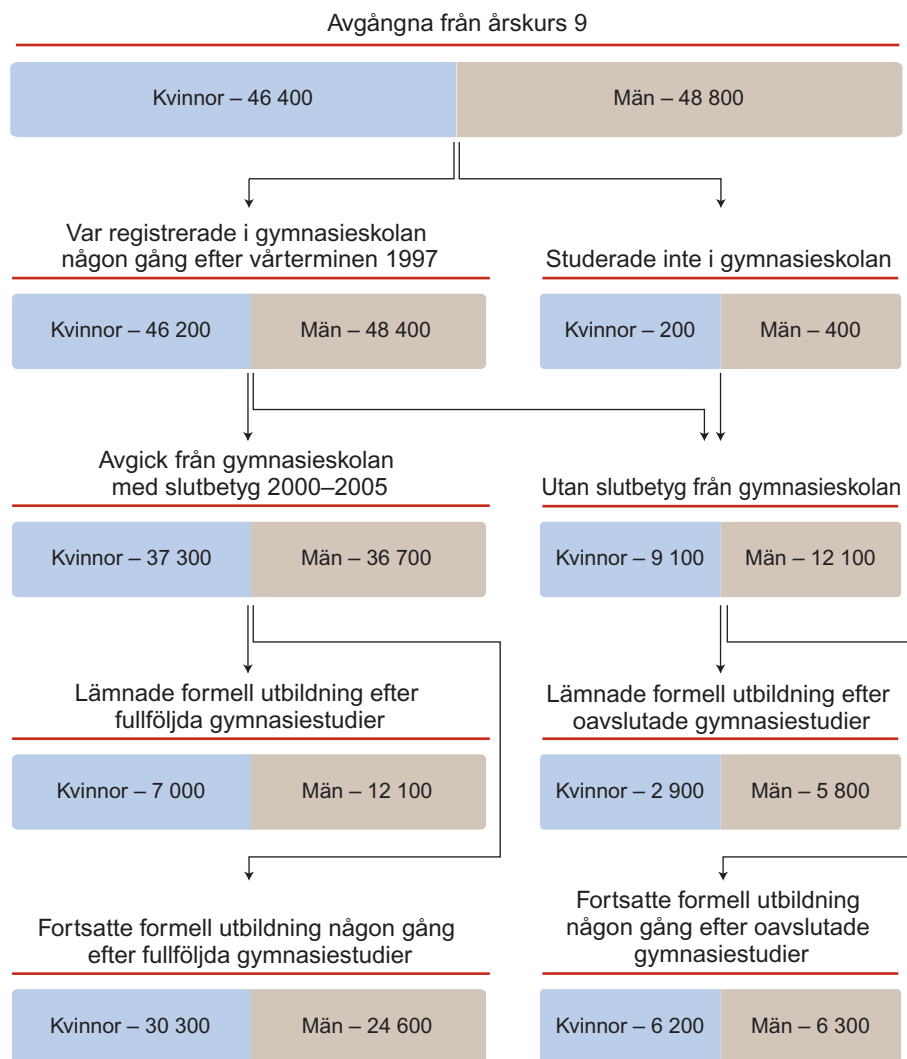
Elevövergångar

Elevstatistik handlar mycket om grupper som nybörjare, registrerade och examinerade. Men elevstatistik är även flöden. Det kan vara genomströmning inom en utbildningsform, övergång mellan olika utbildningar eller vägar in i, inom eller ut ur utbildningssystemet.

Flödet genom gymnasieskolan för avgångna från grundskolan 1997

Antal

Vägen genom det formella utbildningssystemet

Omkring 98 000 elever slutförde grundskolan 1997. Av dem fanns 95 200 kvar i Sverige 2006. Deras deltagande i formell utbildning efter grundskolan har kartlagts via en registerstudie.

I formell utbildning ingår, förutom gymnasieskola, bland annat universitets- och högskoleutbildning, kommunal vuxenutbildning, folkhögskola, kvalificerad yrkesutbildning (KY), tekniskt basär samt studiemedel för utlandsstudier.

Många utan slutförklar från gymnasieskolan

Det var endast 200 kvinnor och 400 män som aldrig fortsatte till studier i gymnasieskolan. Av dem som någon gång studerade i gymnasieskolan var det dock 8 900 kvinnor och 11 700 män som inte fick något slutförklar.

37 300 kvinnor och 36 700 män avgick från gymnasieskolan med slutförklar.

En tredjedel slutar efter gymnasieskolan

Av dem med slutförklar från gymnasieskolan är det 7 000 kvinnor och 12 100 män som inte finns i någon annan formell utbildning senare – eller åtminstone inte till och med vårterminen 2006 där studien slutar.

Bland dem som inte fick något slutförklar var det 2 900 kvinnor och 5 800 män som inte fortsatte till någon annan formell utbildning efter gymnasieskolan.

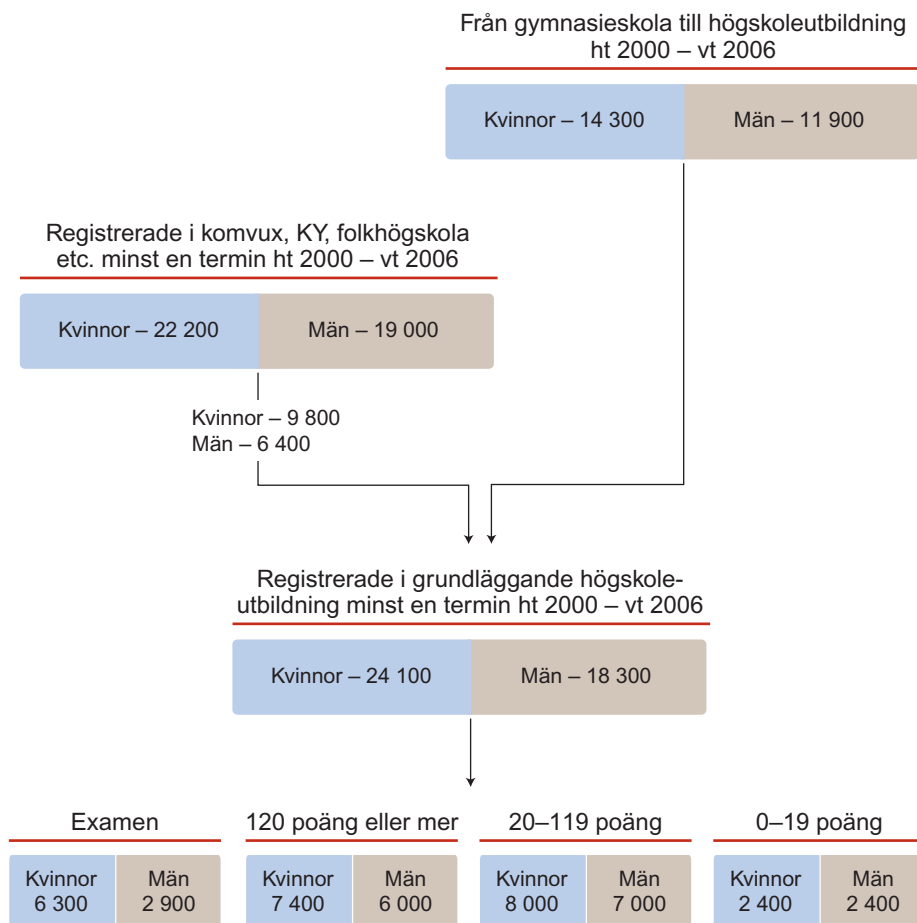
De flesta fortsätter till annan utbildning efter gymnasieskolan

Av dem med slutförklar från gymnasieskolan gick 30 300 kvinnor och 24 600 män vidare till annan formell utbildning. För dem utan slutförklar gick 6 200 kvinnor och 6 300 män vidare.

Alla påbörjade dock inte den nya utbildningen direkt efter det att gymnasieskolan avslutades – övergången kan ha skett när som helst till och med vårterminen 2006.

Utbildning efter gymnasieskolan för avgångna från grundskolan 1997

Antal

Nästan hälften studerade på universitet eller högskola

Det var 24 100 kvinnor och 18 300 män som någon gång, till och med vårterminen 2006, registrerade sig på universitet eller högskola. Bland dessa var det 9 800 kvinnor och 6 400 män som passerade något annan formell utbildning på vägen dit, oftast kommunal vuxenutbildning.

Totalt var det 25 100 kvinnor och 21 100 män som, efter gymnasieskolan, någon gång studerade i annan formell utbildning än i högskolan. I bilden intill är det redovisade antalet lägre, 22 200 kvinnor och 19 000 män. Det antal som inte syns i bilden registrerades i högskolestudier före de andra studierna.

Drygt 9 000 har tagit ut examen

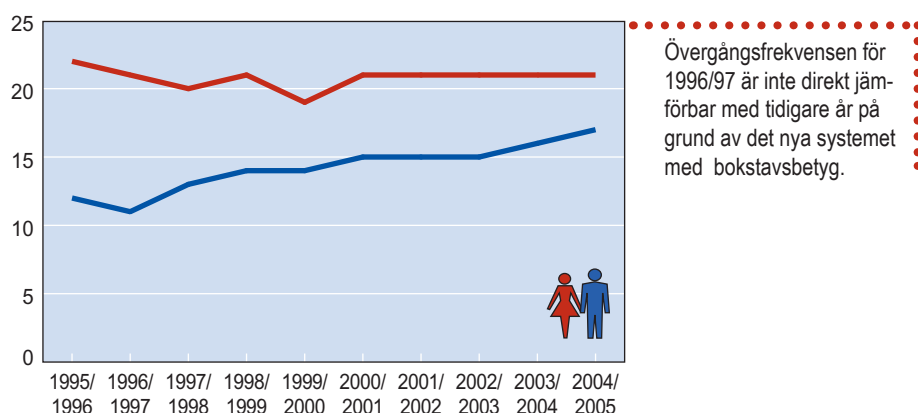
Det var ungefär 6 300 kvinnor och 2 900 män som hade, till och med vårterminen 2006, tagit ut en examen från grundläggande högskoleutbildning. Tusentals var dock fortfarande i studier och hade en poängproduktion på god väg mot en examen.

Övergången från gymnasieskolan till högskolan

Kvinnor oftare direkt till högskola efter gymnasieskolan

Närmare var femte elev som gick ut gymnasieskolan läsåret 2004/05 började studera på universitet eller högskola direkt efter gymnasieskolan. Betydligt fler kvinnor än män fortsatte studierna direkt, 21 procent av kvinnorna mot 17 procent av männen. Med undantag för de organisatoriska förändringar som skedde av gymnasieskolan i mitten av 1990-talet så har andelen elever med direktövergång varit relativt oförändrad under de senaste tio åren.

Övergång till högskolan inom ett år bland avgångna från gymnasieskolan läsåren 1995/96–2004/05. Procent

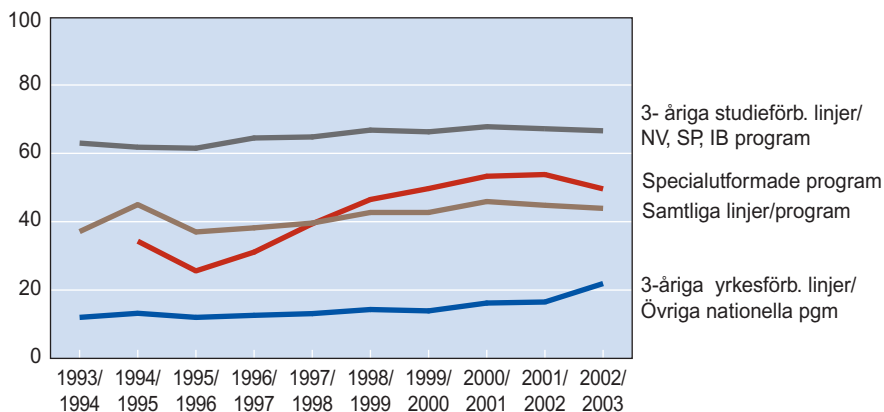
Stora skillnader mellan olika gymnasieprogram

Tre år efter avslutad gymnasieskola hade 44 procent av eleverna fortsatt till högskolestudier. De allra flesta har gått något av de naturvetenskapliga (nv), samhällsvetenskapliga (sp) eller Internationella Baccalaureate (ib) programmen.

Bland övriga nationella program var övergångsfrekvensen högst från teknikprogrammet, 55 procent. Även det estetiska programmet, medieprogrammet och omvårdnadsprogrammet hade relativt höga övergångsfrekvenser. Lägst övergångsfrekvens hade fordonsprogrammet och byggprogrammet med cirka 1 procent.

Av eleverna från fristående gymnasieskolor påbörjade 56 procent högskolestudier inom tre år efter avslutade gymnasieskola.

Övergång till högskolan inom tre år bland avgångna från gymnasieskolan läsåren 1993/94–2002/03. Procent

Stora skillnader mellan könen

Fem av tio kvinnor och fyra av tio män bland dem som avslutade gymnasieskolan 2002/03 fortsatte att studera på högskolan inom tre år. Under de senaste tio åren har andelen som fortsatt med högskolestudier ökat bland både kvinnor och män. Läsåret 1993/94 påbörjade fyra av tio kvinnor och tre av tio män högskolestudier inom tre år efter gymnasieskolan.

De vanligaste utbildningsinriktningarna för kvinnor var till lärare, 15 procent, och sjuksköterska, 7 procent. Bland männen var det civilingenjör, 23 procent, och ingenjör, 11 procent. Av dem som påbörjade högskolestudier efter omvårdnadsprogrammet började drygt hälften av både kvinnorna och männen en sjuksköterskeutbildning. Från NV-programmets grenar matematik-data, naturvetenskap och teknik var övergången stor till civilingenjörsutbildningar.

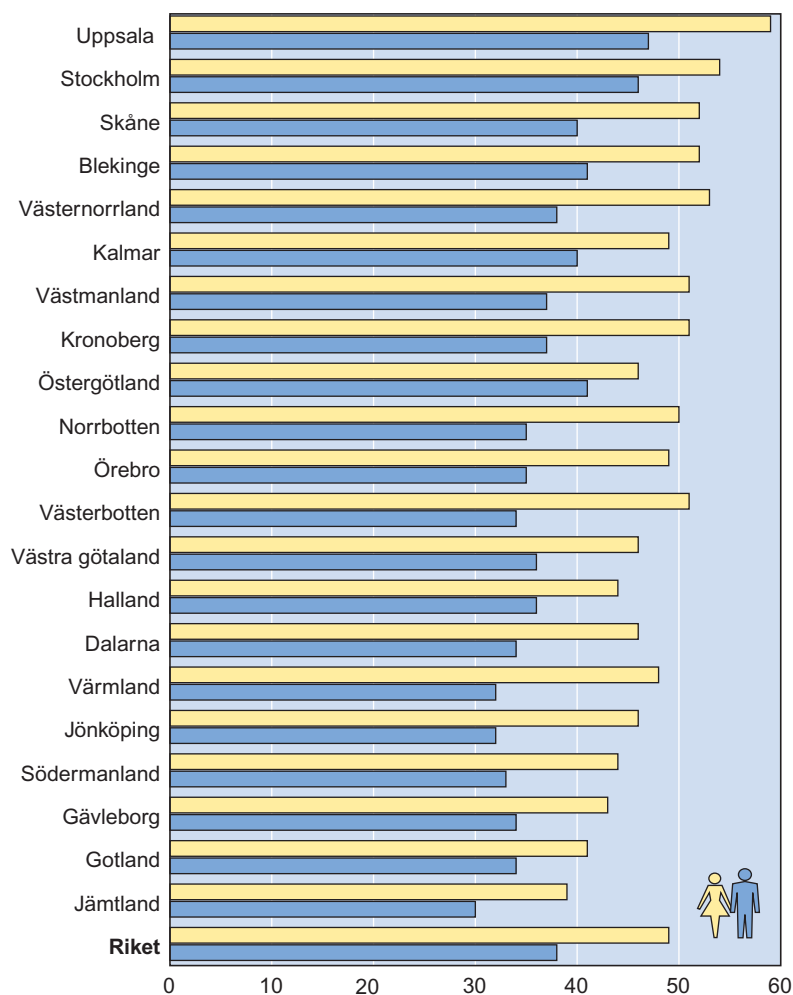
Uppsala län hade högst övergång

Det är stor skillnad i övergångsfrekvens mellan olika län. Högst övergångsfrekvens inom tre år, 53 procent, hade avgångna från Uppsala län. Därefter följde avgångna från Stockholms och Skåne län med en övergångsfrekvens på 50 procent.

Lägst övergångsfrekvens, med under 40 procent hade avgångna från Jämtlands län, Gotlands län, Gävleborgs län, Södermanlands län och Jönköpings län.

Kvinnor hade en högre övergångsfrekvens inom tre år än män i samtliga län. Störst skillnad mellan kvinnor och män fanns i Västerbottens och Värmlands län, där det skilde 17 respektive 16 procentenheter mellan kvinnors och mäns övergångsfrekvens. Lägst skillnad fanns i Östergötlands län, där skilde det fem procentenheter mellan kvinnors och mäns övergångsfrekvens.

Övergång till högskolan inom tre år bland avgångna från gymnasieskolan läsåret 2002/03 Procent

Barnomsorg

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

Religion var det roligaste ämnet eftersom jag lärde mig så mycket om andra kulturer.

Annika, 31 år

Svenska är roligast för då kan jag läsa böcker själv.

Julia, 7 år

Hur kan något vara roligare än träslöjd! Och tänk på allt fint föräldrarna fick.

Anna, 35 år

Jag vet bara vad som var tråkigast, det var tyska. Hopplös grammatik!

Caroline, 27 år

Barnomsorg

Förskolan ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. De pedagogiska principerna i förskolans läroplan bygger på att omsorg och pedagogik hör samman. En god omvårdnad är en förutsättning för utveckling och inläring samtidigt som omvårdnaden i sig har ett pedagogiskt innehåll. Vidare betonas lekens betydelse för barns utveckling och lärande liksom barnets egen aktivitet.

Organisation

Barnomsorg kommunens skyldighet

Barnomsorg används som en samlande benämning för förskoleverksamhet och skolbarnomsorg. Till och med det år ett barn fyller tolv år är kommunerna skyldiga att tillhandahålla plats inom barnomsorgen om föräldrarna arbetar, studerar eller om barnet har ett eget behov av verksamheten.

Förskolan är numera det första steget i vårt utbildningssystem och från och med den 1 januari 2003 har alla fyra- och femåringar rätt till avgiftsfri förskola om minst 15 timmar per vecka (525 timmar per år).

Skolbarnomsorgens uppgift är att komplettera skolan, såväl tidsmässigt som innehållsmässigt, och erbjuda barn mellan 6 och 12 år en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.

Sedan den 1 juli 2001 är kommunen dessutom skyldig att tillhandha plats inom förskoleverksamheten för barn till arbetslösa föräldrar och sedan den 1 januari 2002 även för barn till föräldralediga föräldrar. Skyldigheten i de sistnämnda fallen är dock begränsad till 15 timmar per vecka (525 timmar om året).

Ansvaret för barnomsorgen flyttades 1998 från social- till utbildningsdepartementet och Skolverket blev därmed ansvarig myndighet.

1975

Lagen om förskoleverksamhet kom till som resultat av Barnstugeutredningen.

Samtidigt infördes den nya skolformen förskoleklass och förskolan fick sin första läroplan. (Läroplan för förskola, Lpfö 98).

1982

Kommunerna blev skyldiga att erbjuda alla 6-åringar plats i förskolan om minst 525 timmar.

1998

Den nya skolformen förskoleklass infördes.

2003

Förskolan blev tillgänglig för alla fyra och femåringar (s.k. allmän förskola).

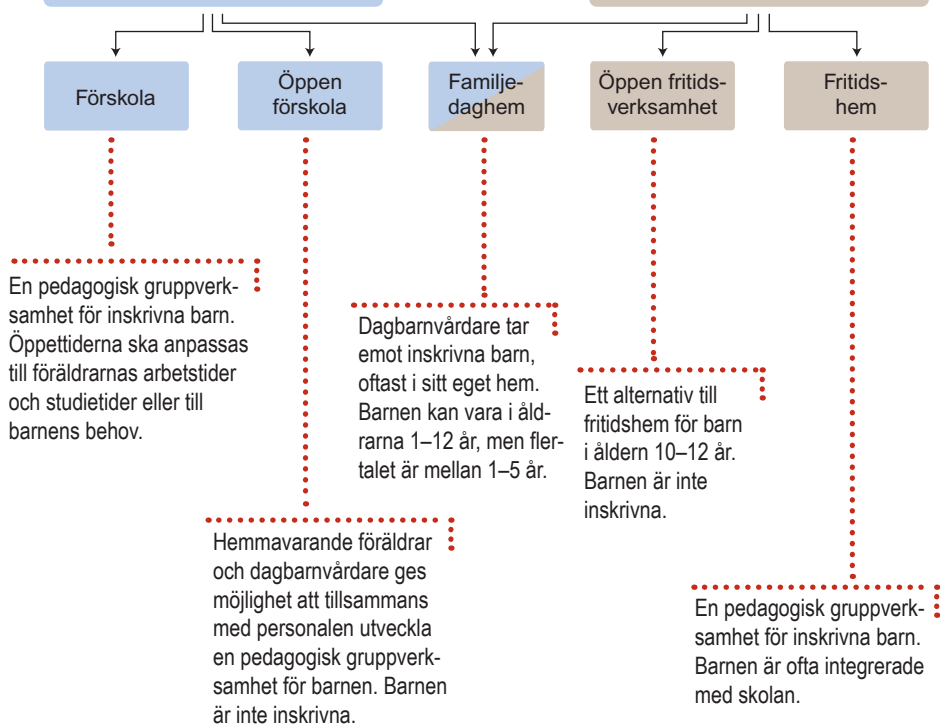
Barnomsorg

Förskoleverksamhet
1–5 år

Skolbarnomsorg
6–12 år

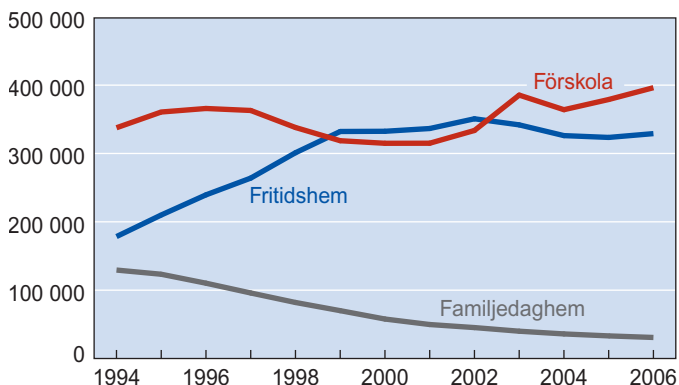
Barn

Barnomsorgen har byggts ut kraftigt

Barnomsorgen har byggts ut kraftigt under de senaste decennierna, framför allt inom förskolor och fritidshem. Utbyggnaden var särskilt stor under 1990-talet. Det berodde på att höga födelsetal och kommunernas ökade ansvar, från och med 1995, att tillhandahålla plats till de barn som har behov av barnomsorg. Detta medförde rekordmånga nya platser i mitten av 1990-talet. Mellan 1975 och 1997 ökade antal inskrivna barn i barnomsorg från drygt 237 000 till omkring 723 000.

Barn inskrivna i barnomsorgen åren 1994–2006

Antal

Allt fler barn i barnomsorg

Under perioden 1998–2001 minskade antalet inskrivna barn. Nedgången berodde på att antalet barn i befolkningen minskade. Efter 2001 ökade antalet inskrivna barn. Hösten 2006 var det 756 000 barn inskrivna i barnomsorgen, vilket var det högsta antalet någonsin.

Av dessa var:

- 396 200 inskrivna i förskolan
- 329 100 i fritidshem
- 30 800 i familjedaghem

Av alla barn i åldern 1–5 år var nära 85 procent inskrivna i barnomsorgen hösten 2006. Motsvarande andel år 2001 var 77 procent. Av barn i åldern 6–9 år var 80 procent inskrivna, en ökning med 11 procentenheter sedan 2001. Motsvarande andel för barn i åldern 10–12 år var drygt 11 procent, en ökning med 3 procentenheter sedan 2001.

Barnomsorg i enskild regi, framförallt förskolor, ökade kraftigt under 1990-talet. Ökningen har fortsatt under 2000-talet. Bland de inskrivna barnen har andelen i enskild regi ökat från 12 procent 2001 till 14 procent 2006.

Barnomsorg 15 oktober 2006

	Antal inskrivna barn 1–12 år	Andel inskrivna barn i procent av samtliga i respektive ålder		
		1–5 år	6–9 år	10–12 år
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	756 080	85	80	11
Kommunal	654 980	71	72	10
Enskild	101 100	14	7	1
Förskoleverksamhet	424 090	84	1	.
Förskola	396 230	79	1	.
Familjedaghem	27 860	6	.	.
Skolbarnomsorg	331 990	0	79	11
Fritidshem	329 060	0	78	11
Familjedaghem	2 930	.	1	0

Med barnomsorg i enskild regi avses verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för men som drivs av annan huvudman än kommunen, t.ex. ekonomiska föreningar och stiftelser.

FÖRSKOLAN 1–5 ÅR

Andelen barn i förskolan fortsätter att öka

Förskolan är det första steget i det livslånga lärandet. Målet är en väl fungerande förskola med hög pedagogisk kvalitet tillgänglig för alla barn. Den ska bidra till goda uppväxtvillkor och ge barn med olika social, etnisk och kulturell bakgrund möjlighet att mötas. Därför anses det viktigt att alla barn kan erbjudas en plats i förskolans pedagogiska verksamhet.

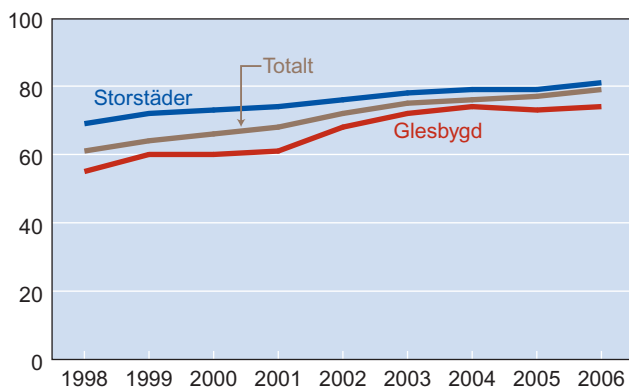
Hösten 2006 var 79 procent av barnen i åldrarna 1–5 år inskrivna i förskolan, en ökning med 11 procentenheter sedan hösten 2001. Den kraftiga ökningen kan bland annat förklaras av att nya grupper, barn till arbetslösa och föräldralediga, i början på 2000-talet fick tillgång till förskolan. Dessutom blev förskolan avgiftsfri 15 timmar per vecka för alla 4–5-åringar från och med 2003.

Minskade regionala skillnader

Kommuner med mer än 100 000 invånare hade höst andel barn i förskolan hösten 2006 med 80 procent i genomsnitt. Kommuner med mindre än 10 000 invånare hade lägst andel med 74 procent i genomsnitt. Den nya läroplanen för förskolan och nya regler är de viktigaste skälen till att skillnaderna mellan storstads- och landsbygdskommuner har minskat kraftigt under 2000-talet.

Enligt skollagen

ska barn till föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn erbjudas plats i förskoleverksamhet. Verksamheten ska omfatta 3 timmar per dag eller 15 timmar per vecka.

Andel barn i förskolan åren 1998–2006*Procent. Barn i åldern 1–5 år***Gruppstorlekarna stabila på en hög nivå**

Gruppstorlekarna ökade kraftigt under de första åren på 1990-talet och fortsatte att öka, om än i något långsammare takt, under slutet av 1990-talet. Under början av 2000-talet stabiliserades den genomsnittliga gruppstorleken inom förskolan på en hög nivå, drygt 17 barn.

Även variationen i gruppstorlek har i stort sett varit oförändrad under åren 2000–2006. I hälften av grupperna fanns det mellan 15 och 20 barn under denna period. Skolverkets utvärdering av förskolan visar att det främst är ekonomiska prioriteringar som är avgörande för gruppernas storlek.

Fortsatt minskning av förskolebarn i familjedaghem

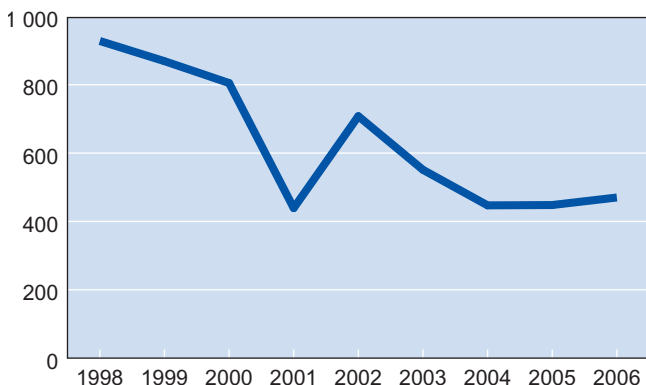
Det har skett en minskning av antalet barn i åldern 1–5 år i familjedaghem, sedan början av 1990-talet. Under perioden 1998–2006 mer än halverades antalet inskrivna barn, från 61 300 till 27 900. Andelen inskrivna av samtliga barn i åldersgruppen minskade från knappt 12 procent till 6 procent.

Kraftig minskning av öppna förskolor

Sedan början av 1990-talet har det skett en minskning av antalet öppna förskolor. I början av 1990-talet fanns drygt 1 600 öppna förskolor, men 2006 fanns det bara 470. Drygt hälften av dessa hade öppet mer än 16 timmar per vecka. Det finns inga uppgifter om antalet barn i den öppna förskolan eftersom det inte görs någon registrering över närvaro där.

Öppna förskolor hösten 1998–2006

Antal

Få barn får modersmålsstöd

Det var 61 500 inskrivna barn i förskolan med ett annat modersmål än svenska hösten 2006. Av dessa fick 16 procent modersmålsstöd. Det är inte lika vanligt med modersmålsstöd i förskolan som i grundskolan, där 56 procent av de elever som var berättigade till stöd deltog i modersmålsundervisning. Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2005:10) bör förskolors arbete präglas av ett interkulturellt förhållningssätt och man bör särskilt uppmärksamma att barn med annat modersmål än svenska erbjuds kontinuerligt modersmålsstöd. Kommunerna har dock ingen skyldighet att erbjuda stöd i förskolan.

SKOLBARNOMSORG 6–12 ÅR

Minskat antal barn i skolbarnsomsorgen

Under 2003 var det första gången som antalet barn i skolbarnsomsorgen minskade sedan mitten på 1970-talet. Mellan åren 2003 och 2006 minskade antalet inskrivna barn med 5 procent. Under 2006 var det 332 000 barn inskrivna i skolbarnomsorg, fritidshem och barn 6–12 år i familjedaghem.

Antalet inskrivna barn i fritidshem var 329 000 år 2006, en minskning med 4 procent sedan år 2003. Andelen inskrivna barn i åldern 6–9 år var 78 procent år 2006 och motsvarande andel i åldrarna 10–12 år var 11 procent.

Antalet inskrivna skolbarn i familjedaghem var störst i slutet av 1980-talet och har därefter successivt minskat. År 2006 hade antalet sjunkit till endast 2 900 inskrivna barn. De allra flesta var i åldern 6–9 år.

För barn i åldern 10–12 år är öppen fritidsverksamhet ett alternativ till fritidshem och familjedaghem. År 2006 hade knappt var fjärde kommun öppen fritidsverksamhet. Totalt fanns det cirka 580 avdelningar, 36 färre än 2002.

Skolbarnsomsorg åren 2000–2006

	Antal inskrivna barn		Antal avdelningar i öppen fritidsverksamhet
	Fritidshem	Familjedaghem 6–12 år	
2000	332 500	12 400	570
2001	336 500	9 800	630
2002	350 700	7 800	620
2003	341 900	6 300	580
2004	326 100	4 500	570
2005	323 500	3 500	560
2006	329 100	2 900	580

Personal

Personalökning i förskolan

Det var sammanlagt 95 400 årsarbetare inom förskola, öppen förskola och fritidshem hösten 2006, en ökning med 5 000 sedan året innan. Ökningen är störst inom förskolan. Antalet årsarbetare i förskolan har ökat med 19 400 sedan 2000, medan antalet i fritidshem minskat med 1 600. Antalet dagbarnvårdare i familjedaghem fortsatte att minska. Hösten 2000 fanns drygt 10 500 dagbarnvårdare att jämföra med endast 6 100 hösten 2006.

Personal i barnomsorgen 15 oktober 1998–2006

	Antal årsarbetare			Antal dagbarnvårdare
	Förskola	Fritidshem	Öppen förskola	
2000	58 100	19 000	630	10 500
2001	58 700	19 400	600	9 300
2002	63 100	19 100	550	8 500
2003	65 500	18 800	480	7 700
2004	67 300	17 900	430	6 900
2005	72 300	17 400	440	6 500
2006	77 500	17 400	460	6 100

Få män arbetar i förskolan

Det är stor skillnad mellan antalet kvinnor och män bland personalen. Endast 5 procent av dem som arbetar med barn i förskolor var män, hösten 2006. I fritidshem var andelen 15 procent. Bland föreståndarna/arbetsledarna var männens andel 20 procent.

Personaltäthet

Personaltätheten har ökat lite i förskolan de senaste två åren och är nu 5,1 barn per årsarbetare. Mellan 1990 och 2006 har antalet barn per årsarbetare i förskolan pendlat mellan 4,4 och 5,7 barn.

Under 1990-talet minskade personaltätheten kraftigt i fritidshemmen. Under 2000-talet har den varit förhållandevis konstant men minskat

något de senaste åren. År 2006 gick det i genomsnitt 18,9 barn per årsarbetare. Jämfört med 1990 har antalet barn per årsarbetare mer än fördubblats, från 8,3 barn per årsarbetare.

Färre med pedagogisk högskoleexamen i enskild förskola

Andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning i förskolan har varit 51 procent de senaste åren, medan andelen i fritidshem varit högre, 58–59 procent. Det har heller inte skett någon förändring inom den kommunala förskolan, där andelen var 53 procent 2006. Inom förskola i enskild regi har andelen sjunkit och är klart lägre än i kommunal regi. År 1998 var andelen 55 procent, år 2006 var den 43 procent.

Personal i barnomsorgen 15 oktober 2006

	Årsarbetare i förskola		Årsarbetare i fritidshem	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Förskollärare	37 500	48	3 720	21
Fritidspedagog	700	1	5 270	30
Barnskötare	31 600	41	..	..
Läroarb. utbildning	1 600	2	1 090	6
Annan utbildning för arbete med barn	2 100	3	650	4
Ingen barnavårdsutb.	4 000	5	..	..
Totalt	77 500	100	17 400	100

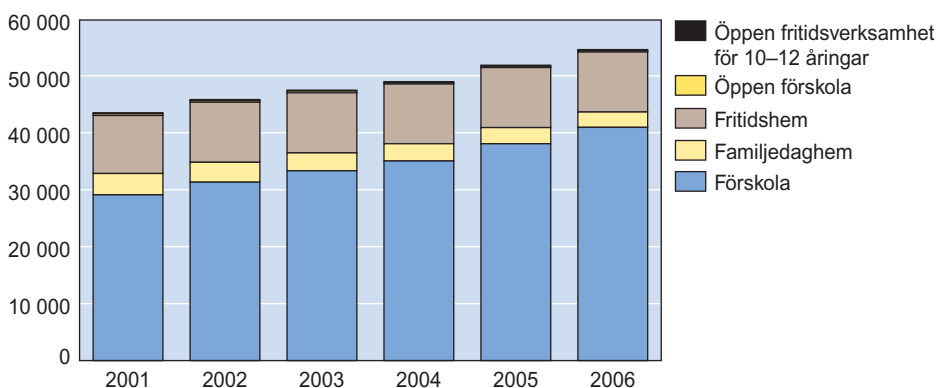
Kostnader

Totala kostnader

Den totala kostnaden för barnomsorgen har ökat under en längre tidsperiod. Detta har skett i takt med den kraftiga utbyggnaden av framförallt förskoleverksamheten. Kostnaderna för förskoleverksamhet har ökat, medan kostnader för familjedaghem och öppen verksamhet minskat. Kostnaden för fritidshem har varit relativt oförändrad sedan år 2002.

Kostnad i barnomsorgen åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

Kostnad per inskrivet barn

Den genomsnittliga kostnaden per barn uppgick till 72 500 kronor under 2006. Kostnaden var störst inom förskolan med 105 000, medan ett barn i familjedaghem kostade 84 300. Ett barn inom fritidshem kostade 32 400 kronor.

Kostnaden per barn i förskolor drivna i kommunal regi var drygt 22 000 kronor högre än för förskolor drivna i enskild regi.

Kostnad per inskrivet barn år 2006

Kronor

	2006
Förskola, kommunal regi	108 000
Förskola, enskild regi	85 800
Familjedaghem	84 300
Fritidshem	32 400
Genomsnittlig kostnad	72 500

Barn- och ungdomsutbildning

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

De ämnen där jag fick bra betyg var roligast.

Andreas, 34 år

Jag tycker idrott, bild, engelska och svenska. Det är de roligaste. På idrott får man springa av sig. Jag gillar att vara kreativ på bild... musik är också roligt.

Ella, 14 år

I gymnasiet var det rättskunskap. Mest för den stiliga läraren och hans förmåga att lära ut.

Jenny, 34 år

Förskoleklass

Förskoleklassen ska vara en mjuk brygga mellan förskola och grundskola, och är en mycket flexibel verksamhet. I förskoleklassen är det tänkt att förskolans pedagogiska tradition ska användas genom att ge lek, skapande och barnens eget utforskande ett större utrymme än i skolan. Samtidigt ska förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång.

Organisation

Förskoleklass startade läsåret 1998/99

Från och med höstterminen det år barn fyller sex år skall kommunen erbjuda alla barn plats i förskoleklass.

Förskoleklass skall omfatta minst 525 timmar per år och vara avgiftsfri för den del som inte överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar per år. Förskoleklass omfattas av Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94. Den är därmed en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål att integrera förskoleklassen, den obligatoriska skolan och fritidshemmet. Utbildning i förskoleklass skall stimulera varje barns utveckling och lärande och ligga till grund för fortsatt skolgång.

Elever

Hög andel sexåringar i förskoleklass

Drygt 96 procent av alla sexåringar gick i förskoleklass läsåret 2006/07. Det är en ökning med 5 procentenheter jämfört med läsåret 1998/99. Antalet elever i förskoleklass minskade dock under början av 2000-talet, men har nu åter stigit. Denna variation beror på de olika årskullarnas storlekar.

93 procent av eleverna gick i förskoleklass med kommunal huvudman och 7 procent gick i förskoleklass med annan huvudman. Mer än hälften av kommunerna har förskoleklass i både enskild och kommunal regi. Bland kommuner med förskoleklass i annan regi var det framförallt de största kommunerna och vissa förortskommuner som hade höga andelar.

Elever i förskoleklass läsåren 1999/2000–2006/07

Läsår	Antal inskrivna barn i förskoleklass			
Kön	5 år	6 år	7 år	Totalt
1999/2000				
Flickor	860	53 780	380	55 020
Pojkar	680	55 780	780	57 240
Totalt	1 530	109 560	1 160	112 250
2000/01				
Flickor	650	51 220	500	52 360
Pojkar	470	53 810	880	55 150
Totalt	1 110	105 020	1 370	107 510
2001/02				
Flickor	580	47 300	370	48 250
Pojkar	420	50 120	820	51 360
Totalt	1 000	97 420	1 190	99 620
2002/03				
Flickor	570	44 770	390	45 720
Pojkar	430	46 690	770	47 890
Totalt	1 000	91 450	1 160	93 610
2003/04				
Flickor	530	42 550	390	43 460
Pojkar	380	44 870	800	46 050
Totalt	910	87 420	1 190	89 510
2004/05				
Flickor	540	42 160	400	43 100
Pojkar	370	44 960	890	46 220
Totalt	910	87 120	1 290	89 320
2005/06				
Flickor	520	42 210	320	43 050
Pojkar	330	44 240	790	45 360
Totalt	850	86 440	1 110	88 410
2006/07				
Flickor	490	43 620	350	44 450
Pojkar	310	46 350	790	47 450
Totalt	790	89 970	1 140	91 900

Modersmålsstöd ökar

Läsåret 2006/07 fick 49 procent av barnen med annat modersmål än svenska modersmålsstöd. Det är den högsta andelen sedan förskoleklassen startade 1998. 15 procent av eleverna i förskoleklass hade ett annat modersmål än svenska. En ökning med 4 procentenheter sedan läsåret 2000/01. Andelen barn som fick modersmålsstöd ökade med 10 procentenheter under samma period.

I de större kommunerna samt i förortskommuner finns den största andelen elever med annat modersmål. Dessa kommuner har också en klart högre andel elever som får modersmålsstöd. I exempelvis Stockholm, Göteborg och Malmö fick i snitt sju av tio elever med annat modersmål stöd läsåret 2006/07, jämfört med var tionde elev i varuproducerande kommuner.

Elever i förskoleklass med annat modersmål än svenska läsåren 2000/01–2006/07

Procent

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007
Andel elever med annat modersmål än svenska	11,1	12,5	12,8	14,2	14,1	14,5	14,9
därav andel med modersmålsstöd	38,5	37,5	42,6	42,6	45,0	46,7	48,9

Personal

Antalet anställda fortsätter att minska

Antalet anställda i förskoleklass, omräknat till årsarbetare fortsätter att minska. Det var 6 200 anställda läsåret 2006/07, en minskning med mer än 2 000 årsarbetare sedan början av 2000-talet. Under samma period har antalet elever minskat från 107 500 till 91 900.

Personaltätheten har också minskat från 7,8 läsåret 2000/01 till 6,7 läsåret 2006/07. Mellan kommunerna fanns det stora skillnader i personaltäthet, från 3,3 till 15,9 årsarbetare per 100 elever. Däremot skiljer sig inte fristående och kommunala skolor åt.

När det gäller personalens utbildning finns det skillnader mellan verksamhet i kommunal eller fristående regi. I den kommunala verksamheten hade 67 procent förskollärarytutbildning. Motsvarande andel i skolor med fristående huvudman var 44 procent.

Andelen av personalen med pedagogisk högskoleexamen har varit så gott som konstant de senaste åren, 84 procent läsåret 2006/07. Skillnaderna är stora mellan kommunerna. Andelen med förskollärarexamen varierade mellan 25 och 100 procent.

Av personalen som arbetade med elever i förskoleklass var 94 procent kvinnor läsåret 2006/07.

Personal i förskoleklass läsåren 2000/01–2006/07

Personal anges i årsarbetare

	Totalt	Antal årsarbetare per 100 elever	Andel med pedagogisk högskoleexamen	
			Totalt	därav med förskol- lärarexamen
2000/01	8 420	7,8	83,9	72,2
2001/02	8 140	8,2	83,3	71,8
2002/03	7 530	8,0	82,4	71,4
2003/04	7 010	7,8	82,9	71,5
2004/05	6 600	7,4	83,6	65,7
2005/06	6 300	7,1	84,2	69,0
2006/07	6 180	6,7	83,6	65,7
Kommunal huvudman	5 720	6,7	85,0	67,4
Annan huvudman	460	6,6	65,4	44,6

Kostnader

Totala kostnader

Det är svårt att beräkna kostnaden för förskoleklass. Detta beror på att verksamheten ofta är både personal- och lokalmässigt integrerad med grundskola och fritidshem.

Verksamheten i förskoleklass kostade drygt 4 miljarder under 2006. Under tidsperioden 2001–2006 har kostnaderna ökat något.

Kostnader i förskoleklass åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lokaler	751	708	671	732	845	860
Personalkostnad	2 790	2 697	2 723	2 666	2 646	2 704
Övrigt	541	470	639	512	562	600
Totalt	4 082	3 875	4 034	3 910	4 053	4 164

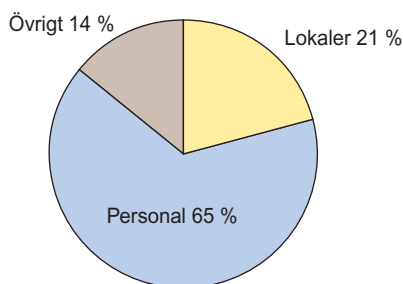
Kostnad per elev

I genomsnitt kostade en elev i förskoleklass 46 500 kronor. Det finns dock skillnader mellan olika huvudmän. I en internationell förskoleklass kostade en elev 73 700 kronor medan kostnaden i en kommunal förskoleklass var 46 000 kronor. För en elev i en fristående förskoleklass var kostnaden per elev 52 700 kronor.

En del av skillnaden i kostnaden mellan en kommunal och en fristående förskoleklass beror på att de fristående utbildningsanordnarna betalar moms på sina materialkostnader.

Kostnader per elev i förskoleklass år 2006

Procent

Grundskolan

Grundskolan skall lägga grunden till ett livslångt lärande och ge barn de verktyg som behövs för att söka kunskap senare i livet. I skolan ska det finnas plats för intellektuell stimulans och kreativitet som ger barn och ungdomar möjlighet att utvecklas. Det ska vara roligt att lära! Varje elev bör få utvecklas efter sina egna förutsättningar och känna glädje och stolthet över sina framgångar.

Organisation

För att åstadkomma ett helhetsperspektiv på barns lärande anpassades 1998 läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet till varandra. De tre läroplanerna länkar i varandra och genomsyras av samma syn på kunskap, utveckling och lärande.

För att passa in i systemet med mål – och resultatstyrning utarbetades och infördes en ny läroplan 1994 (Lgr 94). Den stora skillnaden mot tidigare läroplaner var att Lgr 94 inte ger några detaljanvisningar för hur målen i grundskolan skall uppnås. Målen för undervisningen är av två slag, dels mål att sträva mot, dels mål som alla skall ges möjlighet att nå.

Riksdagen bestämde 1989 att riksdagen och regeringen skall ha det övergripande ansvaret för att alla elever i Sverige får en likvärdig utbildning. Det bestämdes också att kommunerna skall ha ansvaret för att organisera och driva skolverksamheten och att målstyrning skall ersätta regelstyrning.

I läroplanen som infördes 1980 (Lgr 80) framhävs att grundskolans mål är att alla, oberoende av kön, bostadsort, ekonomiska och sociala förhållande, skall ha lika tillgång till utbildning i grundskolan.

Dagens grundskola baserar sig i princip på förslag från 1946 års skolkommision. Först 1962 fattades beslut om att införa en nioårig "grundskola" i alla kommuner.

Grundskolan

Statens läroplan

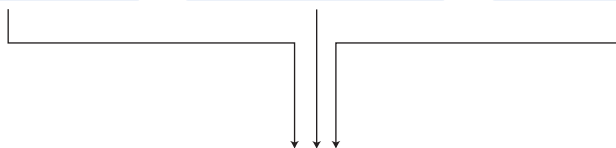
Anger skolans värdegrund och grundläggande mål och riktlinjer.

Statens kursplan

En kursplan finns för varje enskilt ämne.

Kommunens skolplan

Varje kommun ska fastställa en skolplan som visar hur kommunens skolor ska organiseras och utvecklas.

Skolans arbetsplan

Utrymme för den enskilda skolans rektor, lärare och elever att anpassa innehåll, organisation och arbetssätt till lokala förhållanden.

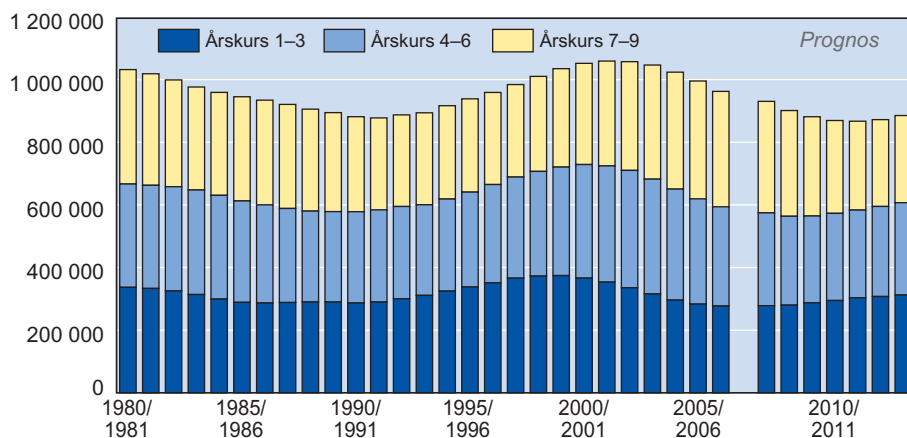
Elever

Alla barn mellan 7 och 16 år bosatta i Sverige är skolpliktiga. Det betyder att antalet elever i grundskolan i stort sett följer befolkningsutvecklingen. När barnkullarna minskade under flera år på 1980-talet sjönk det totala antalet elever till sin lägsta nivå sedan 1960-talet till 878 000 elever läsåret 1991/92. Därefter har antalet successivt ökat ända fram till läsåret 2001/02, då antalet elever var 1 100 000. Efter det minskade antalet barn igen. Läsåret 2006/2007 var elevantalet nere i 962 400 elever. Denna successiva minskning fortsätter fram till år 2011. Då beräknas antalet elever vara 867 000.

De flesta eleverna, 92 procent, gick i en kommunal grundskola läsåret 2006/07. Samtidigt var antalet elever, 80 900, i fristående och övriga icke-kommunala skolor det högsta någonsin.

Elever i grundskolan läsåren 1980/81–2006/07 och beräknat antal elever läsåren 2007/08–2013/14

Antal

200 elever per skola

Det gick i genomsnitt 200 elever per grundskola läsåret 2006/07. De kommunala grundskolorna hade ett högre genomsnitt med 210 elever medan det var 130 elever i de fristående skolorna.

Det fanns 4 256 kommunala grundskolor, 6 statliga sameskolor, 599 fristående skolor, 8 internationella skolor samt 3 riksinternatskolor under läsåret 2006/07. Jämfört med läsåret 1999/2000 har antalet grundskolor med kommunal huvudman minskat med 414 medan antalet fristående skolor inklusive internationella skolor och riksinternat ökat med 235.

Grundskolor läsåren 1996/97–2006/07

	Totalt antal	Därav kommunala	Därav fristående
1996/97	4 940	4 660	266
1997/98	4 980	4 680	296
1998/99	4 990	4 660	331
1999/00	5 050	4 670	371
2000/01	5 090	4 660	428
2001/02	5 080	4 580	485
2002/03	5 110	4 560	538
2003/04	5 040	4 470	565
2004/05	4 960	4 380	580
2005/06	4 910	4 310	600
2006/07	4 870	4 260	610

I fristående skolor inkluderas riksinternatskolor och internationella skolor.

Var tredje grundskola hade färre än 100 elever och var åttonde hade fler än 400 elever. Endast 4 av de fristående skolorna hade fler än 600 elever jämfört med 133 av de kommunala grundskolorna. Sju av tio kommunala grundskolor omfattade endast årskurserna 1–6 medan var åttonde skola hade samtliga årskurser.

Fristående skolor

Ökningen av antalet elever i fristående skolor de senaste 15 åren har varit explosionsartad. Nästan elva gånger så många elever går i dag i fristående gymnasieskolor jämfört med 1992/93. I fristående grundskolor har antalet elever ökat åtta gånger så mycket.

Fram till början på 90-talet var andelen av alla grundskoleelever som gick på en fristående skola mindre än 1 procent. Läsåret 2006/07 gick 8 procent av grundskoleeleverna och 15 procent av gymnasieeleverna i en fristående skola. I Stockholm låg motsvarande siffror på 18 respektive 32 procent.

Vad är då en friskola?

Friskolor är skolor som drivs med en annan huvudman – ägare – än de som anordnas av kommunen och landstingen. Friskolor har elever i alla åldrar och typer av utbildningar; förskolor, förskoleklass, grundskolor, särskolor och gymnasieskolor.

Är friskolor något nytt?

Friskolor som vänder sig till särskilda etniska grupper har en lång tradition i Sverige. De första som etablerades av dem som fortfarande finns kvar var Tyska skolan (år 1612), St Eriks katolska skola (1795) och Franska skolan (1862), alla i Stockholm.

Efter att den allmänna skolplikten infördes 1842 har det funnits en lång rad av enskilda och privata skolor i det svenska skolsystemet. Dessa har inte drivits av staten eller kommunen som huvudman och har framförallt finansierats av privata avgifter. Grundkriteriet för att dessa skulle få statligt stöd var att de erbjöd en undervisning som saknades inom det ordinarie skolsystemet. De enskilda och privata skolorna sågs främst som ett komplement till det ordinarie skolsystemet och många av dem hade riksintag. Det flesta skolor var också internatskolor. De mest kända internatskolorna var bl.a. Lundsbergs skola, Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket och Solbacka läroverk.

Hur många elever

Följande kommuner har störst andel elever i fristående grundskolor:

Täby (30 %)
Solna (21 %)
Älvkarleby, Ekerö & Sundbyberg (19 %)

Följande kommuner har störst andel elever i fristående gymnasieskolor:

Solna (41 %)
Vaxholm (41 %)
Värmdö (38 %)

Varför har antalet elever ökat så mycket?

Före 1992 behövdes ett särskilt tillstånd från regeringen. Genom friskolereformen 1992 fick föräldrarna rätt att själva välja skola för sitt barn, kommunal skola eller friskola, och kommunerna blev skyldiga att betala ersättning för elever i friskolor. Detta innebar större möjligheter att starta en fristående skola.

Friskolan ska vara öppen för alla och avgiftsfri

För att en friskola ska ha rätt till ersättning ska den vara öppen för alla. Friskolan ska också vara avgiftsfri. För elevantagning ska de fristående grundskolorna använda sig av kötid, närhetsprincip och syskonförtur som intagningsprincip. På gymnasienivå använder man sig av betygen som urval och eventuella färdighetsprov i t.ex. musik eller dans om utbildningen har en sådan profil. I övrigt får tester och prov inte utgöra villkor för att eleven ska bli antagen till skolan eller få fortsätta där.

Friskolor ska precis som kommunala skolor följa skollagen. De har frihet att lägga upp undervisningen på annat sätt, men allt granskas av Skolverket vid dess inspektioner.

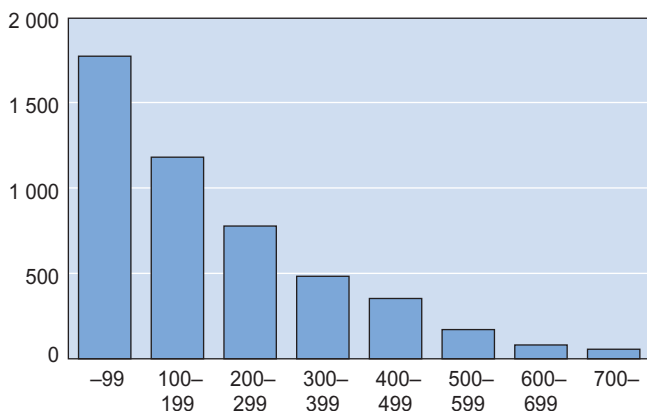
Vad läser man på friskolorna?

Friskolorna har många olika inriktningar. De flesta har allmän inriktning, men det finns också många skolor med speciell pedagogik, den vanligaste är waldorfpedagogiken. Många skolor har en religiös inriktning, t.ex. kristen, muslimsk eller judisk. Det finns också rena språkskolor, men även mer etniskt inriktade skolor. Bland skolor med speciell ämnesprofil finns skolor som lyfter fram ett speciellt ämne eller ämnesblock som t.ex. musik, konst, teater eller dans.

Oavsett profil eller inriktning följs i allmänhet de nationella kursplanerna och samma läroplaner som de kommunala skolorna. Medan Waldorfskolor följer en egen läroplan och kursplan.

Men får skolan ha en religiös inriktning?

Som stöd för de religiösa friskolorna har Sverige, genom en FN-konvention, förbundit sig att ge föräldrar rätten att ge sina barn en undervisning som stämmer överens med deras religiösa övertygelse. Den är också sedan 1995 införlivad med svensk lag genom Europakonventionen. De religiösa friskolorna har även många barn som inte tillhör trosriktingen. Kommunala skolor får däremot inte ha en religiös inriktning.

Grundskolor läsåret 2006/07. Fördelade efter skolstorlek (antal elever)*Antal***Friskolor allt mer populära**

Den senaste tioårsperioden har antalet elever i fristående skolor nästan femdubblats. Detta som en följd av att utbildningspolitiken sedan början av 1990-talet inriktats mot att öka valmöjligheterna för elever och föräldrar. Det gick 78 600 elever i fristående skolor läsåret 2006/07, 8 procent av samtliga grundskoleelever. Under läsåret 1993/94 var antalet elever 13 700.

Ökningen har skett i alla typer av kommuner. Störst andel elever i fristående skolor fanns i storstäderna och förortskommunerna, 17 respektive 12 procent, lägst andel hade glesbygdskommunerna, 2 procent. Av kommunerna hade Täby högst andel elever i fristående skolor med 30 procent läsåret 2006/07.

Flest friskolor i storstäderna

Den största koncentrationen av friskolor finns i Stockholm, Göteborg och Malmö med kranskommuner och den lägsta finns i glesbygdskommunerna. I 177 av landets 290 kommuner fanns det fristående grundskolor läsåret 2006/07.

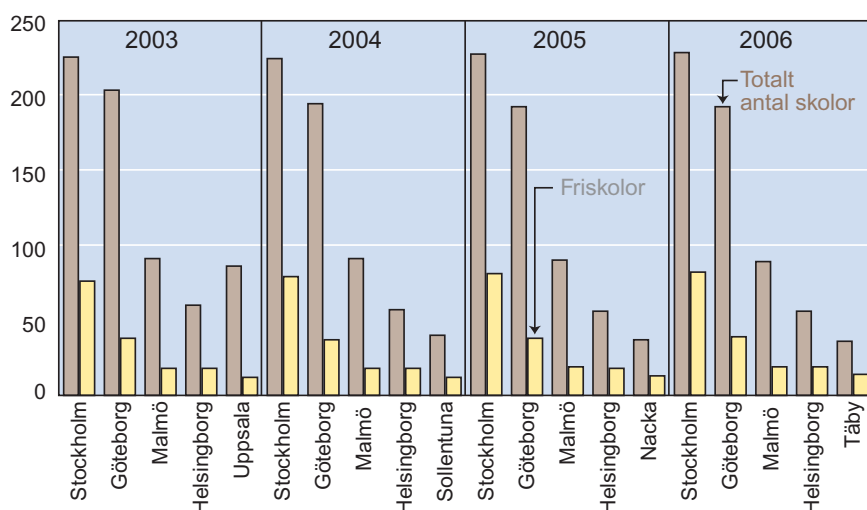
I en fristående skola

med med konfessionell profil måste undervisningen i religionskunskap, men även i utbildningen i övrigt, bedrivas under iakttagande av läroplanens krav på saklighet och allsidighet, öppenhet för skilda uppfattningar, tolerans samt möjligheter till personliga ställningstaganden.

Proposition 1995/96:200.

De fristående grundskolorna är inte någon homogen grupp. Skolorna kan bygga på en speciell metodik, till exempel Waldorf och Montessori, ämnesprofil eller ha en allmän inriktning. Skolor med allmän inriktning är de vanligaste och är även den grupp som ökat mest under 2000-talet. Från och med 2006 har indelningen ändrats. Nu delas dessa former in under Allmän, Konfessionell och Waldorf. Av de fristående skolorna har 82 procent Allmän inriktning.

Kommuner med högst antal fristående grundskolor åren 2003–2006

Större andel elever med högutbildade föräldrar

Generellt har föräldrarna till elever i fristående skolor en högre utbildningsnivå än föräldrarna till barn i den kommunala grundskolan. Våren 2006 hade fyra av tio årskurs 9-elever i kommunala skolor minst en förälder med eftergymnasial utbildning jämfört med sex av tio i fristående grundskolor. Andelen elever med utländsk bakgrund är större i de fristående skolorna, men denna skillnad har minskat de senaste åren.

Utländsk bakgrund
har en person som är född utomlands, eller är född i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

I årskurs 9 inom de kommunala grundskolorna hade var sjunde elev utländsk bakgrund både våren 2002 och 2006. I de fristående grundskolorna hade var femte elev utländsk bakgrund 2002 jämfört med var sjätte elev 2006.

Kommuner med störst andel elever i fristående skolor läsåret 2006/07

Täby	30	Bollebygd	17
Solna	21	Värmdö	17
Älvkarleby	20	Österåker	17
Sundbyberg	19	Södertälje	17
Stockholm	18	Helsingborg	17
Danderyd	18	Lidingö	16

Spanska allt populärare

Eleverna börjar allt tidigare läsa moderna språk. Eleverna kan göra ett alternativt val till moderna språk, till exempel modersmålsundervisning. Läsåret 2006/07 läste 76 procent av samtliga elever i årskurs 6 moderna språk eller ett alternativ. Av eleverna som gjorde ett språkval läste 78 procent moderna språk. I de fristående skolorna läste 85 procent av eleverna moderna språk, i de internationella skolorna 96 procent.

Enligt en studie om elevers attityder till språkstudier

tycks eleverna uppfatta vikten och nyttan av att läsa moderna språk som tämligen begränsad. Eleverna tyckte att de språk som var viktiga att kunna var svenska och engelska, och i förekommande fall modersmålet. Få nämnde något ytterligare språk. *Myndigheten för skolutveckling, 2003*

Från läsåret 1997/98 till läsåret 2006/07 har andelen som läst tyska minskat från 41 till 22 procent. Andelen elever som läst franska har minskat från 18 till 15 procent, medan andelen elever som läst spanska ökat från 6 till 27 procent.

Bland de elever som läst något av alternativen till moderna språk valde flest elever kombinationen svenska/engelska eller enbart engelska.

Moderna språk/Alternativt val

Moderna språk (fram till 1 juli år 2000 B- respektive C-språk) kan läsas både inom språkvalet och som elevens val. Kommunerna är enligt grundskoleförordningen skyldiga att erbjuda språkval i minst två av språken franska, tyska och spanska. Även finska och samiska får erbjudas eleverna som språkval. Om eleven och elevens vårdnadshavare så önskar, ska eleven som alternativ till moderna språk erbjudas undervisning i modersmål, svenska som andraspråk, svenska, engelska eller teckenspråk. Utbildningen i moderna språk indelas i sju steg. I grundskolan läser eleven till och med steg två inom språkvalet och steg ett inom elevens val.

För att en elev ska få undervisning i modersmål

(tidigare hemspråk) krävs att eleven bedöms vara berättigad till det. Enligt grundskoleförordningen krävs då att en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och att språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven. Förutom detta gäller också att eleven har grundläggande kunskaper i språket och att eleven önskar få en sådan undervisning. Enligt grundskoleförordningen ska de elever som är man också, nästan alltid, berättigad till undervisning i svenska som andraspråk.

Allt fler berättigade till modersmålsundervisning

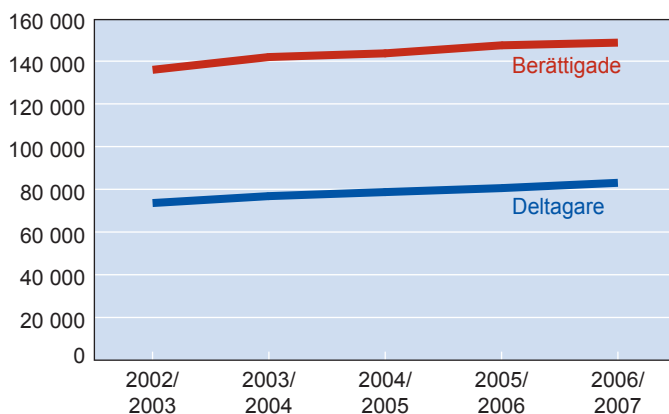
Läsåret 2006/07 var 148 700 grundskoleelever berättigade till undervisning i modersmål, 15 procent av samtliga elever. Andelen är den högsta någonsin. Liksom tidigare hade de större kommunerna betydligt högre andel berättigade elever än de mindre. I Malmö var nästan varannan elev berättigad till modersmålsundervisning. För Stockholm och Göteborg var genomsnittet var tredje elev mot var tjugonde i kommuner med mindre än 10 000 invånare.

Det var ingen skillnad mellan könen när det gäller berättigande till modersmålsundervisning. Däremot är det en större andel elever i de fristående skolorna, med 18 procent.

Alla elever som är berättigade deltar av olika skäl inte i modersmålsundervisning. Läsåret 2006/07 deltog 83 000 elever, motsvarande 56 procent av de berättigade eleverna.

Berättigade och deltagare i modersmålsundervisning i grundskolan läsåren 2002/03–2006/07

Antal

Deltagandet i modersmålsundervisning varierade stort mellan kommunerna, från 3 till 100 procent. Fördelningen av antalet elever efter olika modersmål har inte förändrats nämnvärt sedan början av 2000-talet. Störst antal elever, 25 600, fanns liksom de senaste läsåren i arabiska följt av bosniska/kroatiska/serbiska, med 14 800 elever.

Högst deltagande hade elever med somaliska som modersmål med 75 procent, följt av arabiska med 68 procent. Mer än hälften av undervisningen i modersmål genomfördes utanför klassens schema, i de kommunala skolor läsåret 2006/07.

Berättigade och deltagare i de tio största modersmålen i grundskolan läsåret 2006/07

	Antal berättigade till modersmålsundervisning	Andel deltagare modersmål av berättigade
Albanska	7 670	67
Arabiska	25 650	68
Bosniska/Kroatiska/Serbiska	14 810	51
Engelska	7 560	52
Finska	8 980	42
Kurdiska/Nordkurdiska	5 160	59
Persiska	6 520	64
Somaliska	5 350	75
Spanska	9 600	52
Turkiska	5 430	61

Svenska som andraspråk ökar

Svenska som andraspråk fortsätter att öka. Av grundskoleeleverna deltog 7 procent i svenska som andraspråk läsåret 2006/07. Mellan kommunerna finns det skillnader. I glesbygdskommunerna var andelen drygt 1 procent. I Stockholm, Göteborg och Malmö samt de två invandrantäta kommunerna Botkyrka och Södertälje deltog minst 20 procent. Det var eleverna med modersmålen somaliska, turkiska och kurdiska som hade en hög andel deltagare. Elever med engelska och finska som modersmål hade en låg andel.

Betyg, ämnesprov

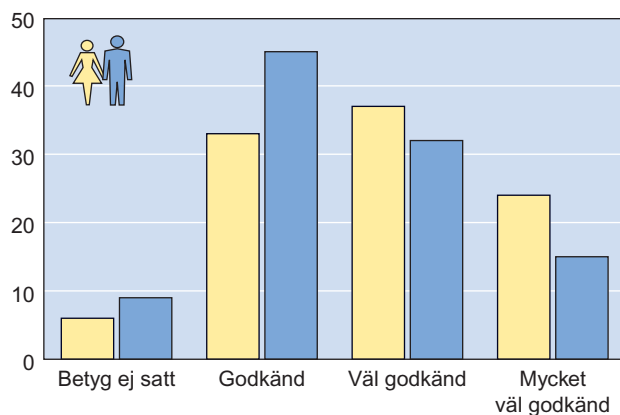
Nio år med mål- och kunskapsrelaterade betyg

De elever som gick ut årskurs 9 vårterminen 2006 var den nionde årskullen med slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet. Slutbetyg sätts utifrån de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i ämnena i slutet av nionde skolarbetet. De olika betygen är godkänd (g), väl godkänd (vg) och mycket väl godkänd (mvg). En elev som inte uppnått målen för g i ämnet får inget betyg i ämnet.

Bland eleverna som avslutade årskurs 9 våren 2006 hade flickorna fler vg och mvg än pojkarna. Skillnaden i pojkars och flickors betyg har inte ändras över åren. Minst skillnad fanns i de naturvetenskapliga ämnena och störst var skillnaden i språk.

Betygsfördelning för flickor respektive pojkar i årskurs 9 vårterminen 2006

Procent

Meritvärdet har ökat de senaste fem åren

Det genomsnittliga meritvärdet för elever som avslutat årskurs 9 ökade från 202 våren 1999 till sitt högsta värde våren 2004 med 207. Sedan dess har det genomsnittliga meritvärdet stabiliserats på en nivå runt 206 poäng. Flickornas genomsnittliga meritvärde har varierat mellan 215 och 218 poäng under den senaste femårsperioden.

Pojkarnas har under motsvarande period varierat mellan 194 och 196 poäng.

Spridningen var stor mellan kommunerna. Det högsta genomsnittliga meritvärdet var 242 och det lägsta värdet var 180. Var fjärde elev i kommunen med lägst meritvärde hade inte uppnått målen i ett eller flera ämnen. I kommun med högst meritvärde hade enbart var tionde elev inte uppnått dessa mål.

Meritvärdet

Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antalet elever som fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet.

Var fjärde elev saknar betyg i ett eller flera ämnen

Var fjärde elev avslutade grundskolan utan att nå kunskapsmålen i ett eller flera ämnen våren 2006. Det är en oförändrad andel jämfört med föregående läsår men en försämring med 5 procentenheter sedan de första eleverna fick mål- och kunskapsrelaterade slutbetyg våren 1998.

Genomsnittligt meritvärde för elever i årskurs 9 vårterminerna 1999–2006

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Flickor	214	215	2 015	216	216	218	217	218
Pojkar	191	192	192	194	195	196	196	196
Elever med utländsk bakgrund	185	185	186	188	189	190	189	190
Kommunal skola	202	202	202	204	204	206	205	205
Fristående skola	277	225	2 208	228	223	226	226	225
Totalt	202	203	203	205	205	207	206	207

Det var 9 procent av samtliga elever som inte nådde kunskapsmålen i ett ämne. 14 procent nådde inte målen i två eller flera ämnen och 1 procent saknade betyg i alla ämnen. Bland eleverna som saknade betyg i två eller flera ämnen var elever med utländsk bakgrund starkt överrepresenterade.

Andelen elever som inte nådde målen i ett eller flera ämnen varierade mycket mellan kommunerna, från 4 till 44 procent av årskurs 9-elev-erna läsåret 2006/07.

Elever som avslutat årskurs 9 vårterminerna 1998, 2000, 2002, 2004 och 2006

Procent

	1998	2000	2002	2004	2006
Elever som är behöriga till gymnasieskolan	91	89	90	90	90
Elever som ej nått målen i ett ämne	7	8	9	9	9
Elever som ej nått målen i två eller flera ämnen	12	15	15	15	14
Elever utan slutbetyg	1	1	1	1	1
Totalt	100	100	100	100	100

En större andel flickor, 91 procent mot pojkarnas 88 procent, var behöriga till gymnasieskolan våren 2006.

De fristående skolorna har sedan de nya behörighetsreglerna infördes 1998 haft en högre andel behöriga elever till gymnasieskolan med 2 till 4 procentenheter jämfört med skolor med kommunal huvudman.

Flickor med utländsk bakgrund bättre än pojkar med svensk bakgrund

Resultaten av ämnesproven i svenska, matematik och engelska för elever 2006 i årskurs 9 visade att flickor med utländsk bakgrund presterade bättre än pojkar med svensk bakgrund. Skillnaden var störst i delprovet skriftlig förmåga, där 5 procent av flickor med utländsk bakgrund inte nådde målen för betyget g. Motsvarande andel för pojkar med svensk bakgrund var 9 procent.

I matematik nådde 12 procent av eleverna inte upp till nivån godkänt i ämnesprovet. Medan nästan 40 procent av eleverna presterade resultat motsvarande väl godkänt eller mycket väl godkänt. De flesta eleverna uppnådde godkänt resultat i ämnesproven i engelska. Nästan varannan elev uppnådde målen för väl godkänt och mycket väl godkänt.

Behörighet

För att en elev ska vara behörig att söka till gymnasieskolans nationella och specialutformade program krävs minst betyget godkänd i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik..

Nationella ämnesproven

Ämnesproven i svenska och svenska som andraspråk, matematik och engelska för skolår 9 ingår i det nationella provsystemet. Syftet är att de ska konkretisera kursplanens mål, samtidigt som de ska vara ett stöd för läraren i betygsättningen och därigenom främja en likvärdig betygsättning över hela landet. Resultaten från ämnesproven skall ge en nationell bild av kunskapsläget hos eleverna i slutet av grundskolan och spegla målpuppfyllelsen i grundskolan..

Nästan alla gick vidare till gymnasieskolan

Av eleverna som avslutade årskurs 9 vårterminen 2006 började 98 procent gymnasieskolan under hösten. Andelen har varierat mellan 97 och 98 procent under den senaste tioårsperioden.

Om de individuella programmen exkluderas var övergångsfrekvensen 89 procent i de kommunala skolorna och 96 procent i de fristående skolor år 2006. Det finns inga skillnader mellan pojkar och flickor när det gäller sökande- och övergångsfrekvens. Elever med utländsk bakgrund, vilka oftare har en ofullständig grundskoleutbildning, både söker och intas i något mindre utsträckning i gymnasieskolan.

Övergång till gymnasieskolan läsåret 2006/07 bland elever som avslutat årskurs 9 läsåret 2005/06

	Elever som avslutat åk 9 Antal	Därav intagna och närvarande Antal	Andel
Elever som är behöriga till gymnasieskolan	112 410	110 950	98,8
Elever som nått målen i alla ämnen	95 400	94 560	99,2
Flickor	61 920	60 550	98,0
Pojkar	64 670	63 060	97,7
Elever med svensk bakgrund	109 320	107 060	98,1
Elever med utländsk bakgrund	17 270	16 550	95,8
Kommunal skola	116 550	113 980	97,9
Fristående skola	10 040	9 630	96,5
Elever totalt	126 590	123 610	97,8

Lärare

Fler utlandsfödda lärare

Det tjänstgjorde 92 600 lärare i grundskolan läsåret 2006/07, en minskning för tredje året i rad. Sedan läsåret 2003/04 har antalet minskat med cirka 3 000 lärare.

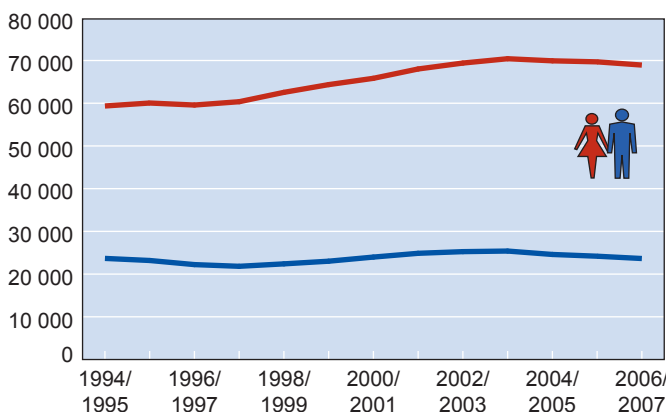
Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden var 87 procent. Antalet helt tjänstlediga lärare har legat stabilt kring 8 000–9 000 per år under hela 2000-talet.

Andelen lärare födda utomlands har ökat från 7 procent läsåret 1997/98 till 10 procent läsåret 2006/07.

Drygt 92 procent av lärarna tjänstgjorde i kommunala skolor. Antalet lärare i fristående skolor har ökat snabbt. Läsåret 2006/07 undervisade 7 700 lärare vid dessa skolor, en nästan 60-procentig ökning sedan läsåret 2000/01. Ökningen är en naturlig utveckling då både antalet fristående skolor och antalet elever som undervisas vid dessa skolor har ökat kraftigt den senaste tioårsperioden.

Tjänstgörande lärare i grundskolan läsåren 1994/95–2006/07

Antal

Tjänstgörande lärare i grundskolan läsåret 2006/07

Lärare omräknat till heltidstjänster	80 100
Kvinnliga lärare, andel i procent	75%
Lärartäthet, antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever	8,3
Lärare med pedagogisk utbildning, andel i procent	83%
Lärare med tillsvidareanställning, andel i procent	83%
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	87%
Lärare födda utomlands, andel i procent	10%
Lärare antal	92 600

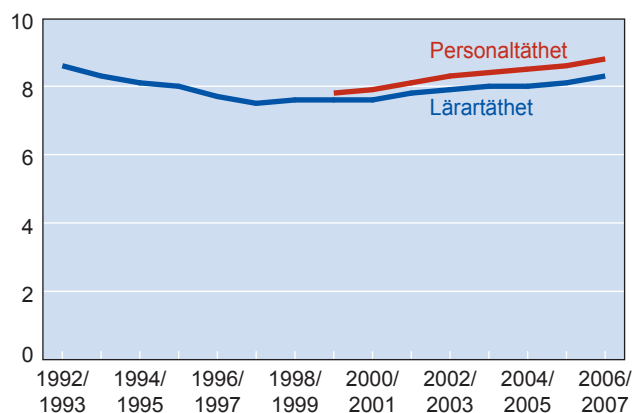
Ökad lärartäthet

Lärartätheten beräknas som antalet lärare omräknade till heltidstjänster per 100 elever. Den var 8,3 läsåret 2006/07. Det är den högsta nivån sedan läsåret 1993/94. Lärartätheten var högre i de kommunala grundskolorna än i de fristående grundskolorna 8,4 respektive 7,5. Den varierade mellan kommunerna från 6,1 till 11,8. Den var generellt sett högst i glesbygdskommuner och lägst i förortskommuner.

Verksamheten i förskoleklass, grundskola och fritidshem integreras i allt större utsträckning. Vilket gör att antalet personalkategorier ökat. Från och med läsåret 1999/2000 har Statistiska centralbyråns lärarregister kompletterats med uppgifter om bland annat förskollärares och fritidspedagogers tjänstgöring i grundskolan. Det "nya" måttet personaltäthet visar att det läsåret 2006/07 fanns 8,8 heltidstjänster per 100 elever. Det var främst i de lägsta årskurserna som personaltätheten ökade.

Lärartäthet i grundskolan läsåren 1992/93–2006/07 och personaltäthet i grundskolan läsåren 1999/2000–2006/07

Antal heltidstjänster per hundra elever

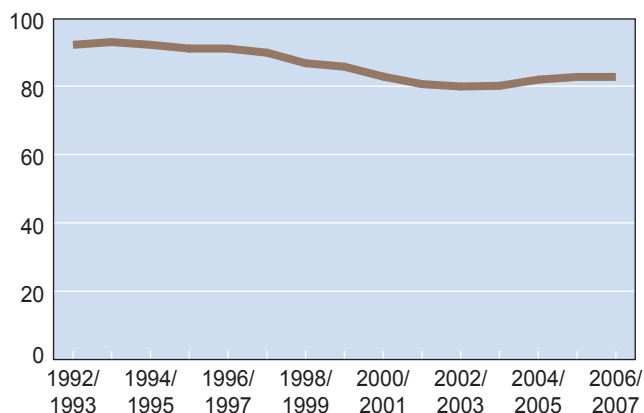

Var femte lärare saknar pedagogisk högskoleexamen

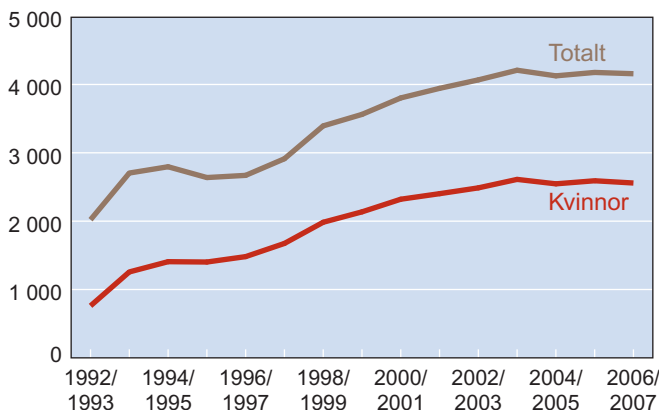
De senaste läsåren hade 83 procent av lärare en pedagogisk högskoleexamen. Andelen minskade relativt kraftigt under slutet av 1990-talet och första läsåret under 2000-talet. De tre följande läsåren, 2001/02 – 2003/04, pendlade andelen kring 80 procent. Manliga lärare saknade pedagogisk högskoleexamen i större utsträckning än kvinnliga, liksom utlandsfödda lärare i större utsträckning än svenskfödda.

Andel tjänstgörande lärare i grundskolan läsåren 1992/93–2006/07 med pedagogisk högskoleexamen

Procent

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen varierar mycket mellan kommunerna. Lägst andel "behöriga" lärare var 72 procent och högst 99 procent. I de fristående grundskolorna var andelen betydligt lägre än i de kommunala, 63 procent jämfört med 85 procent under läsåret 2006/07.

Kvinnliga rektorer i grundskolan läsåren 1992/93–2006/07*Andel kvinnor i procent av totala antalet rektorer***Mer än sex av tio rektorer är kvinnor**

Andelen kvinnliga lärare i grundskolan har inte förändrats mycket sedan början av 1990-talet. Den har legat mellan 70 och 74 procent. Den högsta andelen kvinnor fanns inom de lägre årskurserna i grundskolan. Andelen kvinnliga rektorer har däremot ökat kraftigt under 1990-talet, från 38 procent läsåret 1992/93 till 62 procent läsåret 2006/07.

Under 1990-talet delades många rektorsområden upp i mindre enheter. Samtidigt ökade integrationen mellan skola och förskola och medförde att många skolledare rekryterades från förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen. Andelen kvinnor bland övriga skolledare, exempelvis studierektorer, var 71 procent läsåret 2006/07.

Medelåldern bland skolledare och lärare var 46 år läsåret 2006/07. För rektorer var medelåldern klart högre med 52 år.

Kostnader

Totala kostnader

Den totalt kostnaden för samtliga skolor på grundskolenivå var 74 miljarder kronor 2006. Under perioden 2001–2006 ökade kostnaderna för grundskolan med 8 procent i fasta priser. Mellan 2005 och 2006 har kostnaderna minskat något, på grund av färre elever.

De kommunala grundskolorna stod för 90 procent av de totala kostnaderna, de fristående grundskolorna stod för 7 procent av totalkostnaden eller drygt 5 miljarder. En liten andel utgjordes av kostnader för riksinternatskolor, internationella skolor och sameskolan.

Kostnader i grundskolan åren 2001–2006

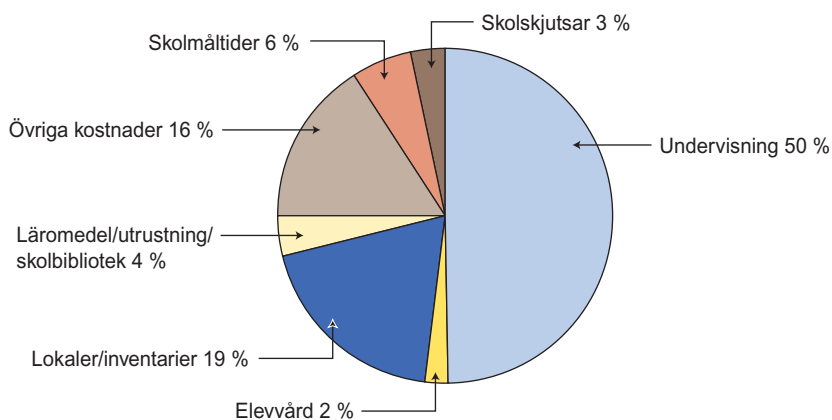
Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	33 708	35 502	35 873	36 593	37 454	36 970
Elevvård	1 318	1 441	1 484	1 567	1 615	1 695
Lokaler/inventarier	12 815	13 259	13 599	14 083	14 165	14 084
Skolmåltider	4 037	4 155	4 136	4 279	4 294	4 318
Läromedel/ utrustning/ skolbibliotek	2 676	2 787	2 786	2 835	2 890	2 833
Skolskjutsar	1 851	2 009	2 083	2 172	2 257	2 330
Övriga kostnader	11 931	11 864	11 948	11 710	11 923	11 826
Total kostnad	68 538	71 148	72 045	73 313	74 661	74 056

Kostnad per elev

Undervisning halva kostnaden

Den genomsnittliga kostnaden per elev har ökat kontinuerligt under perioden 2001-2006 och var 75 500 kronor 2006. Hälften av kostnaden per elev utgjordes av kostnader för undervisning, 37 000 kronor. Lokalkostnader stod för knappt en femtedel, 14 000 kronor och kostnaden för läromedel, utrustning och skolbibliotek 2 900 kronor per elev.

Kostnader per elev i grundskolan år 2006*Procent*

Kostnaden per elev skiljer sig åt mellan olika huvudmän. Lägst var kostnaden i en fristående skola, 71 500 kronor, medan den var högst i sameskolan, 93 100 kronor.

Särskolan

Undervisningen inom särskolan ska utgå från varje elevs speciella begåvning, vara individuell och åskådlig. Man utgår från elevens förmåga, motivation och intresse. Respekt visas för individen och handikappet, då det är viktigare att koncentrera sig på eleven och hans/hennes förmågor bakom handikappet.

Organisation

Särskolan är till för utvecklingsstörda barn och ungdomar som inte kan gå i den ordinarie grund- och gymnasieskolan.

Totalt fanns det 755 obligatoriska särskolor läsåret 2006/07. Av dessa var 27 fristående skolor. Förutom undervisning i speciella skolor går elever i den ordinarie grundskolan med stöd. Nästan var femte av grundsärskolans elever 2006/07 var integrerade i grundskolan, en liten ökning sedan läsåret 1998/99. Störst andel integrerade elever har glesbygdskommunerna.

Obligatoriska särskolan

Den obligatoriska särskolan omfattar två parallella former, grundsärskola och träningsskola. I den obligatoriska särskolan placeras barn som på grund av en utvecklingsstörning inte bedöms kunna nå upp till grundskolans mål. Det gäller även barn som fått ett betydande och beständigt begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada samt barn med autism. Initiativ till att ett barn skall gå i särskola kan numera tas både av representanter för kommunen och av vårdnadshavaren.

Gymnasiesärskolan

Elever som uppfyllt sin skolplikt i särskolan har rätt att efter skolpliktens upphörande få utbildning under fyra år i den frivilliga särskolan, gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskolan tar emot elever som inte kan tillgodogöra sig gymnasieskolans undervisning. Inom gymnasiesärskolan finns nationella program, specialutformade program samt individuella program. Gymnasiesärskolan förbereder eleverna för arbete inom respektive programs område.

Särskolan

Obligatoriska särskolan

Obligatoriska 9 årskurser samt en 10:e frivillig årskurs.

Grundsärskola

För placering i grundsärskolan krävs som regel att eleven bedöms kunna lära sig läsa så att han kan tillägna sig övrig undervisning. Mer teoretisk undervisning än i tränings-skolan.

Träningskola

Träningskolan är avsedd för dem som inte kan följa undervisningen i grundsärskolan, men som kan tillgodogöra sig annan undervisning. Den sociala funktionen är samordnad med praktisk färdighetsträning.

Gymnasiesärskolan

Efter fullgjord skolplikt. 4-årig. Frivillig.

Nationella program

Specialutformade program

Individuella program

Yrkesträning
Har till mål att ge eleverna allmän arbetsförmåga inom ett begränsat område.

Verksamhets-träning
Är avsedd för de gravast skadade eleverna. Innebär självständighetsträning och träning i en verksamhet eller sysselsättning.

Elever

Obligatoriska särskolan

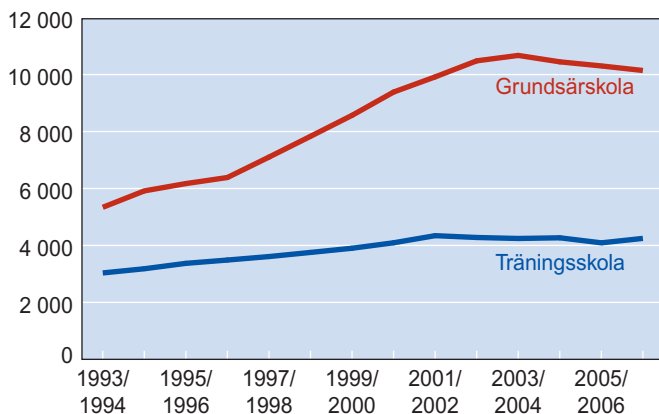
Antalet elever fortsätter att öka

Det har skett en successiv ökning av antalet elever i den obligatoriska särskolan, från 8 600 läsåret 1993/94 till 14 400 läsåret 2006/07 – en ökning med 67 procent. Ökningen har varit störst inom grundsärskolan. Av de 14 400 eleverna gick 10 140 i grundsärskola och 4 250 i träningsskola. I början av 1990-talet gick 0,8 procent av alla elever med skolplikt i den obligatoriska särskolan. Lsåret 2006/07 hade andelen ökat till 1,5 procent.

Av alla sarskoleelever deltog 5 procent i modersmålsundervisning och 3 procent i undervisningen i svenska som andra språk. Andelen flickor i den obligatoriska särskolan har under den senaste 10-årsperioden successivt minskat från 41 procent till 39 procent läsåret 2006/07.

Elever i den obligatoriska särskolan läsåren 1993/94–2005/06

Antal

Gymnasiesärskolan

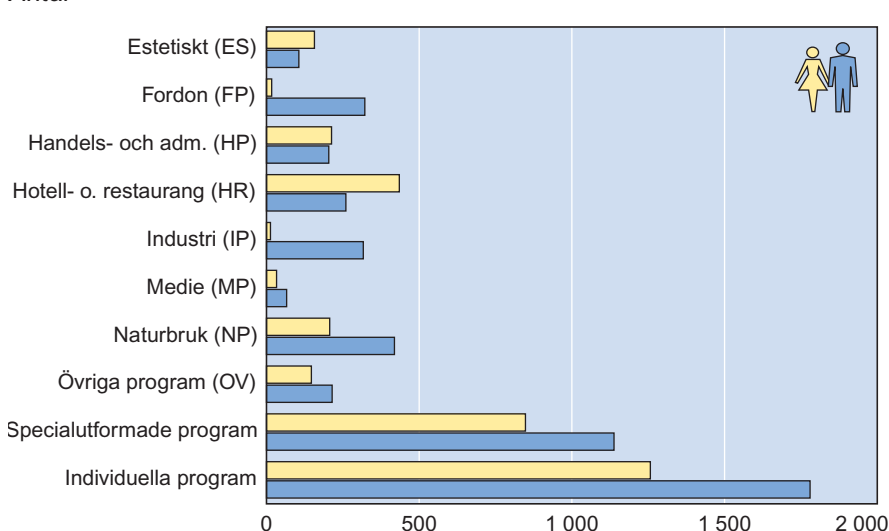
Kraftig ökning av elever

Antalet elever i gymnasiesärskolan har fördubblats under den senaste 10-årsperioden. På de 267 gymnasiesärskolorna gick det 8 200 elever läsåret 2006/07. Endast 4 procent av eleverna var integrerade i gymnasieskolan och andelen flickor var 41 procent. Andelen elever med modersmålsundervisning eller svenska som andra språk var 1 procent.

Fyra av tio gick på ett individuellt program

Av de 8 200 eleverna deltog nästan fyra av tio i yrkesträning eller verksamhetsträning inom ramen för ett individuellt program (iv-program). Drygt 6 av 10 deltog i yrkesutbildning enligt ett nationellt eller specialutformat program. De vanligaste nationella programmen var hotell- och restaurangprogrammet med 700 elever och naturbruksprogrammet med 630 elever. Antalet elever på specialutformade program var 1 990. Inom iv-programmet gick 1 880 på yrkesträning och 1 150 på verksamhetsträning.

Elever i gymnasiesärskolan läsåret 2006/07. Fördelade efter program

Lärare

Obligatoriska särskolan

Färre lärare

Antalet tjänstgörande lärare i den obligatoriska särskolan fortsätter att minska. Läsåret 2006/07 var det 4 800 tjänstgörande lärare, 200 färre än för två läsår sedan. Av lärarna i den obligatoriska särskolan hade 84 procent pedagogisk högskoleutbildning. Andelen kvinnliga lärare var hög, 79 procent. Andelen lärare födda utomlands var 8 procent.

Gymnasiesärskolan

Fler lärare

Antalet tjänstgörande lärare i den gymnasiala särskolan fortsätter att öka och var cirka 2 500 läsåret 2006/07. Utöver dessa tjänstgjorde bland annat förskollärare och fritidspedagoger. Av lärarna i gymnasiesärskolan hade 77 procent en pedagogisk högskoleutbildning. Andelen kvinnliga lärare var 64 procent. Andelen lärare födda utomlands var 7 procent.

Tjänstgörande lärare i särskolan läsåret 2006/07

	Obligatoriska särskolan	Gymnasie- särskolan
Lärare omräknat till heltidstjänster	3 100	1 900
Kvinnliga lärare, andel i procent	79 %	64 %
Lärartäthet, antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever	25,8	24,0
Lärare med pedagogisk examen, andel i procent	84 %	77 %
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	65 %	75 %
Lärare födda utomlands, andel i procent	8 %	7 %
Lärare antal	4 800	2 500

En lärare på var fjärde elev

Lärartätheten minskade kraftigt under den första delen av 1990-talet. Läsåret 1992/93 gick det 34 lärare per 100 elever mot 26 läsåret 1997/98. Därefter har det varierat mellan 24 och 26 lärare per 100 elever i de båda verksamhetsformerna.

Tjänstgörande lärare i särskolan läsåren 2000/01–2006/07

	Obligatoriska särskolan			Gymnasiesärskolan		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
2000/01	4 200	3 370	830	1 720	1 090	630
2001/02	4 480	3 590	890	1 850	1 180	680
2002/03	4 660	3 720	940	1 970	1 240	740
2003/04	4 830	3 810	1 010	2 230	1 410	810
2004/05	5 010	3 950	1 060	2 310	1 480	830
2005/06	4 970	3 920	1 040	2 510	1 610	890
2006/07	4 800	3 780	1 020	2 530	1 610	910

Kostnader

Totala kostnader

Den totala kostnaden för särskolan 2006 var drygt 6 miljarder kronor. En ökning med 34 procent från 2001. De ökade kostnaderna beror till stor del på ett ökat antal elever.

Kostnader i särskolan åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

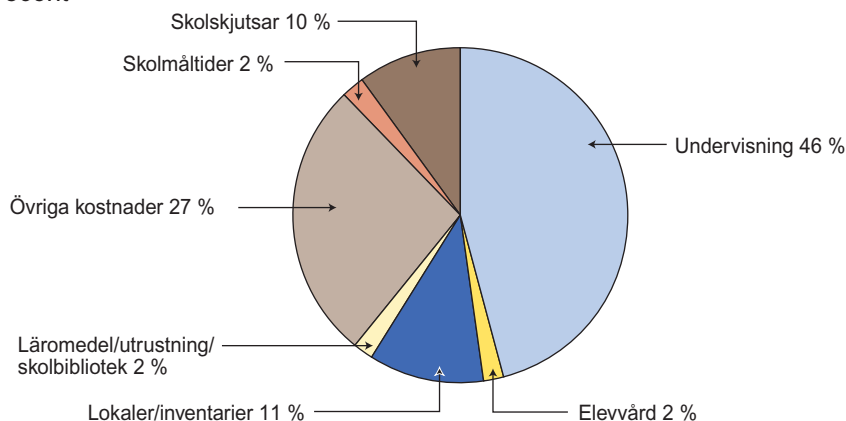
Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	1 962	2 119	2 340	2 456	2 589	2 679
Elevvård	64	77	78	82	94	89
Lokaler/inventarier	463	501	538	575	604	630
Skolmältider	71	77	81	86	92	94
Läromedel/utrustning/ skolbibliotek	107	110	119	124	137	142
Skolskjuts	447	489	526	553	562	578
Övriga kostnader	1 234	1 319	1 238	1 459	1 520	1 562
Total kostnad	4 576	4 952	5 212	5 649	5 908	6 152

Kostnad per elev

En elev kostade i genomsnitt 295 300 kronor för år 2006. Hälften av kostnaden utgjordes av kostnader för undervisning, 135 700 kronor. Lokalkostnader stod för 31 900 kronor och kostnaden för läromedel, utrustning och skolbibliotek uppgick till 7 200 kronor per elev.

Kostnader per elev i särskolan år 2006

Procent

Specialskolan

Specialskolan är tvåspråkig och ger hörsel- och synskadade barn ett eget tal- eller skriftspråk. För många elever är det först här de lyckas erövra ett eget språk. Detta ger möjlighet att kunna dela med sig av sitt innersta och bygga kamratrelationer.

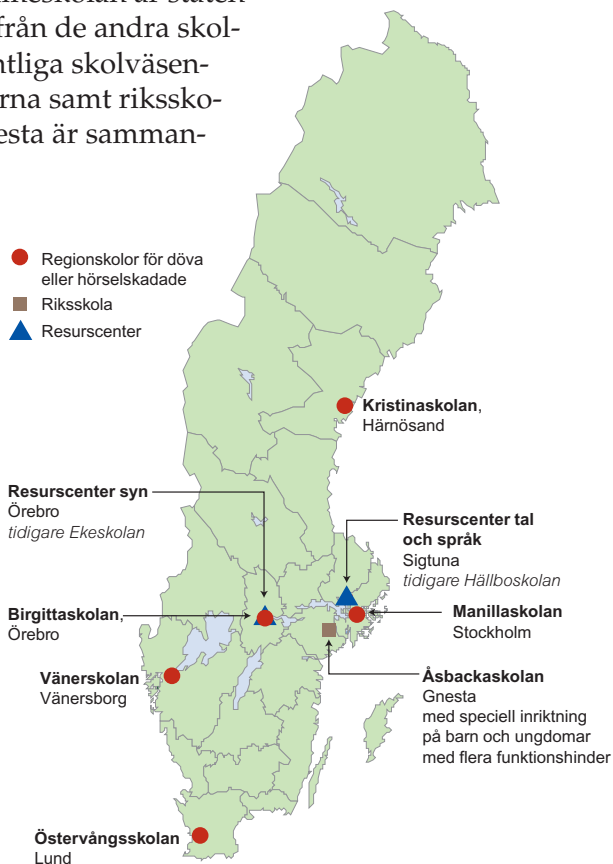
Organisation

Elever med grava funktionshinder får sin utbildning i specialskolan

Många skolpliktiga barn och ungdomar med syn-, hörsel- eller talskada får sin utbildning med hjälp av specialundervisning inom den vanliga grundskolan. Det är bara de gravt syn-, hörsel- eller talskade som undervisas på olika specialskolor.

Undervisningen i specialskolan är organiserad på tio årskurser och syftar till att ge barn och ungdomar med speciella behov individuellt anpassad utbildning. Utbildningen ska så långt det är möjligt motsvara den utbildning som ges i grundskolan.

För specialskolan och sameskolan är staten huvudman till skillnad från de andra skolformerna inom det offentliga skolväsendet. De fem regionskolorna samt riksskolan Åsbackaskolan i Gnesta är sammanförda under specialskolemyndigheten (spm). Hällboskolan i Sigtuna och Ekeskolan i Örebro är resurscentra och ingår i Statens specialpedagogiska institut (sit).

Elever

Antalet elever fortsätter minska

Antalet elever har successivt minskat under 2000-talet efter en ökning av antalet inskrivna elever i specialskolan under 1990-talet. Det var 550 elever läsåret 2006/07, jämfört med 700 läsåret 2000/01. Av de 550 eleverna i specialskolan var 250 flickor. I modersmålsundervisning för elever med annat modersmål än svenska deltog endast 10 elever.

Hörselskadade största gruppen

De flesta eleverna inom specialskolan är döva/hörselskadade. En mindre grupp har en talskada och några en synskada. Av de 550 eleverna var det cirka 140 som hade ytterligare minst ett funktionshinder.

Eleverna kom från 138 av Sveriges 290 kommuner läsåret 2006/07. Över hälften kom från en annan kommun än där skolan var belägen. Flertalet av eleverna, 74 procent, bodde i föräldrahemmet medan övriga bodde på elevhem eller enskilt hem på eller i närheten av skolan.

Elever i specialskolan läsåren 1994/95–2006/07

Antal

	Flickor	Pojkar	Totalt
1994/95	320	400	720
1995/96	340	430	770
1996/97	340	450	790
1997/98	350	450	790
1998/99	360	450	810
1999/00	350	460	810
2000/01	360	450	810
2001/02	340	440	780
2002/03	340	420	760
2003/04	310	390	700
2004/05	310	360	670
2005/06	260	340	600
2006/07	250	300	550

Lärare

Mer än fyra lärare på tio elever

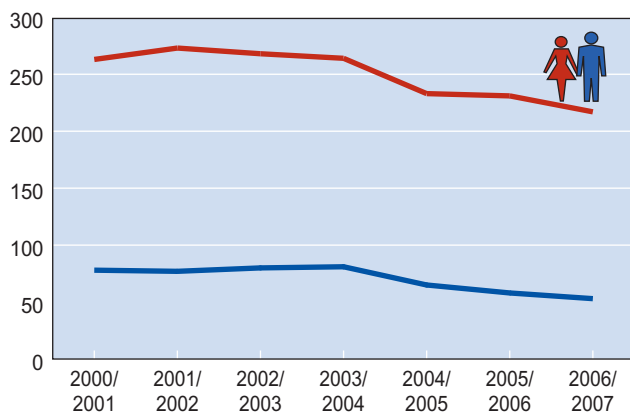
Det tjänstgjorde 270 lärare i specialskolan läsåret 2006/07 varav 80 procent var kvinnor. Lärartätheten har legat stabil kring 40 lärare per 100 elever under 2000-talet och var 42,5 läsåret 2006/07.

Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden var 86 procent. Andelen utrikes födda lärare var 7 procent.

Andelen lärare med specialpedagogisk examen har minskat successivt, från 70 procent läsåret 1994/95 till 38 procent läsåret 2006/07. Däremot har andelen varit stabil de senaste tre läsåren.

Tjänstgörande lärare i specialskolan läsåren 2000/01–2006/07

Antal

Tjänstgörande lärare i specialskolan läsåret 2006/07

Lärare omräknat till heltidstjänster	233
Kvinnliga lärare, andel i procent	80%
Lärartäthet, antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever	43
Lärare med pedagogisk examen, andel i procent	77%
Lärare med specialpedagogisk examen, andel i procent	38%
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	86%
Lärare födda utomlands, andel i procent	7%
Lärare antal	270

Kostnader

Totala kostnader

Under 2000-talet har kostnaderna för specialskolan successivt minskat i takt med det minskade elevantalet. Den totala kostnaden för specialskolan för år 2006 var 456 miljoner kronor. Under perioden 2001–2006 har kostnaden minskat med 22 procent i fasta priser. En kostnad som den vanliga grundskolan saknar är kostnaden för elevhem, vilken uppgick till 49 miljoner.

Kostnader i specialskolan åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

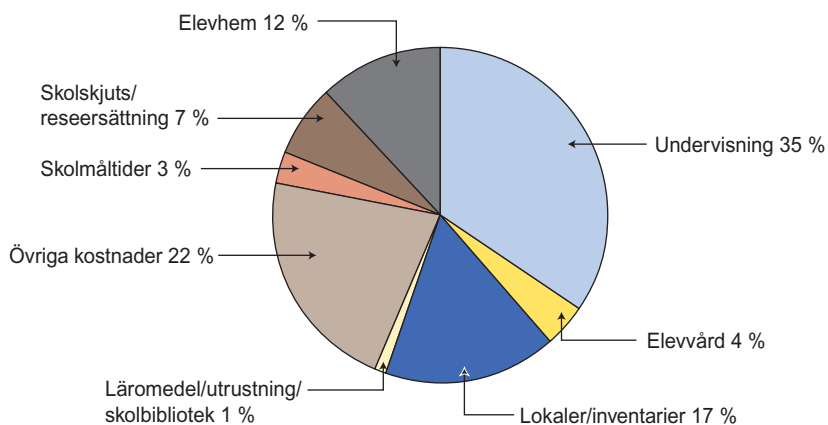
Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	162	159	157	153	147	142
Elevvård	14	14	14	15	16	15
Lokaler/inventarier/ skolbibliotek	64	66	65	67	69	70
Skolmåltider	16	16	14	14	14	12
Skolbibliotek	9	6	5	5	4	5
Elevhem	90	86	81	75	56	49
Skolskjuts/reseersättning	36	39	35	33	32	29
Övriga kostnader	171	78	81	81	82	90
Total kostnad	588	487	480	479	459	456

Kostnaden per elev

För 2006 var kostnaden per elev i specialskolan 713 500 kronor. Undervisningskostnaden uppgick till 246 300 kronor och kostnaden för elevhem var 84 700 kronor. Kostnaden för skolskjutsar och reseersättningar är betydligt högre än för elever i grundskolan, vilket kan förklaras med långa reseavstånd och av att många elever i den vanliga grundskolan inte behöver skolskjuts.

Kostnader per elev i specialskolan år 2006

Procent

Gymnasieskolan

Ungdomar står inför nya utmaningar när de börjar gymnasieskolan. Erfarenheterna från grundskolan spelar stor roll för de fortsatta studierna. Bredare och djupare kunskap skall hämtas in och nya kontakter knyts både med klasskompisar och lärare. I gymnasieskolan börjar allvaret då vuxenlivet rycker närmare. Yrkesliv eller studera vidare på högskolan är två av de viktiga frågorna att ta ställning till.

Organisation

Gymnasieskolan vänder sig till ungdomar mellan 16–20 år. Varje kommun är enligt lag skyldig att erbjuda alla ungdomar i kommunen, fram till och med första kalenderåret det år de fyller 20 år, möjlighet att påbörja utbildning i gymnasieskolan. Antingen i den egna kommunen eller genom avtal med en annan kommun.

Gymnasieutbildningen innefattar 17 nationella program, specialutformade program samt individuella program. För att vara behörig att söka ett nationellt program ska eleven ha godkänt grundskolebetyg i engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. Elever som inte är behöriga att söka nationella program ska erbjudas studier på ett individuellt program. Ett individuellt program ska först och främst förbereda eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Alla program utom det individuella ger grundläggande behörighet för högskolestudier, men i praktiken krävs särskild behörighet till flertalet högskoleutbildningar.

Den programindelade gymnasieskolan

Den treåriga programindelade gymnasieskolan har funnits fullt utbyggd sedan läsåret 1995/96 och blev läsåret 2000/01 kompletterad med ett teknikprogram.

Gymnasieskolan byggs upp av olika kurser. Av dem är några så kallade kärnämnen obligatoriska för alla elever på de nationella programmen och det specialutformade programmet. Varje program innehåller också specifika karaktärsämnen vilka definierar inriktningen för respektive program. Utöver kärnämnen och karaktärsämnen för det egna programmet ska eleven välja ytterligare ett antal kurser enligt eget önskemål. Eleverna kan också välja att utöka studierna med kurser utöver vad programmet kräver. På detta sätt kan utbildningen i stor utsträckning formas efter individuella önskemål. Timplanen anger en minsta garanterad undervisningstid.

I de yrkesförberedande programmen ingår även minst femton veckor arbetsplatsförlagd utbildning, APU. Även på estetiska, naturvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och tekniska programmen finns möjlighet att arbetsplatsförlägga delar av utbildningen.

Gymnasieskolan

Special- utformade program

Genom att kombinera karaktärsämnen från olika program kan en kommun inrätta specialutformade program. De är avsedda att ge en utbildningsinriktning som inte kan tillgodoses på de nationella programmen, men som är likvärdig med dessa. De innefattar 8 kärnämnen.

Individuella program

De individuella programmen kan vara av olika längd och ha mycket olika innehåll. Man ska se till den enskilde elevens behov när man utformar ett individuellt program. Målsättningen är att eleven ska gå över till ett nationellt eller specialutformat program.

Nationella program

De nationella programmen är oftast uppdelade i inriktningar som eleven kan välja från det andra läsåret. Samtliga program ska ge bred basutbildning och grundläggande behörighet att studera vidare på högskolan. De innefattar 8 kärnämnen och får sin karaktär genom sina karaktärsämnen.

International Baccalaureate

International Baccalaureate, IB, är en internationellt erkänd utbildning som leder till en studentexamen. IB-programmet är i Sverige treårigt. Undervisningen bedrivs på engelska med undantag av svenska och moderna främmande språk. Inom IB studerar eleven sex ämnen som valts efter intresse och som uppfyller inträdeskrav till universitet och högskolor i Sverige och utomlands.

De nationella programmen

Barn- och fritidsprogrammet
Byggprogrammet
Elprogrammet
Energiprogrammet
Estetiska programmet
Fordonsprogrammet
Handel- och administrationsprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och restaurangprogrammet
Industriprogrammet
Livsmedelsprogrammet
Mediaprogrammet
Naturbruksprogrammet
Naturvetenskapliga programmet
Omvårdnadsprogrammet
Samhällsvetenskapliga programmet
Teknikprogrammet

Kärnämnen

Engelska
Estetisk verksamhet
Idrott och hälsa
Matematik
Naturkunskap
Samhällskunskap
Svenska eller svenska som andraspråk
Religionskunskap

Svenska utlandsskolor

Svenska utlandsskolor har till uppgift att ge utbildning enligt svensk läroplan till skolbarn vars föräldrar arbetar utomlands en tid i det svenska samhällets tjänst.

Det fanns 27 svenska skolor i utlandet läsåret 2006/07, en minskning med fem skolor sedan läsåret 2003/04. Flest skolor, 18 stycken, finns i Europa. Spanien är det enskilda land som har flest skolor, 7 stycken. Medan den största skolan ligger i Bryssel i Belgien med 289 elever läsåret 2006/07. Sammanlagt gick det 1 256 elever i reguljär utbildning i svenska utlandsskolor läsåret 2006/07, en ökning med 5 procent sedan året innan. Mer än hälften av eleverna, 792 stycken, gick i grundskolan och 375 i gymnasieskolan. Resterande elever, knappt 100, gick i förskoleklass.

Utöver elever i reguljär utbildning deltog drygt 3 200 elever i kompletterande svensk undervisning, endast 9 procent av dessa var vid svenska utlandsskolor. I distansundervisning med handledning deltog 34 elever och i övrigt distansundervisning, där eleverna studerar på egen hand eller med stöd av föräldrarna, deltog 89 elever.

Lärare

Det var 73 procent kvinnor av de totalt 279 anställda lärarna vid svenska utlandsskolor läsåret 2006/07. Sammanlagt hade 83 procent av lärarna en svensk eller utländsk lärarutbildning, en ökning med 1 procent sedan året innan. Störst ökning stod Afrika för där andelen ökade med 11 procentenheter.

Kompletterande svensk undervisning är undervisning för barn och ungdomar som går i en lokal eller internationell skola men som vill upprätthålla och utveckla sina kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället.

Distansundervisning är undervisning för ungdomar som skulle ha varit elever i någon av årskurserna 7–9 i grundskolan eller gymnasieskolan men som bor på en ort där sådan svensk undervisning saknas.

Betyg

Det genomsnittliga meritvärdet var 241 i reguljär grundskoleutbildning läsåret 2005/06. Det är en minskning med 6 procentenheter sedan året innan. Anmärkningsvärt är att pojkarna för första gången sedan det mål- och kunskapsbaserade betygssystemet infördes läsåret 1997/98 har ett högre meritvärde än flickorna, 242 för pojkarna mot 239 för flickorna.

Den genomsnittliga betygspoängen i gymnasieskolan var 15,3 läsåret 2006/07. Männen hade 14,7 och kvinnorna 15,6. Av eleverna med slutbetyg från 3-årigt gymnasieprogram hade 98 procent en grundläggande behörighet till studier vid svenska universitet och högskolor. Motsvarande siffra för gymnasieskolan i Sverige är 89 procent.

Kostnad

En elev i svenska utlandsskolor kostade i genomsnitt 100 700 kronor läsåret 2005/06. För en elev i årskurs 1–6 var genomsnittskostnaden 113 800 kronor och 166 500 kronor för årskurs 7–9. En elev i gymnasieskolan kostade i genomsnitt 141 200 kronor. Lägst genomsnittligt kostnad har handledning vid distansundervisning samt kompletterande svensk undervisning, 86 600 respektive 5 300 kronor per elev.

Skolor med reguljär utbildning läsåret 2006/07

Europa

Belgien, Bryssel
Frankrike, Paris
Italien, Milano
Portugal, Lissabon
Ryssland, Moskva
Schweiz, Genève
Spanien, Costa Blanca
Spanien, Fuengirola
Spanien, Gran Canaria
Spanien, Las Americas
Spanien, Madrid
Spanien, Marbella
Spanien, Palma de Mallorca
Storbritannien, London
Tyskland, Berlin
Tyskland, Hamburg
Ungern, Kecskemét
Österrike, Wien

Asien

Kina, Peking
Laos, Vietnam
Saudiarabien, Buraidah
Saudiarabien, Medinah
Saudiarabien, Riyadh

Afrika

Etiopien, Addis Abeba
Kenya, Nairobi
Mozambique, Maputo

Amerika

Nicaragua, Managua

Elever

Gymnasieutbildning anordnades läsåret 2006/07 vid:

- 494 kommunala skolor
- 24 landstingsskolor
- 294 fristående skolor
- 3 internationella skolor
- 3 riksinternatskolor.

Antalet fristående skolor, inklusive internationella skolor och riksinternat, har ökat från 64 till 300 sedan läsåret 1995/96. Under samma tidsperiod har antalet gymnasieskolor med kommunal eller landstingskommunal huvudman blivit 52 färre. Minskningen har dock vänt de senaste åren och sedan läsåret 2001/02 har det skett en ökning med 12 skolor.

Färre elever per skola

Det gick i genomsnitt 460 elever per gymnasieskola läsåret 2006/07, en minskning med 29 elever per skola sedan läsåret 1995/96.

Framväxten av de fristående gymnasieskolorna har bidragit till minskningen av det genomsnittliga antalet elever per skola, då dessa har ett klart lägre genomsnitt, 188 elever, än kommunala gymnasieskolor, 637 elever.

De flesta söker till gymnasiet

Sammanlagt sökte 136 350 behöriga personer till gymnasieskolan hösten 2006. Under hösten 2006 var det 150 850 studerande i årskurs 1. Att det är fler studerande än sökande beror till exempel på att några elever går om första året.

Gymnasieskolor och antal elever per skola läsåren 1995/96–2006/07

	Totalt		Kommunala skolor		Fristående skolor		Landstingskommunala	
	Antal	Elev/ skola	Antal	Elev/ skola	Antal	Elev/ skola	Antal	Elev/ skola
1995/96	640	488	430	662	70	103	140	148
1996/97	641	483	432	656	77	108	132	136
1997/98	638	490	428	670	82	117	128	131
1998/99	624	495	430	663	86	127	108	123
1999/00	595	514	455	630	105	132	34	148
2000/01	654	467	485	584	135	126	34	143
2001/02	654	476	472	608	148	127	34	152
2002/03	717	449	487	596	200	132	30	162
2003/04	756	442	490	602	241	143	25	171
2004/05	763	456	491	614	247	168	25	184
2005/06	795	452	499	614	272	178	24	185
2006/07	818	459	494	637	300	188	24	188

- Fristående skolor inkluderar riksinternat och internationella skolor

Allt fler elever söker direkt från grundskolan till gymnasiet. Av eleverna som avslutade grundskolan 2006 sökte 98 procent direkt till gymnasiet. 1981 var det 91 procent.

Andelen årskurs 9-elever som tagits in har under samma period ökat från 80 till 98 procent. I 24 kommuner har samtliga elever som avslutat årskurs 9 våren 2006 antagits till gymnasiet. Kommunen med lägst andel elever som går direkt till gymnasiet låg på 90 procent.

Direktövergång från grundskolan till gymnasiet var femte år mellan åren 1981–2006

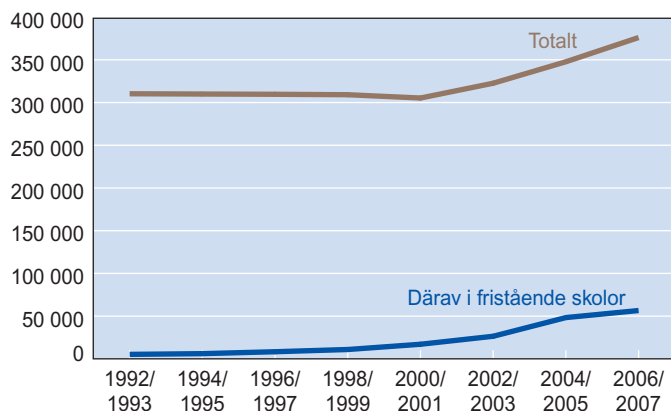
	1981	1986	1991	1996
Antal avgångna åk 9-elever	122 000	108 200	103 600	100 500
Andel direktsökande åk 9-elever, procent	90,8	96,8	98,9	98,2
Andel direktintagna åk 9-elever, procent	79,9	86,3	89,8	97,8
	2001	2003	2005	2006
Antal avgångna åk 9-elever	104 800	109 400	120 000	126 600
Andel direktsökande åk 9-elever, procent	98,0	98,2	97,5	98,2
Andel direktintagna åk 9-elever, procent	97,5	97,8	97,9	97,8

Elever

Antalet elever fortsätter att öka

Det gick 376 000 elever i gymnasieskolan läsåret 2006/07. Antalet elever förväntas stiga ännu mer, för att nå en topp under år 2008. Då beräknas 391 000 individer vara i åldrarna 16–18 år. Efter det står gymnasieskolan inför betydande minskningar i elevkullarna. År 2015 förväntas det vara 100 000 färre personer i gymnasieåldrarna 16–18 år än toppåret 2008.

De fristående skolorna står för den största ökningen av antalet elever, från 17 000 läsåret 2000/01 till drygt 56 000 elever läsåret 2006/07. Landstingens gymnasieskolor har stabiliserat sig runt 4 500 elever de senaste åren. I de kommunala skolorna var det drygt 315 000 elever läsåret 2006/07 en ökning med 11 procent sedan läsåret 2000/01.

Elever i gymnasieskolan åren 1992/93–2006/07*Antal***Studievägar**

Andelen elever på de studieinriktade studievägarna naturvetenskap, teknik och samhällsvetenskap har minskat med 10 procentenheter från 46 procent läsåret 1998/99 till 36 procent läsåret 2006/07.

De yrkesinriktade studievägarna har, efter en nedgång i början av 2000-talet, åter ökat och hade 46 procent av eleverna läsåret 2006/07. Andelen elever på ett individuellt program ökar sakta och var 8 procent. Ökningen på det specialutformade programmet har varit betydligt kraftigare, från 5 procent läsåret 1998/99 till 10 procent läsåret 2006/07.

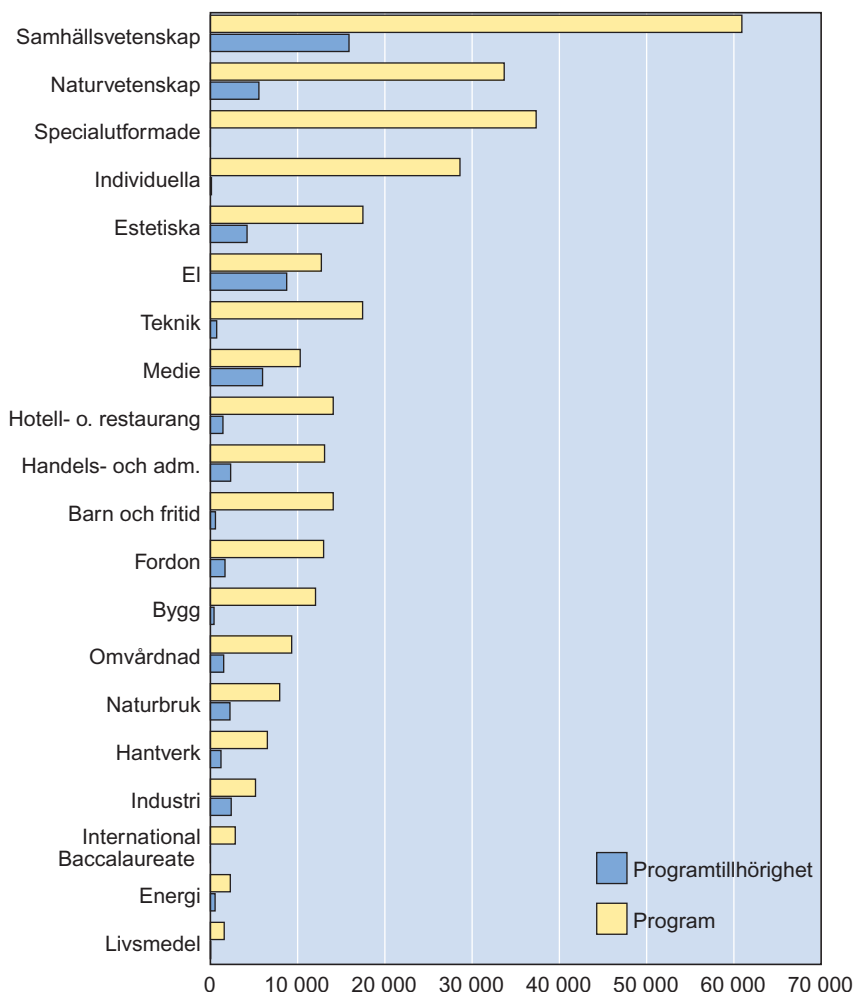
Studievägar

Från och med läsåret 2003/04 har Skolverket beslutat att elever som läser nationella program separeras från de elever som läser utbildningar med programtillhörighet vid fristående och internationella skolor. Studievägsbegreppet i detta kapitel omfattar både nationella program och utbildningar med programtillhörighet vid fristående skolor.

Elever på program och programanknutna studievägar i gymnasieskolan läsåren 1990/00–2006/07

	1999/00		2000/01		2001/02		2002/03	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Gymnasie- skolan totalt	302 400	100	301 800	100	308 400	100	320 200	100
därav								
Studieförberedande	134 700	45	132 300	44	130 900	43	132 800	42
Yrkesförberedande	125 800	42	123 300	41	127 000	41	133 700	42
Specialutformade	21 800	7	24 800	8	27 200	9	30 400	9
Individuella	20 100	6	21 400	7	22 700	7	23 300	7
<i>forts.</i>								
	2003/04		2004/05		2005/06		2006/07	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Gymnasie- skolan totalt	331 300	100	345 000	100	356 700	100	373 200	100
därav								
Studieförberedande	133 400	40	132 100	38	132 200	37	134 200	36
Yrkesförberedande	149 100	45	156 400	45	163 600	46	173 000	46
Specialutformade	24 800	8	30 800	9	34 300	10	37 300	10
Individuella	24 000	7	25 700	8	26 600	7	28 700	8

De samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga studievägarna fortsätter att dominera i gymnasieskolan. Tillsammans lockade de till sig drygt 30 procent av eleverna i gymnasieskolan läsåret 2006/07. De i särklass minsta studievägarna är energi och livsmedel med 2 800 respektive 1 600 elever.

Elever i gymnasieskolan läsåret 2006/07. Fördelade efter program**Individuella program**

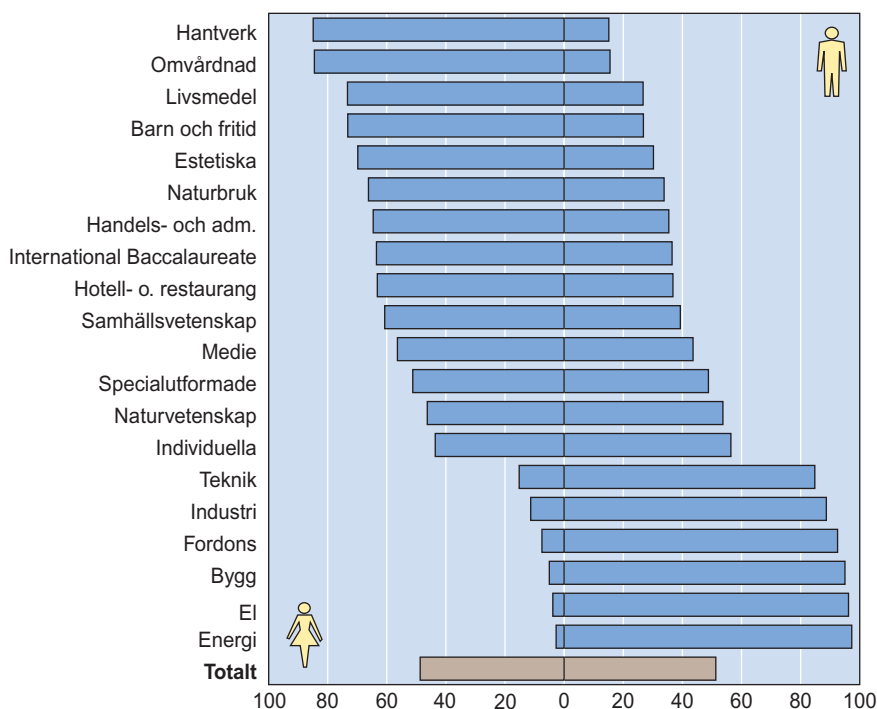
Kommunerna är skyldiga att erbjuda utbildning på individuella program för de elever som inte tagits in på ett nationellt program eller specialutformat program eller som avbrutit en påbörjad utbildning. Skyldigheten omfattar ungdomar fram till första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år. Programmen kan vara av olika längd och med mycket varierat innehåll. Det är den enskilde elevens behov och förutsättningar som avgör hur ett individuellt program utformas. Huvudsyftet är att ungdomarna så småningom ska kunna gå över till ett nationellt program.

Stora skillnader i val av studieväg mellan kvinnor och män

Fördelningen mellan könen är fortfarande sned på de flesta studievägar. Så har det varit sedan mitten av 1980-talet. På bygg, el, energi och fordonsprogrammen var andelen män över 90 procent läsåret 2006/07. Mer än 80 procent kvinnor fanns på hantverks- och omvårdnadsprogrammen. Av de nationella programmen är det naturvetenskapliga programmet könsmässigt jämnast fördelat.

Fördelning mellan kvinnor och män i gymnasieskolan läsåret 2006/07 inom respektive program

Procent

Fler elever byter program

Av eleverna på ett nationellt eller specialutformat program som gick i årskurs 1 läsåret 2005/06 hade drygt 10 procent bytt till ett annat program läsåret därpå. Detta motsvarar en ökning med drygt 2 procent jämfört med bytena mellan läsåren 2002/03 och 2003/04.

Andelen elever som avbrutit gymnasiet eller gjort ett studieuppehåll efter första gymnasieåret läsåret 2005/06 är i princip oförändrad jämfört med föregående år, drygt 3 procent.

Betyg

Färre elever med slutbetyg från ett utökat program

Antalet elever som slutför gymnasieskolan har ökat sedan läsåret 2000/01. Det kan förklaras av ökningen av antalet elever under samma period. Liksom tidigare år slutförde flest elever sina studier från det samhällsvetenskapliga programmet, 15 800, medan endast 370 elever från livsmedelsprogrammet.

Andelen elever med slutbetyg från ett utökat program har minskat tre år i rad, från 26 procent läsåret 2002/03, till 23 procent läsåret 2005/06. Andelen elever som får slutbetyg från ett reducerat program har minskat från drygt 10 procent läsåret 2000/01 till under 5 procent läsåret 2005/06.

Elever som slutfört gymnasieskolan läsåren 1997/98–2005/06

	Totalt	därav med Utländsk bakgrund	Elever med slutbetyg	därav med Reducerat program	Utökat program
	Antal	Andel i %	Antal	Andel i %	Andel i %
1997/98	78 200	11,7	78 000	7,0	18,2
1998/99	75 800	12,2	75 500	6,5	19,5
1999/00	77 700	12,5	77 300	6,6	20,0
2000/01	72 100	12,3	71 700	10,6	22,6
2001/02	73 100	12,7	72 500	10,0	22,7
2002/03	76 300	12,8	75 600	6,7	25,9
2003/04	80 500	12,7	79 600	5,8	24,0
2004/05	84 000	12,5	83 100	5,1	23,2
2005/06	85 300	13,0	84 100	4,4	22,6

Många slutför inte sina studier

De senaste åren har 75 procent av eleverna fullföljt sin gymnasieutbildning. Kvinnor fullföljer i större utsträckning än män. I de fristående skolorna är det en högre andel som fullföljer sina gymnasiestudier än i de kommunala skolorna. För elever med utländsk bakgrund fullföljde omkring 60 procent sina studier inom fyra år. En nivå som varit konstant de senaste åren. En förklaring till det låga värdet kan vara att en större andel elever med utländsk bakgrund började på ett IV-program för att sedan gå över till ett nationellt program.

Av de elever som påbörjade gymnasieskolan hösten 2001 hade 68 procent fullföljt inom 3 år, 75 procent inom fyra år och 79 procent inom 5 år.

Nybörjare i gymnasieskolan åren 1994–2002 som fått slutbetyg inom 4 år

Procent

	Alla elever på program	Elever som börjat på IV
1994	78	24
1995	76	19
1996	73	21
1997	76	18
1998	73	17
1999	74	19
2000	75	22
2001	75	21
2002	75	19

Betygspoängen stabiliseras

Den genomsnittliga betygspoängen ökade fram till läsåret 2002/03 och har därefter stabiliserats sig på 14,1 poäng, 14,7 för kvinnor och 13,4 för män.

Elever i skolor med fristående huvudmän har ett högre betygsgesultat än de med kommunala och landstingskommunala huvudmän, Skillnaden har dock minskat de senaste åren, från ett gap på 1,5 poäng läsåret 2002/03 till 0,5 poäng 2005/06. En av förklaringarna till skillnaden i betygspoäng mellan fristående och kommunala gymnasieskolor kan vara att de fristående tills i fjol inte har haft några elever på individuellt program.

Genomsnittligt betygspoäng i grundskolan läsåret 2005/06

Huvudman	Betygspoäng
Fristående huvudmän	14,5
Kommunal huvudmän	14,0
Landstingskommunala huvudmän	13,5

Högst genomsnittlig betygspoäng av de nationella programmen har de naturvetenskapliga samt estetiska programmen, 16,1 respektive 15,0 läsåret 2005/06. Lägst har elever från fordonsprogrammet samt energi- och industriprogrammen med 11,6 respektive 11,8. För elever med slutbetyg från de individuella programmen var betygspoängen 9,5, en minskning med 0,3 poäng sedan föregående läsår.

Många klarar svenskan

Störst andel elever når betyget Godkänd i Svenska A, med 99 procent läsåret 2005/06. Gruppen godkända elever i kärnämnen pendlar mellan 95 och 99 procent, om svenska som andraspråk inte räknas med. Religionskunskap har lägst andel godkända elever.

Kärnämne

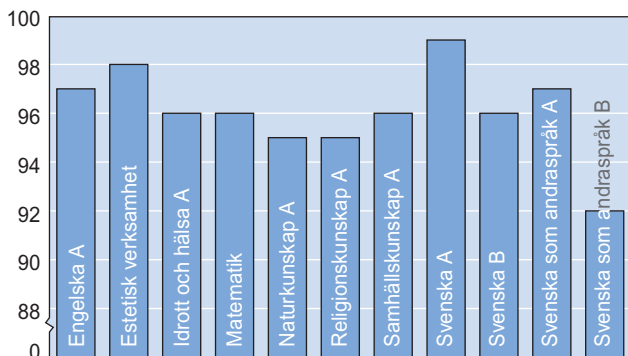
Med kärnämnen avses de ämnen som i viss fastställd omfattning läses av alla elever, oavsett vilket nationellt (eller specialutformat) program eleven studerar på. För ämnen med flera kurser är grundkursen betecknad med A och de därpå följande kurserna med B, C, etc.

Kärnämnen är: engelska A, estetisk verksamhet A, idrott och hälsa A, matematik A, naturkunskap A, religionskunskap A, samhällskunskap A samt svenska A och B.

Kvinnor hade större andel med minst betyget Godkänd än männen, utom i idrott och hälsa och matematik.

Elever i gymnasieskolan som uppnått lägst betyget Godkänd i olika kärnämneskurser läsåret 2005/06

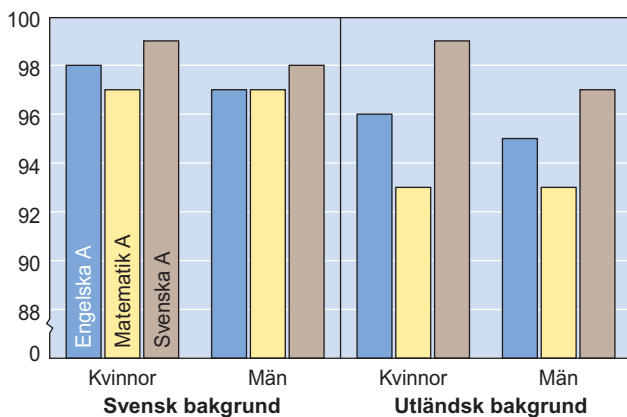
Procent

Elever med utländsk bakgrund har liksom tidigare år en lägre andel elever med minst betyget Godkänd i alla kärnämnen jämfört med samtliga elever. Skillnaden var dock minst i idrott och hälsa samt estetisk verksamhet.

Elever i gymnasieskolan som uppnått lägst betyget Godkänt i Engelska A, Matematik A och Svenska A läsåret 2005/06

Procent

Nio av tio uppnår högskolebehörighet

Av elever med slutbetyg läsåret 2005/06 var 89 procent behöriga till högskolestudier. Det är samma nivå som de senaste åren, men en ökning med 9 procentenheter sedan läsåret 1999/2000.

Andelen var något högre för kvinnor än för män, 92 procent respektive 87 procent. För elever med utländsk bakgrund var motsvarande andel 85 procent, en ökning med 3 procentenheter sedan läsåret 2002/03.

För första gången sedan kursbetygen infördes är andelen med grundläggande högskolebehörighet något större för kommunala gymnasieskolor än för fristående gymnasieskolor, 0,3 procentenheter. Andelen behöriga i de kommunala skolorna har ökat något samtidigt som andelen i de fristående skolorna minskat kraftigt, från 94 procent läsåret 2002/03 till 89 procent läsåret 2005/06.

Grundläggande högskolebehörighet

För att erhålla grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier skall en elev i sitt slutbetyg från nationellt eller specialutformat program ha betyget Godkänd på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för fullständigt program.

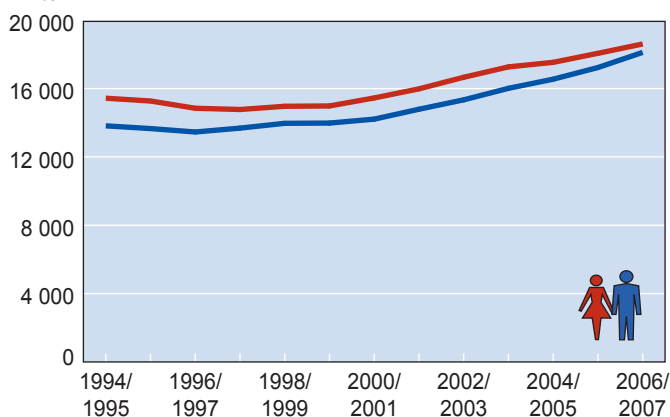
Lärare

Fler lärare än någonsin

Antalet tjänstgörande lärare i gymnasieskolan var 36 700 läsåret 2006/07. En ökning med över 5 000 lärare sedan läsåret 2000/01. Ungefär nio av tio lärare tjänstgjorde i kommunal eller landstingskommunalskola medan övriga 10 procent tjänstgjorde i en fristående, internationell eller riksinternatskola. Av lärarna var 10 procent födda utomlands.

Tjänstgörande lärare i gymnasieskolan läsåren 1994/95–2006/07

Antal

Tjänstgörande lärare i gymnasieskolan läsåret 2006/07

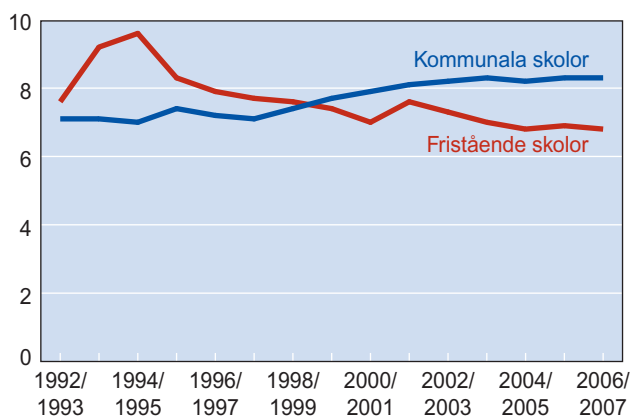
Lärare omräknat till heltidstjänster	30 600
Kvinnliga lärare, andel i procent	49%
Lärartäthet, antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever	8,1
Lärare med pedagogisk utbildning, andel i procent	72%
Lärare med tillsvidareanställning, andel i procent	78%
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	83%
Lärare födda utomlands, andel i procent	10%
Lärare antal	36 700

Lärartätheten högre i kommunala skolor

Lärartätheten, antal lärare omräknat till heltidstjänster per 100 elever, har varit relativt konstant i gymnasieskolan under 2000-talet. Lärartätheten i de kommunala gymnasieskolorna var 8,3 läsåret 2006/07, i de fristående skolorna 6,8. Lärartätheten är liksom tidigare läsår högst i glesbygdskommunerna och lägst i storstäderna, med 10,6 respektive 7,6.

Lärartäthet i gymnasieskolan läsåren 1992/93–2006/07

Antal lärare omräknat till heltidstjänster per 100 elever

CSN skapar ekonomiska förutsättningar för studier

Det övergripande målet med den svenska utbildningspolitiken är att Sverige ska vara en ledande kunskapsorganisation som präglas av utbildning med hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa. För att uppnå detta mål finns studiestödsverksamhet som ser till att personer kan studera utan att begränsas av sina ekonomiska resurser eller av funktionshinder. Centrala studiestödsnämnden (CSN) är den myndighet som beviljar och betalar ut det svenska studiestödet, det vill säga bidrag och lån till studerande.

Faktabruta

Generaldirektör: Kerstin Borg Wallin
Antal anställda: Cirka 1 000
Huvudkontor: Sundsvall
Departementstillhörighet: Utbildningsdepartementet
och Justitiedepartementet

Studiestöd finns i fyra former:

- Studiehjälp
- Studiemedel
- Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande
- Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning

Studiehjälp

Studiebidraget betalas ut till alla elever som studerar på gymnasienivå. Det ska hjälpa till att minska betydelsen av ekonomiska, geografiska och sociala hinder för gymnasiala studier. Den består av studiebidrag, inackorderingstillägg, extra tillägg och bidrag för dagliga resor.

Övriga stöd är behovsprövade.

Studiemedel

Studiemedel ska verka rekryterande och bidrar till ett högt deltagande i utbildning, verkar utjämnande mellan individer och grupper i befolkningen samt bidrar till ökad social rättvisa. Studiemedel består av studiebidrag och studielån. Studenter kan få studiemedel när de studerar på grundskole- och gymnasienivå samt för eftergymnasiala studier.

Vem har möjlighet att låna?

Lån och bidrag kan beviljas om du studerar i Sverige eller om du som svensk väljer att studera utomlands. CSN beviljar lån och bidrag till studerande vid universitet, högskolor, gymnasieskolor, folkhögskolor och kommunal vuxenutbildning.

Utbetalning och återbetalning

CSN finansieras av anslag från statsbudgeten, administrativa avgifter och av lån. Under 2006 hade 2 miljoner personer studiestöd eller lån hos CSN. Under året betalades 23,4 miljarder kronor ut till studerande, varav 10,6 miljarder kronor i lån. Samma år betalade låntagarna in 11,2 miljarder kronor till staten i form av amorteringar och räntor. Den totala lånefordran var 176,2 miljarder kronor år 2006.

Studiestödstagare och utbetalda belopp år 2006. Antal

	Totalt	Kvinnor	Män
Studiehjälp	459 440		
Studiemedel	447 760		
Varav grundskolenivå	18 133	71 %	29 %
Varav gymnasienivå	91 227	64 %	36 %
Varav eftergymnasialnivå	310 045	59 %	41 %
Varav utlandsstudier	28 355	61 %	39 %

Hemutrustningslån

För att bidra till en god integration i det Svenska samhället för utländska medborgare, främst flyktingar, administrerar CSN också hemutrustningslån. Lånet ger möjlighet att köpa köksutrustning och möbler. Under år 2006 beviljades cirka 8 200 ansökningar om hemutrustningslån, vilket motsvarade en utbetalning av cirka 127 miljoner kronor.

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen fortsätter att minska

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen har successivt sjunkit under hela 2000-talet. Läsåret 1999/2000 hade 81 procent en pedagogisk högskoleutbildning, mot 72 procent läsåret 2006/07. Andelen bland kvinnliga lärarna var 76 procent och 68 procent bland manliga. Bland de utlandsfödda hade 60 procent en pedagogisk högskoleutbildning.

Tjänstgörande lärare i gymnasieskolan läsåren 1999/2000–2006/07 med pedagogisk högskoleexamen

Procent

	Kommunala skolor	Fristående skolor
1999/00	83	56
2000/01	81	56
2001/02	79	54
2002/03	78	51
2003/04	77	50
2004/05	78	50
2005/06	77	49
2006/07	76	49

Medelåldern 46 år

Medelåldern var 46 år bland lärare och skolledare läsåret 2006/07. Det är ungefär detsamma som de tre föregående läsåren. Högst medelålder bland de olika lärarkategorierna hade lektorerna med 55 år. Lägst var medelåldern bland lärare i praktiskt-estetiska ämnen med 43 år.

Åldersfördelning bland tjänstgörande lärare i gymnasieskolan läsåret 2006/07

Procent

	–29 år	30–39 år	40–49 år	50–59 år	60– år	Totalt
Kvinnor	11	23	26	28	12	100
Män	8	22	25	32	14	100
Totalt	9	23	26	30	13	100

Kostnader

Totala kostnader

Kostnaden för gymnasieskolan uppgick till knappt 32 miljarder år 2006. Under perioden 2001–2006 har kostnaderna ökat med 25 procent, i fasta priser. Kostnadsökningen kan delvis förklaras av att antalet elever ökat.

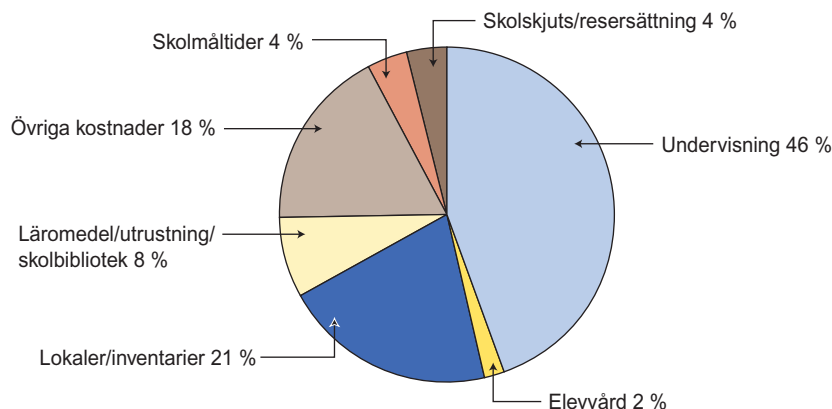
Kostnader i gymnasieskolan åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

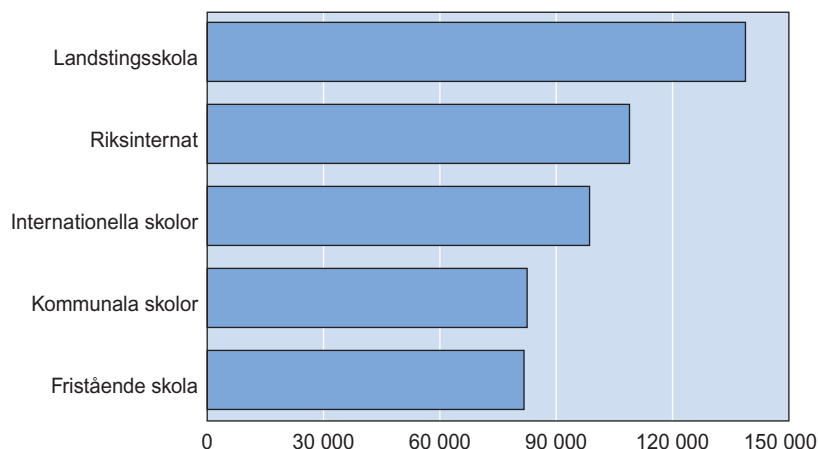
Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	10 981	11 649	12 072	12 719	13 337	13 974
Elevvård	357	377	419	453	485	521
Lokaler/inventarier	5 406	5 592	5 752	6 037	6 236	6 483
Skolmåltider	999	1 041	1 068	1 148	1 216	1 319
Läromedel/utrustning/ skolbibliotek	2 098	2 129	2 155	2 288	2 413	2 526
Skolskjutsar/ reseersättningar	862	928	973	1 048	1 124	1 139
Övriga kostnader	4 493	4 590	4 833	4 909	5 146	5 541
Total kostnad	25 399	26 572	27 528	28 861	30 261	31 789

Kostnad per elev

Den genomsnittliga kostnaden per elev var 83 100 kronor. Den största kostnadsposten var undervisning med 38 100 kronor. Även lokaler och inventarier stod för en stor del av kostnaden med 17 700 kronor.

Kostnader per elev i gymnasieskolan år 2006*Procent***Kostnaden beroende av program**

Kostnaden i gymnasieskolan varierar kraftigt mellan de olika programmen. Landstingets kostnader för gymnasieutbildningar är betydligt högre än genomsnittet. Det beror på att de i huvudsak bedriver utbildning inom Naturbruksprogrammet, en mycket dyr utbildning. De kommuner och skolor som i huvudsak erbjuder utbildningar på de teoretiska programmen har förhållandevis låga kostnader för gymnasieutbildning.

Kostnad per elev i gymnasieskolan år 2006. Fördelning efter huvudman*Kronor. Exklusive skolskjuts*

Högre utbildning

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

Åh, jag ville att hela dagarna skulle vara en enda lång historiektion.

Roland, 65 år

Spanska? usch...

Ted, 12 år

Matematik! Här fanns ett facit och svaret var rätt eller fel. Inget å ena sidan och å andra sidan.....

Det kom som en chock för mig när vi började läsa språk och det inte fanns något system. Vi måste nöta in ord för ord och inga regler utan undantag.

Ulla, 56 år

Grundutbildning

Att fortstätta studera på högskolan innebär en fördjupning av de kunskaperna som gymnasieskolan ger, inom ett valt område. Studierna inom högskolan skall ge studenterna kunskaper som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det skall även finnas en samverkan med det omgivande samhället.

Organisation

Universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare

I Sverige finns ett 40-tal universitet och högskolor. Till det kommer ett 20-tal enskilda utbildningsanordnare som har rätt att utfärda examen inom högre utbildning.

Det är riksdagen som beslutar vilka högskolor som ska finnas. Regeringen beslutar om en högskola får rätt att benämna sig universitet och om en enskild utbildningsanordnare får examensrätt. Skillnaden mellan ett universitet och en högskola är att universiteten även har rätt att utfärda examina på forskarnivå.

I samband med högskolereformen år 1977 sammanfördes nästan all eftergymnasial utbildning under begreppet högskola. Högskoleutbildningen spreds också i landet genom att fler högskolor etablerades.

Högskolans grundutbildning 1993/94–2006/07

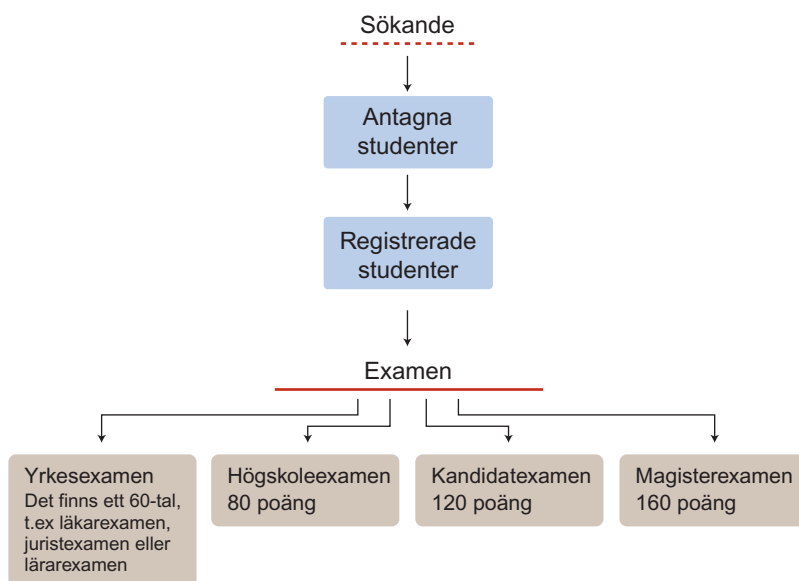
Under perioden 1977 till 1993 detaljreglerades högskolan i hög grad av regering och riksdag. Den 1 juli 1993 trädde en ny högskolelag och en ny förordning i kraft. Ett nytt styrsystem med mer decentraliserade beslut infördes där universiteten och högskolorna får utbildningsuppdrag av regeringen. I utbildningsuppdragen för universitet och högskolor angavs målen för verksamheten, till exempel i form av antal helårsstudenter och antal examina inom vissa områden, under en viss period. Inom ramen för de regler och ramar som riksdag och regering satte upp hade universiteten och högskolorna stor frihet.

All högskoleutbildning bedrivs i form av kurser. Kurserna kan vara olika långa, men det vanligaste var 5–20 veckor. Flera kurser kan sammanfogas till ett utbildningsprogram. Omfattningen av högskoleutbildningen anges enligt ett poängsystem där en poäng motsvarade en veckas heltidsstudier och ett års heltidsstudier motsvarade 40 poäng.

I högskoleförordningen anges vilka examina som får avläggas inom grundläggande högskoleutbildning och vilka krav som skulle uppfyllas för respektive examina. Sedan 1993 fanns förutom ett 60-tal yrkes-examina även tre generella examina, högskoleexamen om minst 80 poäng, kandidatexamen om minst 120 poäng samt magisterexamen om minst 160 poäng.

Från och med läsåret 2007/08 förändras högskoleutbildningen i fler avseende som ett resultat av den så kallade Bolognaprocessen. Bland annat införs en ny examensstruktur och ett nytt poängsystem, se separat artikel.

Grundutbildning

Bolognaprocessen

Bolognaprocessen är ett samarbete om högre utbildning mellan 46 europeiska länder. Processen startade 1999 genom att 29 länder undertecknade den så kallade Bolognadeklarationen. I deklarationen fastställs ett antal mål för att till år 2010 skapa ett gemensamt europeiskt område för högre utbildning, The European Higher Education Area.

Deklarationens tre övergripande mål är:

- att främja rörlighet
- att främja anställningsbarhet
- att främja Europas konkurrenskraft/attraktionskraft som utbildningskontinent.

De övergripande målen är nedbrutna i ett antal konkreta mål.

De viktigaste är:

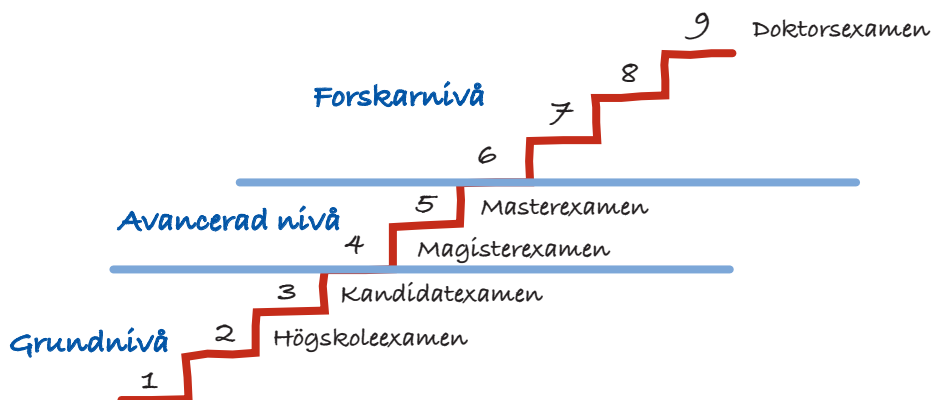
- ett system med tydliga och jämförbara examina
- tre utbildningsnivåer som bygger på och förutsätter varandra
- ett gemensamt poängsystem
- främjande av rörlighet bland studenter och personal genom ömsesidigt erkännande av studier och yrkesverksamhet
- europeiskt samarbete inom kvalitetssäkring genom gemensamma standarder och riktlinjer.

Ny utbildnings- och examensstruktur

I februari 2006 beslutade Sveriges riksdag om en ny utbildnings- och examensstruktur som ett led i det fortsatta arbetet med Bolognaprocessen. Beslutet innebär att alla examina placeras in på någon av de tre nivåerna – grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Varje nivå förutsätter och bygger på att studenten har utbildning på tidigare nivå/nivåer. Den nya strukturen trädde i kraft den 1 januari 2007 och gäller utbildning som ges efter den 30 juni. Ett nytt poängsystem införs där ett studieår som omfattar heltidsstudier motsvarar 60 högskolepoäng.

Grundnivå

Generella examina: På grundnivå kommer att finnas två generella examina, högskoleexamen (120 högskolepoäng) och kandidatexamen (180 högskolepoäng).

Yrkesexamina: På grundnivå kommer att finnas ett antal yrkesexamina omfattande som mest 210 högskolepoäng. Några exempel är högskoleingenjörsexamen, sjuksköterskeexamen, socionomexamen och lärarexamen för verksamhet i förskola och grundskolans tidigare år.

Avancerad nivå

Generella examina: Även på avancerad nivå kommer det att finnas två generella examina, magisterexamen (60 högskolepoäng) och masterexamen (120 högskolepoäng). För tillträde till magister- och masterprogram på avancerad nivå krävs att studenten har avlagt svensk examen om minst 180 högskolepoäng på grundnivå eller motsvarande utländsk examen eller motsvarande kvalifikationer. För att få en masterexamen krävs alltså totalt fem års heltidsstudier, tre år på grundnivå och två år på avancerad nivå.

Yrkesexamina: Till den avancerade nivån förs yrkesexamina som omfattar 240 – 330 högskolepoäng, exempelvis civilingenjörsexamen, juristexamen, läkarexamen, tandläkarexamen och lärarexamen för verksamhet i grundskolans senare år och gymnasiet. Ett antal examina av påbyggnadskaraktär tillhör också den avancerade nivån, t.ex. barnmorskeexamen och specialistsjuksköterskeexamen.

Forskarnivå

På forskarnivå blir licentiatexamen och doktorsexamen kvar. Licentiatexamen omfattar 120 högskolepoäng och doktorsexamen omfattar 240 högskolepoäng. För tillträde till forskarnivån krävs avklarade studier på den avancerade nivån.

Sökande

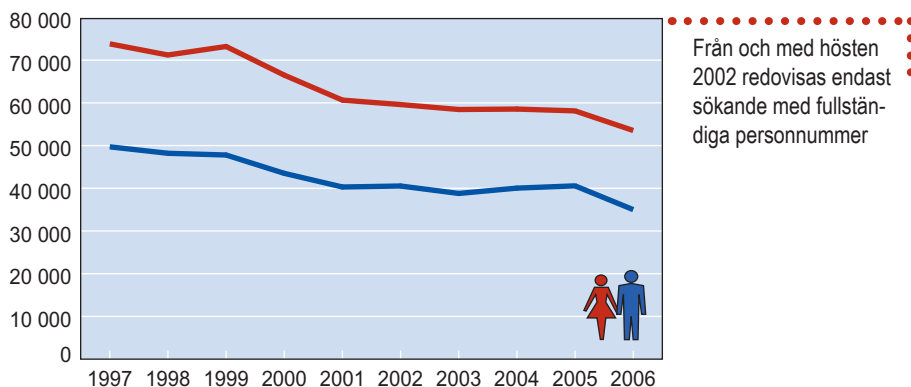
Antal sökande till universitet och högskolor minskar

Det har skett en minskning av antalet sökande från 291 000 till 265 000 mellan höstterminerna 1997 och 2006. Bland de sökande finns både personer med och utan tidigare högskolestudier. Antalet sökande utan tidigare högskolestudier har minskat från 124 000 till 89 000. Nedgången beror framförallt på att allt färre i åldrarna 25 år och äldre söker till högskolan.

Bland de utan tidigare högskolestudier var 60 procent kvinnor hösten 2006, en stabil andel sedan hösten 1995.

Sökande som inte tidigare läst i högskolan höstterminerna 1997–2006

Antal

Statistiken omfattar sökande och antagna, till grundläggande utbildning på universitet och högskolor, via VHS:s (Verket för högskoleservice) samordnade antagning och LANT (högskolornas lokala system för antagning). En viss del av ansökningarna sker utanför dessa system och ingår därför inte i statistiken. Från och med våren 2007 sker all antagning via ett nytt söksystem (NyA).

Lägre andel söker direkt efter gymnasiet

Antalet sökande utan tidigare högskolestudier har minskat i alla åldersgrupper. Nedgången var minst bland 19-åringarna, från 29 300 hösten 1997 till 23 000 hösten 2006, en nedgång med 22 procent. Även andelen sökande 19-åringar i förhållande till befolkningen i samma ålder har minskat, från 30 procent hösten 1997 till 20 procent hösten 2006.

Fler antas till högskolan

Sedan höstterminen 1997 har antalet antagna ökat från 150 000 till 172 000 hösten 2006, en ökning med 15 procent. Jämfört med föregående hösttermin har däremot andelen minskat med 8 procent.

Fram till månadsskiftet augusti/september 2006 antogs 48 600 personer som inte tidigare läst i högskolan. Av dessa var 58 procent kvinnor. En andel som inte har ändrats de senaste åren. Sedan höstterminen 1997 har andelen antagna som inte tidigare läst i högskolan ökat med 29 procent.

Svårare för kvinnor att bli antagna

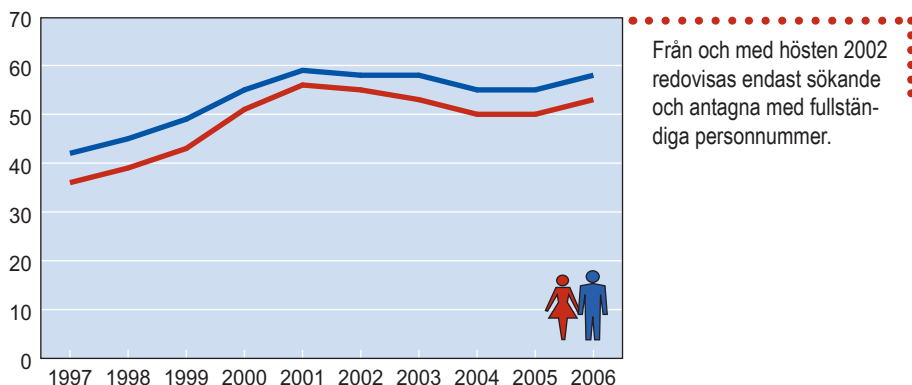
Det har blivit lättare att komma in på högskolan. Av de sökande utan tidigare högskolestudier antogs 55 procent hösten 2006, en ökning sedan hösten 1997. Ökningen beror på att antalet sökande minskat mer än antalet antagna.

Andelen antagna kvinnor är fortfarande mindre än andelen antagna män. Skillnaden hänger till stor del samman med utbildningsvalen. Av kvinnliga sökande höstterminen 2006, utan tidigare högskolestudier, antogs 53 procent. Bland männen antogs 58 procent. Hösten 1997 var skillnaden mellan könen 6 procentenheter. I början av 2000-talet minskade skillnaden under ett par år, för att sedan öka igen.

Av samtliga sökande antogs 64 procent av kvinnorna och 66 procent av männen.

Antagna av de sökande, som inte tidigare studerat i högskolan höstterminerna 1997–2006

Procent

Resultat av antagningen till höstterminen 2005

Att bli antagen är inte samma sak som att påbörja en högskoleutbildning. Bland de 98 700 sökande hösten 2005, utan tidigare högskolestudier erbjöds 51 100 plats i en utbildning. Av dessa började 81 procent, eller 41 400, någon form av högskoleutbildning höstterminen 2005.

Detta gäller den ordinarie antagningen via de stora söksystemen. I reservantagningen vid högskolorna antogs 4 400 studenter. Dessutom registrerades 16 100 studerande i högskolan för första gången utan att ha sökt via söksystemen. Dessa har antagits senare genom en särskild antagning vid högskolan eller genom de antagningsprov som vissa högskolor anordnar. Över 60 procent av dessa personer kommer från andra länder, bland annat som inresande utbytesstudenter.

Sökande, antagna respektive registrerade, som inte tidigare studerat i högskolan, höstterminerna 1997–2005

Antal

	Resultat av ordinarie antagning			Registrerade utanför ordinarie antagningsprocess	
	Sökande ¹⁾	Antagna ¹⁾	Registrerade	Reservantagna ¹⁾	ej sökande ¹⁾
1997	123 400	47 600	36 200	6 600	6 800
1998	121 600	50 700	38 000	6 300	7 400
1999	121 000	55 300	41 300	5 200	7 500
2000	110 100	57 700	43 400	4 200	8 300
2001	101 000	57 600	45 700	3 700	10 000
2002 ²⁾	100 100	56 600	46 400	4 300	12 600
2003	97 200	53 500	44 100	4 000	14 200
2004	98 600	51 500	42 200	4 200	14 300
2005	98 700	51 100	41 400	4 400	16 100

1 Via VHS samordnade antagning eller lokal antagning (LANT).

2 Från och med hösten 2002 redovisas endast sökande och antagna med fullständiga personnummer.

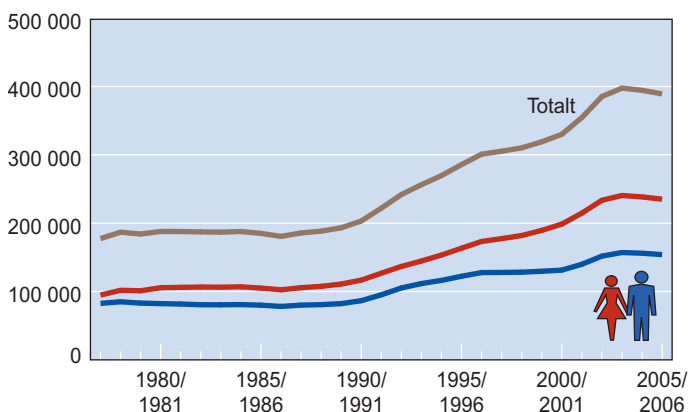
Studenter

Under perioden efter högskolereformen 1977 till slutet av 1980-talet var antalet studenter mellan 180 000 och 190 000 per läsår. Efter det började högskolan expandera och antalet studenter ökade varje läsår och var 397 600 läsåret 2003/04. Ökningen berodde på att fler nybörjarplatser inrättades, på att vissa utbildningar förlängdes och slutligen på att studenterna stannade kvar längre i högskolan. Vissa studenter återkommer också i utbildning efter kortare eller längre tids frånvaro.

Antalet studenter har efter 2003/04 minskat och var 389 100 läsåret 2005/06. Många studenter läser inte på heltid utan tar endast någon/några kurser. Omräknat till helårsstudenter var antalet 285 000.

Studenter på högskolan läsåren 1977/1978–2005/06

Antal

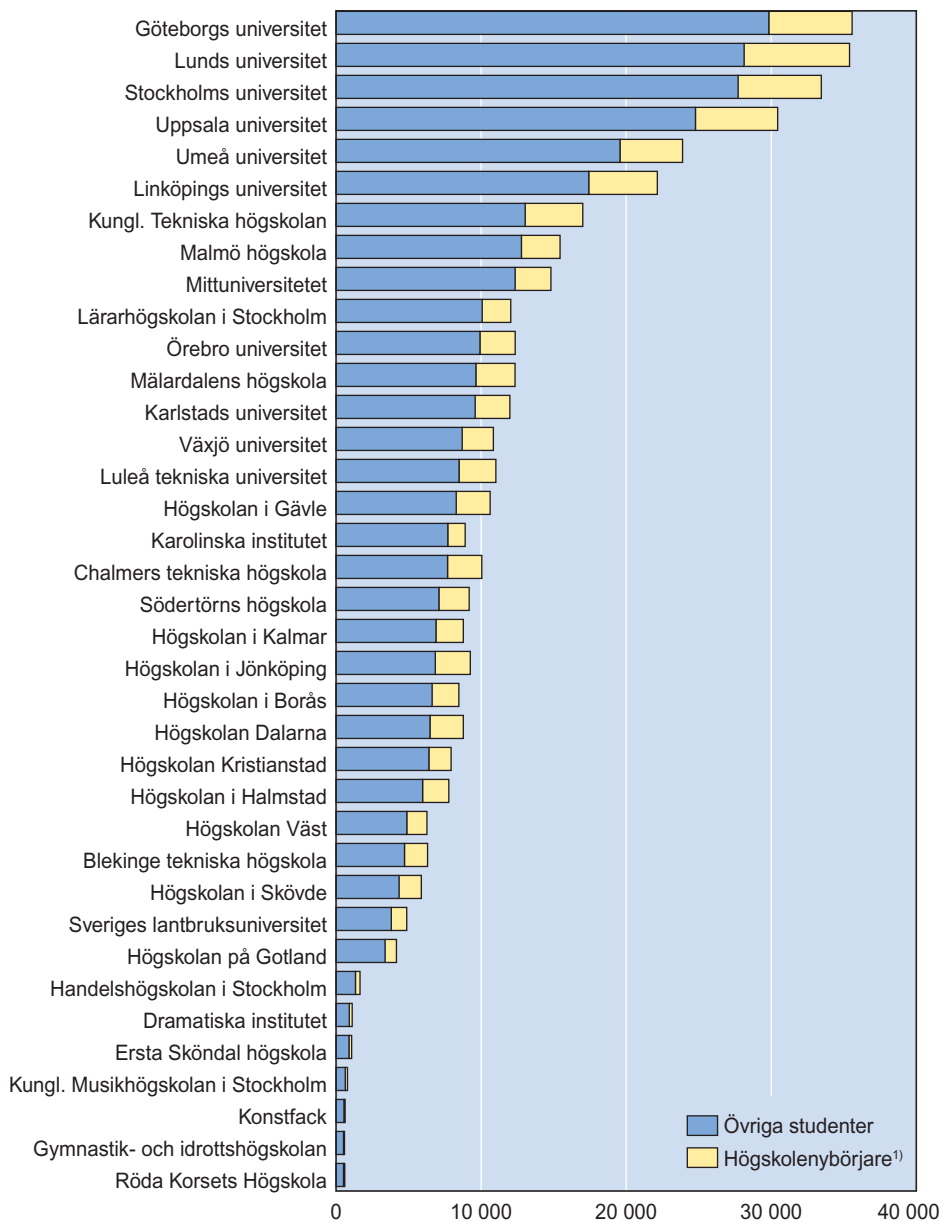
Fler kvinnor än män

Det har varit fler kvinnor än män i högskolan sedan högskole-reformen 1977. Då fördes nästan all eftergymnasial utbildning till högskolan, till exempel de kvinnodominerade vård- och lärarutbildningarna. Under expansionsåren från slutet av 1980-talet till 2003/04 ökade andelen kvinnor i högskolan från 57 till 61 procent. Vid nedgången följande år minskade även andelen kvinnor något, till 60 procent.

Fyra universitet hade fler än 30 000 studenter

Under läsåret 2005/06 hade Göteborgs universitet flest studenter med 35 600, följt av universiteten i Lund, Stockholms och Uppsala med drygt 30 000 studenter vardera.

Ett tiotal av de 60 utbildningsanordnarna med verksamhet detta läsår hade färre än 100 studenter. Sedan läsåret 1996/97 har antalet studenter ökat mest på högskolan i Gävle, med drygt 6 000 fler studenter, följt av universiteten i Umeå och Linköping samt Karolinska institutet med cirka 5 000 fler studenter vardera. På flera av de mindre högskolorna har antalet studenter mer än fördubblats under de senast tio åren.

Studenter i högskolan läsåret 2005/06*Lärosäten med minst 500 studenter*

1 Studerande för första gången i svensk högskoleutbildning.

Fler kvinnor än män i alla åldersgrupper

Studenternas medianålder har i genomsnitt varit ett år högre för kvinnor än för män, 26 respektive 25 år. I samtliga åldersgrupper finns fler kvinnor än män. I gruppen 35 år och äldre var skillnaden som störst med mer än dubbelt så många kvinnor som män. En förklaring är att betydligt fler kvinnor än män går på påbyggnadsutbildningar, främst inom vård och undervisning som är starkt kvinnodominerade.

Studenter i högskolan läsåren 1993/94, 1999/2000 och 2005/06

Antal

Ålder	Kvinnor			Män		
	1993/94	1999/2000	2005/06	1993/94	1999/2000	2005/06
Studenter						
–21 år	36 800	36 000	40 100	26 700	26 100	30 200
22–24 år	32 400	45 900	55 800	30 600	39 600	44 300
25–29 år	27 300	39 300	47 900	29 500	33 000	39 100
30–34 år	13 100	21 400	27 300	10 200	13 900	16 100
35 år –	35 100	46 800	64 000	14 600	16 900	24 400
Total	144 600	189 400	235 100	111 600	129 600	154 000
Därav högskolenybörjare						
–21 år	18 500	18 800	22 200	14 100	14 400	17 300
22–24 år	5 200	6 700	9 500	5 500	6 200	8 800
25–29 år	3 700	5 300	5 000	4 000	4 200	5 400
30–34 år	2 000	3 600	3 200	1 600	2 200	2 100
35 år –	4 700	6 100	6 100	2 400	2 300	3 000
Total	34 000	40 700	46 100	27 600	29 296	36 677

Medianåldern för högskolenybörjarna var 22 år för både kvinnor och män läsåret 2005/06. Den har inte förändrats sedan mitten av 1990-talet. Antalet högskolenybörjare under 22 år har ökat varje år, efter en nedgång i slutet av 1990-talet. Åldersgruppen 20–22 år har procentuellt ökat mest under de senaste tio åren.

Distansutbildning

Allt fler studenter

Det gick nästan fyra gånger så många studenter på en distansutbildning läsåret 2005/06 jämfört med 1993/94. Antalet studenter ökade under denna period från 21 500 studenter till 82 300 studenter. Det innebär att under senare år har mer än var femte högskolestudent läst på distans.

Ökningen av antalet distansstudenter inom högskolan var speciellt stor i samband med tillkomsten av Nätuniversitetet år 2002.

Den största delen av distansutbildningen sker nu inom Nätuniversitetes ram, med 59 600 studenter läsåret 2005/06.

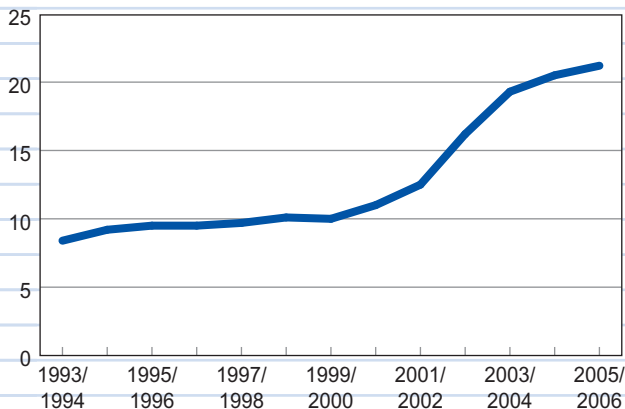
Det är inte ovanligt att en student under samma läsår både är registrerad på distanskurser och på kurser i det ordinarie kursutbudet. Ungefär var tredje distansstudent har under samma läsår även läst inom högskolans campusutbud av kurser.

Flest distansstudenter har Mittuniversitet. Två tredjedelar av samtliga studenter redovisas där som distansstudenter. Många distansstudenter har även Högskolan på Gotland, Högskolan i Gävle och Blekinge tekniska högskola.

Nätuniversitetet är inget nytt universitet. Det består av de IT-stödda distansutbildningar som universitet och högskolor väljer att anmäla till Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet. Nätuniversitetet handlar om mötesplatsen för studierna via Internet. Det finns i dag närmare 2 700 kurser och 100 program att välja mellan. 35 universitet och högskolor har fått särskilda resurser att utveckla och driva distansutbildning inom ramen för Nätuniversitetet.

Andel distansstudenter av alla studenter

Procent

Andelen kvinnor som läser på distans har varit något högre än i högskolan totalt. Distansstudenter är också äldre än övriga studenter, drygt 40 procent är äldre än 34 år. Bland övriga studenter var denna andel knappt 20 procent. Det är fler nybörjare med arbetarbakgrund, studenter som bor i glesbygd och studenter som bor längre ifrån lärosätet. Det är också vanligare att nybörjarna inom nätuniversitetet förvärvsarbetar och har barn, men mindre vanligt att de har studiestöd.

En annan stor skillnad mellan distansstudenten och den vanliga campusstudenten är studiernas omfattning. Distansstudenten studerar sällan på heltid och oftast under en kort period. Under ett år uppgår antalet studenter som bedriver studier via nätet till ca 15 procent av hela studentantalet under året, men räknat i volym utgör de studier de bedriver mindre än hälften – mellan 6 och 7 procent av hela antalet helårsstudenter.

Högskolenybörjare

Stor ökning av inresande studenter bland högskolenybörjarna

Antalet högskolenybörjare – studerande för första gången i svenska högskolan – utgör drygt en tredjedel av samtliga studenter. Antalet ökade från mitten av 1980-talet till och med läsåret 2002/03 från 42 000 till 83 600. Följande två år minskade antalet högskolenybörjare med ett par tusen för att 2005/06 åter öka något till 82 700. Andelen kvinnor har legat mellan 55 och 59 procent.

En allt större andel av högskolenybörjarna kommer från andra länder som inresande studenter. Det är studenter som ingår i ett utbytesprogram eller som ordnar studierna på egen hand i Sverige. Andelen inresandestudenter har ökat från ett par procent i början av 1990-talet till 20 procent av högskolenybörjarna läsåret 2005/06. Speciellt många inresande studenter finns i åldrarna 22–24 år, vilket bidragit till den stora ökningen av antalet nybörjare i denna åldersgrupp.

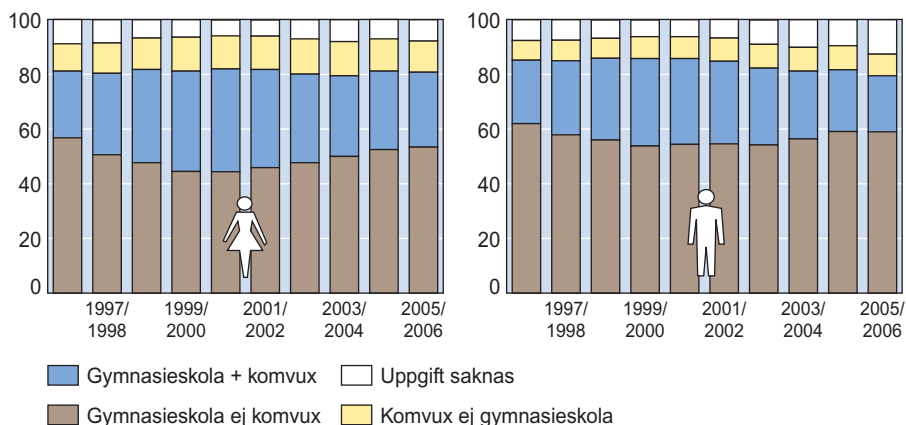
Kombinationen gymnasieskola och komvux minskar

Närmare var fjärde högskolenybörjare (exklusive inresande studenter) hade både fullföljt gymnasieskolan och studerat vid komvux på gymnasienivå före högskolestudierna 2005/06. Denna andel ökade från 24 till 35 procent från mitten av 1990-talet till 1999/2000, för att därefter minska till 24 procent 2005/06.

Kombinationen gymnasieskolutbildning och komvux har varit vanligare för kvinnor än för män. Både kunskapslyftet och möjligheten till komplettering inom komvux låg bakom den tidigare ökningen.

Högskolenyborjare läsåren 1996/97–2005/06. Fördelning efter utbildningsbakgrund inom respektive läsår

Procent

Ökning på kurser/övriga program

Högskolenyborjarna kunde under perioden 1993/94–2005/06 påbörja ett program mot yrkesexamen, en fristående kurs eller ett program med inriktning mot kandidat- eller magisterexamen som första utbildning.

Knappt en tredjedel av högskolenyborjarna 2005/06 fanns i gruppen yrkesexamensprogram och två tredjedelar inom gruppen övriga program och fristående kurser. Jämfört med läsåret 1993/94 har högskolenyborjare på yrkesexamensprogram minskat. Hela ökningen under tidsperioden har skett inom övriga program och på fristående kurser. Området för juridik och samhällsvetenskap har varit det klart största området.

Kvinnodominans på flertalet yrkesexamensprogram

Lärarprogrammet hade flest nyborjare 2005/06 med 13 000. Av dessa var drygt 70 procent kvinnor. Inom vårdområdet var könsskillnaderna som störst med drygt 80 procent kvinnor. Endast inom teknikområdet var männen i majoritet, med cirka 75 procent av nyborjarna.

Bara på ett tiotal av de cirka 60 yrkesexamensprogrammen med nyborjare 2005/06 var könsfördelningen jämn, dvs. i intervallet 40–60 procent. Vanligast var program med kvinnlig dominans.

Fördelning mellan kvinnor och män bland högskolenybörjare på program som leder till yrkesexamen läsåren 1993/94, 1999/2000 och 2005/06

Procent. Program med minst 500 nybörjare läsåret 2005/06

Program mot yrkesexamen	Kvinnor			Män		
	93/94	99/00	05/06	93/94	99/00	05/06
Högskoleingenjör	17	26	22	83	74	78
Civilingenjör	20	29	23	80	71	77
Yrkeshögskoleexam.	.	.	42	.	.	58
Läkare	49	55	54	51	45	46
Juris kandidat	53	58	55	47	42	45
Psykolog	60	71	66	40	29	34
Lärare ¹⁾	73	75	71	27	25	29
Sjukgymnast	76	77	71	24	23	29
Socionom	78	87	83	22	13	17
Specialistsjuksköt.	.	.	84	.	.	16
Sjuksköterska	88	86	85	12	14	15
Arbetsterapeut	91	93	88	9	7	12
Specialpedagog	89	90	92	11	10	8

¹ Förutom det nya lärarprogrammet som startade 2000/01 ingår de gamla lärarutbildningarna som successivt ersätts av det nya programmet.

Minskad rekrytering i hälften av länen 2005/06

Mellan läsåren 2004/05 och 2005/06 minskade andelen högskolenybörjare i relation till befolkningen i åldern 18–64 år, från 11,9 till 11,6 promille. En minskning har skett i hälften av länen. Störst var nedgången i Västerbottens län. Högst var rekryteringen i Gotlands län, med 13,7 promille. Andelarna för de övriga länen låg mellan 10,1 och 12,9 promille.

Kvinnornas högre deltagande i högskoleutbildning visar sig också i rekryteringssiffrorna. På riksnivå var andelen 13,4 promille för kvinnor och 9,8 för män. I samtliga län hade kvinnor högre rekrytering än män. Skillnaderna mellan könen var störst i Gävleborgs län.

Var kom högskolestudenterna ifrån åren 2001/02 och 2005/06*Antal högskolenybjörjare per 1 000 invånare (promille) i åldern 18–64 år*

Län	2001/02	2005/06	Kvinnor	Män
	Totalt	Totalt		
Stockholms län	11,1	11,7	13,5	9,9
Uppsala län	12,5	12,9	14,8	11,1
Södermanlands län	11,6	10,1	11,8	8,3
Östergötlands län	12,9	11,9	13,2	10,5
Jönköpings län	13,2	11,6	13,3	9,8
Kronobergs län	14,1	11,6	13,0	10,1
Kalmar län	15,0	11,5	13,6	9,4
Gotlands län	13,6	13,7	15,0	12,3
Blekinge län	13,4	12,0	13,3	10,6
Skåne län	12,6	11,2	12,9	9,5
Hallands län	12,9	11,3	13,5	9,1
Västra Götalands län	12,4	11,5	13,4	9,6
Värmlands län	13,1	12,1	14,1	9,9
Örebro län	12,5	10,6	12,8	8,4
Västmanlands län	12,2	10,8	12,4	9,1
Dalarnas län	13,7	12,6	14,6	10,6
Gävleborgs län	12,1	12,1	14,4	9,8
Västernorrlands län	12,8	11,2	12,6	9,7
Jämtlands län	13,1	12,0	13,5	10,3
Västerbottens län	14,8	12,5	13,8	11,2
Norrbottnens län	13,2	11,3	12,5	9,9
Riket totalt	12,5	11,6	13,4	9,8

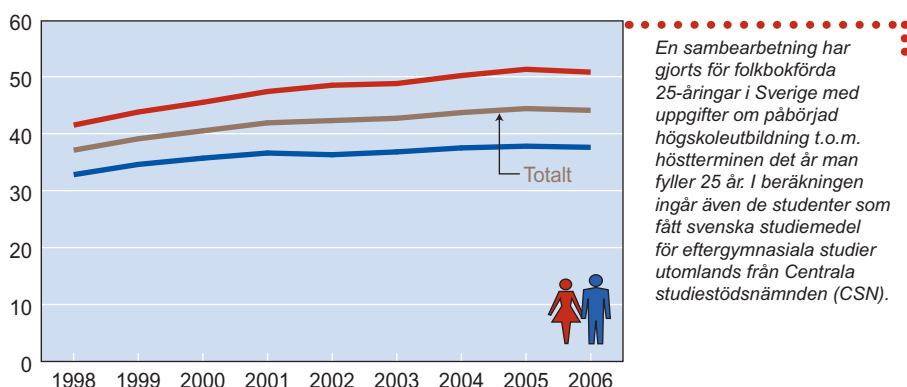
Påbörjad högskoleutbildning vid 25 års ålder har avstannat

Andelen 25-åringar som påbörjade en högskoleutbildning 2006 är något mindre än året innan. Minskningen var större för kvinnor än för män. Under 2005 hade 51 procent av kvinnorna och 38 procent av männen påbörjat högskolestudier vid 25 års ålder. Under åren 1998 till 2005 ökade andelen med påbörjade högskolestudier från 37 till 44 procent för 25-åringar. Ökningen var större för kvinnor än för män.

Drygt nio procent av 25-åringarna 2006 har studerat utomlands med svenska studiemedel, varav de flesta även studerat i svensk högskola. Knappt 2 procent av 25-åringarna har bara studerat utomlands. Både svensk och utländsk högskoleutbildning är vanligare bland kvinnor än bland män.

Högskolenybörjare i svensk och utländsk utbildning åren 1998–2006

Andel högskolenybörjare i åldern 25 år av alla 25-åringar folkbokförda i Sverige

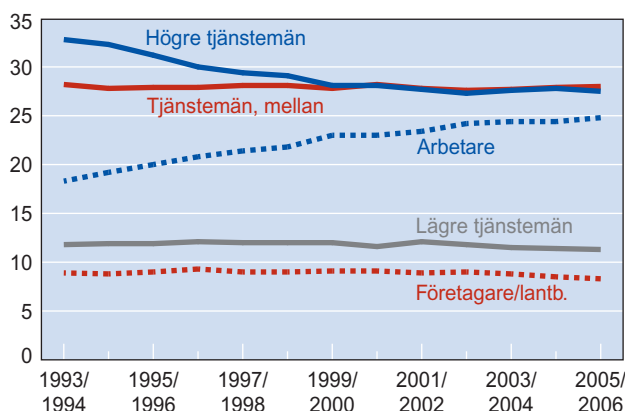
Ökningen högskolenybörjare med arbetarbakgrund har avstannat

Ett utbildningspolitiskt mål har under lång tid varit att minska den sociala snedrekryteringen till högre utbildning.

Under expansionsåren 1993/94–2002/03 ökade antalet högskolenybörjare under 35 år från alla socioekonomiska grupper förutom för barn från högre tjänstemannahem. Detta medförde att den sociala sammansättningen i högskolan förändrades något. Andelen nybörjare från arbetarhem ökade från 18 till 24 procent. Samtidigt minskade andelen från högre tjänstemannahem. Förändringen av andelarna för övriga socioekonomiska grupper har varit små. Under åren därefter, 2003/04–2005/06, låg fördelningen efter social bakgrund kvar på ungefär samma nivåer.

Högskolenyborjare under 35 år läsaren 1993/94– 2005/06. Fördelning efter social bakgrund (SEI) inom respektive läsår

Procent

Uppgift om social bakgrund, föräldrarnas yrke, är klassificerad enligt socio-ekonomisk indelning (SEI) från Folk- och bostadsräkningen 1990. Den högsta av moders och faders SEI-grupp beskriver den sociala bakgrunden.

Andelen nybörjare med arbetarbakgrund var 25 procent, något högre för kvinnor (27 procent) än för män (22 procent) läsåret 2005/06. Från högre tjänstemannahem var andelen 28 procent. Om rekryteringen till högskolan skulle motsvara fördelningen i befolkningen i åldrarna 19–34 år skulle ungefär 33 procent komma från arbetarhem och 20 procent från högre tjänstemannahem. Skillnaden mellan fördelningen i högskolan och den i befolkningen kan ses som ett grovt mått på social snedrekrytering till högskolestudier.

Högskolenybörjare med utländsk bakgrund

För att ge en bild av mångfalden vid landets universitet och högskolor redovisas hur många med svensk respektive utländsk bakgrund som påbörjar högskolestudier.

Läsåret 2004/2005 hade 16 procent av nybörjarna i högskolan (inresande studenter oräknade) utländsk bakgrund.

Det är en ökning med 5 procentenheter jämfört med läsåret 1996/97. Antalet nybörjare med utländsk bakgrund läsåret 2004/05 var 10 400. Av dessa var ungefär tre fjärdedelar födda utomlands och en fjärdedel födda i Sverige, men med två utrikes födda föräldrar.

Utländsk bakgrund

Personer som är födda utomlands och personer som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Svensk bakgrund

Personer som själva är födda i Sverige och som har minst en förälder som är född i Sverige. För personer som är adopterade har adoptivföräldern prioriterats före den biologiska.

Inresande studenter

Utländska studenter som kommer till Sverige i syfte att studera.

Många med iransk bakgrund börjar högskoleutbildning

Det finns stora skillnader mellan olika invandrargrupperns övergång till högre studier. Bland utrikes födda ungdomar hade de från Iran den högsta andelen högskolestudenter. Vid 25 års ålder hade 45 procent börjat studera på högskola. Det innebär att det är lika vanligt med högskolestudier bland dessa ungdomar som bland dem med svensk bakgrund. Näst högst andel hade ungdomar födda i Finland, 44 procent, följt av Polen, 42 procent, och Bosnien-Hercegovina, 35 procent.

Flera invandrargrupper från Afrika har låg övergång till högre studier. Bland dem som är födda i Somalia hade bara 10 procent påbörjat högskolestudier vid 25 års ålder. Även bland ungdomar från Jugoslavien och Irak var det jämförelsevis ovanligt att studera på högskola.

Högskolenybjörjare bland utrikes födda 25-åringar år 2004*Procent*

Födelseland	Utrikes födda		
	Kvinnor	Män	Totalt
Bosnien-Hercegovina	46	24	35
Iran	51	41	45
Jugoslavien	21	13	17
Irak	22	18	20
Libanon	20	21	21
Chile	24	19	21
Polen	45	40	42
Turkiet	23	27	25
Syrien	22	26	24
Somalia	5	14	10
Finland	52	33	44

Länderna i tablan är sorterade efter storlek på befolkningsgruppen med den största gruppen först.

Andelen högskolenybjörjare med utländsk bakgrund varierar kraftigt mellan olika högskoleutbildningar. Bara 3 procent av nybjörjarna på utbildningarna inom lant- och skogsbruk hade utländsk bakgrund, medan högskoleutbildningar inom naturvetenskap, medicin och odontologi samt vård och omsorg hade många. På utbildningen till biomedicinsk analytiker var det till exempel 44 procent med utländsk bakgrund. Också tandläkar- och apotekarutbildningen hade en hög andel 36 respektive 35 procent.

Av de stora yrkesinriktande utbildningarna hade högskoleingenjörsutbildningen följt av socionomutbildningen och sjuksköterskeutbildningen högst andel nybjörjare med utländsk bakgrund.

Högskolenybjörjare med utländsk bakgrund på några stora yrkesexamensprogram läsåret 2004/05

Procent

Program för yrkesexamen	Andel med utländsk bakgrund		
	Kvinnor	Män	Totalt
Biomedicinsk analytikerexamen	45	41	44
Röntgensjuksköterskeexamen	35	46	37
Tandläkareexamen	37	35	36
Apotekareexamen	33	41	35
Tandhygienistexamen	35	60	35
Tandteknikerexamen	23	55	34
Receptarieexamen	30	35	31

Stora skillnader mellan högskolorna

Andelen nybjörjare med utländsk bakgrund varierar kraftigt mellan högskolorna. Lsåret 2004/05 hade Karolinska institutet högst andel. Därefter följde Södertörns högskola, Kungl. Tekniska högskolan och Sophiahemmet Högskola. Högskolor med låg andel nybjörjare med utländsk bakgrund var Sveriges lantbruksuniversitet, Mittuniversitetet och Umeå universitet. Variationen bland högskolorna kan till viss del förklaras av vilka utbildningar som högskolorna kan erbjuda.

Högskolor med hög andel högskolenybjörjare med utländsk bakgrund läsåret 2004/05

Procent

Universitet/högskola	Andel med utländsk bakgrund		
	Kvinnor	Män	Totalt
Karolinska institutet	37	31	36
Södertörns högskola	30	32	31
Kungl. Tekniska högskolan	36	27	29
Danshögskolan	22	50	28
Sophiahemmet Högskola	25	29	25
Malmö högskola	23	24	23
Stockholms universitet	24	24	22

Genomströmning

Examensfrekvens och avklarade poäng skiljer mellan olika studentgrupper

I en grupp högskolenyborjare finns både de som har för avsikt att skaffa sig en hel utbildning som avslutas med eller utan examen och de som enbart läser vissa kurser. Grovt sett kan nybörjarna delas in i programstudenter och kursstudenter. Studietidens längd, det vill säga, antalet terminer studenterna varit registrerade skiljer mycket mellan grupperna. I en grupp nybörjare, exklusive inresande studenter, hade 85 procent av programstudenterna, men endast 25 procent av kursstudenterna, varit registrerade minst sex terminer i högskolan fem år från start.

Med examensfrekvens menas andelen examinerade efter viss tid, till exempel 7 år. En grupp nybörjarstudenter kan delas in i program- och kursstudenter. Programstudenter har antingen läst ett program som sin första utbildning eller påbörjat ett program efter någon/några kurser. En kursstudent har enbart läst kurser.

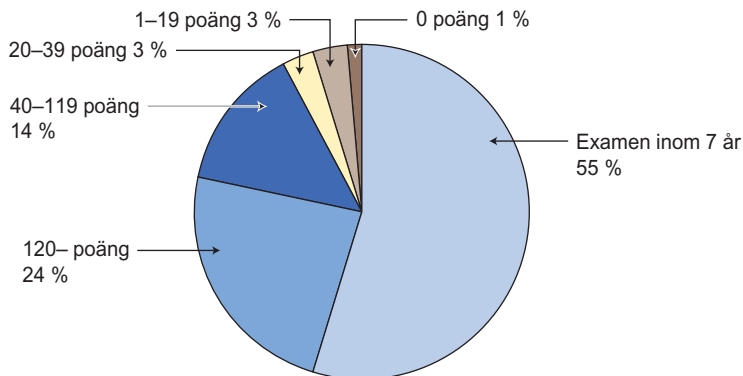
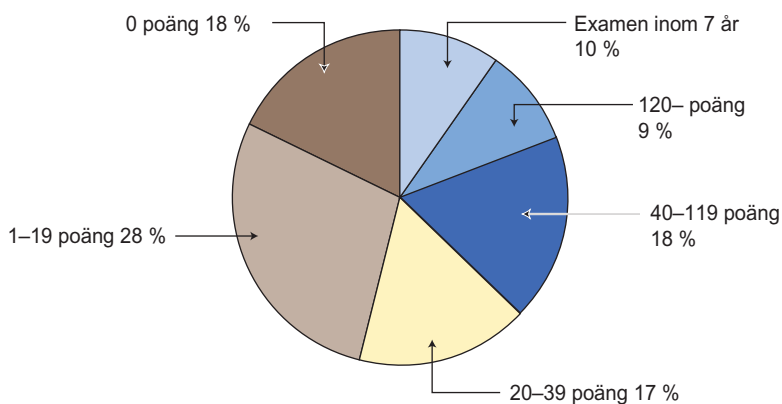
För examen krävs normalt minst 120 poäng, vilket motsvarar sex terminers heltidsstudier. Efter sju år har drygt hälften av programstudenterna examinerats och ytterligare 24 procent har uppnått 120 poäng utan att ha tagit ut examen. Andelen med examen eller 120 poäng var högre för kvinnorna än för männen. Efter elva år från start hade cirka 70 procent av programstudenterna examinerats.

Det är möjligt att skaffa sig en hel högskoleutbildning genom att kombinera olika enstaka kurser till en examen. Eftersom så få av kursstudenterna har en studietid i högskolan som normalt krävs för examen är det endast 10 procent som har examinerats inom sju år från start. Ungefär lika många, 10 procent, har uppnått minst 120 poäng utan att avlägga examen. Efter 11 år från start hade 15 procent av kursstudenterna examinerats. Det är vanligare att yngre kursstudenter kombinerar kurser till en hel utbildning än äldre.

Av en hel årskull högskolenyborjare, det vill säga både program- och kursstudenter, har knappt 45 procent examinerats inom sju år. Ytterligare 20 procent har uppnått 120 poäng utan att ha tagit ut examen. Efter elva år har cirka 55 procent examinerats. Både examensfrekvensen och poängproduktionen var högre för kvinnor än för män.

Examen eller poäng efter sju år för högskolenybörjare 1997/98

Procent

Programstudenter**Kursstudenter**

-
- Till gruppen programstudenter har förutom studenter på program även förts studenter som varit registrerade både på kurser och program.
 - Kursstudenterna har enbart varit registrerade på kurser. De inresande studenterna ingår inte i beräkningen.

Högre examensfrekvens för kvinnor

För nybörjarna på de större yrkesexamensprogrammen 1997/98 varierar examensfrekvensen efter sju år från knappt 40 procent till 90 procent. Störst andel examinerade fanns på utbildningarna till barnmorska, sjuksköterska och specialpedagog, med cirka 90 procent. Betydlig lägre var examensfrekvensen på högskoleingenjörsutbildningen, totalt sett hade 49 procent examinerats. På nästan samtliga program hade kvinnorna högre examensfrekvens än männen. Störst var skillnaden på de kvinnodominerade utbildningarna till tandhygienist, specialpedagog och apotekare med minst 20 procent högre examensfrekvens för kvinnor än för män. Även på det klart mansdominerade utbildningarna till högskoleingenjör och civilingenjör var examensfrekvensen cirka 10 procent högre för kvinnor än för män.

Liknade skillnader i examensfrekvens mellan olika utbildningar och mellan kvinnor och män har även funnits för tidigare nybörjaromgångar.

Examina

Antalet examina fortsätter att öka

Antalet uttagna examina i högskolans grundutbildning ökade från 35 400 läsåret 1996/97 till 59 100 läsåret 2005/06, en ökning med 67 procent. Mellan de senaste läsåren var ökningen 3 procent. För kvinnor var ökningen 4 procent till 39 000 medan det för männen var oförändrat, 20 100.

Av de examinerade var 66 procent kvinnor 2005/06, en något högre andel än bland högskolenybjörarna. Under en lång följd av år har kvinnor tagit ut fler examina än män.

Uttagna examina, examinerade personer och första gången examinerade läsåren 1996/97–2005/06

	Uttagna examina	Examinerade personer	Första gången examinerade
1996/97	35 400	33 900	29 400
1997/98	35 300	33 900	29 400
1998/99	37 700	35 500	30 400
1999/00	40 100	37 500	32 200
2000/01	40 500	37 500	32 200
2001/02	43 900	40 300	34 400
2002/03	48 800	43 800	36 900
2003/04	52 900	47 400	39 000
2004/05	57 500	51 300	42 000
2005/06	59 100	53 000	43 600

Antalet examinerade personer under läsåret 2005/06 var 53 000, vilket är 56 procent fler än tio år tidigare. Många studenter avlägger mer än en examen under samma läsår. Det visar i skillnaden mellan antalet examina och antalet examinerade personer.

Förklaring av begrepp i redovisningen av examina:

Uttagna examina = antal utfärdade examensbevis.

Examinerade personer = antal personer som har avlagt examen under ett läsår.

Första gången examinerade = antal personer som inte tidigare har avlagt examen vid universitet/högskola i Sverige.

Antalet personer som examinerades för första gången i svensk högskoleutbildning läsåret 2005/06 var 43 600, vilket är 4 procent fler än föregående läsår och 48 procent fler än för 10 år sedan.

Dubbelexamination – flera orsaker

Det går att avlägga både en generell och en yrkesexamen för vissa studier. Det är en orsak till att många avlägger mer än en examen. Vanligaste kombinationen, drygt 1 700, var sjuksköterskeexamen och kandidatexamen med inriktning vård och omsorg under läsåret 2005/06.

För generella examina är det inte ovanligt att en person avlägger en kandidatexamen om 120 poäng och en magisterexamen om 160 poäng, där båda examina har samma utbildningsinriktning.

Dessutom finns självklara fortsättningar i form av påbyggnadsutbildningar, till exempel specialistsjuksköterske-, barnmorske- och specialpedagogexamen. Dessutom tillkommer ett antal personer, med examen sedan tidigare, som återkommer till högskolestudier efter ett antal år och avlägger ytterligare en examen.

Tjugofem lärosäten utfärdade mer än tusen examina vardera

Göteborgs, Lunds, Uppsala, Umeå, Stockholms och Linköpings universitet var de lärosäten som utfärdade flest examina under läsåret 2005/06. Tillsammans svarade de för 42 procent av alla utfärdade examina. Det högsta antalet examina utfärdades av Göteborgs universitet med 5 200. Totalt tjugofem lärosäten utfärdade minst 1 000 examina vardera.

Lärosäten med minst 1 000 uttagna examina läsåret 2005/06

Uttagna examina	
Göteborgs universitet	5 250
Lunds universitet	4 670
Uppsala universitet	4 110
Umeå universitet	4 070
Stockholms universitet	3 500
Linköpings universitet	3 390
Karolinska institutet	2 350
Kungl. Tekniska högskolan	2 300
Malmö högskola	1 960
Högskolan i Jönköping	1 940
Lärarhögskolan i Stockholm	1 910
Örebro universitet	1 750
Mälardalens högskola	1 720
Karlstads universitet	1 600
Högskolan i Borås	1 600
Växjö universitet	1 570
Chalmers tekniska högskola	1 480
Mittuniversitetet	1 430
Luleå tekniska universitet	1 400
Högskolan Dalarna	1 170
Högskolan Kristianstad	1 130
Högskolan Väst	1 090
Högskolan i Kalmar	1 080
Högskolan i Skövde	1 050
Högskolan i Halmstad	1 030

De allra flesta examina omfattar minst 120 poäng

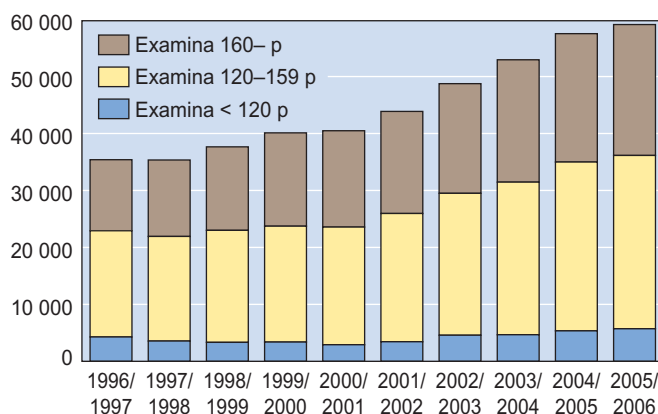
De allra flesta examina, drygt 90 procent, omfattar 120 poäng och mer. Det motsvarar minst tre års heltidsstudier. Lsåret 2005/06 var de drygt 53 000. Under 1990-talet skedde en kraftig ökning av dessa examina och även under senare år har antalet ökat. En förklaring till det stora antalet är att kandidat- och magisterexamina blivit allt fler för varje läsår.

Även antalet examina om minst 160 poäng, motsvarande minst fyra års heltidsstudier, har ökat. En stor del av denna ökning be-

ror på att magisterexamen infördes vid högskolereformen 1993. Magisterexamina och civilingenjörsexamina utgjorde tillsammans 70 procent av alla examina om minst 160 poäng läsåret 2005/06.

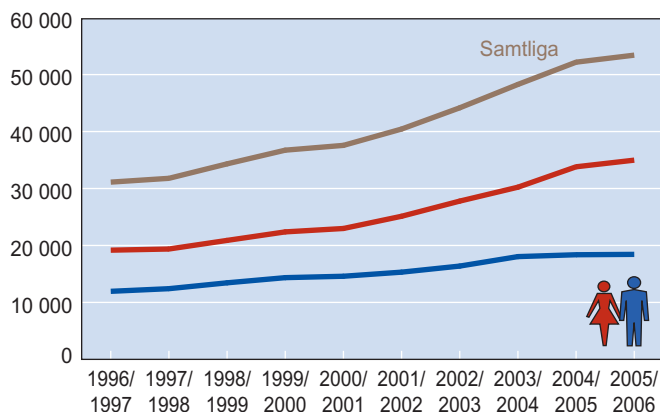
Examina från korta utbildningar omfattar den generella högskoleexamen och ett antal yrkesexamina under 120 poäng, bland annat tandhygienistexamen, lantmästarexamen, yrkeshögskoleexamen och yrkesteknisk högskoleexamen. Till gruppen räknas också några examina av påbyggnadskaraktär, bland annat barnmorske- och specialistsjuksköterskeexamen.

Examina läsåren 1996/97–2005/06. Fördelade efter programomfattning

Fler kvinnor än män tar examina om minst 120 poäng

Av examina om minst 120 poäng togs 65 procent ut av kvinnor läsåret 2005/06. Antalet kvinnor med examen om minst 120 poäng ökade kraftigt under första hälften av 1990-talet bland annat som en följd av nya och förlängda utbildningar inom området för vård och omsorg samt undervisningsområdet. Ökningen har fortsatt även senare läsår om än i något lägre takt.

Examina om minst 120 poäng läsåren 1996/97–2005/06**Juridik/samhällsvetenskap största området**

Flest examina läsåret 2005/06 utfärdades inom området juridik/samhällsvetenskap, därefter följde vård/omsorg samt teknik. Juridik/samhällsvetenskap har under en lång följd av år varit det område där flest examina har utfärdats.

Examina läsåret 2005/06

Ämnesområde	Kvinnor	Män	Totalt
Juridik och samhällsvetenskap	11 160	6 400	17 560
Vård och omsorg	10 430	1 570	12 000
Teknik	3 200	7 280	10 480
Undervisning	7 780	1 720	9 500
Humaniora och teologi	2 500	1 060	3 560
Naturvetenskap	1 830	970	2 800
Medicin och odontologi	1 350	590	1 940
Konstnärligt område	510	350	860
Lant- och skogsbruk	250	140	390
Övrigt område	40	10	60
Totalt	39 000	20 100	59 100

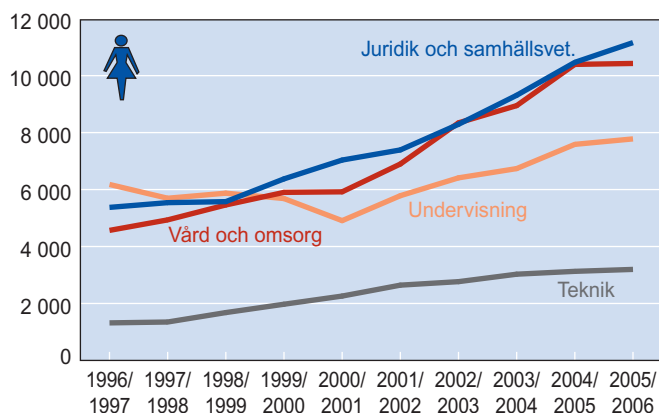
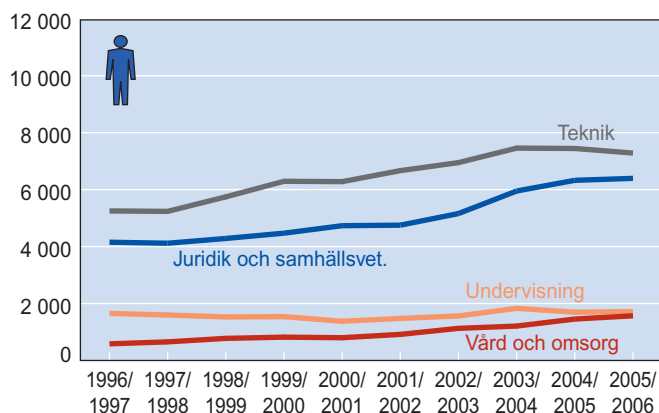
Kvinnor tog flest examina inom samhällsvetenskap

Områdena juridik/samhällsvetenskap och vård/omsorg stod vardera för mer än en fjärdedel av kvinnornas examina läsåret 2005/06. De höga andelarna förklaras av ett stort antal kandidat- och magister-examina inom samhällsvetenskap samt många sjuksköterske-, kandidat- och specialistsjuksköterskeexamina inom vård/omsorg. Antalet uttagna examina inom tekniskt område var drygt 3 200, vilket motsvarar 8 procent av alla examina uttagna av kvinnor. Trots det relativt låga antalet är det mer än dubbelt så många som för tio år tidigare.

De senaste fem läsåren har inneburit en påtaglig uppgång i antalet uttagna examina inom områdena vård/omsorg och utbildning. Speciellt kraftig var uppgången för vård och omsorg mellan 2000/01 och 2004/05.

Män tog flest examina inom teknikområdet

De flesta examina avlagda av män tillhörde områdena teknik och juridik/samhällsvetenskap, både det senaste läsåret och tio år tidigare. Läsåret 2005/06 tog män ut 7 300 examina inom teknikområdet. Det var en liten minskning jämfört med läsåret innan, men en ökning med 39 procent jämfört med läsåret 1996/97. De enskilt största examina var civilingenjör- och högskoleingenjörsexamina, som tillsammans utgjorde två tredjedelar av alla uttagna examina inom teknikområdet. Även inom juridik/samhällsvetenskap och vård/omsorg har antalet uttagna examina ökat under senaste tioårsperioden medan antalet för undervisningsområdet i stort sett var detsamma 2005/06 som för tio år sedan.

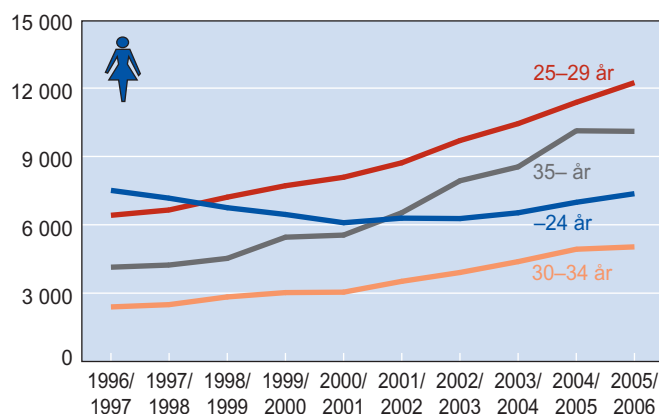
Examina läsåren 1996/1997–2005/2006. Fördelade efter ämnesområde**Kvinnor****Män****Var femte examinerad var yngre än 25 år**

Andelen examinerade personer yngre än 25 år var 21 procent läsåret 2005/06. Vid mitten av 1990-talet låg andelen strax över 30 procent. En fjärdedel av de examinerade 2005/06 var 35 år och äldre och andelen i denna åldersgrupp var betydligt högre detta läsår än tio år tidigare. Det har blivit vanligare att studenter avlägger en andra examen. Det har bidragit till att andelen examinerade i högre åldersgrupper har ökat.

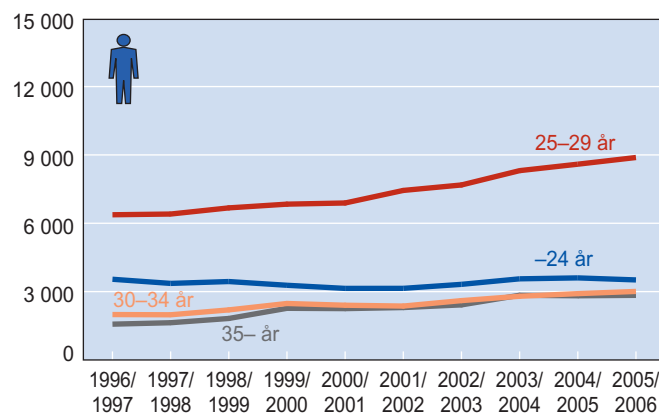
För dem som examinerades för första gången är andelarna i de yngre åldersgrupperna högre och andelarna i de äldre åldersgrupperna lägre, än för alla examinerade. Bland dem som examinerades för första gången läsåret 2005/06 var 24 procent yngre än 25 år och 18 procent var 35 år och äldre.

Examinerade läsåren 1996/1997–2005/2006

Kvinnor

Män

Medianåldern för examinerade är 27 år

För de examinerade var medianåldern 27 år läsåret 2005/06. Medianåldern varierade mellan 26 och 27 år för både kvinnor och män under hela perioden 1991/92–2001/02. De fyra senaste läsåren har medianåldern för examinerade kvinnor varit 28 år och för män 27 år.

För många av de största utbildningarna har de examinerades medianålder inte ändrats under senare år. Ett undantag är lärarexamen där medianåldern sedan läsåret 2001/02 har ökat med tre år för kvinnor och med två år för män.

För dem som avlägger specialistsjuksköterskeexamen är medianåldern hög. Förklaringen är att de som examineras som specialistsjuksköterska måste dessförinnan ha avlagt sjuksköterskeexamen och vara legitimerad sjuksköterska.

Medianålder för examinerade från utbildningar med minst 800 examinerade läsåret 2005/06

	Kvinnor	Män
Civilingenjörsexamen	25	26
Högskoleingenjörsexamen	26	26
Kandidatexamen – teknik	26	26
Magisterexamen – teknik	26	26
Magisterexamen – samhällsvet.	26	27
Juris kandidatexamen	26	27
Magisterexamen – naturvet.	26	27
Läkarexamen	26	27
Kandidatexamen – humaniora	27	28
Kandidatexamen – samhällsvet.	28	27
Sjuksköterskeexamen	28	28
Magisterexamen – humaniora	28	29
Socionomexamen	29	30
Lärarexamen	30	31
Kandidatexamen – vård	30	29
Specialistsjuksköterskeexamen	38	33
Alla examinerade	28	27

Studentmobilitet

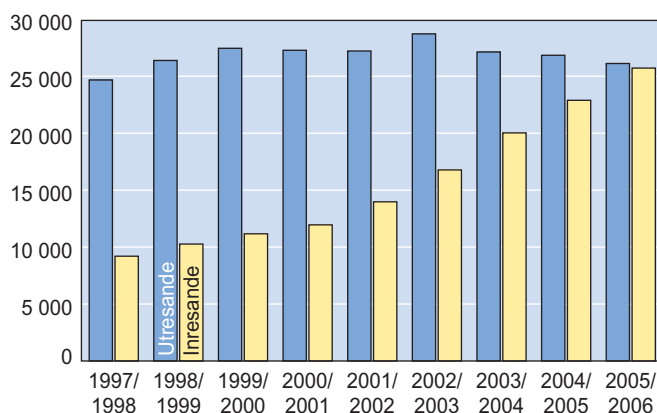
Studenternas rörlighet över Sveriges gränser har ökat betydligt under de senaste åren. Allt fler svenska studenter studerar utomlands och fler studenter från andra länder kommer till Sverige för att studera.

Läsåret 2005/06 studerade över 26 000 svenska studenter utomlands med studiemedel från Centrala studiestödsnämnden (CSN). Antalet har varit på ungefär samma nivå sedan 1997/98. Under samma period har antalet inresande studenter till Sverige mer än fördubblats.

Läsåret 2005/06 var det knappt 26 000 studenter från andra länder som studerade i grundläggande svensk högskoleutbildning. Det innebär att antalet inresande studenter numera nästan är lika stort som antalet utresande.

In- och utresande studenter läsåren 1997/98–2005/06

Antal

Fler kvinnor än män studerar utomlands

Närmare 20 000 av svenskarna som studerar utomlands har anordnat sina studier i utlandet på egen hand. Förutom dessa tillkommer drygt 6 000 som reste ut inom ramen för ett utbytesprogram, ett utbyte som organiseras av det lärosäte där de studerade. På samma sätt som för högskoleutbildning inom Sverige är det fler kvinnor än män som åker utomlands.

Två av tre utresande studerar i Europa, flest i Storbritannien, Spanien och Danmark. Allt fler väljer dock att studera i Asien. Över 1 300 studerade där läsåret 2005/06, tre gånger fler än läsåret 2001/02. De enskilt största mottagarländerna är Storbritannien och USA med knappt 20 respektive 15 procent. Andra stora mottagarländer är Spanien, Australien, Danmark, Frankrike och Tyskland. Dessa sju länder tar tillsammans emot 70 procent av de utresande studenterna.

Studenternas val av länder har förändrats över tiden. Antalet svenska studenter som valde Australien tredubblades mellan 1997/98 och 2003/04 men har sedan minskat. Danmark, Polen, Kina och Japan tar emot betydligt fler svenska studenter idag än tidigare. Särskilt stor har ökningen varit till Danmark som numera är det femte mest populära landet. Läsåret 2005/06 åkte omkring 1 800 svenskar dit varav närmare 650 för att studera till läkare. Även ökningen till Polen hänger ihop med läkarutbildningen.

Allt fler inresande studenter

Under läsåret 2005/06 studerade närmare 26 000 utländska studenter i Sverige. Sedan mitten av nittiotalet har antalet inresande studenter till Sverige ökat varje år. I genomsnitt med 14 procent per år. Den kraftiga ökningen av antalet inresande studenter innebär att antalet inresande numera är lika stort som antalet svenskar som reser ut. Ökningen innebär också att de inresande studenterna numera utgör en betydligt större andel av samtliga studenter i Sverige.

Av de utländska studenterna i Sverige läsåret 2005/06 hade 15 500 själva anordnat sina studier i Sverige och drygt 10 400 kom inom ramen för ett utbytesprogram.

Många från Asien studerar i Sverige

Av de 15 500 som själva anordnat sina studier i Sverige finns land-uppgifter för 10 400. Eftersom personer från Norden och Europa inte behöver uppehållstillstånd för att få resa till Sverige saknas ofta uppgift om land för dessa studenter.

Av dem som själva anordnat sina studier i Sverige, och som det finns landsuppgifter om, kom 42 procent från Europa (inklusive Norden) och närmare 40 procent från Asien. Det är från Asien som antalet inresande studenter ökat mest. Idag studerar tio gånger fler från Asien i Sverige än i mitten på 90-talet. De enskilt största länderna var Finland, Indien, Kina och Pakistan.

Närmare 80 procent av dem som själva anordnar sina studier i Sverige är högst 29 år gamla. Könsfördelningen skiljer sig åt jämfört med samtliga studerande i Sverige. Av dem som anordnar sina studier själva i Sverige är majoriteten män, 58 procent, medan andelen män bland samtliga studerande i Sverige är 40 procent.

Fördubbling av antalet inresande utbytesstudenter

Antalet inresande studenter via utbytesprogram har mer än fördubblats under de senaste tio åren. Under 2005/06 var det drygt 10 400 studenter. Det innebär att inom utbytesprogram är antalet inresande studenter till Sverige ungefär 70 procent större än antalet svenskar som reser ut.

En majoritet av utbytesstudenterna, sju av tio, kommer från Europa utom Norden. Det är också med Europa utom Norden som Sverige har flest utbytesprogram. Därefter följer Norden och Nordamerika med 10 respektive 8 procent. Mellan 1997/98 och 2005/06 har andelen inresande utbytesstudenter från Asien ökat mest. De enskilt största länderna var Tyskland, Frankrike, Spanien, Finland och Nederländerna.

Närmare 90 procent av de inresande utbytesstudenterna är under 25 år. Dessa är betydligt yngre än de som själva anordnar sina studier i Sverige. Bland utbytesstudenterna är andelen kvinnor 52 procent, men skillnaden är betydligt mindre än bland samtliga studerande i Sverige.

Personal

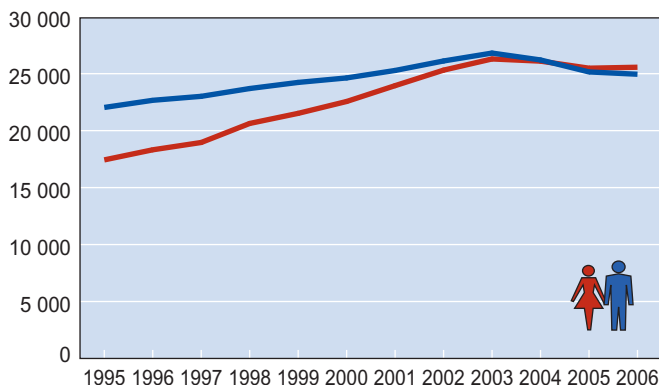
Personalstyrkan minskar

Det var 63 600 personer anställda vid landets universitet och högskolor 2006. Omräknat till heltidspersoner motsvarar detta 50 500. Fram till 2003 skedde en kontinuerlig personalökning. Därefter har personalstyrkan vid universitet och högskolor minskat med 2 600 heltidspersoner, en minskning med 5 procent. Totalt har dock personalen ökat sedan 1995 med 11 000 heltidspersoner, en ökning med 28 procent.

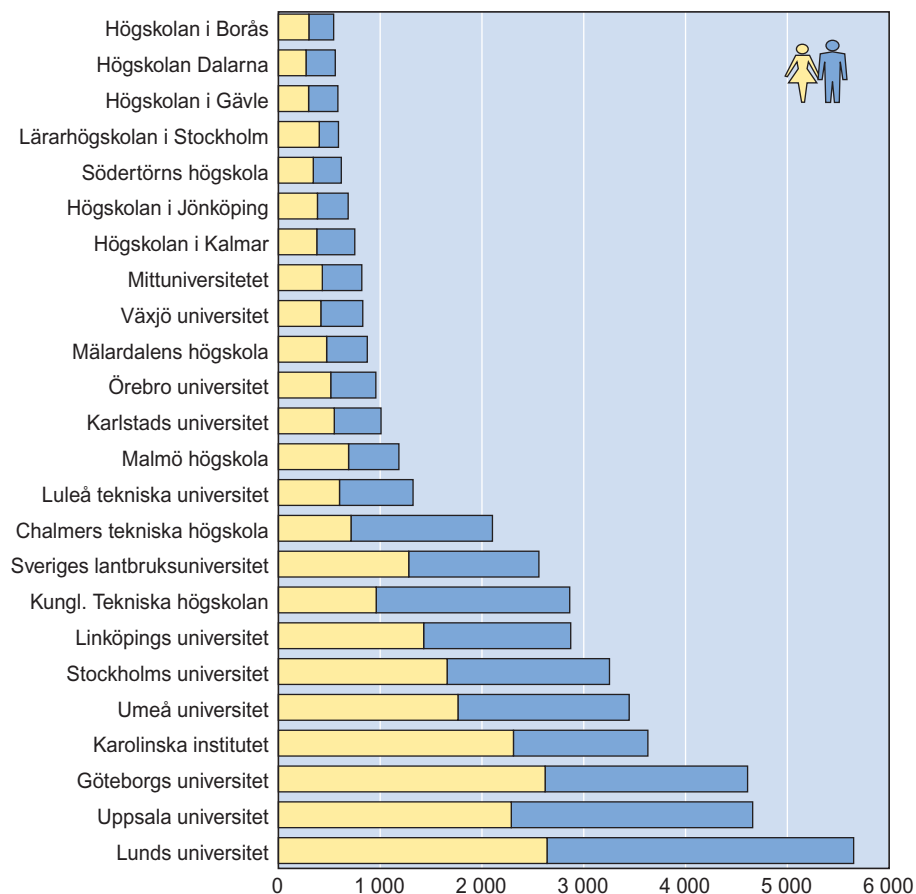
På de tio största lärosätena, som alla har mer än 2 000 heltidspersoner, finns 71 procent av alla anställda. Av dessa har Lunds universitet flest heltidspersoner, 5 600. Därefter följer Uppsala och Göteborgs universitet. Ytterligare 14 universitet och högskolor har mer än 500 heltidspersoner. Vid dessa lärosäten finns 22 procent av samtliga anställda.

Anställda vid universitet och högskolor åren 1995–2006

Anställda omräknade till heltidspersoner

Heltidspersoner år 2006 vid de största universitet och högskolorna

De största personalkategorierna är lektorer och adjunkter med vardera drygt 6 000 heltidspersoner eller cirka 27 procent av den undervisande och forskande personalen.

Gruppen undervisande och forskande personal omfattar tjänstekategorierna professorer, forskarassistenter, lektorer, adjunkter, gäst- och timplärare, annan forskande och undervisande personal samt de personer inom administrativ och teknisk personal som är verksamma inom undervisning och forskning.

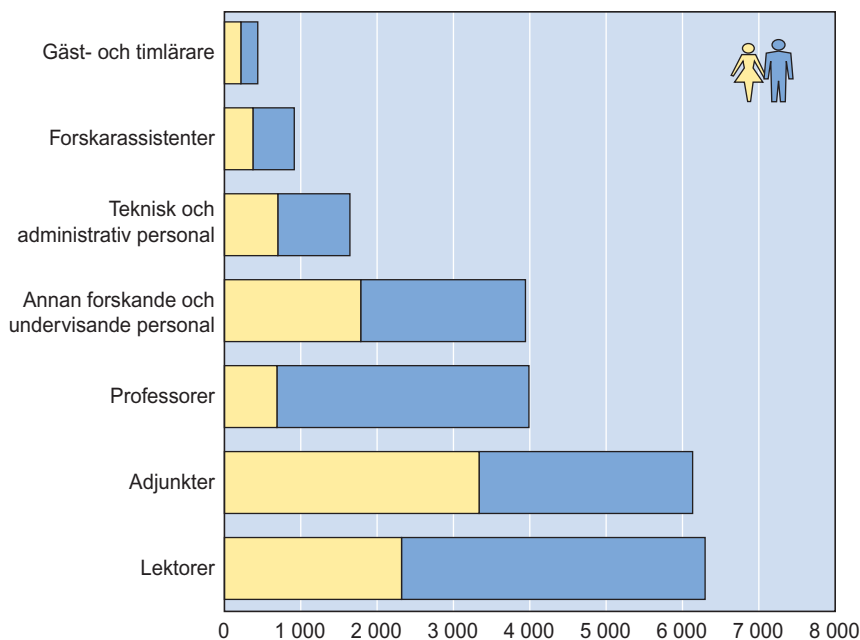
Professorer och annan forskande och undervisande personal omfattar vardera knappt 4 000 heltidspersoner eller 17 procent av den undervisande och forskande personalen.

Mest kvinnor inom vård- och lärarutbildning

Könsfördelningen är jämn inom högskolan, 51 procent kvinnor och 49 procent män. Men det är skillnader mellan olika tjänstekategorier. Högst andel kvinnor, 88 procent, finns bland lokalvårdarna, medan endast 17 procent av professorerna är kvinnor.

Undervisande och forskande personal år 2006. Fördelad efter tjänstekategori

Heltidspersoner

För den undervisande och forskande personalen, omräknat till heltidspersoner, är andelen kvinnor 40 procent. Störst andel kvinnor finns inom vård- och lärarutbildningar. Männen är i majoritet inom de tekniska utbildningarna.

Tre högskolor, Lärarhögskolan i Stockholm, Högskolan Kristianstad och Malmö högskola, har en majoritet av kvinnor bland den undervisande och forskande personalen. Karolinska institutet och Högskolan i Borås har en jämn könsfördelning.

Övriga lärosäten har en majoritet av män bland den undervisande och forskande personalen. Av de fem lärosäten som har lägst andel kvinnor är fyra tekniska högskolor.

Fördelning mellan kvinnor och män bland undervisande och forskande personal år 2006

Procent

Universitet/högskola	Kvinnor (%)	Män (%)
Högst andel kvinnor		
Lärarhögskolan i Stockholm	70	30
Högskolan Kristianstad	57	43
Malmö högskola	53	47
Högskolan i Borås	50	50
Karolinska institutet	50	50
Lägst andel kvinnor		
Chalmers tekniska högskola	17	83
Kungl. Tekniska högskolan	19	81
Lunds universitet	32	68
Luleå tekniska universitet	34	66
Blekinge tekniska högskola	37	63

1 Avser universitet och högskolor med mer än 100 heltidspersoner bland den undervisande och forskande personalen.

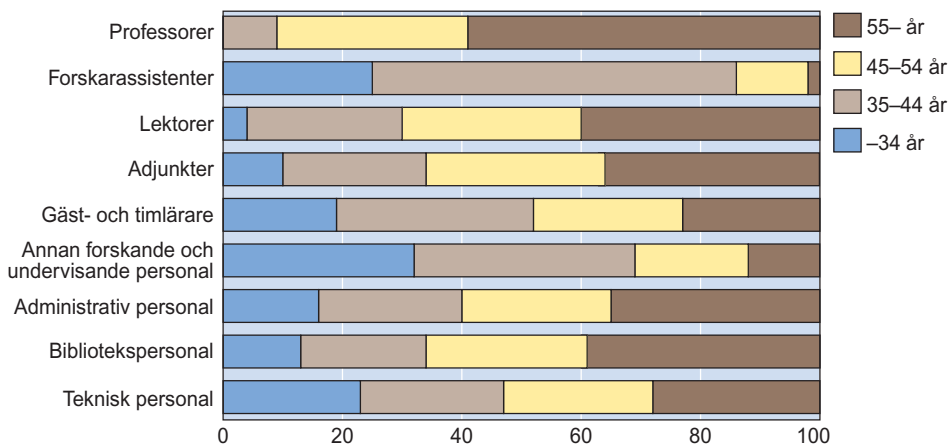
Åldrande personal

En tredjedel av den undervisande och forskande personalen är äldre än 54 år. Sedan 2001 har andelen ökat med 5 procentenheter. Inom alla tjänstekategorier, utom forskarassistenter och arvodister, har andelen i denna åldersgrupp ökat. Andelen arvodister över 54 år har minskat med 15 procentenheter under perioden.

Av de olika undervisande och forskande tjänstekategorierna är professorerna äldst och forskarassistenterna yngst. Bland professorerna är 59 procent äldre än 54 år, 35 procent är äldre än 59 år. Endast 9 procent är yngre än 45 år. Bland forskarassistenterna är 85 procent yngre än 45 år.

Åldersfördelning bland undervisande och forskande personal år 2006 inom respektive tjänstekategori

Procent

I redovisningen av personalens ålder ingår inte anställda forskarstuderande.

Forskarutbildning

Ytterligare ett sätt att fördjupa sina kunskaper är att börja som forskarstudent, en påbyggnad på tidigare högskoleutbildning. Förutom att studera skall forskarstudenten utveckla kunskaper och färdigheter för att självständigt kunna bedriva forskning.

Organisation

Forskarutbildningen består av kurser, en individuellt skriven avhandling och olika typer av forskarseminarier. I slutet av utbildningen hålls en disputation där doktoranden muntligen får försvara sin avhandling inför andra forskare.

För allmän behörighet till forskarutbildning krävs grundutbildningsstudier om minst 120 poäng. Nya regler om antagning till forskarutbildning började gälla från den 1 april 1998. Enligt de nya reglerna får fakultetsnämnden vid en högskola endast anta så många doktorander att alla kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt. Doktoranden måste även ha sin studiefinansiering säkrad under hela studietiden innan antagningen till forskarutbildning.

Forskarutbildning avslutas med doktorsexamen eller licentiatexamen. En doktorsexamen är resultatet av en forskarutbildning som omfattar 160 poäng, alltså fyra års heltidsstudier, varav doktorsavhandlingen ska utgöra minst 80 poäng.

Licentiatexamen motsvarar 80 poäng varav minst 40 poäng ska utgöra en vetenskaplig uppsats. En licentiatexamen kan vara en egen examen eller ett delmål på vägen till en doktorsexamen. Från våren 2002 finns möjlighet att antas till studier som endast leder fram till licentiatexamen, tidigare antogs alla till den längre forskarutbildningen.

Forskarutbildningen är indelad i vetenskapsområden:

- humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde
- medicinskt vetenskapsområde
- naturvetenskapligt vetenskapsområde
- tekniskt vetenskapsområde

Sveriges lantbruksuniversitet ligger utanför den nya indelningen i vetenskapsområden. I denna redovisning hänförs de till ett eget vetenskapsområde benämnt SLU.

Forskarutbildning

Doktorandnybörjare

För allmän behörighet till forskarutbildning krävs grundutbildningsstudier om minst 120 poäng.

Aktiva doktorander

För att räknas som aktiv ska doktoranden ha studerat minst 1 procent av tiden under en termin.

Examen

Doktorsexamen

160 poäng

Doktorsavhandling på minst 80 poäng.

Licentiatexamen

80 poäng

Vetenskaplig uppsats på minst 40 poäng.

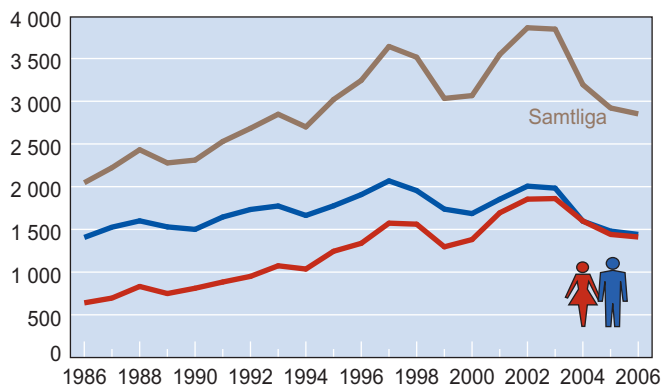

Doktorander

Antalet doktorandnybörjare var ungefär 2 850 kalenderåret 2006. Tillströmningen av nya doktorander kulminerade 2002, men efter kraftiga minskningar 2004 och 2005 har nu antalet nybörjare stabiliserats på en nivå i paritet med 1993.

Sedan 2001 har antalet kvinnliga nybörjare varit nästan lika många som männen. Av antalet nybörjare 2006 var andelen kvinnor 49 procent.

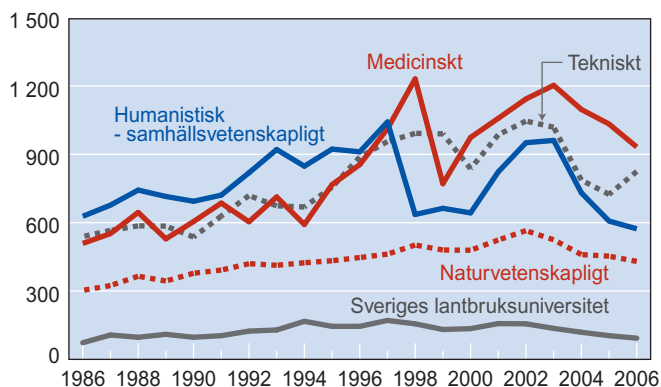
Doktorandnybörjare åren 1986–2006

Antalet nybörjare steg kontinuerligt under hela 1980-talet och ända fram till 1997. I april 1998 infördes nya regler om antagning till forskarutbildning med bland annat krav på försörjning för hela studietiden. Detta ledde till en minskning av antalet doktorandnybörjare. De nya reglerna med krav om försörjning påverkade speciellt antagningen till humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde, där antalet nybörjare minskade kraftigt 1998.

Medicinskt vetenskapsområde hade totalt sett det största antalet nybörjare 2006.

Doktorandnybörjare åren 1986–2006. Fördelade efter vetenskapsområde

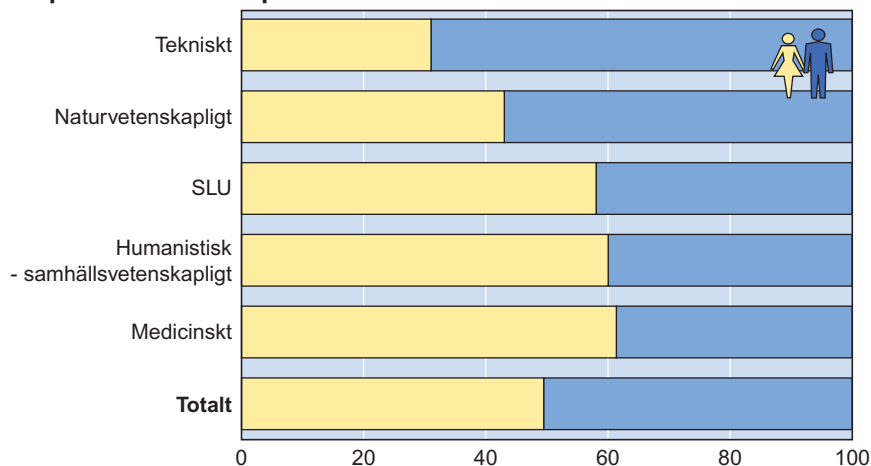

Jämnare könsfördelning

Könsfördelningen bland doktorandnybörjarna har förändrats betydligt de senaste tjugo åren. Under hela 1980-talet skedde endast en svag ökning av andelen kvinnor bland nybörjarna. Den stora ökningen av andelen kvinnor skedde istället under 1990-talet. Sedan 1990 har andelen ökat med 14 procentenheter, från 35 procent 1986 till 49 procent 2006.

Inom medicinskt, humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde och SLU var andelen kvinnor högre än män bland nybörjarna 2006. Tekniskt vetenskapsområde hade lägst andel kvinnor med 31 procent.

Fördelning av kvinnor och män bland doktorandnybörjare år 2006 inom respektive vetenskapsområde

Kraftig ökning av antalet antagna

Från våren 2002 finns möjlighet att antas till studier som leder fram till licentiatexamen. Denna typ av antagning har ökat kraftigt sedan den infördes. År 2002 antogs 220 doktorander. 2006 hade denna antagningsform mer än fördubblats – ca 540 antagna. Något fler män än kvinnor, 280 män och 260 kvinnor, antogs.

Efter avslutade studier mot licentiatexamen kan doktoranden fortsätta mot doktorsexamen genom att antas till forskarutbildningens senare del. År 2003 och 2004 fanns endast ett fåtal antagna men de senaste två åren har antalet stigit kraftigt. År 2006 fanns det cirka 300 antagna till forskarutbildningens senare del.

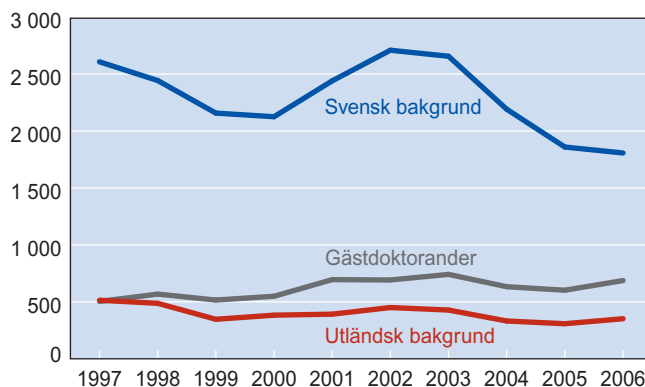
Stort internationellt inslag i forskarutbildningen

Av alla doktorandnybörjare hade 12 procent utländsk bakgrund kalenderåret 2006. Det är en minskning med 2 procentenheter jämfört med 1997. Det var 350 doktorandnybörjare med utländsk bakgrund varav 16 procent var födda utomlands och 84 procent födda i Sverige, men med två utrikes födda föräldrar.

Inslaget av internationell rekrytering är stort i forskarutbildningen och antalet gästdoktorander, det vill säga personer som kommer till Sverige i syfte att doktorera, har ökat stadigt sedan 1997. Med utländska doktorander avses personer som hos Migrationsverket angivit studier som grund för bosättning och som invandrat mindre än två år innan studierna påbörjades. Eftersom inte alla studenter behöver uppehållstillstånd så räknas även utrikes födda doktorander som invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades som utländska doktorander.

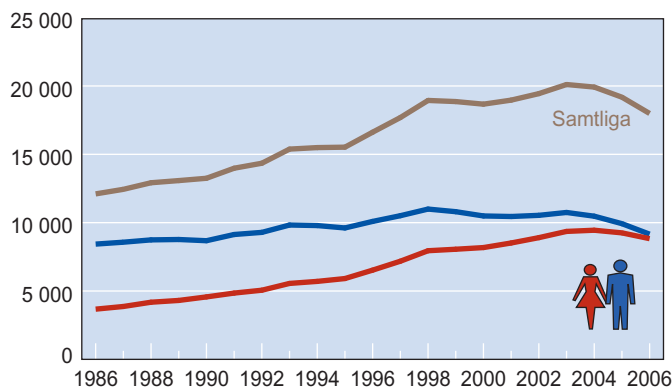
Kalenderåret 2006 var andelen gästdoktorander 24 procent av doktorandnybörjarna. Av de 690 gästdoktoranderna var 60 procent män. En stor del av gästdoktoranderna återfanns vid Karolinska institutet, Kungliga tekniska högskolan och Lunds universitet.

Med utländsk bakgrund avses personer som själva är utrikes födda samt personer som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Doktorandnybörjare åren 1997–2006*Antal***Antalet doktorander minskar**

Antalet doktorander var 18 000 hösten 2006, en minskning med 1 200, eller ungefär 6 procent sedan hösten 2005. Minskningen beror delvis på att examensfrekvensen har varit hög och att nybörjarantalet har minskat de senaste åren.

Utvecklingen av antalet doktorander var mycket kraftig mellan 1982 och 2003. År 1985 skedde en omläggning av forskarutbildningsstatistiken som medförde att antalet doktorander blev lägre och inte direkt jämförbart med tiden före 1985. En något högre tillväxt kunde dock åter ses från 1986 och framåt. Hösten 1999 var första gången sedan 1985 som antalet doktorander minskade. Efter en topp år 2003 har antalet doktorander minskat kraftigt de senaste åren.

Doktorander hösten 1986–2006*Antal*

För att räknas som doktorand skall doktoranden ha studerat minst 1 procent av tiden under en termin/

Studiefinansiering

Det vanligaste sättet att finansiera forskarutbildningen var genom anställning som doktorand, 53 procent av doktoranderna angav det som försörjning 2006. 1996 var motsvarande andel 47 procent. Denna ökning är i linje med finansieringsreformen 1998 och de satsningar som tidigare gjorts för att omvandla utbildningsbidrag till doktorandtjänster.

Doktorander i forskarutbildning år 2006

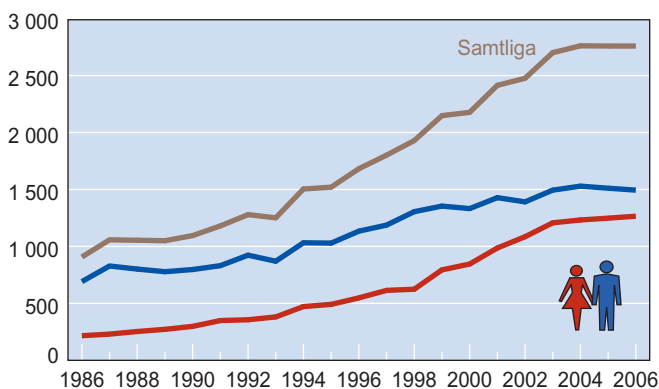
Försörjning	Kvinnor	Män	Samtliga
Anställning som doktorand	54	52	53
Utbildningsbidrag	13	10	12
Universitets/ högskoletjänst m.m.	16	13	14
Stipendier	8	9	9
Anställning utanför högskolan med forskningsanknytning	13	15	14
Anställning som läkare	6	7	7
Försörjn. saknas el. yrkesverk. utan forskningsanknytn.	18	17	18

Doktorander kan ha mer än en försörjning. .
.....

Examina

Antalet doktorsexamina var 2 760 under 2006, vilket är lika många som föregående år. Under de senaste tjugo åren har antalet examina mer än tredubblats. Andelen kvinnor bland de doktorsexaminerade har under den senaste tjugoårsperioden ökat från 24 till 46 procent.

Doktorsexamina åren 1986–2006

Antalet examina har under hela tjugoårsperioden varit störst inom medicinskt vetenskapsområde.

De senaste tjugo åren har antalet examina, procentuellt sett, ökat mest inom tekniskt vetenskapsområde. Därefter följer medicinskt samt humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde som också ökat kraftigt. Dessa två vetenskapsområden är också de enda som ökar jämfört med föregående år.

Antalet examina har under hela tjugoårsperioden varit störst inom medicinskt vetenskapsområde.

Flest licentiatexamina i teknik

Antalet licentiatexamina uppgick till 1 060 år 2006. Av dessa togs 41 procent ut av kvinnor. Mer än hälften avlades vid tekniskt vetenskapsområde, som därmed är det område där störst andel licentiatexamina avläggs.

Licentiatexamina år 2006. Fördelade efter vetenskapsområde

Vetenskapsområde	Kvinnor	Män	Samtliga
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	89	69	158
Medicinskt	81	40	121
Naturvetenskapligt	79	99	178
Tekniskt	172	410	582
SLU	11	6	17
Samtliga	432	624	1 056

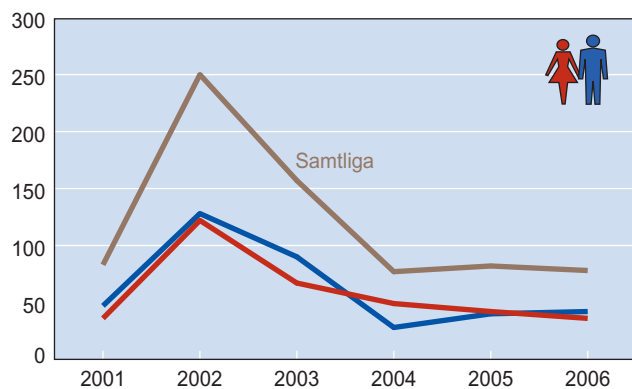
Andelen licentiatexaminerade kvinnor varierar mycket mellan olika vetenskapsområden. Högst andel 2006 hade medicinskt vetenskapsområde med ungefär två tredjedelar. Lägst andel licentiatexaminerade kvinnor hade tekniskt vetenskapsområde med knappt en tredjedel.

Medianåldern bland examinerade doktorer år 2006 var 34 år. Sedan början av 1980-talet har medianåldern pendlat mellan 34 och 36 år. Medianåldern för dem som tog ut licentiatexamen var 31 år.

Nationella forskarskolorna

År 2001 inrättades med särskild finansiering 16 nationella forskarskolor i syfte att främja samverkan mellan ämnen och lärosäten. Varje forskarskola består av en värdhögskola som har det övergripande ansvaret för forskarskolan. Värdhögskolan samarbetar med flera partnerhögskolor, som även kan vara högskolor utan vetenskapsområde.

Antalet nybörjare vid forskarskolorna har avstannat på en nivå som när forskarskolorna inrättades – cirka 80 nybörjare per år. Antalet nybörjare var som högst åren 2002 och 2003, då antogs 250 respektive 157 nybörjare.

Forskarskolenybörjare åren 2001–2006*Antal*

Regeringen avser inte att sätta några nya mål för antalet examina vid de 16 nationella forskarskolorna efter 2007.

Kostnader

Totala kostnader

Mellan åren 2004 och 2005 minskade kostnaderna för universitet och högskolor något, för att åter stiga något mellan 2005 och 2006. Sett över tidsperioden 2001–2006 har kostnaderna ökat med 13 procent i fasta priser. Den största ökningen av kostnaderna skedde mellan åren 2001 och 2002.

Kostnader inom universitet och högskolor åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Personalkostnader	23 565	25 099	26 585	27 343	27 144	27 605
Lokalkostnader	5 804	6 140	6 361	6 536	6 486	6 516
Övriga driftskostnader	7 209	7 557	7 601	7 625	7 503	7 718
Övrigt	4 120	4 405	4 113	4 029	4 069	3 994
Total kostnad	40 698	43 201	44 660	45 533	45 202	45 833

Ersättning per helårsstudent i grundutbildning

Riksdagens anslag till grundutbildningen betalas ut per helårsstudent enligt en särskild taxa som fastställs i samband med budgetbeslutet. Flertalet utbildningsområden är små. Nästan hälften av antalet helårsstudenter utbildar sig inom områdena humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik. 30 procent läser teknik och naturvetenskap.

Tillsammans svarar således dessa båda utbildningsområden för nära 80 procent av hela den statligt finansierade utbildningsvolymen räknat i helårsstudenter. De konstnärliga utbildningarna, som är de utbildningarna med högst ersättning, utgör en liten del av utbildningsvolymen.

Ersättning per helårsstudent år 2006. Fördelad efter utbildningsområde Kronor

Utbildningsområde	Ersättning per helårsstudent 2006
Humanistiskt, teologiskt, juridiskt, samhällsvetenskapligt	19 043
Naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutisk	45 708
Odontologiskt	41 058
Medicinskt	55 481
Vård	49 649
Undervisning	32 409
Övrigt	37 505
Design	132 337
Konst	187 875
Musik	114 170
Opera	272 081
Teater	263 097
Media	268 489
Dans	185 036
Idrott	96 422

Kostnad per student i grundutbildning

Det har skett en stor ökning av kostnaden per student mellan åren 2005 och 2006. Under 2005 kostade en student i genomsnitt 66 000 kronor. Motsvarande kostnad för året 2006 var 71 500 kronor. Detta förklaras av ökade kostnader för grundläggande högskoleutbildning samtidigt som antalet helårstudenter minskade.

Genomsnittlig kostnad per helårstuderande åren 2002–2006

Kostnader i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

	2002	2003	2004	2005	2006
Genomsnittlig kostnad	63 300	64 400	63 100	65 900	71 500

Kostnader för forskning

Forskningsfinansiering

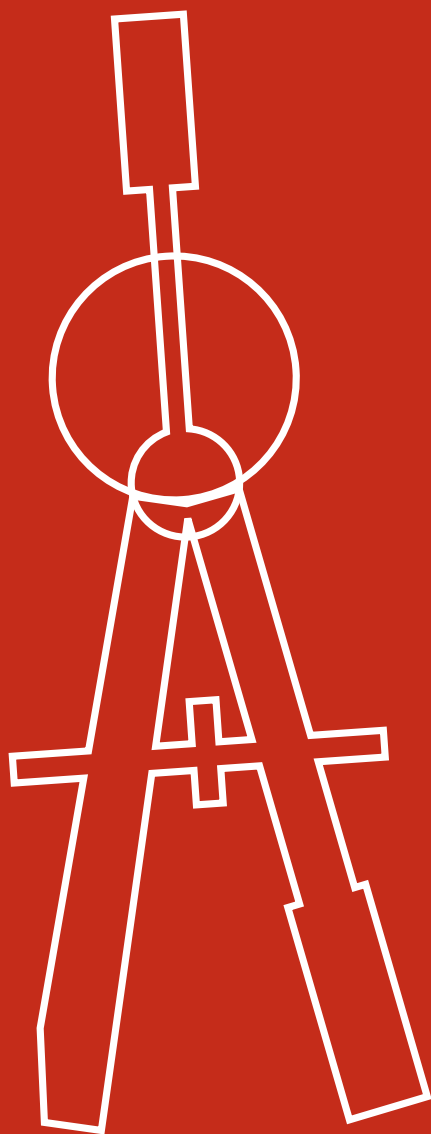
Universitetens och högskolornas intäkter för forskning och forskarutbildning uppgick till cirka 24,5 miljarder kronor år 2006. Forskningsresurserna har därmed varit i stort sett oförändrade under de senaste åren.

Finansieringen av forskning och forskarutbildning sker huvudsakligen i form av direkta statsanslag och forskningsbidrag.

År 2006 var 46 procent av intäkterna direkta statsanslag som riksdagen anvisar direkt till lärosätena. Olika statliga myndigheter, forskningsråden inkluderade, bidrog med ytterligare 24 procent medan exempelvis EU stod för 4 procent av lärosätenas intäkter för forskning och forskarutbildning.

Intäkterna från statliga och övriga offentliga medel år 2006 var totalt 19,9 miljarder, 82 procent av samtliga intäkter. Privata finansiärer stod för resterande 4,5 miljarder, eller 18 procent av intäkterna. (Privata finansiärer kan vara dels olika stiftelser och organisationer utan vinstsyfte, dels svenska och utländska företag, dels finansiella intäkter.)

Vuxenutbildning

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

I min klass tycker alla att idrott är roligast. Det tycker jag också!

Sebastian, 7 år

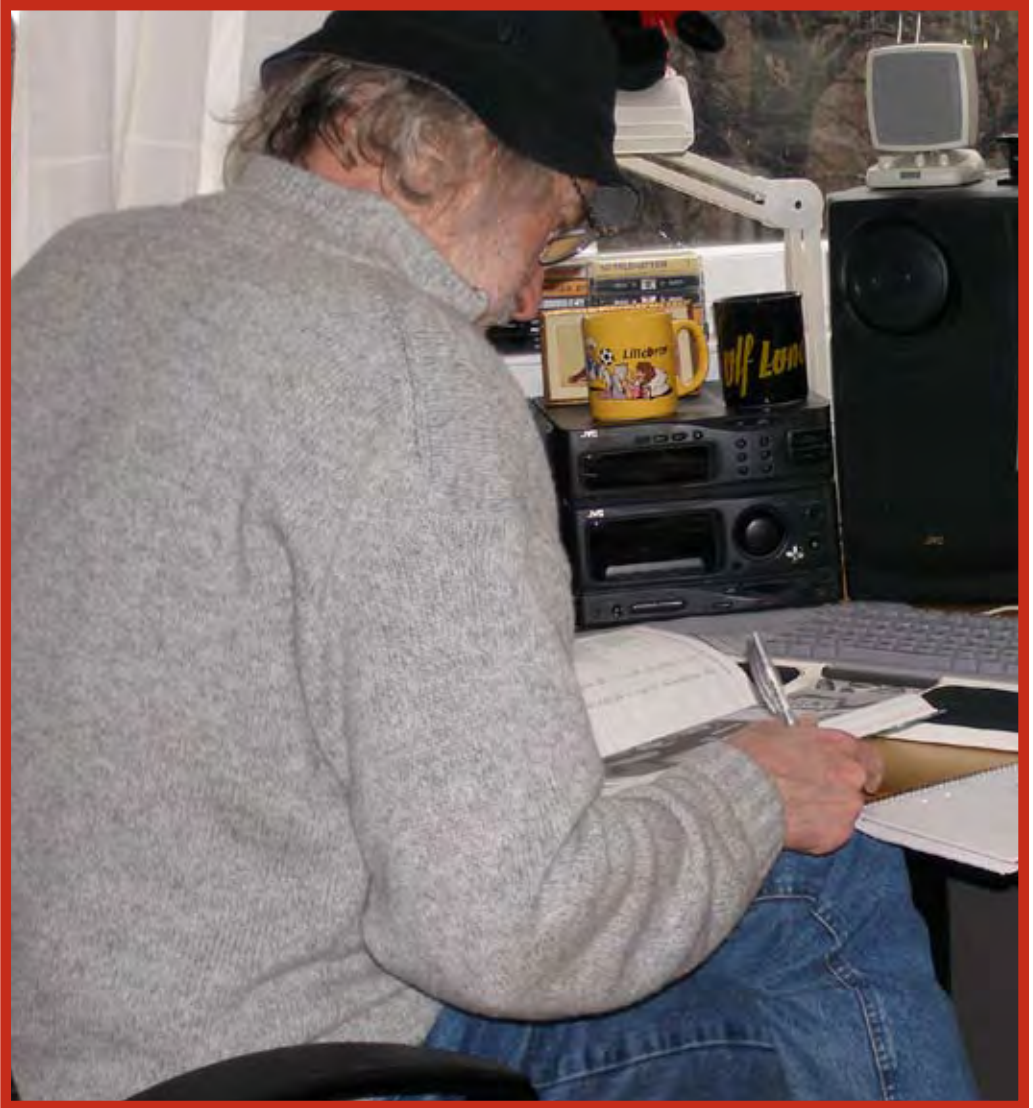
Det var framförallt två ämnen jag tyckte var roliga i skolan. Det ena var idrott, det är ju alltid kul att få leka och springa av sig lite. Det andra var kemi, det finns så många härliga grundämnen som man inte hade en aning om eller vad som kan hända när man blandar ihop dem.

Camilla, 34 år

Får man säga rasten...

Terttu, 42 år

Kommunal vuxenutbildning

Inom komvux finns möjligheter för personer att skaffa sig kunskaper som motsvarar gymnasienivå. Dessa kunskaper skall antingen leda till ett arbete eller till fortsatta studier. Kunskaperna skall även underlätta deltagande i samhällslivet.

Organisation

Genom vuxenutbildningsreformen 1968 inrättades den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Den ska ge utbildning till de vuxna som saknade kunskaper motsvarande grundskolan eller gymnasieskolan.

Komvux reformerades 1992. Den fick sin nuvarande form och blev en lagstadgad rätt för individen. Under mitten av 1990-talet inledde Sverige en av de absolut största satsningarna på utbildning någonsin. Även internationellt sett. Satsningen kallades Kunskapslyftet och komvux fick en stor del av de nya resurserna. Det ledde till en dramatisk ökning av antalet elever under den period satsningen pågick.

Nya mål och strategier för den framtida vuxenutbildningen

Genom riksdagsbeslut 2001 om vuxnas lärande och utveckling av vuxenutbildning har nya mål och strategier för den framtida vuxenutbildningen lagts fast. Alla vuxna skall ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens, i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Tillgängligheten och helheten skall betonas. Inträde i komvux kan ske tidigast det år man fyller 20 år eller det år man har genomfört utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning i gymnasieskolan.

Allt färre kommuner med komvux

Antalet kommuner och skolor som anordnar kommunal vuxenutbildning har successivt sjunkit sedan början av 2000-talet. Läsåret 2005/06 anordnade 272 kommuner komvux på totalt 338 skolor. Läsåret 1999/2000 var det 282 kommuner med 419 skolor.

Företräde till gymnasial vuxenutbildning, gäller från och med år 2003, den som har kort utbildning i nedan angivna prioritetsordning:

1. Den som skall fullfölja studier påbörjade enligt en upprättad individuell studieplan.
2. Den som behöver utbildningen för att komplettera ett reducerat program i gymnasieskolan eller för annan behörighetskomplettering.
3. Den som behöver utbildningen för pågående yrkesverksamhet eller står inför ett yrkesval.
4. Den som behöver utbildning för planerat eller kommande yrkesval.

Kommunal vuxenutbildning

Grundläggande vuxenutbildning	Gymnasial vuxenutbildning	Påbyggnadsutbildning
Grundläggande vuxenutbildning syftar till att ge vuxna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den ska också syfta till att möjliggöra fortsatta studier i enlighet med EU:s gemensamma utbildningsmål för 2010. Kommunerna är skyldiga att erbjuda grundläggande vuxenutbildning till alla som saknar kunskaper motsvarande grundskolan. Nya kursplaner från 2005.	Gymnasial vuxenutbildning syftar till att erbjuda vuxna kunskaper och färdigheter på en nivå som motsvarar gymnasieskolan. Varje kommun ska informera om möjligheterna till gymnasial vuxenutbildning samt verka för att vuxna deltar i sådan utbildning. Kommunerna ska sträva efter att utbildningen, så långt det är möjligt, svarar mot individens efterfrågan och behov samtidigt som arbetsmarknadens behov beaktas.	Påbyggnadsutbildningen syftar till att ge vuxna en utbildning som ger förutsättningar att utvecklas inom sitt yrke eller leder till ett nytt yrke. Skolverket fördelar platser till riksrekryterande påbyggnadsutbildningar förenade med rätt till interkommunal ersättning.

Minskningen av antalet skolor beror bland annat på landstingens neddragningar av komvuxutbildningar inom omsorg och naturbruk. Knappt 1 procent av eleverna fick utbildning med ett landsting som huvudman under läsåret 2005/06.

Andra utbildningsanordnare

Under Kunskapslyftet, åren 1997–2002, ökade andelen deltagare i kurser genomförda av annan utbildningsanordnare än kommun och landsting, från 16 procent läsåret 1997/98 till 24 procent läsåret 2001/02. Läsåret 2002/03 sjönk andelen till 21 procent för att därefter åter öka och var 27 procent läsåret 2005/06.

Halvering av antalet kursplaner

I samband med Kunskapslyftet skedde en kraftig ökning av antalet kursplaner, särskilt inom gymnasial vuxenutbildning. Läsåret 1997/98 var det 3 500 kursplaner. Under de fyra följande åren ökade antalet till nästan 6 000 läsåret 2001/02. Läsåret 2005/06 hade antalet kursplaner nästan halverats till drygt 3 200. Minskningen berodde främst på minskad verksamhet och på övergång till nya kursplaner för den gymnasiala komvuxutbildningen.

Elever

Fyra procent i komvuxutbildningar

Av befolkningen i åldrarna 20–64 år deltog 4 procent i komvux läsåret 2005/06. Det är 2,6 procentenheter lägre än den högsta noteringen från läsåret 1998/99.

Kommuner, skolor, kursplaner och andel elever i komvux läsåren 1996/97–2005/06

Läsår	Antal kommuner	Antal skolor	Antal kursplaner	Andel (%) i komvux av befolkningen 20–64 år
1996/97	282	443	2 588	4,6
1997/98	282	491	3 477	6,1
1998/99	282	469	4 133	6,6
1999/00	282	419	4 330	6,0
2000/01	280	404	4 522	5,9
2001/02	278	394	5 956	5,2
2002/03	277	389	4 687	4,3
2003/04	276	363	4 328	4,0
2004/05	274	362	4 009	4,0
2005/06	272	338	3 242	4,0

Drygt 227 000 elever läsåret 2005/06

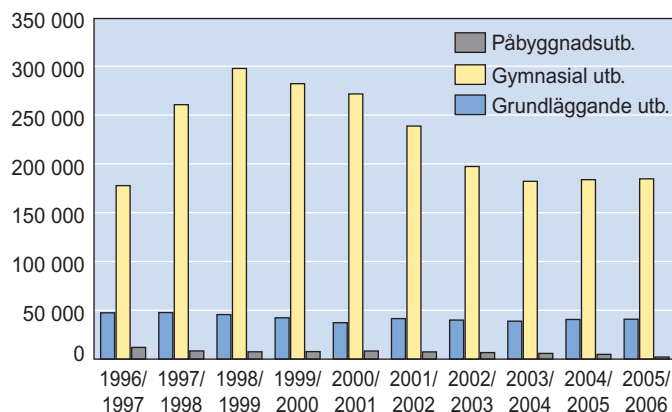
Antalet elever inom komvux har sedan 1992/93 påverkats av bland annat statens insatser för arbetslösa och korttidsutbildade. Antalet elever fördubblades mellan 1992/93 och 1998/99 från 174 300 till 350 900.

Den 1 juli 1997 startade Kunskapslyftet, en femårig satsning på framför allt utbildningar på gymnasial nivå. Då skedde den största ökningen av antalet elever, med 34 procent. Efter toppåret 1998/99 har elevantalet successivt minskat och var 226 900 läsåret 2003/04. Antalet elever har därefter pendlat mellan 225 000 och 230 000.

Kunskapslyftet är en av de absolut största satsningar för vuxna som gjorts inom det formella utbildningssystemet. Den innebar en kraftig utökning av antalet utbildningsplatser, huvudsakligen inom kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildningar på gymnasial nivå. Målgrupper för satsningen var i första hand vuxna arbetslösa som helt eller delvis saknade treårig gymnasiekompetens.

Av de 227 700 eleverna läsåret 2005/06 studerade 81 procent i gymnasial vuxenutbildning, 18 procent i grundläggande vuxenutbildning och 1 procent i påbyggnadsutbildning. Andelen nyinskrivna, det vill säga elever som inte deltog i komvux föregående läsår, var 60 procent.

Elever i komvux läsåren 1996/97–2005/06. Fördelade efter kursnivå.
Antal

Nästan 77 miljoner undervisningstimmar

Antalet undervisningstimmar var knappt 77 miljoner läsåret 2005/06, jämfört med 105 miljoner 2000/01. Den gymnasiala vuxenutbildningen är störst. Den omfattade nästan 60 miljoner timmar läsåret 2005/06. Påbyggnadsutbildningarna är den minsta delen av vuxenutbildningen och hade samma läsår drygt en miljon undervisningstimmar.

Undervisningstimmar är lika med totalt antal elevtimmar om 60 minuter. Timmar för de elever som avbrutit sina studier under respektive läsår räknas inte bort.

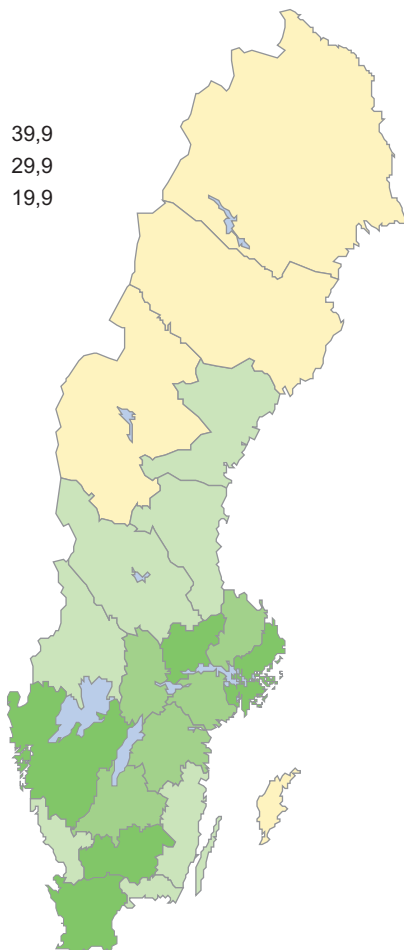
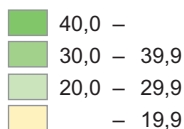
Endast var tredje komvuxelev var man

Andelen kvinnor i komvux har den senaste 10-årsperioden pendlat mellan 65 och 66 procent. Fördelningen mellan män och kvinnor skiljer sig dock åt mellan de olika utbildningsnivåerna och åldersgrupperna. Den högsta andelen kvinnor, 67 procent, fanns läsåret 2005/06 inom gymnasial utbildning och den lägsta, 62 procent, inom påbyggnadsutbildningarna. Högsta andel män i komvux fanns i storstäderna, 37 procent, och i åldersgruppen 20–24 år, 42 procent.

Mer än var tredje elev född utomlands

Andelen elever som är födda utanför Sverige varierar kraftigt mellan de olika utbildningsnivåerna i komvux och mellan kommungrupper/kommuner. Den största andelen födda utanför Sverige fanns inom den grundläggande vuxenutbildningen med 82 procent. Lägst var andelen inom påbyggnadsutbildningarna, 18 procent, och i glesbygdskommunerna, 13 procent. I hela landet var mer än var tredje elev i komvux född utomlands. Högst andel elever födda utomlands fanns i Botkyrka kommun med 76 procent, och lägst i Norsjö kommun.

Utomlandsfödda elever i komvux läsåret 2005/06
Procent

Elever i komvux läsåret 2005/06. Fem kommuner med högst respektive lägst andel utlandsfödda

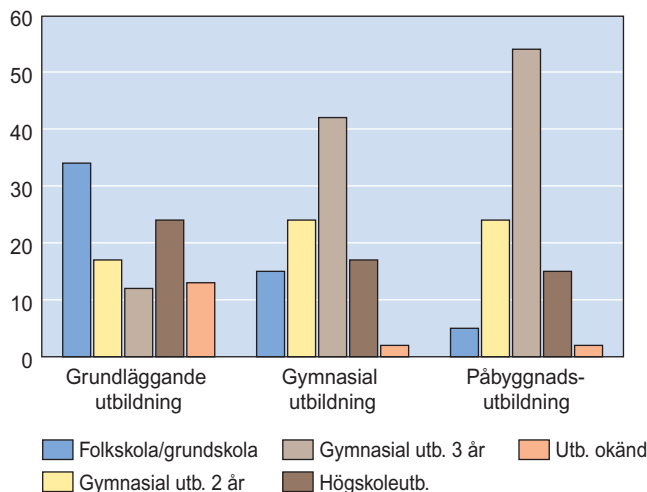
	Antal elever	Antal elever födda utomlands	Andel elever födda utomlands
Botkyrka	1 880	1 420	76
Malmö	10 790	6 990	65
Burlöv	430	270	63
Södertälje	2 760	1 690	61
Göteborg	17 800	10 680	30
.....			
Ovanåker	420	30	7
Vansbro	500	30	6
Härjedalen	640	40	6
Rättvik	240	10	6
Norsjö	120	..	..

Nästan var femte elev högskoleutbildad

De senaste fem läsåren har andelen elever med minst 3-årig gymnasieutbildning ökat kraftigt, från 36 procent till 51 procent. Det är bland annat elever födda utomlands som medfört att andelen med en 3-årig gymnasial utbildning eller högskoleutbildning ökat kraftigt under 2000-talet. Noterbart är att nästan var femte elev på komvux hade en högskoleutbildning.

Av dem som slutfört gymnasieskolan vårterminen 2005 fanns 14 procent i komvux läsåret 2005/06. För dem som avslutade utan slutbetyg vid samma tillfälle studerade 16 procent i komvux.

Elever i komvux läsåret 2005/06. Fördelning av utbildningsbakgrund inom grundläggande utbildning, gymnasial utbildning respektive påbyggnadsutbildning. Procent

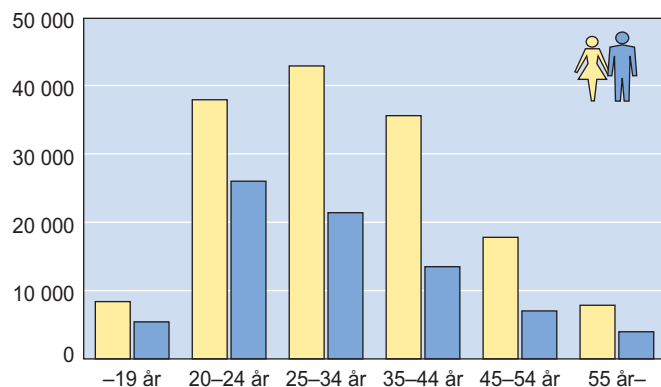
Medianåldern 30 år

Andelen elever äldre än 29 år har nu minskat stadigt sedan läsåret 2000/01, till 51 procent läsåret 2005/06. Mellan åren 1997/98 och 2000/01 skedde en kraftig ökning från 52 till 59 procent. Ökningen berodde till stor del på Kunskapslyftets satsningar på bland annat äldre lågutbildade

Medianåldern var 30 år för samtliga elever läsåret 2005/06, det vill säga, det fanns lika många äldre som yngre än 30 år. Högst var den inom den grundläggande vuxenutbildningen med 34 år och lägst inom den gymnasiala vuxenutbildningen, 29 år. Kvinnornas median-

ålder var 31 år, och männens 27. De utrikes födda komvuxeleverna var något äldre än de svenskfödda. Deras medianålder var 32 år mot 28 år för svenskfödda.

Elever i komvux läsåret 2005/2006. Antal

Orienteringskurser allt vanligare

Svenska som andra språk och engelska var de kurser som samlade flest deltagare inom den grundläggande vuxenutbildningen. På gymnasial nivå har orienteringskurser blivit allt vanligare och är nu den typ som har flest deltagare. Datorkunskap, som tidigare var den mest populära kursen, har minskat kraftigt under 2000-talet. Läsåret 2005/06 läste endast 4 procent av kursdeltagarna datorkunskap jämfört med 10 procent läsåret 1999/2000.

Flest deltagare inom påbyggnadsutbildningarna hade barnskötarkurser och flygrykstekniska kurser. På barnskötarkurserna var det 98 procent kvinnor, på flygrykstekniska kurser 88 procent män.

Under läsåret 2005/06 hade komvux ett utbud på 3 200 kurser, varav 300 på grundläggande nivå, 2 500 på gymnasial nivå och 400 påbyggnadskurser på eftergymnasial nivå. Utbildningen är uppbyggd på nationella respektive lokala kurser.

Orienteringskurser

Lokala kurser skall ha ett eller flera av följande syften:

- att medverka till väl underbyggda beslut om studie- och yrkesval
- att ge ökade studietekniska färdigheter
- att utgöra en introduktion till kurser i olika ämnen.

Kursdeltagare i komvux läsåret 2005/06. De kurser på respektive kursnivå med flest kursdeltagare

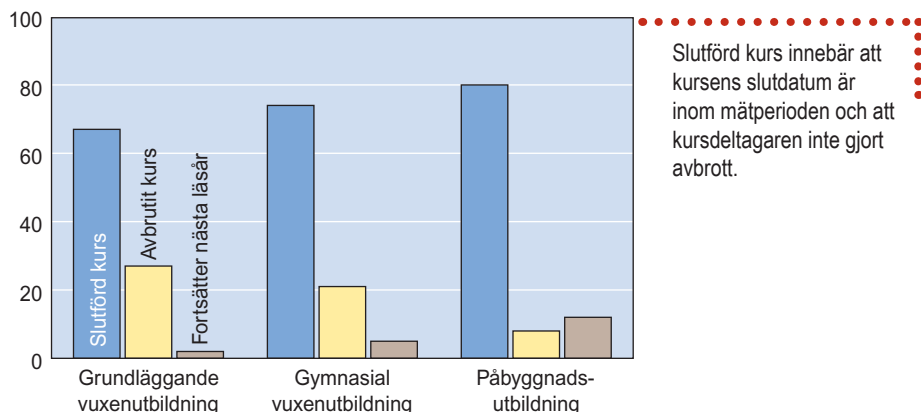
Antal deltagare	
Grundläggande vuxenutbildning	
Svenska som andraspråk	34 900
Engelska	20 600
Orienteringskurs	16 800
Matematik	16 500
Gymnasial vuxenutbildning	
Orienteringskurs	44 600
Datorkunskap	34 900
Matematik A	28 400
Matematik B	25 300
Påbyggnadsutbildning	
Barnskötare	2 700
Flygvrkstekniker	1 500
Transportteknik	900
Fordonsvrksteknik	900

Färre slutförda kurser

Andelen kursdeltagare som slutför sina kurser har minskat successivt under 2000-talet. Det var 227 700 elever och 925 600 kursdeltagare läsåret 2005/06. Varje elev deltog därmed i genomsnitt i fyra kurser.

Av kurserna slutfördes 74 procent. Med stigande nivå på komvuxstudierna ökar andelen. På grundskolenivå var det 67 procent, på gymnasial nivå 74 procent och på påbyggnadsutbildningarna 80 procent. Kvinnorna slutförde 75 procent av sina kurser mot männens 71 procent. De utrikes födda slutförde 71 procent av kurserna.

Kursdeltagare som slutfört, fortsätter nästa läsår eller avbrutit komvuxkurs läsåret 2005/06. Fördelning inom respektive kursnivå
Procent

Andelen underkända (IG) ökar

Under 2000-talet har andelen med betyget Icke godkänd (IG) ökat och var 12 procent läsåret 2005/06. Läsåret 2001/02 var andelen 7 procent. Andelen med slutbetyget Väl godkänd (VG) har minskat. Medan andelen med betyget Godkänd (G) har varit relativt konstant. För betyget Mycket väl godkänd (MVG) ökade andelen kraftigt i slutet av 90-talet och fram till läsåret 2002/03 men minskade efter det tre läsår i rad.

Den genomsnittliga betygsfördelningen bland kursdeltagare på gymnasial nivå var 12 procent IG, 33 procent G, 32 procent VG och 23 procent MVG under läsåret 2005/06. Kvinnor hade, liksom tidigare läsår, högre betyg än män. Kvinnorna hade MVG på 25 procent av sina kurser, männen 20 procent. För utlandsfödda var motsvarande andel 15 procent.

Betyg sätts på varje slutförd kurs eller delkurs. Ett sammanfattande betyg sätts på kursen som helhet när eleven har fått betyg på samtliga delkurser av en kurs. Betygsstegen för den grundläggande utbildningen och påbyggnadsutbildningen är: Icke godkänd (IG), Godkänd (G) samt Väl godkänd (VG). På den gymnasiala nivån ges dessutom betyget Mycket väl godkänd (MVG).

**Kursdeltagare som slutfört utbildningen i komvux på gymnasial nivå
läsåret 2005/06. Fördelade efter betyg***Procent*

	IG	G	VG	MVG	Totalt
Kvinnor	10	32	33	25	100
Män	15	35	30	20	100
Födda i Sverige	10	30	33	27	100
Födda utomlands	15	41	29	15	100

Lärare

Mindre undervisning – färre lärare

Antalet tjänstgörande lärare fortsätter att minska på samma sätt som antalet kurser och undervisningstimmar. Det fanns 6 500 tjänstgörande lärare inom komvux läsåret 2006/07, mot 14 100 läsåret 1998/99 – då antalet lärare var som högst.

Läsåret 2006/07 var andelen kvinnliga lärare 64 procent och andelen utrikes födda 9 procent. Tjänstgöringsgraden ökade från 56 procent läsåret 1995/96 till 66 procent läsåret 2006/07.

Tjänstgörande lärare i komvux läsåret 2006/07

Lärare, antal	6 500
Lärare omräknat till heltidstjänster	4 250
Kvinnliga lärare, andel i procent	64%
Lärartäthet, antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever	4,0
Lärare med pedagogisk högskoleexamen, andel i procent	76 %
Lärare med tillsvidareanställning, andel i procent	77%
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	66%
Födda utomlands, andel i procent	9%

Tjänstgörande lärare i komvux läsåren 1997/98–2006/07. Antal

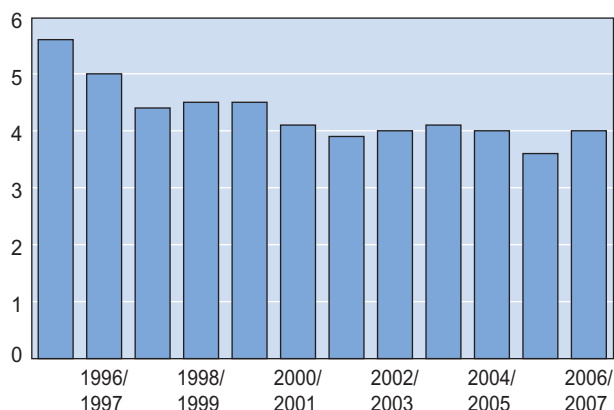
Med tjänstgörande lärare avses förutom lärare även skolledare och studie- och yrkesvägledare vars tjänstgöring omfattar undervisning

Fyra lärare per 100 heltidsstuderande

Lärartätheten mätt som antal lärare omräknat till heltidstjänster per 100 heltidsstuderande, har pendlat mellan 3,7 och 4,1 under 2000-talet och var 4,0 läsåret 2006/07.

Lärartätheten i komvux läsåren 1996/97–2006/07

Antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever

Stora regionala skillnader i andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen

76 procent av lärarna i komvux hade pedagogisk högskoleexamen under läsåret 2006/07. Det är några procentenheter mer än under den period då satsningen på kunskapslyftet ägde rum, 1997/98–2001/02. Skillnaderna är stora mellan kommunerna. I var tionde kommun hade bara varannan lärare en pedagogisk högskoleexamen. Högst, 77 procent, var andelen i storstäderna och lägst, 69 procent, i glesbygds-kommunerna.

Kostnader

Totala kostnader

Den totala kostnaden år 2006 för kommunal vuxenutbildning var 4,3 miljarder kronor, en minskning med 5 procent jämfört med året före. Under perioden 2001–2006 minskade kostnaderna med 36 procent. Den kraftigaste minskningen skedde mellan åren 2002 och 2003. Den beror på att de riktade statsbidragen successivt dragits ner.

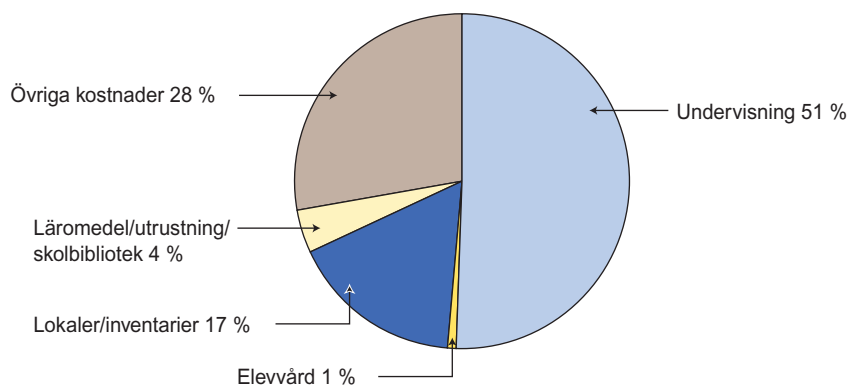
Kostnader i komvux åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	2 820	2 462	1 953	1 918	1 864	1 746
Elevvård	30	26	22	21	19	20
Lokaler/inventarier	848	747	686	640	602	572
Läromedel/utrustning/ Skolbibliotek	289	241	195	175	167	143
Övriga kostnader	1 499	1 387	1 132	1 067	1 056	950
Total kostnad	6 708	6 203	4 900	4 626	4 495	4 289

Kostnad per elev

Kostnaden per heltidsstuderande elev i kommunal vuxenutbildning var som högst år 2002, med 37 500 kronor i löpande priser. Därefter har kostnaden minskat. År 2006 kostade varje elev i genomsnitt 30 700 kronor. Hälften utgjordes av kostnader för undervisning. Lokaler och inventarier stod för 17 procent och läromedel, utrustning och skolbibliotek för 4 procent av kostnaden per heltidsstuderande elev.

Kostnader per helårsstuderande i komvux år 2006*Procent*

Nationellt centrum för flexibelt lärande

Organisation

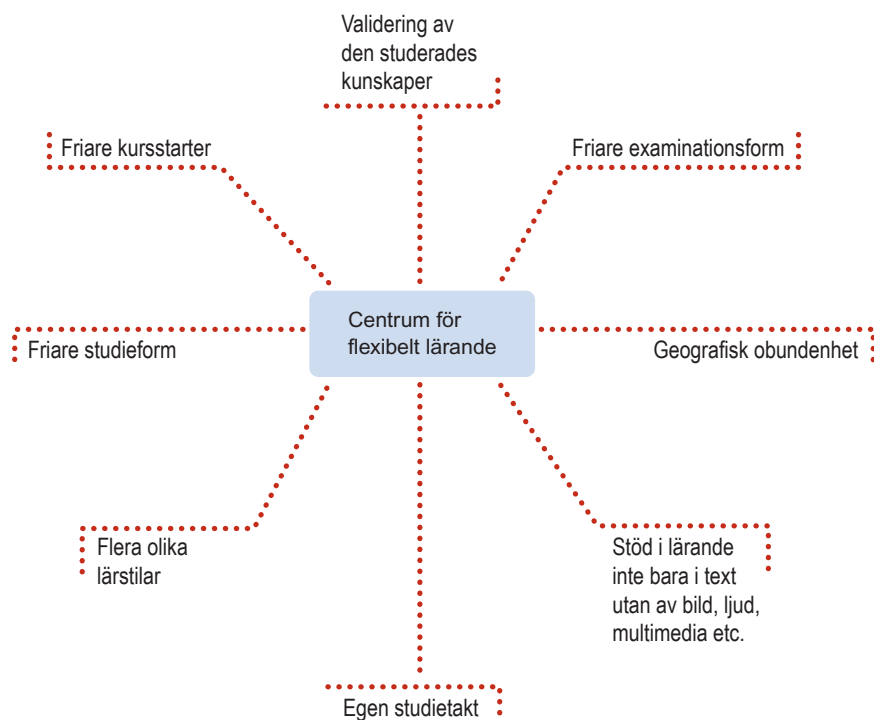
Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) skall avveckla all utbildning under 2007, och kommer enligt förslag att upphöra som självständig myndighet den 1 juli 2008.

CFL bildades den 1 januari 2002, då Statens skolor för vuxna (SSV) och delar av Distansutbildningsmyndigheten, Distum, slogs samman till en ny myndighet. Denna bestod av två skolenheter, en i Härnösand och en i Norrköping, samt ett centralt kansli i Hässleholm. CFL skulle komplettera kommunernas utbud genom att erbjuda sådana kurser som inte kan anordnas inom den kommunala vuxenutbildningen med tillräcklig spridning och regelbundenhet.

Vidare skulle CFL utveckla metoder och läromedel. De skulle också arbeta rådgivande mot kommunerna för att stödja dem i arbetet med att skapa flexibla utbildningar med distansmetoder.

Undervisning vid CFL genomförs antingen som brevdistansundervisning, där eleven studerar hemma med stöd av lärare från CFL, eller i form av intervallkurser med en kombination av kortare kursperioder vid skolan och studier hemma. Eleverna betalar viss avgift för studiematerialet, som är speciellt anpassat för självstudier.

Centrum för flexibelt lärande

Centrum för flexibelt lärande (Cfl) ska främja livslångt lärande för alla.

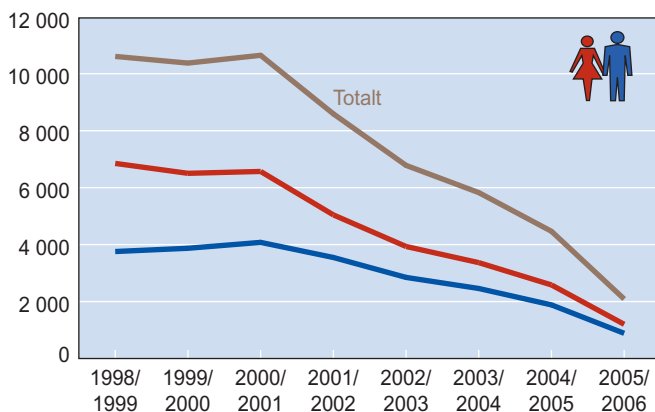
Elever

Kraftig minskning av antalet elever

Antalet elever i CFL-utbildningar har minskat kraftigt under 2000-talet. Läsåret 2005/06 var det 2 100 elever, jämfört med 10 600 under 2000/01. Liksom inom komvux är det fler kvinnor än män bland eleverna. Läsåret 2005/06 var det 58 procent kvinnor. Elevernas medianålder var 28 år. 18 procent av eleverna var födda utomlands. Samtliga elever deltog i gymnasial vuxenutbildning.

Elever i CFL läsåren 1998/99–2005/06

Antal

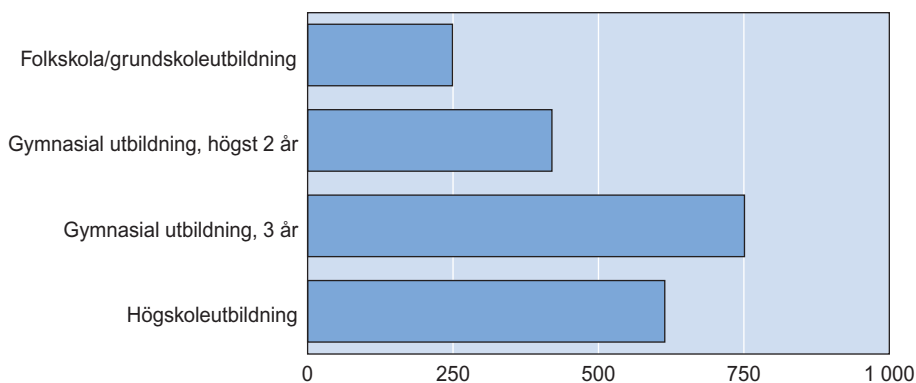

Tre av fyra avbröt påbörjad kurs

Endast 7 procent av de elever som var registrerade under läsåret 2005/06 slutförde den kurs de påbörjat. 20 procent deltog vid läsårets slut i kurser som ännu inte var avslutade och resten, 73 procent av eleverna, avbröt kursen.

Mer än var fjärde elev hade studerat på högskolan

Mer än var tredje elev i CFL hade en 3-årig gymnasial utbildning som tidigare högsta utbildning. Hela 29 procent av eleverna hade tidigare studerat på högskolan.

Elever i CFL läsåret 2005/06. Fördelade efter utbildningsbakgrund*Antal**För 52 elever saknas uppgift om utbildningsbakgrund*

Lärare

Mindre undervisning, mer utvecklingsarbete

Antalet tjänstgörande lärare minskade från 70 till 11 mellan läsåren 2000/01 och 2006/07. Nedgången beror, förutom att antalet elever minskat kraftigt, på att en allt större del av personalen arbetar med utveckling av webbkurser, studiehandledningar och distansmetodik och att mindre tid ägnas åt ren undervisning. Andelen kvinnor bland lärarna var 64 procent och 82 procent av lärarna hade en pedagogisk högskoleexamen.

Med tjänstgörande lärare avses personer som har en tjänstgöringsomfattning som inkluderar undervisning. Även studie- och yrkesvägledare samt skolledare med undervisning ingår.

Vuxenutbildning för utvecklingsstörda

Inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda är glädjen i undervisningen en mycket viktig komponent. Glädjen över såväl de små och stora framstegen som den vardagliga gemenskapen är stor. På skolan möter lärare varje dag elever som är lyckliga över att få gå till skolan.

Organisation

Särvux anordnas i 215 kommuner

Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux) startade 1988 och vänder sig till vuxna utvecklingsstörda som vill komplettera sin utbildning. Det är en egen skolform med egna kursplaner och timplaner men som följer samma läroplan som gymnasieskolan och kommunala vuxenutbildningen.

Särvux skall ge eleverna kunskaper och färdigheter motsvarande dem som ges i den obligatoriska särskolan, grundsärskolan respektive träningsskolan, eller motsvarande nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskolan.

Utbildningen bedrivs i form av fristående kurser och eleverna kan välja att studera en enda kurs eller olika kombinationer av kurser. Timplanerna i särvux anger endast riktvärden. En elev kan behöva mer eller mindre tid för att nå ett utbildningsmål och har alltid rätt att fullfölja kursen om han eller hon bedömts ha förmåga att nå ett bestämt utbildningsmål.

Huvudmannaskapet för särvux låg tidigare på landstingen, men ligger sedan utgången av 1996 helt på kommunerna. Läsåret 2006/07 anordnades särvuxutbildning i 215 kommuner.

Vuxenutbildning för utvecklingsstörda

Grundsärskolenivå

Utbildning som motsvarar den som ges inom grundsärskolan anordnas i ämnena svenska, svenska som andraspråk för invandrare eller för döva, engelska, matematik, samhällskunskap, religionskunskap, historia, geografi, fysik, kemi och biologi.

Träningsskolenivå

Utbildning som motsvarar den som ges inom träningsskolan anordnas i ämnet kommunikation samt i ämnet verklighetsuppfattning och omvärldskunskap.

Gymnasiesärskolenivå

Utbildning får ske i alla tillåtna ämnen på ett nationellt program inom gymnasiesärskolan med undantag av estetisk verksamhet samt idrott och hälsa.

Elever

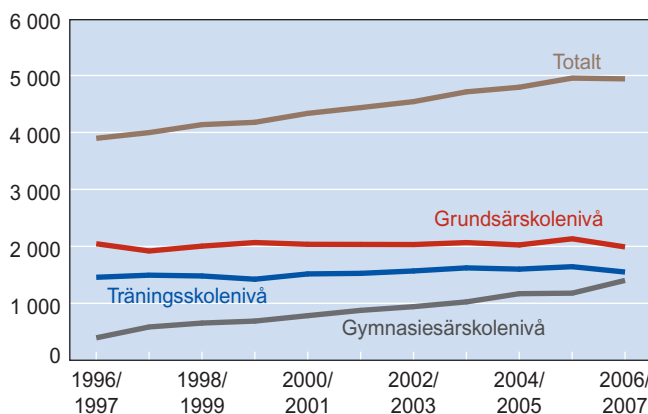
Antalet elever har stannat av

Elevantalet har mer än sjudubblats sedan särvox startades 1988, och var drygt 4 950 elever läsåret 2006/07. Det var ungefär lika många män som kvinnor. Bland eleverna var 5 procent födda utomlands.

Elever i särvox läsåren 1996/97–2006/07.

Fördelade efter kursnivå

Antal

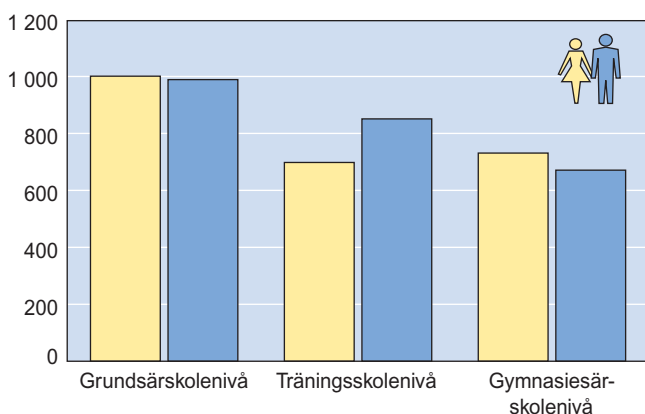
Elevernas medianålder var 36 år

På det tre olika nivåerna läsåret 2006/2007 gick flest på grundsärskolenivå, 40 procent. 31 procent gick på träningsskolenivå och 28 procent på gymnasiesärskolenivå.

Medianåldern för elever i särvux var 36 år, något högre på grundsärskolenivå och något lägre på gymnasiesärskolenivå. I genomsnitt fick varje elev undervisning 2,8 timmar per vecka. Undervisningstiden per elev varierade dock kraftigt mellan kommunerna från 17,5 timmar per vecka ner till endast 0,7 timmar.

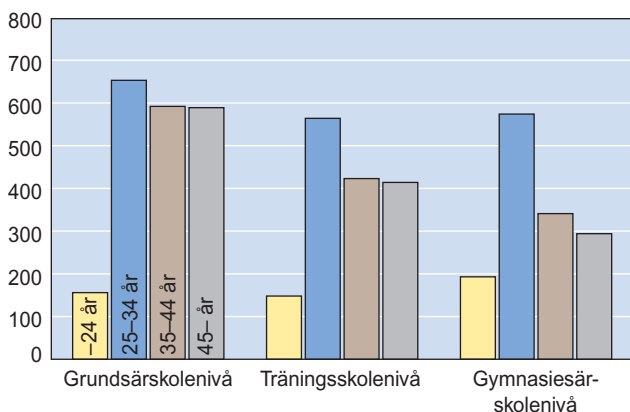
Elever i särvux läsåret 2006/07. Fördelade efter kursnivå

Antal

Elever i särvux läsåret 2006/07. Fördelade efter kursnivå

Antal

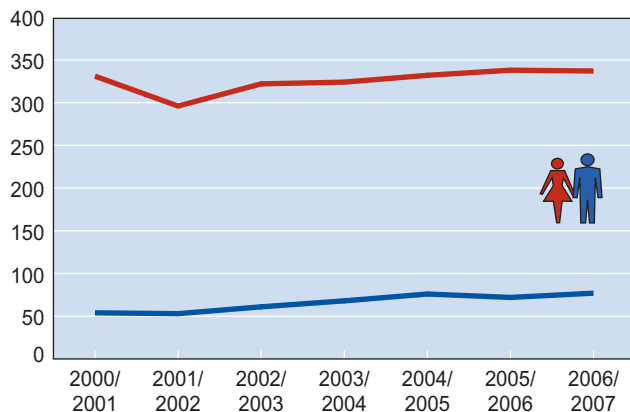
Lärare

Övervägande kvinnliga lärare

Bland de 414 lärare som tjänstgjorde inom särvox läsåret 2006/07 var 81 procent kvinnor. 6 procent av lärarna var födda utomlands. Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden var låg, 63 procent, och motsvarade endast 262 heltidstjänster.

Lärartätheten, beräknad som antalet heltidstjänster per 100 elever, har den senaste 10-årsperioden legat mellan 5 och 6. Lsåret 2006/07 var den 5,3. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen var 85 procent. 46 procent hade en specialpedagogisk utbildning.

Tjänstgörande lärare i särvox läsåren 2000/01–2006/07. Antal

Tjänstgörande lärare i särvox läsåret 2006/07

Lärare antal	414
Lärare omräknat till heltidstjänster	262
Kvinnliga lärare, andel i procent	81 %
Lärartäthet, antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever	5,3
Lärare med pedagogisk högskoleexamen, andel i procent	85 %
Lärare med specialpedagogisk examen, andel i procent	46 %
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	63 %
Lärare födda utomlands, andel i procent	6 %

Kostnader

Totala kostnader

År 2006 var den totala kostnaden för särvox 168 miljoner kronor, en ökning med 4 procent sedan året före. Under perioden 2001–2005 ökade den totala kostnaden med 29 procent i fasta priser.

Kostnader i särvox åren 2001–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

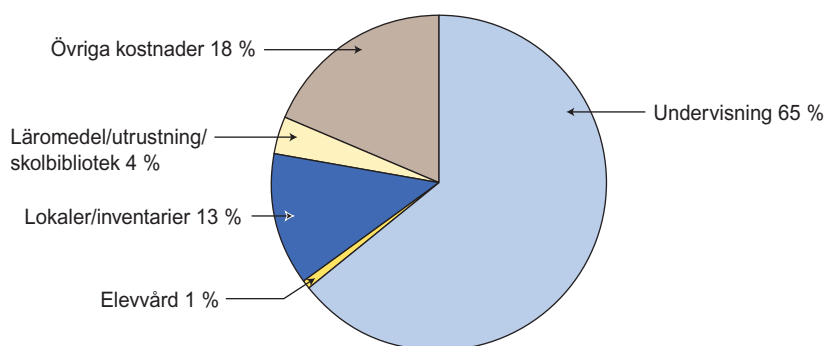
Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	90	97	100	100	107	109
Elevvård	1	1	1	1	1	1
Lokaler/inventarier	15	15	18	18	20	21
Läromedel/utrustning/ skolbibliotek	4	4	5	5	5	6
Övriga kostnader	19	22	25	26	26	31
Total kostnad	130	139	150	149	161	168

Kostnad per elev

Av kostnaden per elev i särvox på 34 200 kronor år 2006 utgjorde kostnaden för undervisning 65 procent och för lokaler och inventarier 13 procent.

Kostnader per elev i särvox år 2006

Procent

Svenska för invandrare

För att invandrare ska kunna ta vara på sina rättigheter, påverka sin situation och fullgöra de krav och skyldigheter som det dagliga livet innebär behövs Svenska för invandrare (sfi). Sfi ska ge invandrare kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället och arbetslivet.

Organisation

Elevens behov styr

Svenska för invandrare (sfi) skall vara kostnadsfri och finnas tillgänglig inom tre månader om det inte finns särskilda skäl. Sfi är en flexibel skolform – eleverna kan påbörja och avsluta utbildningen när som helst under året.

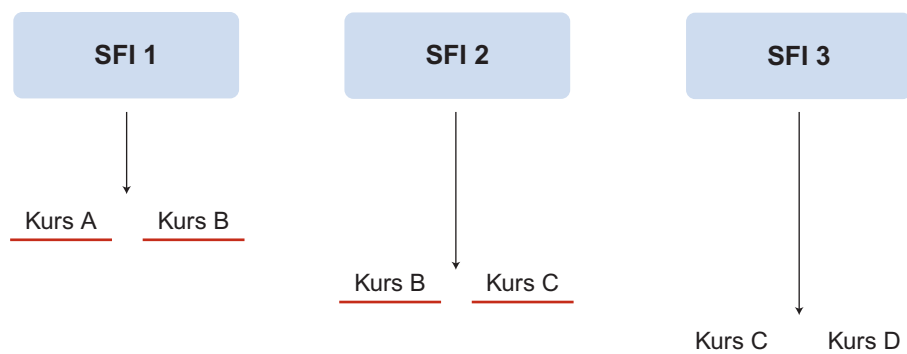
Kommunerna är huvudmän för sfi och bestämmer själva hur utbildningen ska organiseras, till exempel undervisningsintensitet och val av utbildningsanordnare. Flertalet kommuner anordnar sfi i anslutning till den kommunala vuxenutbildningen, men en del anlitar bland annat studieförbund, enskilda företag och folkhögskolor för genomförandet.

Den kursplan som gäller från den 1 januari 2003 innehåller tre olika studievägar. Dessa är riktade till elever med olika utbildningsbakgrunder, förutsättningar och studiemål. Om det är möjligt delas undervisningsgrupperna in i olika nivåer. Målen kan anpassas till de invandrare som är analfabeter, till dem som har en kort tidigare utbildning eller till dem som klarar en snabbare studietakt och mer avancerade mål.

Sfi-utbildning anordnades i 251 kommuner läsåret 2005/06 jämfört med 277 under 1994/95, då antalet sfi-elever var som störst.

Svenska för invandrare

För de som saknar grundläggande kunskaper i det svenska språket

Tre studievägar som är anpassade för att möta deltagarnas olika behov och förutsättningar.

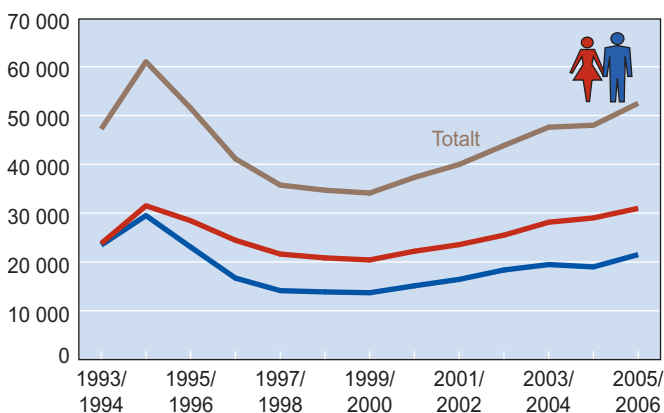
Elever

Antalet elever ökar

De senaste fem åren har antalet elever i sfi ökat med 30 procent. Det beror till stor del på den ökade invandringen. Läsåret 2005/06 fanns det 52 500 sfi-elever, en ökning med cirka 10 procent sedan året innan. Den ökningen fortsätter eftersom invandringen nu ligger på liknande nivåer som under kriget i forna Jugoslavien. Då, under läsåret 1994/95, var antalet sfi-elever som flest: 61 000.

Elever i sfi läsåren 1993/94–2005/06

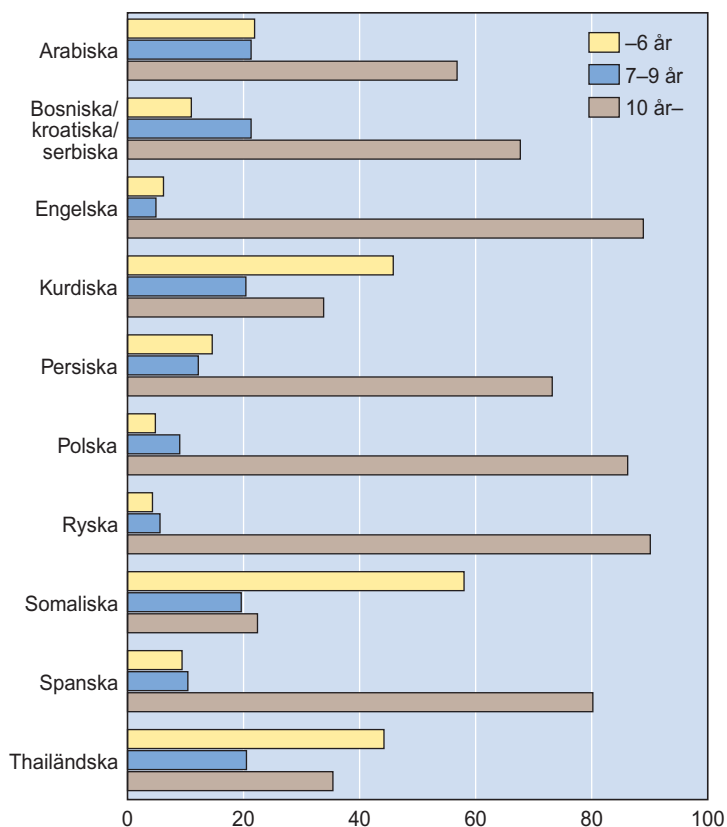
Antal

Många högutbildade elever

Läsåret 2005/06 hade 61 procent av sfi-eleverna en tidigare utbildning på minst 10 år. 16 procent hade mellan sju och nio års tidigare utbildning medan resterande 23 procent hade högst sex års tidigare utbildning.

Elever med ryska som modersmål hade flest utbildningsår, med minst tio år för de allra flesta. Lägst hade de med somaliska som modersmål där nästan varannan hade högst sex års tidigare utbildning.

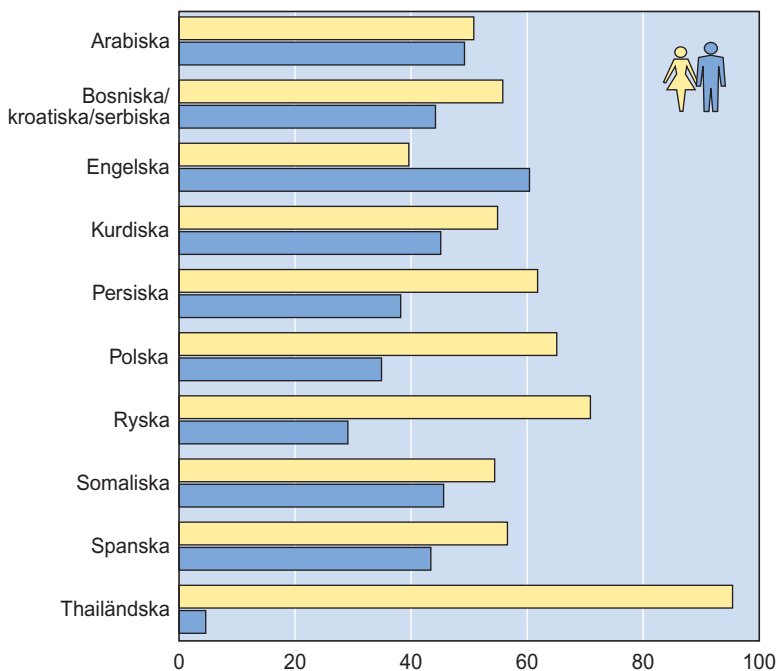
Elever i sfi läsåret 2005/06. Fördelning av utbildningsbakgrund (antal år) inom respektive modersmål*Procent***Arabiska det vanligaste modersmålet**

Det vanligaste modersmålet bland eleverna var arabiska med 18 procent, följt av thailändska, 7 procent, och spanska, 6 procent. Sammanlagt fanns det mer än 130 olika modersmål representerade bland sfi-eleverna läsåret 2005/06.

Andelen kvinnor var störst i gruppen med thailändska som modersmål, 95 procent. Minst andel kvinnor, 40 procent, fanns i gruppen med engelska som modersmål. Engelska är även en av få språkgrupper där andelen män är fler än kvinnor.

Fördelning mellan kvinnor och män i sfi läsåret 2005/06 inom respektive modersmål

Procent. De tio största modersmålen.

Många avbryter

Av nybörjarna i sfi läsåret 2003/04 hade 41 procent godkänts senast läsåret 2005/06. Det är i stort sett samma resultat som för nybörjarna året innan. Studerande med lång tidigare utbildning, kvinnor och yngre godkänns i störst utsträckning. Ungefär var tredje av nybörjarna 2003/04 hade avbrutit utbildningen eller gjort ett studieuppehåll utan att ha återkommit i utbildningen vid slutet av 2005/06.

Var fjärde elev flykting

Av samtliga elever 2005/06 var 23 procent flyktingar, 2 procent tillståndssökande och 75 procent övriga invandrare. Andelen kvinnor var 59 procent. Medianåldern var 32 år för kvinnor och 31 år för män. Fyra av tio elever var yngre än 30 år.

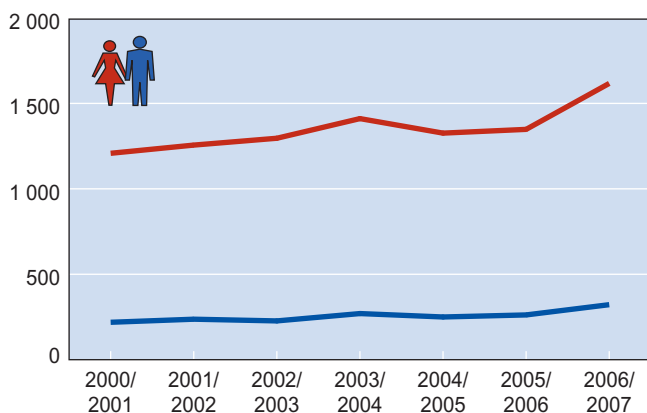
Lärare

Antalet lärare ökar kraftigt

Det tjänstgjorde 1 940 lärare i sfi under läsåret 2006/07, en ökning på mer än 300 sedan läsåret innan. Detta kan förklaras av den stora ökningen av antalet elever. 82 procent av lärarna tjänstgjorde i kommunala skolor och 18 procent hos annan utbildningsanordnare, till exempel studieförbund eller folkhögskola. 15 procent av lärarna var födda utomlands.

Tjänstgörande lärare i sfi läsåren 2000/01–2006/07

Antal

Färre lärare med pedagogisk högskoleexamen

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen har minskat successivt och var 70 procent läsåret 2006/07. Detta är 10 procentenheter lägre än läsåret 1999/00. Andelen med pedagogisk högskoleexamen var betydligt högre på de kommunala skolorna, 75 procent, jämfört med andra utbildningsanordnare, 51 procent. Sfi är tillsammans med förskolan den skolform som har störst andel kvinnliga lärare. Läsåret 2006/07 var 83 procent av lärarna kvinnor.

Tjänstgörande lärare i sfi läsåret 2006/07

Lärare antal	1 939
Lärare omräknat till heltidstjänster	1 482
Kvinnliga lärare, andel i procent	83%
Lärare med pedagogisk examen, andel i procent	70%
Lärare med tillsvidareanställning, andel i procent	66%
Genomsnittlig tjänstgöringsgrad	76%
Lärare födda utomlands, andel i procent	15%

Kostnader

Totala kostnader

Kostnaderna för sfi uppgick år 2006 till 1 miljard kronor, en ökning med 13 procent i fasta priser sedan året före. Under perioden 2001–2006, en period med kraftigt ökat elevantal, ökade kostnaderna för sfi med 27 procent.

Totalkostnad i sfi åren 2001–2006

Kostnaden i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Total kostnad	804	840	791	865	909	1 023

Kompletterande utbildningar

För personer som vill ha en utbildning i ett ovanligt yrke eller kunskaper i ett traditionellt yrke är en kompletterande utbildning en möjlighet. De kompletterande utbildningarna kan ses som yrkesutbildningar eller förberedande till fortsatt högskoleutbildning där en viss färdighet krävs, till exempel konst- och hantverksutbildningar. De flesta av utbildningarna är avgiftsbelagda för eleverna.

Organisation

Utbildningar i enskild regi

Kompletterande utbildningar är utbildningar för ungdomar och vuxna som staten stöder, men som ligger vid sidan av det offentliga skolväsendet. Kännetecknande för dessa är att de har enskild huvudman, det vill säga utbildningen anordnas inte av stat, landsting eller kommun.

Utbildningarna utgör oftast ett komplement till gymnasial utbildning genom att de koncentrerar sig på ett ämnes- eller yrkesområde. Ett mindre antal kompletterande utbildningar ligger på en högre nivå och kräver tidigare genomförd gymnasial utbildning eller viss yrkeserfarenhet.

Kompletterande utbildningar kan ställas under statlig tillsyn och bli berättigade till statsbidrag och studiestöd till eleverna. Förutsättningar för att få statligt stöd är bland annat att utbildningen skall vila på vetenskaplig grund eller på beprövad erfarenhet. Utbildningen skall ha en viss omfattning, en plan över utbildningens innehåll och mål, godtagbara inträdesvillkor, kompetenta lärare samt ansvarig person som leder utbildningen. Beslut om statlig tillsyn, statsbidrag och för vilka utbildningar elever kan få studiestöd fattas av Skolverket.

Det fanns 99 skolor med sammanlagt 218 pågående utbildningar under statlig tillsyn hösten 2006. De flesta utbildningarna var inom konst, hantverk, dans, teater och musik. Utbildningarnas längd varierar från kortare kurser till 3-åriga utbildningar och följer inte alltid den traditionella terminsindelningen.

Kompletterande utbildningar – Några exempel

	Utbildningens längd	Antal elever hösten 2006
Designutbildning	40 veckor	22
DIHM-ekonomi	2 år	23
Flyginstruktör	12 månader	16
Fotoskolan	60 veckor	24
Hudterapeut	57 veckor	113
Hundkurator	32 veckor	8
Hemslöjdsutbildning	80 veckor	15
Kuskutbildning	60 veckor	13
Medicinsk fotvård	22 veckor	96
Musikallinjen	105 veckor	56
Tekniskt nyskapande	32 veckor	18
TV-journalistik	20 veckor	13
Urmakareutbildning	80 veckor	24

Elever

Flest utbildningar inom konst och hantverk

Elevantalet har pendlade mellan 5 300 och 7 100 under perioden 2001–2006 och var 5 630 hösten 2006. Flest studerande, mer än 1 000, fanns på utbildningar med inriktning mot hudvård, hårvård, hälsa, hantverk och konst. Lägst var antalet studerande inom djurvård med 90 elever.

Skolor, utbildningar och elever i kompletterande utbildningar hösten 2001–2006

	Antal skolor	Antal utbildningar	Antal elever		
			Totalt	Kvinnor	Män
Hösten 2001	95	207	6 750	4 040	2 710
Hösten 2002	92	213	7 100	3 590	3 510
Hösten 2003	99	267	5 880	3 740	2 140
Hösten 2004	98	217	5 700	3 920	1 780
Hösten 2005	90	203	5 310	3 610	1 700
Hösten 2006	99	218	5 630	3 880	1 750

Sju av tio elever kvinnor

Sju av tio elever i kompletterande utbildning var kvinnor hösten 2006. Högst andel kvinnor, över 90 procent, fanns inom utbildningar med inriktning mot design/mode samt hudvård. Hög andel män fanns främst i utbildningar med inriktning mot flyg och teknik.

Elevernas medianålder var 25 år. Andelen under 30 år var något högre bland männen, 71 procent, än bland kvinnorna, 63 procent. Kvinnorna fullföljde sin utbildning i större utsträckning än männen.

Elev i kompletterande utbildningar hösten 2006

	Ålder							Alla	Medel- ålder	Median ålder
	–19	20–24	25–29	30–34	35–44	45–54	55–			
Kvinnor	250	1 580	590	320	510	330	250	3 830	29	25
Män	80	740	400	190	170	70	70	1 720	27	25
Totalt*	320	320	990	520	680	400	320	5 550	29	25

*Uppgift om ålder saknas för 80 elever, varav 32 män och 48 kvinnor

Lärare

Många lärare men få timmar vardera

Eftersom de kompletterande utbildningarna har så olika inriktningar blir sammansättningen av lärare annorlunda än i andra utbildningsformer. Många av lärarna har specialkompetens och arbetar endast ett begränsat antal timmar vid respektive utbildning.

Det tjänstgjorde 980 lärare vid de utbildningar som omfattades av studiestöd och/eller statsbidrag hösten 2006, motsvarande 353 heltidstjänster.

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen var 20 procent, och 48 procent av lärarna var kvinnor.

Tjänstgörande lärare i kompletterande utbildningar läsåren 2002/03–2006/07

Lärare i utbildningar med statsbidrag/studiestöd

Läsår	Total antal	Antal kvinnor	Antal män	Andel (%) med pedagogisk högskoleexamen	Antal omräknat till heltidstjänster
2002/03	930	440	490	24	363
2003/04	940	440	500	23	365
2004/05	960	460	500	25	368
2005/06	880	420	460	20	345
2006/07	980	470	510	20	353

Kostnader

Totala kostnader

Kostnaderna för kompletterande utbildningar uppgick år 2006 till 334 miljoner kronor. Under perioden 2001–2006 ökade kostnaderna med 10 procent.

Kostnader i kompletterande utbildningar åren 2001–2006

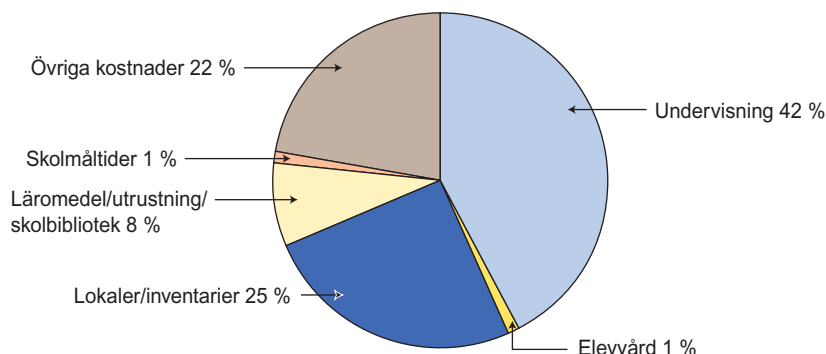
Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

Kostnadsslag	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Undervisning	123	130	128	128	128	142
Lokaler och inventarier	72	76	75	72	76	83
Skolmåltider	..	..	..	..	6	6
Läromedel/utrustning/ skolbibliotek	24	31	30	26	24	28
Elevvård	1	1	2	2	2	2
Övrigt	82	84	83	78	71	73
Total kostnad	303	323	317	314	307	334

Kostnad per elev

Den genomsnittliga kostnaden för en elev i kompletterande utbildningar var 96 500 kronor år 2006. Liksom i de flesta utbildningsformer utgör undervisningskostnaderna det största kostnadsslaget med 40 900 kronor per elev 2006. Lokaler och inventarier kostade 24 100 kronor per elev.

Kostnader per elev i kompletterande utbildningar år 2006. Procent

Kvalificerad yrkesutbildning

Förändringar på arbetsmarknaden gör att vi numera måste komplettera våra tidigare kunskaper. Kvalificerad yrkesutbildning är en eftergymnasial utbildning vilken skall erbjuda vuxna möjligheter att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens. Varje utbildning skall motsvara en efterfrågad kompetens inom arbetslivet. Det är därför ett krav på samtliga utbildningar att arbetslivet medverkar aktivt i både utformning och genomförande av utbildningarna.

Organisation

Inom ramen för Vuxnas lärande skall Kvalificerad yrkesutbildning (KY) tillgodose arbetslivet med efterfrågad kompetens. Sedan KY blev en del av det reguljära utbildningssystemet 2002 har utbildningsformen expanderat successivt, från 11 000 till 18 200 helårsstudieplatser år 2006.

KY-utbildningar bedrivs nu i hela Sverige utom på Gotland, och är fördelade på många olika utbildningsområden. Majoriteten av utbildningarna är inom områdena teknik och tillverkning, ekonomi, vård, turism och restaurang. Under 2006 pågick det mer än 800 utbildningar. Kommun eller landsting bedriver undervisningen för ungefär hälften av de studerande. Privata företag står för cirka 40 procent och resterande utbildningar bedrivs av exempelvis stiftelser, högskolor eller ideella föreningar.

Utbildningstiden kan variera från ett till tre år, men tvååriga utbildningar är vanligast. En trend till förmån för de kortare utbildningarna (40–59, 60–79 KY-poäng) har varit tydlig under senare år. Studierna ger rätt till studiemedel och avslutas med en kvalificerad yrkesexamen.

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning beslutar vilka KY-utbildningar som får bedrivas. Kraven på dem är bland annat att de måste motsvara ett behov av den yrkesroll utbildningen syftar till och att arbetslivet skall vara engagerat. Varje utbildning styrs av en ledningsgrupp där det är krav på att arbetslivet har majoritet. Ledningsgruppens uppgift är att se till att utbildningen genomförs enligt gällande lagar och förordningar samt enligt beslut fattade av Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning.

Inom utbildningen varvas teori och praktik. En tredjedel av utbildningen sker i form av praktik: lärande i arbetslivet, LIA. Genom att erbjuda LIA-platser för studenterna bekostar arbetslivet en del av utbildningen och staten står för resten.

Från hösten 2006 blev det möjligt med uppdragsutbildningar. Nu finns därför även en chans för näringslivet att köpa hela eller delar av en KY-utbildning.

Kvalificerade yrkesutbildningar – Några exempel

	Ort	Utbildningsanordnare
Affärslogistik/Kvalificerat inköp	Järfälla	Teknorama HB
Anläggningsdykning	Göteborg	KY-Akademien vid Studium, Göteborgs Stad Utbildning
Dubbel diagnos och dubbel kompetens	Timrå	Yrkesakademin AB
Fiberoptik, installation och nätplanering	Hudiksvall	Hudiksvall kommun CUL
Läke- och livsmedelsteknik	Lund	Folkuniversitetet Lund/Helsingborg
Maritim Gastronomi för yrkeskockar	Kungshamn	Sotenäs kommun, Kompetenscentrum
Markekologisk design	Ludvika	Västerbergslagens Utbildningscentrum Ludvika
Möbelpetsering	Kramfors	Kramfors kommun Studiecentrum
Storytelling & Dramaturgi	Växjö	NBI i Växjö AB
Turism och skidlärare	Orsa	Orsa kommun, Swedish College of Travel Tourism
Yrkesbiodling	Garpenberg	Garpensbergs Intressenter AB, GIAB

Elever

Dubbelt så många studerande

Mellan åren 2002 och 2006 har antalet studerande inom KY-utbildningar fördubblats till 32 600. Under samma period har antalet studenter som avslutat sina studier med examen eller utbildningsbevis ökat från 3 600 till 7 700.

För att studera inom KY krävs en avslutad gymnasieutbildning eller motsvarande kunskaper. Hälften av de studerande år 2006 hade läst ett yrkesförberedande program på gymnasieskolan, en något mindre andel ett studieförberedande gymnasieprogram. Många hade varit registrerade i högskolan.

Utbildningen vänder sig till vuxna, vilket innebär att många kommer från ett arbete och många har bildat familj. Behovet av flexibla utbildningslösningar tillgodoses genom möjligheten att läsa på distans eller på deltid inom vissa utbildningar.

Könsfördelningen inom KY är jämn, men alltför många kvinnor både söker och antas till KY-utbildningar. Variationerna mellan andelen kvinnor och män inom olika utbildningsområden är stora. Andelen kvinnor inom Hälso- och sjukvård ligger kring 87 procent medan det inom Samhällsbyggnad och byggnadsteknik är 80 procent män.

Elever i KY år 2006*Antal*

Utbildningsområde	Kvinnor	Män
Data	550	3 050
Företagsekonomi, handel & administration	5 690	2 820
Hälsa och sjukvård	2 780	420
Journalistik & information	90	60
Konst & media	1 220	1 470
Lantbruk, trädgård, skog & fiske	830	540
Material och tillverkning	640	500
Miljövård & miljöskydd	160	110
Pedagogik & lärarutbildning	140	30
Personliga tjänster	2 530	660
Samhällsbyggnad & byggnadsteknik	450	1 570
Socialt arbete och omsorg	770	210
Säkerhetstjänster	110	240
Teknik & teknisk industri	710	3 040
Transporttjänster	520	560
Total	17 270	15 300

Kostnader

Antalet utbildningsplatser inom Kvalificerad yrkesutbildning ökat kontinuerligt sedan 2002. Den totala kostnaden på 1 miljard kronor 2006 innebar en ökning med 19 procent i fasta priser sedan 2005. Under perioden 2002–2006 ökade kostnaderna för KY med 75 procent.

Kostnader i KY åren 2002–2006

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2006 års priser)

2002	2003	2004	2005	2006
575	698	755	848	1 006

Folkhögskolan

Kulturen spelar en viktig roll på många folkhögskolor. Ett brett utbud av musik, teater- och andra estetiska linjer gör att många väljer folkhögskolan som en förberedande väg för verksamhet inom kulturområdet eller för fortsatta studier.

Organisation

Folkhögskolan idag

Folkhögskolan är en studieform för vuxna och fyller en viktig funktion som lärocenter och kunskapsförmedlare för dem som av olika anledningar inte känner att de har en självklar plats i andra utbildningsformer.

Syftet är att vara folkbildnings- och vuxenutbildare. Särskilt viktiga och prioriterade är verksamheter som syftar till att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån i samhället. Men även verksamheter som riktar sig till utbildningsmässigt, socialt och kulturellt missgynnade personer.

Idag finns det 148 folkhögskolor i Sverige. Folkhögskolan är inte bunden till centralt fastställda kursplaner, utan bestämmer själv sin verksamhet utifrån skolans ideologiska och kunskapsmässiga inriktning. Folkhögskolorna ägs och drivs av folkrörelser eller andra organisationer, regioner/landsting eller kommuner. De har rätt att ge grundskole- och gymnasiekompetens samt grundläggande och särskild behörighet till högre studier.

Folkhögskolan

Korta kurser

Mellan 1–14 dagar
långa

Långa kurser

Minst 15 dagar långa,
ibland upp till 3 år

Allmänna

Innehåller ett brett urval av ämnen och är främst avsedda för deltagare som saknar grund- och gymnasieutbildning.

Särskilda

Större delen av studietiden ägnas åt ett speciellt ämnesområde t.ex. konst eller musik. En del är även yrkesinriktade som t.ex. kurser för att bli fritidsledare, journalist, kantor, behandlingsassistent eller drama-pedagog.

Övrig kursverksamhet

Öppen folkbildning

Uppdragsutbildningar

Exempelvis aktivitetsgarantiutbildningar

Kulturprogram

Elever

Flest deltagare på korta kurser

Nästan två tredjedelar av folkhögskolornas kursdeltagare år 2006 gick korta kurser. Drygt en fjärdedel av kursdeltagarna deltog i en lång kurs, varav drygt hälften gick en lång särskild kurs.

Korta kurser

Kurser med en längd om 1–14 kursdagar. Dessa kurser anordnas ofta i samverkan med olika folkrörelser och organisationer. Till korta kurser kan deltagare under 18 år antas.

Allmän kurs

Kurser med en längd på 15 dagar eller längre. Studietiden kan vara upp till tre år och kan ge behörighet till fortsatta studier. Till allmän kurs får endast den som fyller 18 år senast under det kalenderår kursen börjar, eller är äldre antas.

Särskild kurs

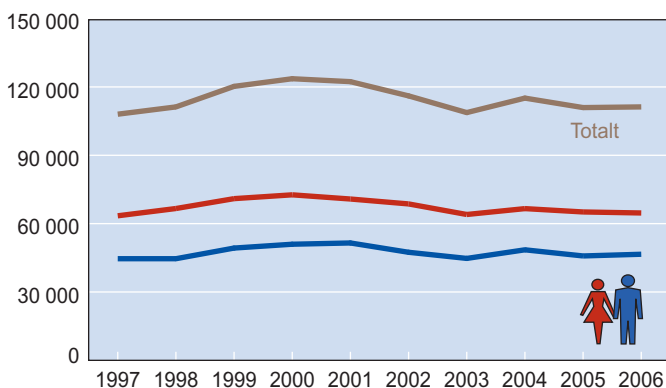
Kurser med en längd på 15 dagar eller längre. Kurser där en större del av studietiden ägnas åt ett valt ämne. Till kurserna kan deltagare under 18 år antas.

Särskild utbildningsinsats

Särskild utbildningsinsats var en förlängning av folkhögskolans kurser inom Kunskapslyftet, och riktade sig till arbetslösa för studier på grundskole- och gymnasienivå. Den upphörde 2006-01-01

Kursdeltagare i folkhögskolan höstterminerna 1997–2006

Antal

Antalet deltagare har ökat från 108 700 till 111 200 mellan hösten 2003 och hösten 2006. Åren innan, 2001 till 2003, minskade antalet deltagare. Minskningen ska bland annat ses mot bakgrund av att stats-

bidrag motsvarande 1 700 årsplatser försvunnit inom den särskilda utbildningsinsatsen. Då den särskild utbildningsinsats upphörde vid årsskiftet 2006 flyttades delar av verksamheten till Allmänna kurser. Från hösten 2005 ökade antalet elever där med 5 300.

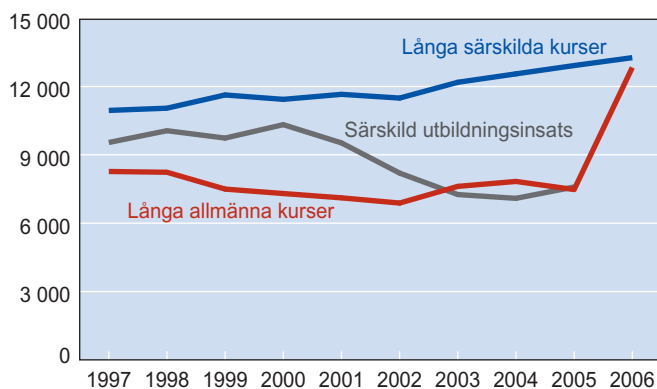
Fler kvinnor än män

Folkhögskoleutbildning lockar fler kvinnor än män. År 2006 var 58 procent av folkhögskoleeleverna kvinnor, en andel som varit relativt konstant de senaste tio åren.

En möjlig förklaring till att kvinnorna är fler än männen på folkhögskolor kan vara att kursutbudet i stor utsträckning omfattar ämnen som traditionellt intresserar kvinnor. Exempelvis är kurser inom estetiska ämnen vanliga. Det kan också vara så att studieformen bättre stämmer med de förutsättningar för studier som kvinnors allmänna livssituation medger.

Kursdeltagare på långa kurser i folkhögskolan höstterminerna 1997–2006

Antal

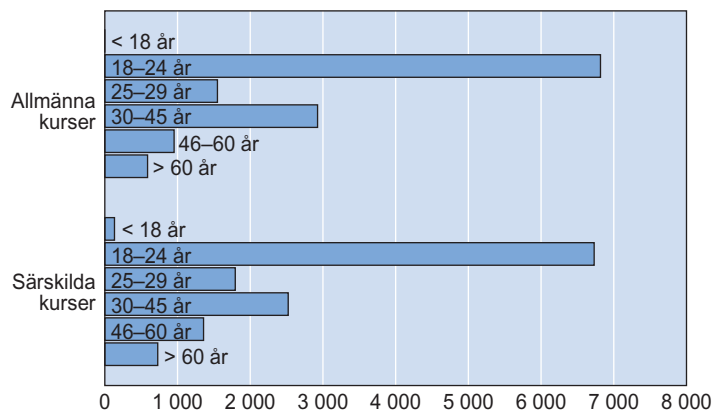
En studieform för vuxna

För de allmänna kurserna finns en nedre åldersgräns på 18 år. Någon övre åldersgräns finns inte. Drygt hälften av deltagarna på långa allmänna och långa särskilda kurser är yngre än 25 år.

Många folkhögskolekurser är ett alternativ eller komplement till högskolestudier efter gymnasiet. Studierna är av annan karaktär och med annan, oftast estetisk, inriktning. Detta kan förklara den stora andelen yngre studerande.

Kursdeltagare i folkhögskolan hösten 2006

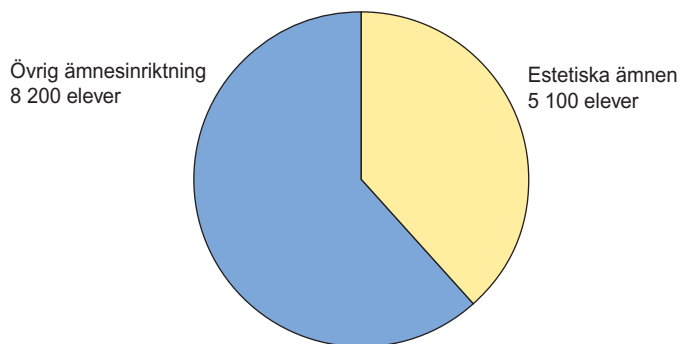
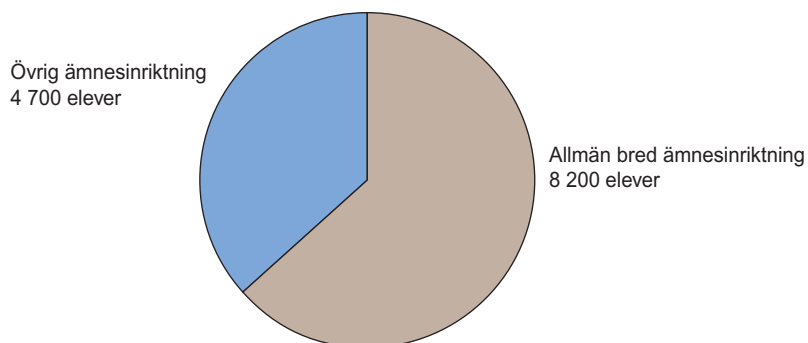
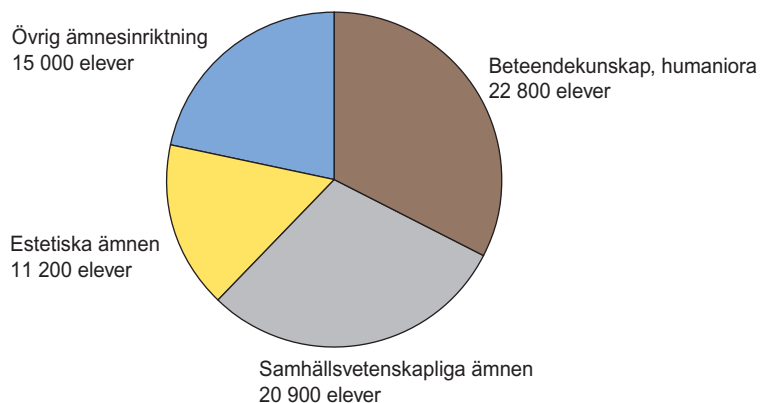
Antal

Utbildningsbakgrund

Folkhögskolorna ger normalt förtur för sökande med kort tidigare skolutbildning. Drygt en tredjedel av dem som studerade på långa allmänna kurser under höstterminen 2006 hade högst grundskolekompetens. Andelen med 2-årig gymnasieutbildning eller lägre utbildning var 73 procent. På långa särskilda kurser, där en större del av studietiden ägnas åt ett valt ämnesområde eller yrkesinriktning, hade deltagarna däremot en högre utbildningsbakgrund.

Estetisk inriktning mest populärt på långa särskilda kurser

På de särskilda kurserna, där större delen av tiden ägnas åt ett valt ämnesområde, hade 38 procent valt en estetisk inriktning. Bland deltagarna på allmän kurs hade 64 procent valt en allmän bred ämnesinriktning. Av deltagarna på korta kurser studerade mer än en tredjedel beteendekunskap/humaniora och lika stor andel samhällsvetenskapliga ämnen.

Elever i folkhögskolan höstterminen 2006**Särskilda kurser****Allmänna kurser****Korta kurser**

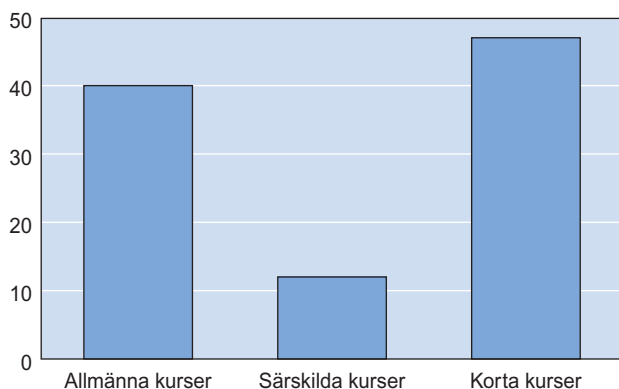
Deltagare med funktions- och språkhinder

Folkhögskolans mål är att i hög grad vara tillgänglig för människor med olika typer av funktions- eller språkhinder. Många folkhögskolor har de specialkunskaper och erfarenheter som krävs för att möta och utbilda dessa människor. För många funktionshindrade kan studierna bidra till en ökad delaktighet i och möjlighet att påverka samhället. Antalet kursdeltagare med funktionshinder eller invandrare med brister i svenska språket var 14 000 hösten 2006.

Andelen deltagare i långa kurser med funktionshinder har ökat de senaste åren. Även för invandrare med brister i svenska språket har andelen ökat. Hösten 1997 hade drygt var femte deltagare på de långa kurserna något funktionshinder mot var tredje under hösten 2006.

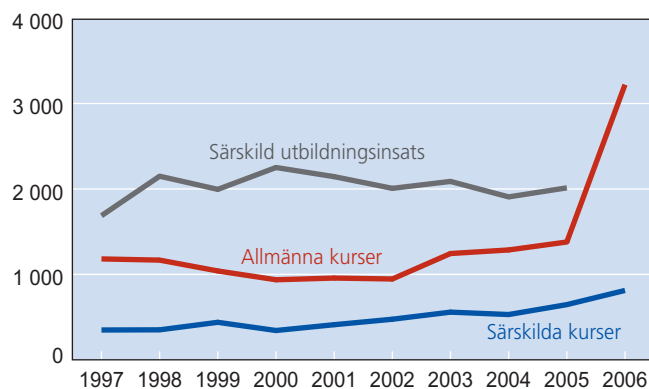
Fördelning av deltagare med funktions- och språkhinder i folkhögskolan hösten 2006

Procent

Hög andel invandrare på de långa kurserna

Andelen invandrare på de långa kurserna har ökat från 11 procent hösten 1997 till 15 procent hösten 2006. Tidigare år fanns störst andel invandrare inom särskild utbildningsinsats. Det var även där som ökningen var som störst. Hösten 2006 hade i stället var fjärde deltagare på de långa allmänna kurserna utländsk bakgrund.

Kursdeltagare med utländsk bakgrund i folkhögskolans långa kurser höstterminerna 1997–2006*Antal*

Studieförbunden

I över hundra år har människor i Sverige samlats för att tillsammans studera på egna villkor, ta del av föreläsningar och delta i kulturprojekt. I början av 1900-talet startades de första studiecirkelarna, ofta med ett bibliotek som centrum. Studiecirkeln utvecklades vidare inom studieförbunden och är numera en etablerad studieform med ett omfattande kursutbud.

Organisation

Studieförbundens verksamhet delas formellt in i studiecirklar, annan gruppverksamhet och kulturprogram. Alla tänkbara former av utbildning finns i dessa, till exempel heldagar, halvdagar, seminarier och andra variationer som passar just en viss individ eller en studiegrupp bäst.

Studieförbund

Folkbildningsförbundet

är de nio studieförbundens gemensamma intresseorganisation och har till uppgift att stärka studieförbundens ställning i samhället genom omvärldsanalys, kommunikation och samverkan

Arbetarnas
Bildningsförbund
ABF

Folk-
universitetet

Medborgar-
skolan

Nykterhetsrörel-
sens Bildnings-
verksamhet

Sensus
Studieförbund

Studie-
främjandet

Studieförbundet
Bilda för kyrka
och samhälle

Studieförbundet
Vuxenskolan

Svenska idrotts-
rörelsens studie-
förbund (ingår inte
efter 2006-12-31)

20 länsbildningsförbund

Länsbildningsförbunden är Folkbildningsförbundets regionala organ och skall främja sina medlemmars folkbildningsarbete genom omvärldsanalys, kommunikation och samverkan.

Till skillnad från Folkbildningsförbundet har länsbildningsförbunden också folkhögskolor och regionala kulturinstitutioner som medlemmar. Lokala samrådsgrupper för studieförbunden finns också i de flesta kommuner.

Studiecirklar

2,3 miljoner deltagare i studiecirklar

Det var 2,3 miljoner deltagare i studiecirklar under 2006, en minskning med 40 000 sedan året innan. Sedan 1999 har antalet deltagare minskat varje år. En person kan delta i flera studiecirklar och redovisas då flera gånger.

Stora regionala skillnader

Deltagandet per invånare är högre i glesbygden än i storstäderna. De kommuner som hade högst cirkeldeltagande finns i Västerbottens och Norrbottens län och allra högst låg Norsjö. Bland kommunerna med lägst cirkeldeltagande fanns åtta av tio i Stockholms län. Lägst var deltagandet i Salem. Det var i genomsnitt 252 cirkeldeltagare per 1 000 invånare under 2006.

ABF största studieförbundet

Arbetarnas bildningsförbund (ABF) är det största studieförbundet med 25 procent av antalet anordnade studiecirklar under 2006. Det följs av Studieförbundet Vuxenskolan med 18 procent och Studieförbundet med 13 procent av samtliga studiecirklar.

Studieförbundens skiftande profilering innebär att vissa förbund anordnar förhållandevis många cirklar inom vissa ämnesgrupper. Studieförbundet, vars medlemsorganisationer tillhör frilufts- och miljörelsen, är till exempel den största anordnaren av studiecirklar inom fiske, skogsbruk, jakt och viltvård.

Sex av tio cirklar inom humaniora och konst

Allmänna studiecirklar delas in i cirka 180 ämnesgrupper, som i sin tur sammanförs till tio huvudämnesinriktningar. De flesta studiecirkarna var inom huvudämnesinriktningen "Humaniora och konst" med 61 procent. Följt av "Samhälls- och beteendevetenskap", "Juridik", "Handel och administration" med 13 procent och 9 procent inom "Tjänster", till exempel friskvård, matlagning.

Mellan 2005 och 2006 ökade antalet studiecirklar i sju av tio huvudämnesinriktningar, med störst ökning för "Tjänster" med 18 procent.

Den procentuellt största minskningen, 20 procent, fanns i huvudämnesinriktningen "Samhälls- och beteendevetenskap, Juridik, Handel och administration".

Flest deltagare i improvisatorisk musik

Den mest populära studiecirkeln var improvisatorisk musik med nästan 144 000 deltagare under 2006. Följt av körsång, sång och musik i grupp samt husdjursskötsel, alla tre med vardera över 90 000 deltagare.

Antalet studiecirkeldeltagare i de 20 största ämnesgrupperna utgjorde 55 procent av det totala antalet deltagare. Andelen kvinnliga deltagare var 57 procent, men det varierade mycket mellan ämnesgrupperna. I cirklar inriktade mot knyppling, porslinsmålning, vävning, konstsömnad och övrig textilslöjd var mer än 95 procent av deltagarna kvinnor. Inom ämnesgrupperna improvisatorisk musik, fiske och vattenbruk, träslöjd och skogsbruk var andelen män över 80 procent.

Kulturprogram

Mer än en kvarts miljon kulturprogram

Det genomfördes nästan 257 000 kulturprogram under 2006. De flesta, fyra av tio handlade om sång och musikarrangemang och en tredjedel om föreläsningar. Tillsammans hade dessa 15,8 miljoner besökare. Det var i genomsnitt 62 besökare per arrangemang, men det är stora skillnader mellan olika regioner. Dalarnas län hade lägst antal besökare per arrangemang, 51 personer, medan Jönköpings län hade flest med 84 besökare.

Kulturprogrammen arrangeras oftast i samarbete mellan olika aktörer, beroende på inriktning. Det kan till exempel vara musiker, skådespelare eller konstnärer. Det var i genomsnitt fyra aktörer per kulturprogram och fler än 1,1 miljoner aktörer totalt. Nästan fyra av fem kulturprogram anordnades i samverkan med institutioner eller andra organisationer.

Flest kulturprogram hos ABF

ABF var det studieförbund som anordnade flest kulturprogram, 23 procent av samtliga, följt av Sensus och Studieförbundet med 14 respektive 13 procent. På fjärde plats fanns Studieförbundet Vuxenskolan med 11 procent av samtliga anordnade kulturprogram.

Annan gruppverksamhet

Fler arrangemang

Inom annan gruppverksamhet genomfördes 86 100 arrangemang med drygt 910 000 deltagare under 2006. En ökning av antalet arrangemang med 3 procent från året innan, men en liten minskning av antalet deltagare.

SISU stod för de flesta arrangemangen, 39 procent, ABF stod för 12 procent och Sensus anordnade 10 procent. Det var i genomsnitt 11 deltagare per arrangemang. Högst antal deltagare per arrangemang fanns hos Sensus, Bilda och ABF med 13 deltagare vardera. NBV och SISU redovisade lägst antal, 9 deltagare per arrangemang.

Personalutbildning

Livslångt lärande, kompetensutveckling, kunskapsutveckling, kunskaps-explosion. Honnörsorden är många om behovet av nya yrkeserfarenheter, nya erfarenheter som skall bana väg för industriell och ekonomisk tillväxt. Personalutbildning spelar en betydelsefull roll för att höja kunskapsnivån i Sverige. Omfattningen av personalutbildningen är hög och har under många år även internationellt sett legat på en hög nivå.

Organisation

Personalutbildning är utbildning som helt eller delvis stöds ekonomiskt av arbetsgivaren eller det egna företaget. Personalutbildning sker oftast på arbetstid och bedrivs i form av lärarledda kurser, konferenser, handledd utbildning eller egen inlärnin g i direkt anslutning till arbetssituationen.

I Sverige andordnas personalutbildning oftast i företagens egen regi. I annat fall anordnas utbildningen av externa företag, universitet/högskolor, fackföreningar eller studieförbund. Inriktningen på kurserna är ofta anpassad efter företagens behov av kompetensutveckling.

Personalutbildning

Självstudier

- Interaktiva studier
- Distansundervisning
- Video- eller ljudband eller andra tekniska hjälpmedel

Lärarledd undervisning

Konferenser

- Seminarier
- Workshops
- Kongresser
- Studiedagar

Deltagare

Utbildning på betald arbetstid

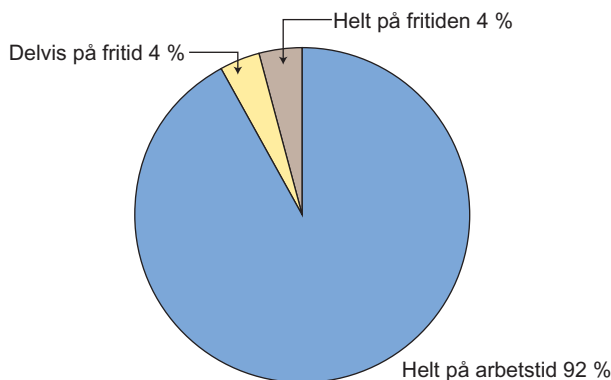
Under första halvåret 2006 deltog 2,1 miljoner personer i någon form av personalutbildning. Detta motsvarar 47 procent av de förvärvsarbetsande i Sverige. Många deltog i mer än en utbildning. Antalet kursdeltagare var 3,1 miljoner. Detta mått visar hur många kurser eller andra utbildningar som har genomförts totalt.

De flesta som deltog i någon form av personalutbildning gjorde det mellan 3 till 5 dagar. Det kan vara på en eller flera kurser, konferenser med mera. Varje deltagande person hade i genomsnitt 4,7 utbildningsdagar. Männen hade i genomsnitt något längre utbildningstid med 4,9 dagar, än kvinnorna med 4,5 dagar.

De allra flesta utbildningarna skedde på betald arbetstid. Undantaget är egenföretagare. En femtedel av deras utbildning sker helt eller delvis på fritiden.

Personalutbildning första halvåret 2006

Procent

Personalutbildningsundersökningen görs som ett tillägg till arbetskraftsundersökningarna, AKU. Tillägsfrågorna som gäller personalutbildning ställdes i juni och avser första halvåret 2006. I undersökningen kan maximalt 5 utbildningstillfällen rapporteras.

Lärarledda utbildningar vanligast

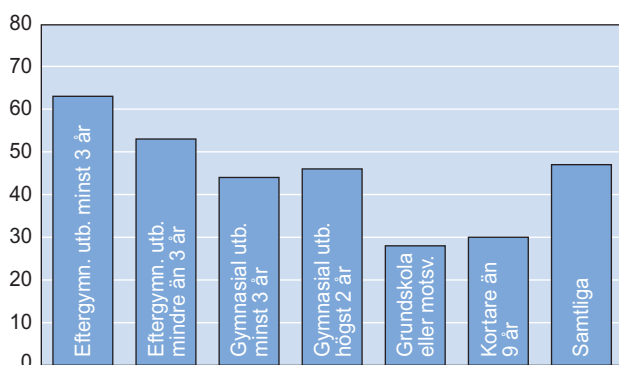
Två tredjedelar av de genomförda utbildningarna var lärarledda. Seminarier, konferenser eller studiedagar utgjorde en tredjedel medan självstudier endast förekom i mycket begränsad omfattning.

Högutbildade utbildas mer

Deltagandet i personalutbildningar ökar med utbildningsnivå. Personer med eftergymnasial utbildning deltar i högre utsträckning i någon form av personalutbildning än personer med grundskola som högsta utbildning.

Deltagare i personalutbildning första halvåret 2006 inom respektive utbildningsnivå

Procent

Anställda inom statlig och landstingskommunal sektor deltar i högre utsträckning i personalutbildning än anställda i övriga sektorer. Det är även inom den statliga sektorn som långa kurser, längre än en månad, förekommer mest.

Kvinnor deltar i högre utsträckning

Oavsett längden på utbildningen deltar kvinnor i högre utsträckning i personalutbildning än män. Under första halvåret 2006 deltog 51 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna i personalutbildning mot 43 procent av männen. Antalet män och kvinnor i personalutbildning var däremot ungefär lika många, drygt 1 miljon vardera.

Företagets storlek har betydelse

Det finns ett samband mellan företagets storlek och andelen deltagare i personalutbildning. I de mindre företagen, med upp till tio anställda, var deltagandet 26 procent. Inom företag med över 1 000 anställda deltog 59 procent av de anställda. Till de största företagen räknas även landstingen och stora kommuner.

Det vanligaste är att kurserna anordnas av det egna företaget. Två tredjedelar av kurserna anordnas i egen regi. Resterande tredjedel anordnas av externa företag, såsom andra företag, högskola/universitet och fackförbund.

Två kompletterande mått på personalutbildningens omfattning är andelen personalutbildningstid i förhållande till den totala arbetstiden för samtliga sysselsatta, respektive andelen anställda som deltagit i personalutbildning.

Personalutbildning första halvåret 2006

Antal anställda	Andel personalutbildningstid i förhållande till total arbetstid			Andel som deltagit i personalutbildning		
	Män %	Kvinnor %	Totalt %	Män %	Kvinnor %	Totalt %
– 9	0,9	1,5	1,1	23	30	26
10 – 49	1,5	1,6	1,5	33	34	33
50 – 99	1,4	1,8	1,5	41	44	42
100 – 249	2,3	2,8	2,4	48	49	48
250 – 499	2,4	2,6	2,5	50	51	50
500 – 999	3,3	2,2	2,9	48	65	54
1000 –	3,4	3,2	3,3	59	60	59
Samtliga	2,2	2,7	2,4	43	51	47

Social service samt företagsekonomi populärast

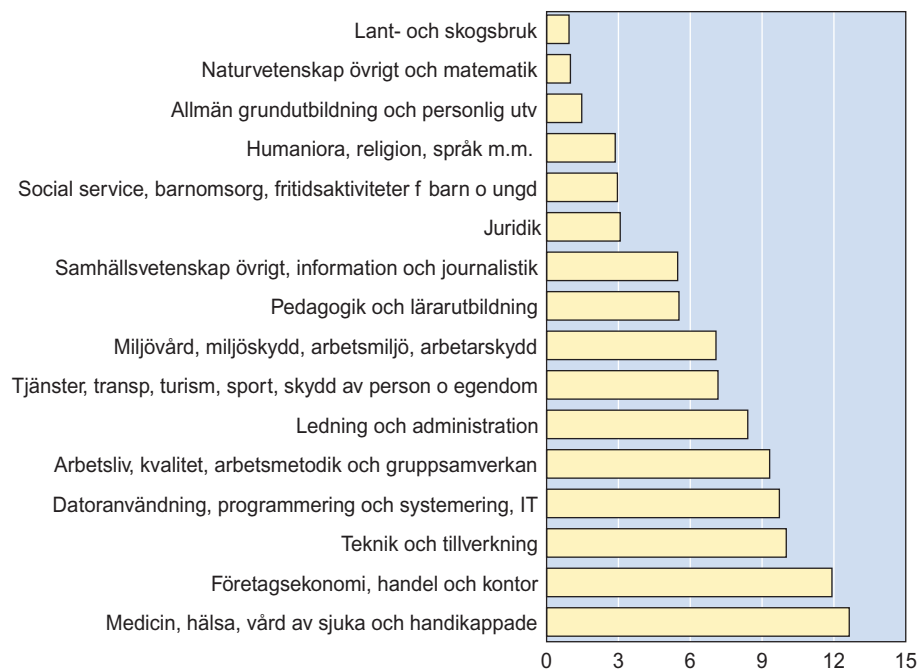
Störst andel av kurserna finns inom "Medicin, hälsa, vård av sjuka och handikappade" samt "Företagsekonomi, handel och kontor". Andra stora områden är "Datoranvändning, programmering och systemering, IT" och "Teknik och tillverkning".

Män går kurser inom "Teknik och tillverkning", medan kvinnor går kurser inom "Medicin, hälsa, vård av sjuka och handikappade". På

utbildningar inom "Företagsekonomi, handel och kontor" går lika stor andel av männen som av kvinnorna, 12 procent och på kurser inom IT-området går omkring 10 procent av såväl män som kvinnor.

Deltagare i personalutbildning första halvåret 2006 inom respektive ämnesgrupp

Procent

Resor till kursen

Att utbilda sig innebär ofta en resa. Av deltagarna i personalutbildning reste två tredjedelar till någon av de rapporterade utbildningarna. Att resa för att utbilda sig är vanligast för personer med tidigare högskoleutbildning. De med andra utbildningsbakgrunder reser mindre men i ungefär i samma utsträckning sinsemellan. Storleken på företaget verkar inte påverka resandet. Inom fackförbundet LO är utbildning förknippad med mindre resande jämfört med medlemmar i andra fackförbund.

Det är inte lika vanligt att utbildningen innebär övernattningar. Omkring en tredjedel uppger att de har övernattat vid någon utbildning, män i något högre utsträckning än kvinnor.

Arbetsmarknadsutbildning

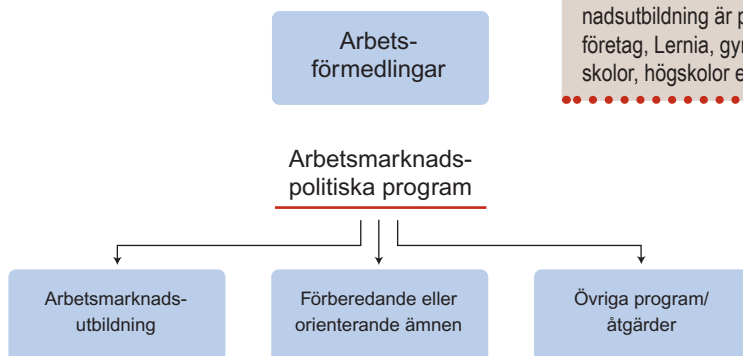
Att inte få ett jobb kan vara svårt. AMS uppgift är att korta arbetslöshetstiden och hjälpa personer som har det extra svårt att få ett jobb såsom ungdomar och funktionshindrade. De är även till för att se till att den kompetens som arbetsgivarna frågar efter skall finnas och motverka en kösuppdelad arbetsmarknad och på andra sätt bidra till ökad jämställdhet.

Organisation

Arbetsmarknadsutbildning

De vanligaste utbildningsanordnarna av arbetsmarknadsutbildning är privata företag, Lernia, gymnasieskolor, högskolor etc.

Arbetsförmedlingarna tillhandahåller utbildningar som riktar sig till personer som är minst 20 år och inskrivna på arbetsförmedlingen. Personerna ska antingen vara helt arbetslösa, deltidsarbetslösa eller riskera att bli arbetslösa.

Arbetsmarknadsutbildning är en yrkesinriktad utbildning som kan upphandlas eller bedrivas inom det reguljära utbildningsväsendet.

Från och med januari 2007 skall all arbetsmarknadsutbildning vara upphandlad.

Förberedande eller orienterande utbildning är en förberedande insats som riktar sig till personer som behöver förbereda sig för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program (t.ex. arbetsmarknadsutbildning eller arbete). Utbildningarna kan vara upphandlade eller bedrivas inom det reguljära utbildningsväsendet.

Arbetsmarknadsutbildning

Syftet med arbetsmarknadsutbildning är att stärka den enskilde arbetssökandes möjligheter till ett arbete samt underlätta för arbetsgivarna att få arbetskraft med efterfrågad kompetens. Arbetsmarknadsutbildning ska ge individen praktiska och teoretiska färdigheter inom ett specifikt yrke. Under 2000-talet har arbetsmarknadsutbildningen renodlats till att enbart omfatta yrkesinriktade utbildningar. Dessa är i de flesta fall i nivå med gymnasiala eller eftergymnasiala utbildningar. Det förekommer också i vissa fall utbildningar på högskolenivå.

För att kunna delta i en arbetsmarknadsutbildning krävs normalt att man redan har grundutbildning eller erfarenhet från ett yrke. De som vill lära sig ett yrke från grunden är i normalfallet hänvisade till det reguljära utbildningsväsendet.

Förberedande eller orienterande utbildning

Förberedande eller orienterande utbildning (FUB) syftar till att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. FUB innehåller bland annat allmänteoretiska utbildningar i kärnämnen, grundläggande datautbildningar och yrkesorienterande utbildningar. Vidare förekommer utbildningar i yrkessvenska och i att starta egen näringsverksamhet.

Arbetsmarknadsutbildningen syftar till ett arbete inom ett visst yrke medan FUB är mer allmänt yrkesförberedande. Genom studiebesök, vägledningssamtal, teorikurser i kärnämnen samt yrkesorienterade utbildningar arbetar arbetsförmedlingen med att öka tillströmningen från förberedande utbildning till arbetsmarknadsutbildning. Men förberedande utbildning ska inte enbart bidra till fler deltagare i arbetsmarknadsutbildning utan även till att göra de arbetssökande mer aktiva.

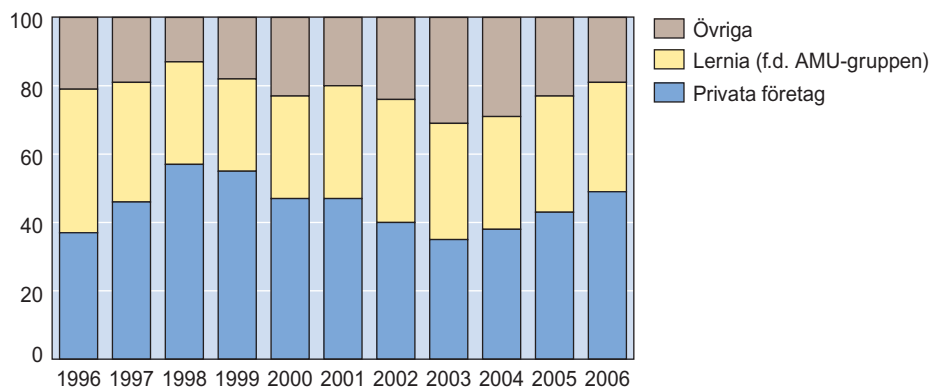
Stor andel privata utbildningsanordnare

Under 2006 anordnades 49 procent av arbetsmarknadsutbildningarna av privata företag och 32 procent av Lernia (tidigare AMU-gruppen). Fram till slutet av 90-talet var Lernia den största utbildningsanordnaren men har därefter förlorat andelar, framförallt till privata utbildningsanordnare. Komvux har i det närmaste avvecklat sina arbetsmarknadsutbildningar medan kommunal uppdragsutbildning ökat till samma andel som högskolan, 6 procent under 2006.

Inom området förberedande utbildningar har privata företags andel ökat mest, till 52 procent 2006. En ökning med 11 procentenheter sedan året innan. Folkbildningen (studieförbund, folkhögskola) minskade sin andel från 24 procent 2005 till 14 procent 2006.

Kvarstående elever i arbetsmarknadsutbildning åren 1996–2006. Fördelade efter utbildningsanordnare

Procent

Deltagare

Antalet nya deltagare ökar åter

Det var 28 600 nya deltagare i arbetsmarknadsutbildning 2006, en ökning med nästan 10 000 sedan 2005. Detta efter en kraftig minskning under första hälften av 2000-talet.

Inom förberedande och orienterande utbildningar var antalet nya deltagare det högsta under hela 2000-talet, 57 300. I genomsnitt fanns 11 200 personer per månad kvar i arbetsmarknadsutbildning under 2006. Motsvarande antal personer i förberedande eller orienterande utbildningar var 12 100. Antalet personer kvar i arbetsmarknadsutbildningar ökade med 2 500 i genomsnitt, medan antalet i förberedande eller orienterande utbildningar minskade med 600 deltagare i snitt under 2006.

Nya deltagare åren 2001–2006

	Arbetsmarknadsutbildning		Förberedande utbildning	
	Antal	Därav kvinnor (%)	Antal	Därav kvinnor (%)
2001	30 600	41	52 000	50
2002	29 800	40	56 400	47
2003	19 100	41	37 100	47
2004	17 200	36	56 700	46
2005	18 900	38	51 000	47
2006	28 600	37	57 300	45

Med nya deltagare avses antalet påbörjade programperioder under ett år. När antalet nya deltagare redovisas för ett helt år kan det inträffa att personer kommer att räknas två eller flera gånger om de påbörjat ett program under mer än en av årets månader. Måttet är inte därmed inte liktydigt med unika individer som påbörjade ett eller flera program under året.

Med antal personer i genomsnitt per månad avses antal personer kvarstående i arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning vid månadens slut.

Allt större andel män bland deltagarna

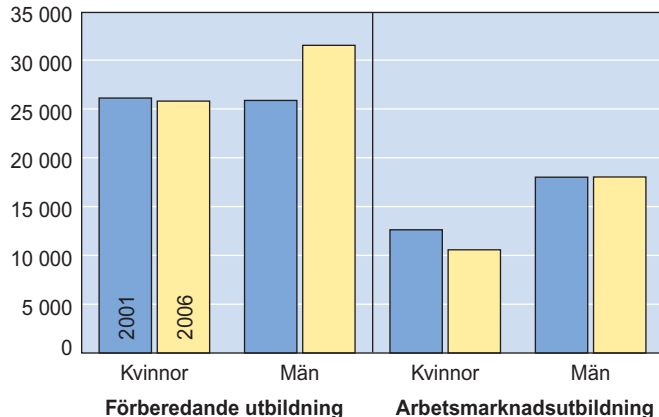
Av antalet nya deltagare i arbetsmarknadsutbildning var 63 procent män under 2006. Detta innebär att de var överrepresenterade i förhållande till sin andel av de arbetslösa. Männens andel bland de arbetslösa var 53 procent. De har sedan 2001 successivt ökat sin andel bland nya deltagare.

Det är och har varit jämnare fördelning mellan kvinnor och män inom förberedande utbildning än inom arbetsmarknadsutbildning. År 2006 var andelarna 45 respektive 55 procent. Kvinnorna var i genomsnitt äldre än männen i både förberedande utbildningar och i arbetsmarknadsutbildningar.

Bland de nya deltagarna i arbetsmarknadsutbildning var andelen med eftergymnasial utbildning högre bland kvinnor än män, 23 respektive 17 procent. Grundskoleutbildning var något vanligare bland män. Fördelningen efter kön var likartad inom de förberedande utbildningarna.

Nya deltagare åren 2001 och 2006

Antal

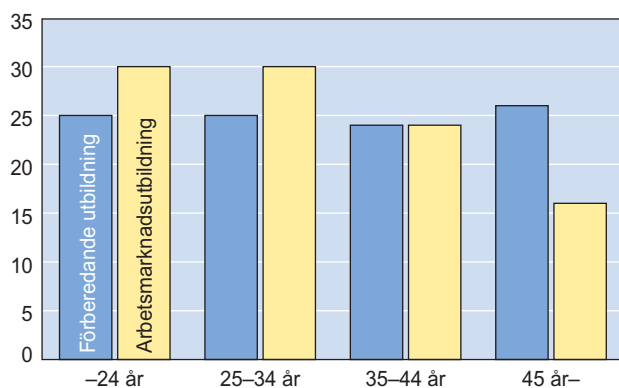
Sex av tio nya deltagare yngre än 35 år

För gruppen äldre än 44 år har andelen deltagare i arbetsmarknadsutbildning minskat, från 21 procent 2003 till 16 procent 2006. 60 procent av de nya deltagarna 2006 var yngre än 34 år. Medan 46 procent av de arbetslösa var under 34 år.

Det fanns stora skillnader i åldersfördelning mellan män och kvinnor under 2006. Av de manliga deltagarna var 34 procent yngre än 25 år, av de kvinnliga 24 procent. Bland nya deltagare i förberedande eller orienterade utbildningar var hälften av de nya deltagarna i åldrarna 20–34 år. Män fanns i stor utsträckning i åldersgruppen 20–24 år och kvinnor i åldersgruppen 35–44 år.

Nya deltagare år 2006

Andel inom olika åldersgrupper av det totala antalet deltagande personer

Mer än varannan ny deltagare gymnasieutbildad

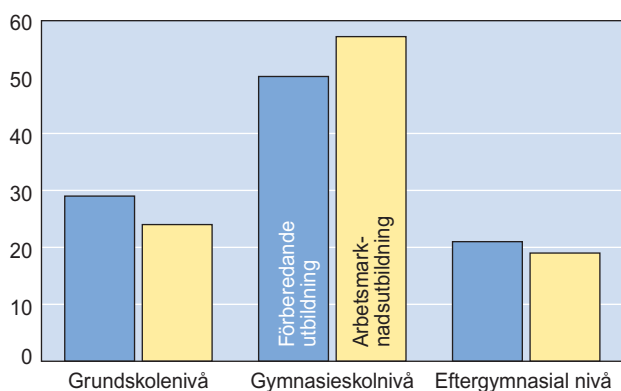
Mer än hälften, 57 procent, av de nya deltagarna i arbetsmarknadsutbildning under 2006 hade en tidigare gymnasial utbildning. 24 procent hade en utbildning motsvarande grundskolenivå.

Andelen nya deltagare med eftergymnasial utbildning var 19 procent. Andelen nya deltagare med grundskoleutbildning motsvarar den bland de arbetslösa. Andelen deltagare med gymnasieutbildning var högre i arbetsmarknadsutbildning än bland de arbetslösa medan andelen deltagare med eftergymnasial utbildning var lägre i arbetsmarknadsutbildning än bland de arbetslösa.

Bland de nya deltagarna i förberedande utbildning hade 29 procent grundskoleutbildning jämfört med 24 procent bland de arbetslösa. Hälften hade en gymnasial utbildning, vilket är ungefär samma andel som bland de arbetslösa.

Nya deltagare år 2006. Fördelning av utbildningsbakgrund inom förberedande utbildning respektive arbetsmarknadsutbildning

Procent

Fortsatt traditionella yrkes- och utbildningsval

Inom vård och omsorg fortsätter andelen nya deltagare att minska. Den var 26 procent år 2003 mot 13 procent år 2006. Högst andel av de nya deltagarna fanns i utbildningar inom tillverkning och hantverk, 16 procent, och maskinoperatörsarbete, 15 procent. Kvinnors och mäns utbildningsval följer de traditionella könsmönstren. Kvinnor dominerar inom utbildningar inriktade mot "Vård och omsorg" och "Kundservice" medan män dominerar inom utbildningar inriktade mot "Bygg och anläggning", "Tillverkning och hantverk" samt "Transport". Förändringarna över tiden är förhållandevis små.

Ett av målen med arbetsmarknadsutbildningen är att försöka bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Bland män som påbörjade en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning minskade andelen som påbörjade en utbildning inom vård och omsorg från 11 procent under 2003 till 4 procent under 2006. Bland kvinnorna ökade andelen som påbörjade en utbildning till maskinoperatör från 8 procent under 2003 till 10 procent under 2006.

Nya deltagare i arbetsmarknadsutbildning åren 2003–2006

Procent

Utbildningsinriktning ¹⁾	2003		2004		2005		2006	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Bygg/anläggning	1	11	2	10	1	10	2	11
Kontor/lager	6	2	6	1	5	2	7	3
Kultur/media	2	1	5	3	5	2	3	1
Kundservice	7	2	10	3	11	2	11	3
Maskinoperatör	8	15	9	17	10	18	10	17
Pedagogik	5	3	8	4	10	5	8	4
Restaurang	6	3	10	4	9	4	7	3
Tillverkning/hantverk	4	20	4	21	7	24	7	22
Transport	2	21	4	23	3	20	4	19
Vård/omsorg	48	11	35	6	32	5	28	4
Övriga utbildningar	11	11	7	8	7	8	13	13

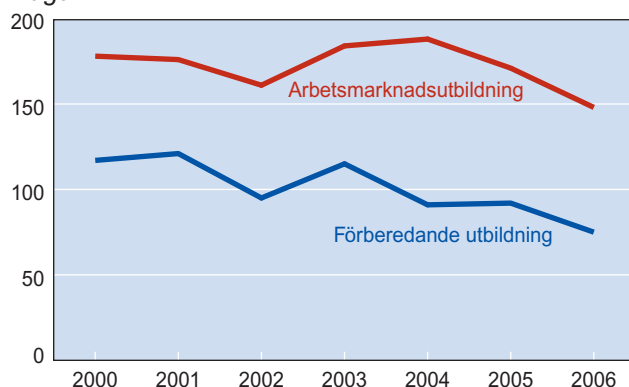
1 Utbildningsinriktning enligt AMS yrkesklassificering (AMSYK)

Längden på utbildningarna minskar

En arbetsmarknadsutbildning varade i genomsnitt i 148 dagar under 2006, en minskning med 36 dagar mot 2003. Den förberedande utbildningen varade i snitt 75 dagar, en kraftig minskning med 115 dagar mot 2003. Kvinnor var i genomsnitt nästan en månad längre i arbetsmarknadsutbildning under 2006. Den främsta orsaken till detta är den höga andelen kvinnor som deltar i vård/omsorg och pedagogikutbildningarna som normalt är längre än den genomsnittliga arbetsmarknadsutbildningen.

Genomsnittlig tid i utbildning åren 2000–2006

Dagar

Tre av fyra i arbete efter 90 dagar

Det var 74 procent i arbete 90 dagar efter avslutade arbetsmarknadsutbildning 2006. För kvinnor drygt 72 procent och för män nästan 75 procent. Av de utlandsfödda hade 69 procent fått arbete efter 90 dagar, lika för både män och kvinnor.

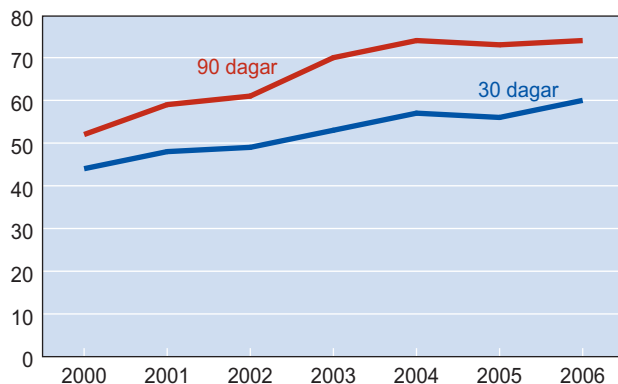
Tillsvidareanställning var vanligare bland män medan tidsbegränsade anställningar, timanställningar och deltid var vanligare bland kvinnor. Andelen i annat arbetsmarknadspolitiskt program 90 dagar efter avslutad utbildning var 8 procent.

Det var 24 procent i arbete 90 dagar efter avslutad förberedande eller orienterande utbildning under 2006. Skillnaderna mellan könen i andelen i arbete var marginella. De flesta hade ett icke subventionerat arbete. I annat arbetsmarknadspolitiskt program återfanns 42 procent varav 20 procent i arbetsmarknadsutbildning. Var fjärde deltagare i förberedande utbildning var arbetslös 90 dagar efter utbildningen och andelen som var i reguljär utbildning var 2 procent.

AMS verksamhetsmål med arbetsmarknadsutbildning är att så många som möjligt eller minst 70 procent av dem som genomgår en arbetsmarknadsutbildning skall ha fått ett arbete senast 90 dagar efter avslutad utbildning.

Personer i arbete efter 30 respektive 90 dagar efter avslutad arbetsmarknadsutbildning åren 2000–2006

Procent

Flest i arbete efter transportutbildning

Utbildning inom "Transport" och "Pedagogik" ledde till att flest hade arbete 90 dagar efter avslutad utbildning, 79 respektive 76 procent 2006. Även utbildningar inom bygg/anläggning, vård/omsorg och till maskinoperatör låg över genomsnittet. För vårdutbildningarna som minskat mest i omfattning de senaste åren, hade 75 procent i arbete efter 90 dagar. Även utbildningar inom "Bygg och anläggning", "Vård och omsorg" och till "Maskinoperatörer" låg över genomsnittet. För vårdutbildningar, som minskat mest i omfattning de senaste åren, hade 75 procent arbete efter 90 dagar. Lägst andel i arbete efter 90 dagar, 57 procent, hade de med utbildningar inom kultur och media. Efterfrågan på arbetskraft förklarar de stora skillnaderna i resultat för olika utbildningsinriktningar

Personer i arbete 90 dagar efter avslutad arbetsmarknadsutbildning åren 2000–2006

Andel

Utbildningsinriktning ¹⁾	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bygg/anläggning	53	65	64	70	71	73	76
Datateknik(system/drift)	43	47	38	51	60	66	60
Ekonomi/samhällsvet	45	43	46	60	69	69	72
Kontor/lager	53	52	60	68	66	64	70
Kultur/media	37	56	59	71	58	55	57
Kundservice	64	66	67	70	68	72	65
Maskinoperatör	59	60	63	69	74	75	76
Pedagogik	44	52	56	68	66	71	76
Restaurang	51	58	60	70	69	66	66
Teknik/naturvetenskap	45	54	47	54	60	67	67
Tillverkning/hantverk	50	57	56	66	63	71	74
Transport	59	61	68	75	79	77	79
Vård/omsorg	58	74	73	76	82	77	75
Övriga utbildningar	37	57	57	72	72	71	71
Samtliga utbildningar	52	59	61	70	74	73	74

1 Utbildningsinriktning enligt AMS yrkesklassificering (AMSYK)

Utbildning – Arbete

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

Matte! För språk var jag
värdelös i och gymna också.

Maggan, 59 år

Ett av de roligaste ämnena i skolan
var kemi, mycket tack vare en
underhållande och engagerad
lärare som förde tankarna till en
lätt förvirrad professor.

Åza, 46 år

Geografi eller biologi.
Geografi var nog strått vassare.

Anders, 47 år

Efter studierna

Kan jag få ett jobb när jag är färdig med mina studier? Det är en fråga många ställer sig. En annan fråga är hur bra stämmer utbildningen med de krav som ställs på arbetet. Det är viktigt att veta, både för den studerande och för samhället. För att få kunskap om dessa frågor görs kontinuerligt uppföljningar bland dem som avslutat sina studier.

Inträdet på arbetsmarknaden – gymnasieavgångna läsåret 2002/03

Fordonsprogrammet leder till jobb

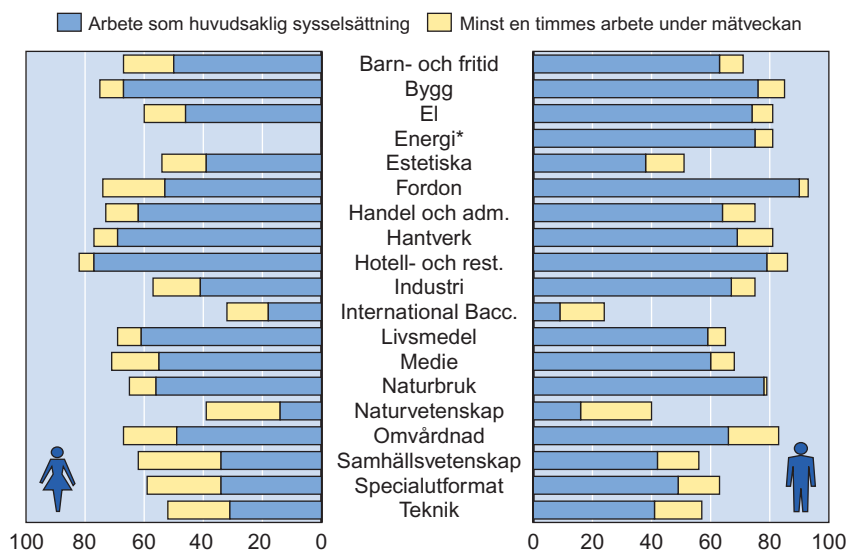
Störst andel gymnasieavgångna män i arbete fanns bland personer som gått på fordonsprogrammet tätt följd av dem som studerat på hotell- och restaurangprogrammet och byggprogrammet. Bland kvinnorna var det de som hade avslutat hotell- och restaurang- och hantverksprogrammet som i störst omfattning fanns i arbete.

Tre av fyra av alla dem som hade gått ett yrkesinriktat program och hälften av dem som hade genomgått ett studieförberedande program arbetade minst en timme under mätveckan i mars 2006. Heltidsarbete var mycket vanligare bland männen.

Inträdet på arbetsmarknaden är en urvalsundersökning som har genomförts vartannat år sedan 1996. Undersökningen är en uppföljning som sker tre år efter avslutad gymnasieutbildning. Syftet med undersökningen är att beskriva inträdet på arbetsmarknaden för personer som avgått från gymnasieskolan.

Ett frågeformulär skickades ut till ett urval av nästan 9 000 personer. Statistiken samlades in via post- och webbenkät under perioden mars – augusti 2006. Svarsfrekvensen var 60 procent.

Personer i arbete i mars 2006 bland dem som avslutade gymnasieskolan läsåret 2002/03. Fördelade efter program
Procent

* Uppgift för kvinnor på energiprogrammet är för osäker för att kunna redovisas.

Utbildningsnivå mer än tillräcklig för arbetet

En fjärdedel av dem som arbetade minst en timme under mätveckan anser att det behövdes endast grundskoleutbildning för att klara av arbetet. Det var framförallt de som hade gått ett studieförberedande program som ansåg detta. En möjlig förklaring kan vara att andelen som arbetade deltid var högre bland dem som hade gått ett studieförberedande program. Troligen var deras arbete i högre utsträckning ett extraarbete vid sidan av deras huvudsakliga sysselsättning.

Inträdet på arbetsmarknaden – högskoleexaminerade läsåret 2002/03

94 procent av dem som examinerades från högskolans grundutbildning läsåret 2002/03 hade ett arbete i mars 2006. Av dem som hade ett arbete återfanns nästan alla inom det yrkesområde som utbildningen var inriktad mot.

Kvinnor och män hade arbete i lika stor utsträckning. Trots det var det vanligare att kvinnorna arbetade inom "rätt" yrkesområde.

Bland de forskarexaminerade hade 93 procent ett arbete i mars 2006. De hade, i likhet med de högskoleexaminerade, också lätt att få ett arbete inom ett yrkesområde som utbildningen var inriktad mot. Nio av tio av dem som hade ett arbete återfanns inom ett adekvat yrkesområde.

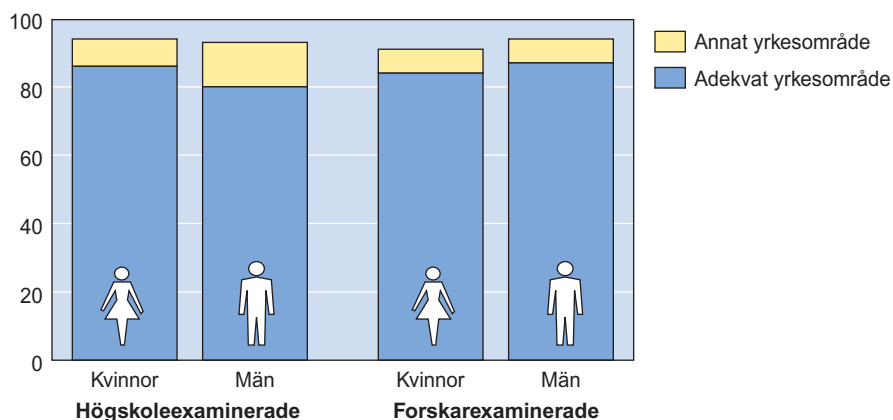
Var fjärde högskoleingenjör anser sig vara överkvalificerad

Var fjärde högskoleingenjör och var sjätte ekonom (fil kand/mag) bedömde att deras arbete endast krävde en gymnasieutbildning eller lägre. Motsvarande andel bland övriga högskoleexaminerade var en av tio.

Bland de forskarexaminerade ansåg sig var fjärde vara överkvalificerad. Andelen var lika mellan könen. De uppgav att en grundläggande högskoleutbildning hade varit tillräcklig för att klara av deras arbete.

Inträdet på arbetsmarknaden är en urvalsundersökning som har genomförts vartannat år sedan 1996. Undersökningen är en uppföljning tre år efter avslutad utbildning. Syftet med undersökningen är att beskriva inträdet på arbetsmarknaden för personer som examinerats från högskolans grundutbildning (högskoleexaminerade) eller från forskarutbildningen (forskar-examinerade).

Ett frågeformulär skickades ut till ett urval av drygt 10 000 personer som hade examinerats från högskolan eller forskarutbildningen läsåret 2002/03. Statistiken samlades in via post- och webbenkät under perioden mars – augusti 2006. Svarsfrekvensen var 71 procent.

Personer i arbete i mars 2006 bland högskoleexaminerade respektive forskarexaminerade läsåret 2002/03*Procent***Studier istället för arbetslöshet – vanligare bland utrikes födda**

12 procent av dem som examinerades från högskolan och 9 procent av dem som examinerades från forskarutbildningen hade någon gång efter avslutad utbildning läsåret 2002/03 studerat för att de inte fått något arbete. Andelen var högst bland män som examinerats från högskolan, 16 procent, och lägst bland män som examinerats från forskarutbildningen, 9 procent.

Av dem som var utrikes födda och examinerades från högskolans grundutbildning hade var femte studerat därför att de inte fått något arbete. Det är nästan en fördubbling jämfört med för två år sedan. Motsvarande andel bland de inrikes födda var en av tio. Däremot fanns ingen större skillnad mellan inrikes födda och utrikes födda bland dem som examinerats från forskarutbildningen.

En studie över sambandet mellan utbildning och yrke

Resultatet visar att överensstämmelsen mellan utbildning och yrke i allmänhet är god bland både kvinnor och män vad gäller såväl nivå som inriktning.

Yrkena i studien har för varje utbildningsgrupp delats in i fyra kategorier:

1. Rätt utbildningsnivå – rätt inriktning
2. Ledningsfunktion, t.ex. chef
3. Rätt utbildningsnivå men fel inriktning
4. Fel utbildningsnivå

Rätt utbildningsnivå betyder att yrket enligt Standard för Svensk Yrkesklassificering (SSYK) kräver kompetens motsvarande eftergymnasial utbildning. Ingen åtskillnad har gjorts mellan krav på lång respektive kort eftergymnasial utbildning.

Rätt utbildningsinriktning betyder att utbildningen passar yrkets innehåll eller att utbildningen av annan anledning bedömts vara särskilt lämplig för det aktuella yrket.

Fel utbildningsnivå betyder att yrket kräver högst gymnasial utbildning.

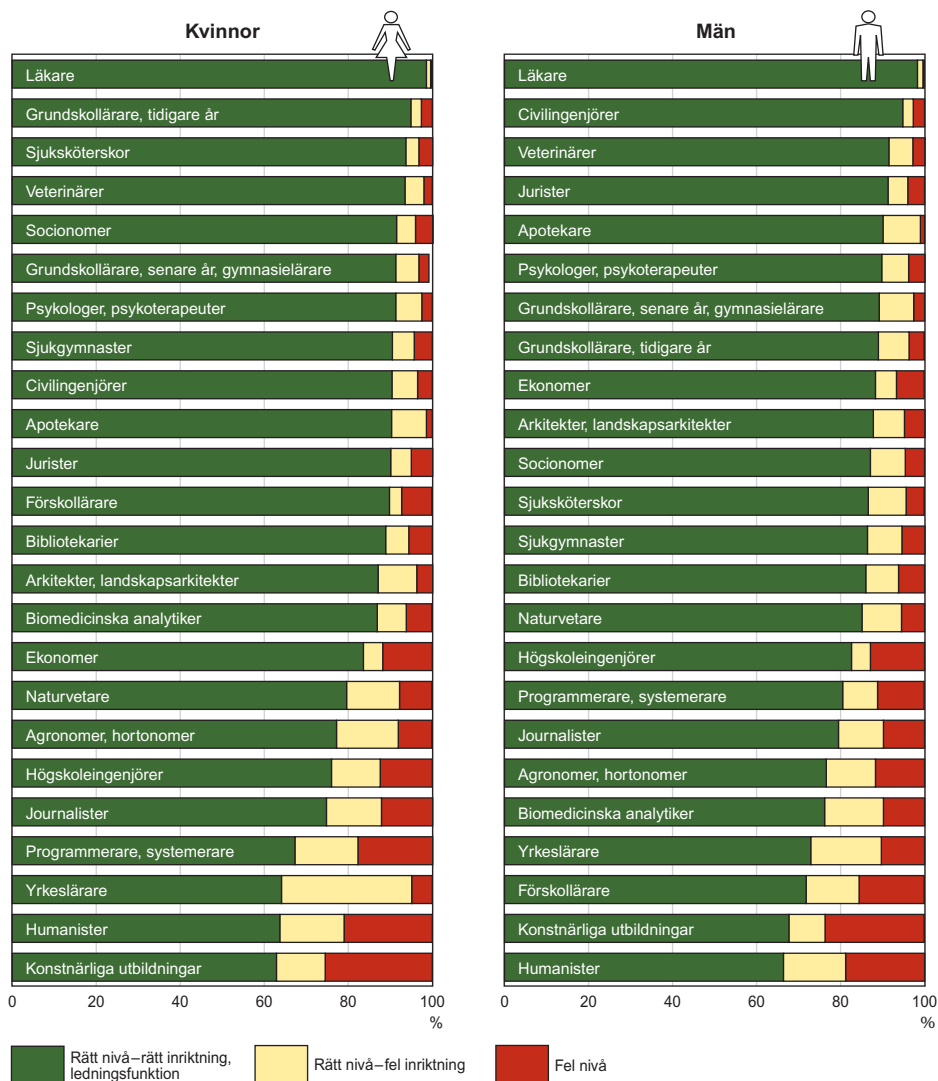
Ledningsfunktion utgörs av chefsbefattningar på olika nivåer.

Syftet med registerstudien har varit att belysa hur väl de utbildade i olika utbildningsgrupper lyckas få arbete inom områden som ligger i linje med deras utbildning avseende såväl utbildningsnivå som utbildningsinriktning. Denna bild av de utbildades position på arbetsmarknaden kan ses som en sorts indikator på hur väl varje utbildning svarar mot arbetsmarknadens behov både antalsmässigt och innehållsmässigt.

Studien omfattar förvärvsarbetande 25–54-åringar år 2004 med examen i någon av 24 högskoleutbildningar. De som förvärvsarbetade och samtidigt studerade med studiemedel ingår inte. Inte heller egenföretagare ingår.

Förvärvsarbetande med högskoleutbildning år 2004 fördelade på yrkeskategorier

Procent. Personer i åldern 25-54 år

En del utbildningar har ett relativt smalt yrkesfält, t.ex. läkar-, veterinär- och sjuksköterskeutbildningarna. Motsatsen gäller för humanister, naturvetare, agronomer och hortonomer, konstnärliga utbildningar samt högskoleingenjörer.

Att personer med en viss utbildning är spridda över många olika yrkesfält kan ha olika förklaringar. Å ena sidan kan det betyda att

utbildningen passar bra inom flera yrken. Å andra sidan kan förklaringen vara att personer med viss utbildning har svårt att finna jobb och därför måste söka brett och så småningom får arbete inom vitt skilda områden.

Hälften av de 24 studerade högskoleutbildningarna visade en mycket hög andel i kategori 1. Mellan 80–98 procent förvärvsarbetande i yrken på rätt nivå och med rätt inriktning, det vill säga i yrken som kräver eftergymnasial utbildning och är inom rätt yrkesområde. Andelen som hade en chefsbefattning, vilket också kan sägas vara rätt nivå och rätt inriktning, var högst bland utbildade till ekonomer, civilingenjörer, agronomer och hortonomer samt apotekare.

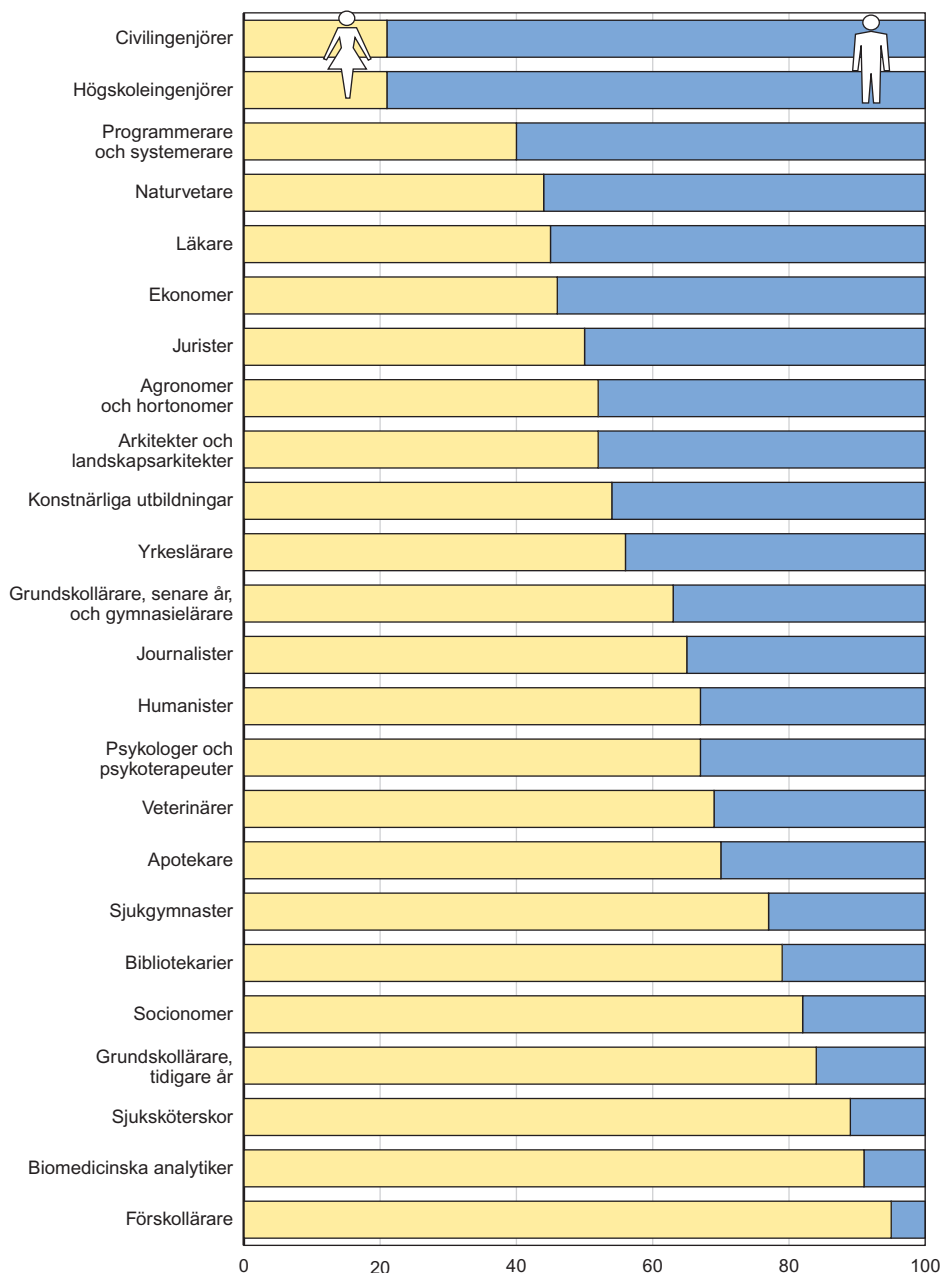
Lägst andel i kategori 1, knappt 60 procent, hade de förvärvsarbetande med en humanistisk högskoleutbildning eller de som var utbildade till yrkeslärare. Dessa arbetade i relativt stor utsträckning i yrken som förts till kategori 3, det vill säga yrken som hade rätt utbildningsnivå men inte rätt inriktning.

Andelen förvärvsarbetande i yrken som hör till kategori 4 varierade mellan olika utbildningsgrupper. Denna kategori består av yrken som inte kräver kompetens motsvarande eftergymnasial utbildning. Högsta andelen på fel nivå, 25 procent av de förvärvsarbetande, gällde för dem som hade en konstnärlig högskoleutbildning. Även många med humanistutbildning hade ett yrke som inte kräver eftergymnasial utbildning. Bland dem med läkar-, apotekar- och veterinärutbildning var det å andra sidan endast ett fåtal som hade ett yrke som inte kräver eftergymnasial utbildning.

För några utbildningsgrupper var det stora skillnader mellan andelen kvinnor och andelen män som hade ett yrke som inte kräver högskoleutbildning. Bland dem med utbildning till programmerare och systemerare samt till ekonomer var andelen i kategori 4 nästan dubbelt så stor bland kvinnorna som bland männen. För dem med förskolläro- och yrkesläroutbildning var det tvärtom. Där var det en högre andel bland männen än bland kvinnorna som hade ett yrke som inte kräver högskoleutbildning.

De olika utbildningsgrupperna i studien är av varierande storlek. Den största utbildningsgruppen år 2004 var sjuksköterskor med totalt 82 200 förvärvsarbetande i åldern 25–54 år. Den minsta var veterinärer med 1 700 förvärvsarbetande.

De utbildades fördelning mellan kvinnor och män år 2004 i de 24 högskoleutbildningar som ingår i studien
Procent. Personer i åldern 25-54 år

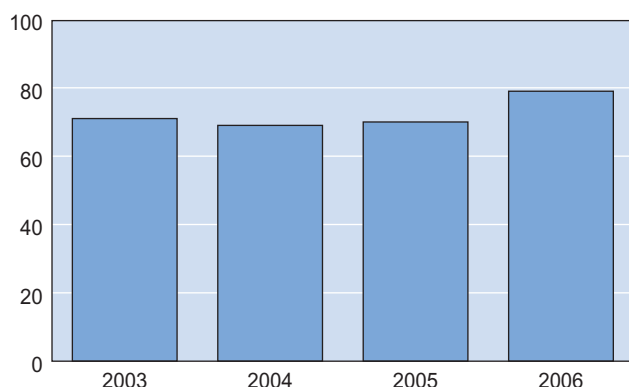

Uppföljning av Kvalificerad yrkesutbildning (KY)

Efter genomförd KY-utbildning hade 79 procent ett arbete varav 6 procent hade startat ett eget företag. Detta kan jämföras med att innan KY-utbildningen uppger 50 procent att de hade ett arbete eller eget företag.

Personer i arbete (förvärvsarbete eller eget företag) året efter avslutad KY-utbildning

Procent

Andelen arbetslösa minskade från 17 procent före utbildningen till 11 procent efter utbildningen. Fem procent valde att läsa vidare, de flesta på högskola eller universitet.

Nästan 40 procent fick arbete inom de företag där de genomfört Lärande i arbetet (LIA).

SCB gjorde på uppdrag av KY-myndigheten en enkätundersökning bland de knappt 7 000 personer som avslutat/beräknats avsluta en KY-utbildning under 2005. Undersökningen genomfördes under perioden augusti–oktober 2006. Svarsfrekvensen i undersökningen var 68 procent.

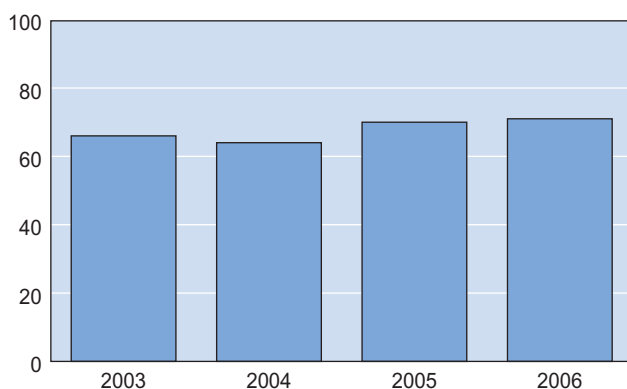
Redovisningen i detta stycke är hämtat från resultaten av den undersökningen.

Rätt arbete

Hur väl lyckas de studerande få ett arbete inom det område utbildningen avser (rätt arbete). Många uppger att de fått rätt arbete, 71 procent. Det finns dock inget som avgör om ett arbete är i rätt eller fel område utan det är den tillfrågade att avgör det. Mer än hälften av dessa fick arbete innan eller direkt efter avslutade utbildning

Personer i rätt arbete (förvärvsarbete eller eget företag) bland dem som har ett arbete året efter avslutad KY-utbildning

Procent

Folkhögskoleuppföljning

En fjärdedel studerade i högskolan

Eftersom många studerade på folkhögskola för att få behörighet till fortsatta studier var det ganska få som studerade i högskolan året före utbildningen. Tre år efter utbildningen studerade däremot var fjärde kvinna och man på universitet eller högskola.

När det gäller andelen i övrig utbildning var förhållandet det omvända. Cirka en fjärdedel av både kvinnorna och männen studerade i till exempel gymnasieskola, komvux eller annan utbildning på folkhögskola ett år före folkhögskoleutbildningen.

Hälften arbetade

Varannan kvinna och man arbetade före sin folkhögskoleutbildning. Tre år efter utbildningen var andelen lika stor. Trots lika andel handlade det bara delvis om samma personer. Det var till exempel många som arbetade före utbildningen som studerade efter och vice versa.

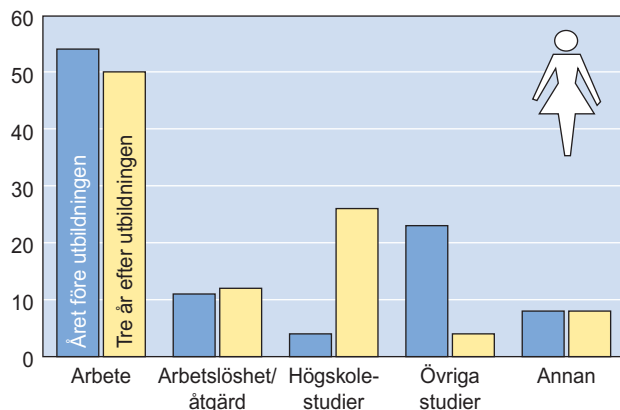
Även andelen som var arbetslösa eller i arbetsmarknadsåtgärder tre år efter utbildningen var i stort sett oförändrad jämfört med ett år före densamma. Det förhållandet gällde både för kvinnorna och för männen.

I annan sysselsättning ingår i huvudsak långtidssjukskrivning, förtidspension och ålderspension. Denna grupp var också av ungefär samma storlek före och efter folkhögskoleutbildningen.

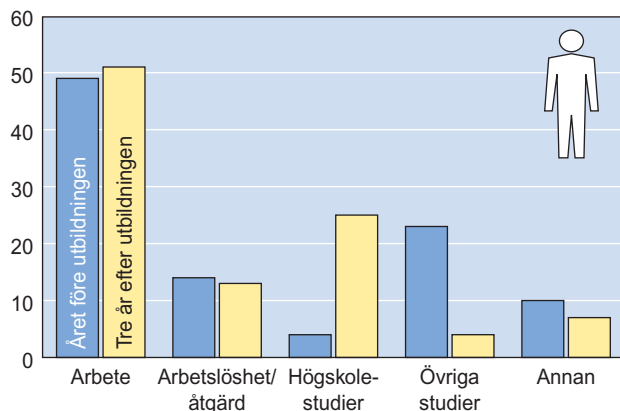
Ungefär 10 500 avslutade långa kurser, på gymnasial eller eftergymnasial nivå, i folkhögskolan läsåret 2002/03. Ett urval av dem följdes upp i en enkätundersökning under våren 2006. Enkäten kartlade bland annat deras sysselsättning efter folkhögskoleutbildningen. Svaren kompletterades med uppgifter från register om sysselsättning året före utbildningen.

Sysselsättning året före respektive tre år efter folkhögskoleutbildning som avslutades läsåret 2002/03. Procent

Kvinnor

Män

Sysselsättning före och efter folkhögskolan

60 procent av de kvinnor och män som arbetade året före sin folkhögskoleutbildning gjorde det även tre år efter densamma. För de som var arbetslösa eller i arbetsmarknadsåtgärder före utbildningen hade 40 procent av kvinnorna och 47 procent av männen ett arbete tre år efter utbildningen.

Risken för att vara arbetslös eller i arbetsmarknadsåtgärder efter studierna var högre för dem som var det året före folkhögskoleutbildningen. Tre fjärdedelar av dem som var arbetslösa eller i åtgärder året före folkhögskoleutbildningen var det inte tre år efter.

Att studera tre år efter sin folkhögskoleutbildning var vanligare för dem som studerade året före. Det handlade dock om olika skolformer före och efter utbildningen. Tre år efter folkhögskoleutbildningen var det vanligen högskolestudier.

Sysselsättning tre år efter folkhögskoleutbildning som avslutades läsåret 2002/03. Fördelad på sysselsättning året före utbildningen
Procent

Sysselsättning året före folkhögskolan	Sysselsättning tre år efter folkhögskolan				Antal
	Arbetade	Arbetslös/ åtgärd	Studerande	Annan	
Kvinnor					
Arbetade	60	8	25	7	3 670
Arbetslös/åtgärd	40	28	19	13	770
Studerande	37	13	46	4	1 830
Annan	36	18	21	25	580
Män					
Arbetade	59	10	29	2	1 810
Arbetslös/åtgärd	47	25	18	10	500
Studerande	47	11	41	1	1 000
Annan	27	15	17	41	370

Internationell utblick

Vilket var/är det roligaste ämnet i skolan?

När vi bakade kakor m.m.
på lanthushållsskolan. Om
vi misslyckades fick vi äta
upp det.

Karin, 47 år

Matematik pga fallenhet och
intresse för logik, systematik
och numeriska problemlösningar.

Bengt, 60 år

Matte gillade jag alltid, av någon anledning. Njöt på något underligt sätt av att försjunka i logiken och verkligen förstå matematiken på djupet. Vilket jag senare förstätt inte alls var på det djupaste djupet av matematiken. Snarare långt därifrån.

Gillade teckning också. Men kanske mest för att jag var ganska bra på det, inte för att jag skulle uttrycka något med det. Ingen sann konstnär alltså.

Marit, 41 år

Utbildningsmål inom Europa

Medlemsländerna inom EU beslutar själva om utbildningssystemens organisation och innehåll. Samarbetet på EU-nivå kompletterar den nationella politiken genom att i olika program främja samarbete och utbyten. Under senare år har samarbetet intensifierats, till stor del på grund av den allt starkare insikten om utbildningens strategiska betydelse för ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft.

Mål för utbildningssystemen i Europa med fokus på Sverige

Lissabonprocessens strategiska mål är att EU till år 2010 ska bli "världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning".

Utbildning är en viktig faktor för att nå detta mål. Därför enades EU:s utbildningsministrar under Sveriges ordförandeskap våren 2001 om gemensamma mål för att modernisera medlemsländernas utbildningssystem.

För att nå målet har ministrarna antagit ett arbetsprogram för att följa utvecklingen på både nationell och europeisk nivå, Utbildning 2010. Det omfattar allt EU-samarbete på utbildningsområdet. Även kandidatländerna och Efta/EES-länderna deltar i genomförandet.

Inom Utbildning 2010 har en rad mål ställts som grupperas i de tre huvudmålen:

- Bättre kvalitet och effektivitet
- Tillgänglighet för alla
- Öppenhet mot omvärlden

Medlemsländerna avgör själva hur målen ska uppnås – frivillighet är en grundprincip i den öppna samordningsmetod som används för att genomföra Lissabonstrategin. Denna metod innebär att länderna redovisar för varandra hur de arbetar och sporrar varandra till vidare utveckling. Framsteg mäts genom kvantitativa riktmärken och indikatorer. En viktig del av samarbetet är informations- och erfarenhetsutbytet så att goda exempel kan spridas mellan medlemsländerna. Detta görs i olika arbetsgrupper som också genomför studiebesök med anknytning till de olika delmålen för att på så sätt lära sig av varandra i de frågor som varje land är särskilt intresserat av. Utbildning 2010 – EU:s utbildningsmål

Sverige arbetar inte med de europeiska målen isolerat, utan de integreras i den nationella politiken. Framöver kommer arbetet att redovisas inom sju områden, och redovisningen nedan följer dessa områden. När programmet påbörjades tog kommissionen fram 29 indikatorer för att mäta framstegen. För det övergripande arbetet

med Lissabonstrategin fanns fem riktmärken på utbildningsområdet. Under arbetets gång har behovet av nya indikatorer vuxit fram, och våren 2007 förslog kommissionen att 20 nya indikatorer inom de sju övergripande områdena skulle användas för att mäta processen framöver. Rådet har enats om att styra om arbetet mot de nya indikatorerna. I dagsläget är flertalet av dessa fortfarande under utveckling, varför även de tidigare 29 indikatorerna redovisas under en övergångsperiod. Av de 20 föreslagna indikatorerna finns 11 färdigutvecklade och 5 är under utveckling. Vilka dessa 16 samt de fem riktmärkena är redovisas nedan under relevant område. En förutsättning för att kunna göra jämförelser mellan länderna är jämförbar statistik, det vill säga att instrument, metoder och definitioner är lika mellan länderna.

De fem tidigare fastställda riktmärkena

- Andel 22-åringar med avslutad gymnasieutbildning
- Andel 15-åringar med otillräcklig läsförståelse
- Totalt antal personer med högskoleexamen i matematik, naturvetenskap och teknik
- Deltagande i lärande, åldersgruppen 26-64 år
- Andel ungdomar som lämnar skolan i förtid, åldersgruppen 18-24 år

Medlemsländerna avrapporterade under våren 2007 hur man har arbetat för att uppnå målen.

➔ 1. Öka likvärdigheten i utbildningen

Likvärdighet i utbildning beskrivs som:

- lika tillgång till utbildning
- likvärdig utbildning
- utbildningens lika värde

Likvärdighet främjas dels genom bred tillgång till utbildning så att inga grupper står utanför utbildningssystemen, dels genom att större resurser riktas mot dem som har de största svårigheterna så att alla ska kunna tillgogogöra sig utbildning med godkänd nivå på sina kunskaper.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

- a) deltagande i förskola b) avhopp i gymnasieskolan
- c) utbildning för barn med särskilda behov

Utöver detta vill man analysera vilken påverkan utbildningsinstitutionernas struktur har på likvärdigheten, men någon sådan beskrivning är ännu inte utvecklad.

.....

➔ 2. Öka effektiviteten i utbildningen

Effektivitet handlar om kopplingen mellan resultat och kostnader. En indikator som mäter detta är ännu inte utvecklad, så än så länge mäts bl.a. genomströmning, eftersom effektivitet i utbildningssystemet även handlar om att arbeta för att de som påbörjar en utbildningsform också avslutar den med godtagbara resultat. För närvarande är det omkring tre fjärdedelar av eleverna som lämnar grundskolan med godkänt betyg i alla ämnen, och ungefär samma andel som lämnar gymnasieskolan med godkänt slutbetyg inom fyra år från det att de påbörjade sina studier där.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

- a) investering i utbildning b) genomströmning

Forskningsinstitutet CRELL arbetar med att utveckla en sammansatt indikator som täcker kopplingen mellan investeringar och resultat för att på så sätt mäta effektiviteten.

Riktmärke: Minst 90 procent av studenterna ska nå slutbetyg i gymnasieskolan.

.....

➔ 3. Realisera det livslånga lärandet

Livslångt lärande är inte bara viktigt för konkurrenskraften, anställningsbarheten och det ekonomiska välståndet, utan också för den sociala sammanhållningen, det demokratiska deltagandet och den personliga utvecklingen. Att ha minst avslutad gymnasieutbildning är viktigt för det framtida yrkeslivet och för att ge bättre förutsättningar att delta i livslångt lärande.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

- a) vuxnas deltagande i utbildning b) vuxnas kunskap och färdigheter
- c) genomströmning i gymnasieskolan

Riktmärke: mäter andel 22-åringar med avslutad gymnasieutbildning (ska vara minst 85 procent samt vuxnas deltagande i utbildning (minst 12,5 procent år 2010).

.....

➔ 4. Grundläggande färdigheter hos unga

De områden som är grundläggande för det livslånga lärandet i stort är också de områden som är basen i ungdomsskolan. Kommissionen har antagit en rekommendation om grundläggande färdigheter för unga, där åtta kompetenser definieras som de mest avgörande för den som vill bo och arbeta i ett kunskapsbaserat samhälle. De är:

- kommunikation på modersmålet
- kommunikation på främmande språk
- matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens
- IT-kompetens
- "lära att lära"
- social och medborgerlig kompetens
- initiativförmåga och företaganda
- kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer

Som en markering av hur viktigt det är att tillgodogöra sig dessa grundläggande färdigheter antog rådet ett särskilt riktmärke på området, nämligen att minska andelen 15-åringar i EU med läsvårigheter med minst 20 procent till 2010 jämfört med år 2000. Detta mäts genom andelen som presenterat på den lägsta nivån i OECD:s PISA-undersökning.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

kunskapsmätningar i a) läsning b) matematik c) naturvetenskap d) språk e) IT f) samhällskunskap g) lära att lära.

Av dessa är undersökningarna för språk, IT samt lära att lära fortfarande under utveckling.

Riktmärke: mäter andelen 15-åringar med svag läsförmåga

➔ 5 och 6. Modernisera skolan och yrkesutbildningen

Modernisera skolan

Läroplanernas utformning och organisatoriska frågor är viktiga faktorer för att Lissabonstrategin skall uppfyllas. För att följa utvecklingen av skolan betonas vikten av självutvärderingsverktyg samt stöd och hjälp för att kunna använda dessa.

Att förbättra kvaliteten i lärarutbildningen och att se till att alla verkssamma lärare löpande deltar i vidareutbildning är centralt när det gäller att säkerhetsställa utbildningens kvalitet.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

a) avhopp i gymnasieskolan b) lärarfortbildning

Man undersöker också om det går att utveckla indikatorer för skolledning och alternativ användning av skollokaler.

Yrkesutbildning

Köpenhamnsprocessen

Köpenhamnsprocessens mål är att öka kvaliteten i yrkesutbildningen och öka studenternas rörlighet mellan länderna. Medlemsländerna har kommit överens om gemensamma principer och instrument för till exempel vägledning, erkännande av kunskaper och färdigheter (validering) och hur studiemeriter ska presenteras tydligt och på samma sätt så de blir jämförbara. På sikt syftar detta till ökad rörlighet på arbetsmarkanden inom och mellan länderna.

Köpenhamnsprocessen strävar efter reformer på följande vis: att göra yrkesutbildningen mer attraktiv för studenter och arbetsgivare, och därmed öka deltagandet i yrkesutbildningar samt att förbättra kvaliteten och flexibiliteten i den grundläggande yrkesutbildningen.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

a) avhopp i gymnasieskolan b) andel som slutför allmän respektive yrkesutbildning

➔ 7. Modernisera den högre utbildningen

En modernisering av den högre utbildningen är avgörande för EU:s mål för att bli en konkurrenskraftig kunskapsbaserad ekonomi. EU:s rekommendation är att den årliga andelen av BNP som går till den högre utbildningen ska öka till 2 procent senast 2015.

Bolognaprocessen är ett viktigt stöd för moderniseringen av den högre utbildningen. Den innebär i korthet att en öppen och tydlig utbildningsstruktur som ska underlätta rörlighet för studenter och lärare.

Bolognaprocessen

syftar till ökat europeiskt samarbete inom högre utbildning och har tre övergripande mål: att främja rörlighet och anställningsbarhet samt att göra Europa attraktivt att studera i för studenter från hela världen.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

- a) antal examina b) student- och lärarrörlighet mellan länder
- c) investering i den högre utbildningen

Riktmarke: Mellan 2000 och 2010 ska antalet studenter som tar examen i matematik, vetenskap och teknik öka med 15 procent.

➔ 8. Anställningsbarhet

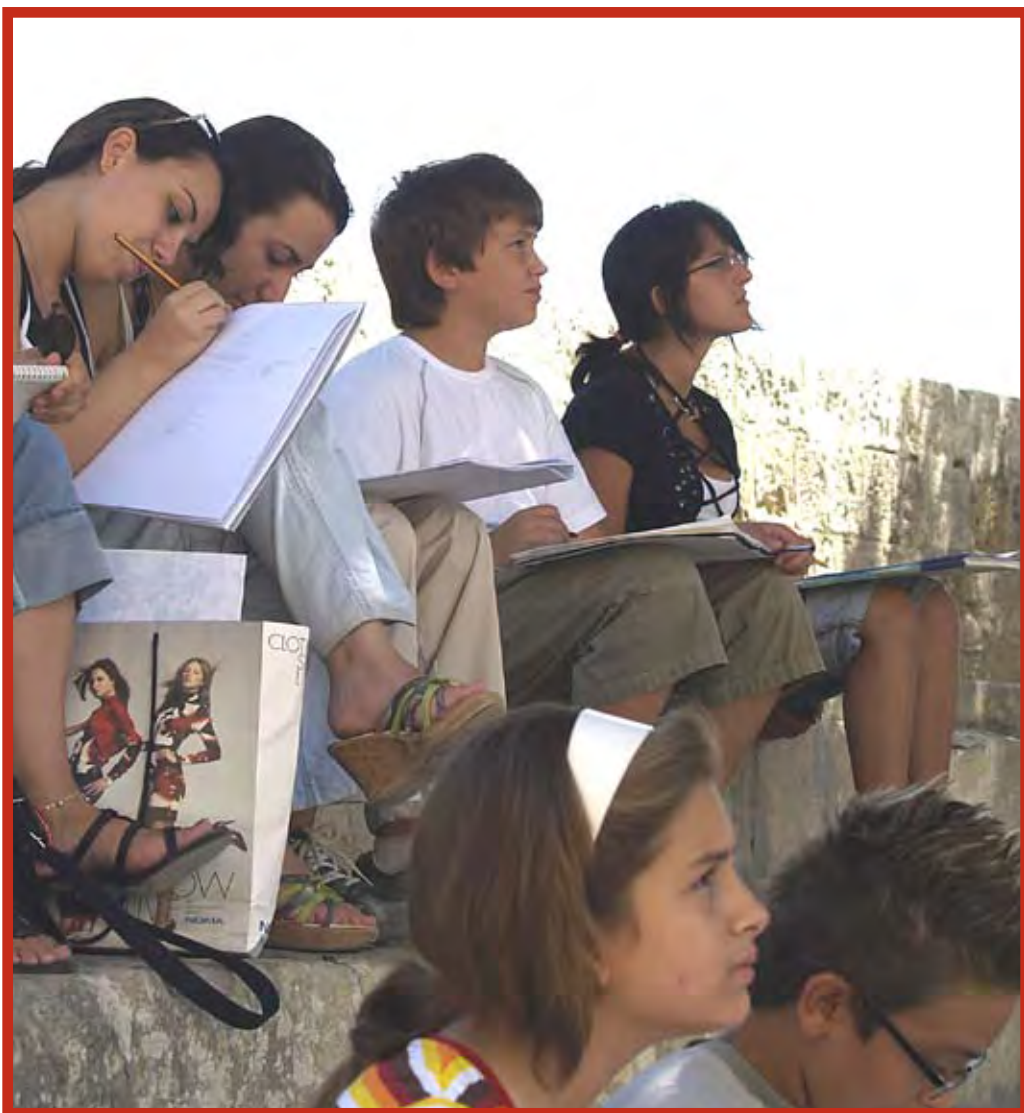
Konkreta mål har satts upp inom EU för den totala arbetslösheten, och för arbetslöshet bland äldre och kvinnor. Utbildningsnivå och exempelvis entreprenörskap, är avgörande faktorer för anställningsbarheten under hela arbetslivet.

Föreslagna indikatorer för uppföljning:

- a) utbildningsnivå hos befolkningen b) vuxnas kunskaper och färdigheter.

Riktmarke: mäter deltagandet i utbildning för 25–64-åringar

Svensk utbildning i internationell statistik

Internationella jämförelser har blivit viktigare och förekommer allt oftare, inte minst i media och i den politiska debatten. Betydande satsningar har gjorts för att möta det ökade intresset för internationella jämförelser på utbildningsområdet. Särskilt tre organisationer kan nämnas bland dem som publicerar utbildningsstatistik som lämpar sig för länderjämförelser, nämligen EU, OECD och UNESCO.

Förskolenivå

Sverige är ett av de länder i Europa som tidigt satsade på att bygga ut barnomsorgen. Verksamheten har stadigt expanderat sedan slutet av 1960-talet och utbyggnaden har fortsatt under senare decennier. I många andra EU-länder har barnomsorgen inte haft samma höga prioritet, bland annat på grund av att barnens tillsyn och omvårdnad länge betraktats som en privat angelägenhet. Detta synsätt har nu förändrats i flera länder och där byggs nu barnomsorgen ut.

Barnomsorg är den samlade benämningen i Sverige på förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

I en internationell jämförelse utmärker sig den svenska modellen för barnomsorg genom ens stark betoning på Edu-care, det vill säga att man förenar omsorg och pedagogik i praktiken. Sveriges barnomsorg kännetecknas också av stor tillgänglighet, stark subventionering och höga ambitioner. I länder som t ex USA, Storbritannien, Frankrike och Tyskland intar den offentliga barnomsorgen en mer blygsam roll. I stället finns en policy som gynnar att barns omsorg sköts privat, endera i hemmen eller i privata institutioner. Förskoleverksamhet är väl utbyggd i till exempel Tyskland och Frankrike men riktar sig enbart till barn från tre års ålder.

Sverige, Danmark, Finland och Tyskland organiserar förskolan efter så kallad familjemodell, med barn i olika åldrar i samma grupp. Det vanligaste sättet är annars att gruppera barn i förskolan efter så kallad skolmodell, där barn i samman (samma) ålder går tillsammans. I ett antal länder finns både skola och familjmodellen parallellt.

Förskolenivå

Definitionen på förskolenivå (pre-primary education) är enligt den internationella utbildningsnomenklaturen ISCED att verksamheten ska vara skol- eller centerplacerad och vara pedagogiskt inriktad med högskoleutbildad personal. Vidare skall barnen som deltar vara minst tre år gamla.

Deltagande

Såväl i Sverige som internationellt betonas alltmer betydelsen av lärande under de tidiga åren för barnets fortsatta utveckling. OECD uttrycker detta som att "investering i utbildning på förskolenivå är mycket viktigt för att lägga grunden för det livslånga lärandet och för att skapa likvärdiga möjligheter till att lära i skolan".

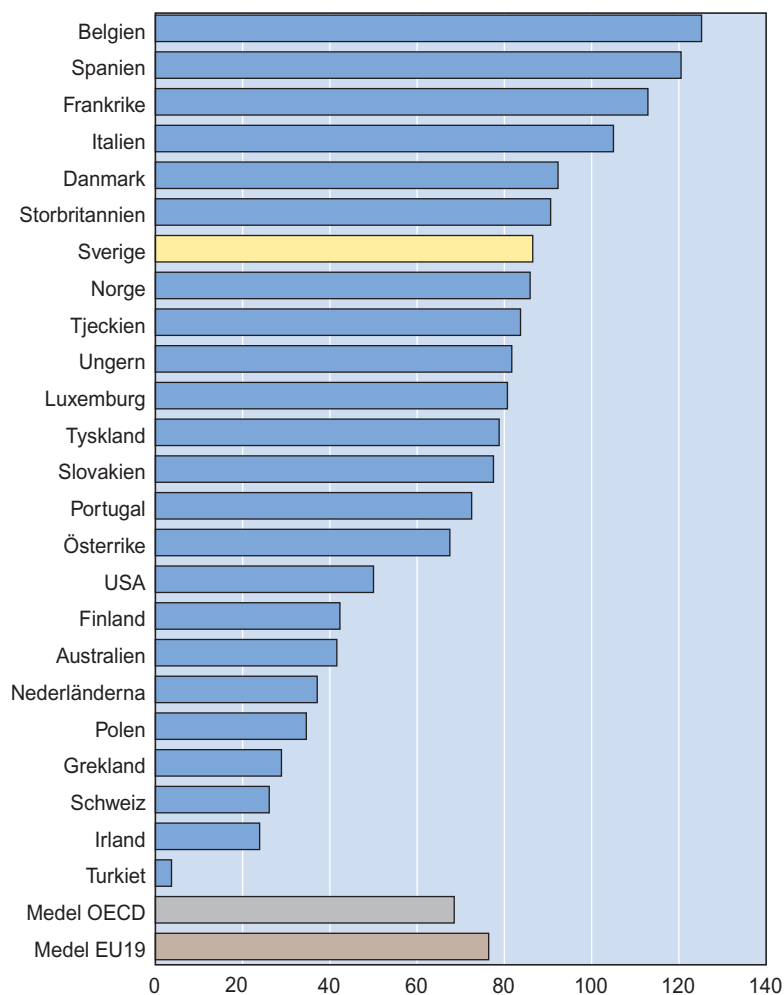
Det finns stora skillnader inom EU när det gäller deltagandet i förskolan, vilket avspeglar olikheter mellan länderna i tillgänglighet och i utbudsnivå. Åldern då barn i Europa börjar förskolan varierar. Medan barn i Sverige har tillträde till en plats från mycket späd ålder så är det vanligen först vid 3–4-årsåldern att barn i övriga EU börjar förskolan. Deltagandet ökar med barnens ålder och vid fyra års ålder finns majoriteten av barnen i EU i förskolan, trots att deltagandet är frivilligt i de allra flesta länder.

I EU:s och OECD:s internationella jämförelser ingår inte all barnomsorg och förskola. Enligt den internationella utbildningsnomenklaturen ISCED är definitionen på förskolenivå (ISCED 0) att verksamheten ska vara skol- eller centerbaserad, vara pedagogiskt inriktad och ha högskoleutbildad personal. Vidare ska barnen som deltar vara minst tre år gamla.

För Sveriges del innebär detta att jämförelserna omfattar barn i förskola från tre år samt förskoleklass. Eftersom bara centerbaserad verksamhet innefattas i definitionen ingår inte familjedaghem (dagmammor).

Fyraåriga barn och yngre i förskolenivå år 2005

Procent. Barn i åldern 3–4 år

.....
 • Där andelen överskrider 100 procent är antalet barn under 3 år många.

I EU19 ingår de EU-länder där data finns tillgängligt

Belgien	Irland	Portugal	Tjeckien
Danmark	Italien	Slovakien	Tyskland
Finland	Luxemburg	Spanien	Ungern
Frankrike	Nederländerna	Storbritannien	Österrike
Grekland	Polen	Sverige	

Grund- och gymnasienivå

Självbestämmande i skolorna

I Sverige fastställer regering och riksdag nationella mål för skolans verksamhet. Utifrån dessa arbetar kommunerna med stor självständighet med fördelning av resurser och organisation av verksamheten. Skolverket följer upp, utvärderar och granskar verksamheten samt tar fram kursplaner, betygskriterier och allmänna råd.

Över hela Europa är skolornas inflytande begränsat när det gäller hur skolåret skall organiseras i exempelvis antalet undervisningsdagar per skolår. Däremot kan de oftast välja undervisningsmetod och i många länder bestämma över inköp av läroböcker. Gruppering av eleverna i klasser ansvarar skolorna för, men de har sällan något inflytande över intagningarna.

Utbildningsnivåer

I internationella sammanhang redovisas utbildningsstatistiken ofta i termer av primär-, sekundär- och tertiärundervisning. ("primary, secondary and tertiary education"). Jämförelser kan därmed ske efter utbildningsnivåer. Detta är en rimligare utgångspunkt för jämförelser än skolformer, eftersom utbildningssystemen skiljer sig mycket åt mellan länderna.

Med undervisning på primärnivå menas grundläggande utbildning i läsning/skrivning, matematik och andra ämnen. I de flesta länder i Europa är primärundervisningen en separat nivå. Sekundärnivån omfattar en lägre och en högre nivå som motsvaras av den svenska grundskolans år 7–9, respektive gymnasieskolan.

En sammanhållen grundskola upp till 14–16 års ålder finns förutom i Sverige i de övriga nordiska länderna, Tjeckien, Lettland, Portugal, Slovenien och Slovakien. Internationella jämförelser av grundskolans årskurs 1–6 kan vara svårtolkade eftersom vi i svenska sammanhang oftast refererar till hela grundskolan. I bland annat publikationerna "Education at a Glance" och "Key data on Education in Europa" kartläggs och jämförs "primary education" i olika länder. Därför det viktigt att komma ihåg att svenska data – om inget annat anges – bara omfattar de första sex åren av grundskolan.

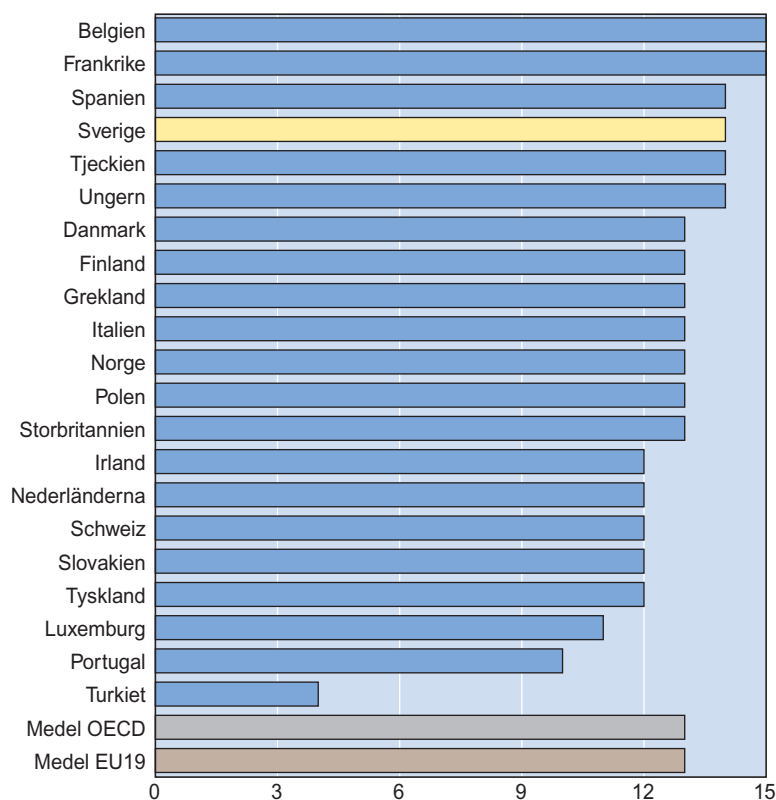
Deltagande

I Sverige går de flesta i skolan under minst fjorton år. Detta är ett år längre än genomsnittet inom OECD.

Den obligatoriska skolgången avslutas vid olika åldrar inom OECD och partnerländerna, från 14 år i bland annat Portugal till 18 år i bland annat Belgien och Tyskland. Det vanligaste är någon gång i mellan dessa åldrar, medelvärde inom OECD är 16 år.

Antal år i undervisning år 2005

Antal år där 90 procent av befolkningen är inskrivna

I och med ökade krav inom arbetslivet är en utbildning i nivå med den svenska gymnasieskolan ofta en förutsättning för att komma in på arbetsmarknaden. Utvecklingen till en allt längre skolgång syns i statistiken över andel inskrivna 15 till 19-åringar i skolan. Genomsnittet inom OECD har ökat med 8 procentenheter mellan åren 1995 och 2005.

Inskrivna elever i skolan i åldern 15–19 år under åren 1995 och 2005

Andel av befolkningen i åldergruppen

	1995	2005
Danmark	79	85
Finland	81	87
Norge	83	86
Sverige	82	87
Medel OECD	74	81
Medel EU19	77	85

Klasstorlekar

I Sverige och en handfull andra länder avgörs normen för klasstorlek på lokal nivå. Klasstorlekar redovisas därför inte i den internationella statistiken. I Sverige sker undervisningen i allt större utsträckning i andra grupperingar än i klassen.

På låg- och mellanstadienivå går i genomsnitt 22 elever i varje klass inom OECD. Genomsnittstorleken ökar till 24 på högstadienivå.

På alla nivåer är det skillnader mellan länderna i klasstorlekar. Mellan åren 2000 och 2005 verkar det som om länder med många elever i en klass går mot mindre klasser. En motsvarande ökning av antalet elever per klass har skett i länder med få elever per klass år 2000.

Lärartäthet

Antal elever per lärare på låg- mellanstadienivå ligger på i genomsnitt 12,2 i Sverige, på högstadienivå 12,0 och på gymnasienivå 14,0. Inom OECD var det genomsnittliga antalet elev per lärare högre, med 16,7 på låg- mellanstadienivå, 13,7 på högstadienivå, medan det på gymnasienivå var färre jämfört med Sverige med 13,0.

Elever per lärare år 2005*Antal. Länder där data finns tillgängligt*

	Årskurs1–6	Årskurs 7–9	Gymnasienivå
Italien	10,6	10,1	11,0
Ungern	10,6	10,4	12,2
Portugal	10,8	8,2	8,0
Grekland	11,1	7,9	8,8
Polen	11,7	12,7	12,9
Sverige	12,2	12,0	14,0
Belgien	12,8	9,4	9,9
Australien	14,1	10,6	11,3
Spanien	14,3	12,5	8,1
Schweiz	14,6	11,7	10,5
United States	14,9	15,1	16,0
Finland	15,9	10,0	18,0
Tjeckien	17,5	13,5	12,8
Nya Zeeland	18,1	16,8	12,9
Tyskland	18,8	15,5	14,0
Slovakien	18,9	14,1	14,3
Frankrike	19,4	14,2	10,3
Japan	19,4	15,1	13,0
Storbritannien	20,7	17,0	11,8
Korea	28,0	20,8	16,0
Mexiko	28,3	33,7	25,8
Medel OECD	16,7	13,7	13,0
Medel EU19	14,9	11,9	11,8

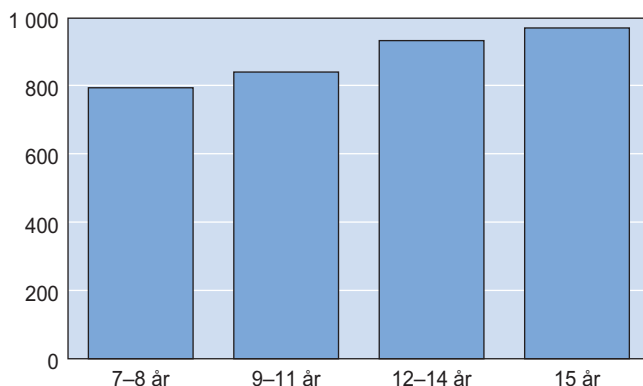
Undervisningstid

I Sverige är antalet undervisningstimmar per ämne reglerat i skollagen, där det totala antalet lärarledda lektioner anges för hela grundskolan (6 665 timmar). Hur dessa timmar fördelas på de nio skolåren bestäms lokalt. Ett system som inte finns i något annat EU-land som försvårar jämförelser med andra länder. För att kunna möjliggöra internationella jämförelser delas det totala antalet timmar i grundskolan med nio, vilket ger den grova uppskattningen 741 undervisningstimmar per läsår.

De flesta elever inom EU går i skolan fem dagar i veckan. Det är däremot stora variationer både mellan och inom länderna hur undervisningen är upplagd i antal timmar och dagar över skolåret. För att jämförelser mellan länderna ska vara pålitliga används det rekommenderade antalet undervisningstimmar per år.

Elever mellan 7 och 14 år, inom OECD, kan förvänta sig i genomsnitt 6 898 undervisningstimmar. Dessa timmar innehåller både obligatorisk och frivillig undervisning. Största delen utgörs dock av obligatorisk undervisning. Antalet timmar ökar med åldern, från knappt 800 undervisningstimmar per läsår för 7–8 åringar till drygt 900 för 12–14-åringar.

**Genomsnittligt antal undervisningstimmar inom OECD år 2005.
Fördelade efter åldersgrupp**

Undervisningstid per ämne

I Sverige föreskriver läroplanen det totala antalet timmar per ämne för de nio åren i grundskolan. Skolorna avgör i vilken årskurs ämnen ska införas och fördelar det totala antalet timmar för respektive ämne över läsåren. För jämförelse med internationell statistik delas det totala antalet timmar per ämne jämnt över de nio åren i grundskolan.

Mest undervisningstid för elever 9–11 år ägnas åt läs- och skrivinlärning, närmare bestämt 23 procent. Förutom att vara det största ämnet varierar det mest i omfattning mellan länderna. Matematik är det näst största ämnet med 16 procent av tiden. För främmande språk ägnas i genomsnitt 7 procent av undervisningstiden.

Fördelning av undervisningstiden för elever i åldern 9–11 år under år 2005

Procent. Urval av länder och urval av ämnen.

	Läs, skriva, litteratur	Matematik	NO (biologi, kemi, fysik)	Främmande språk
Australien	13	9	2	1
Portugal	15	12	9	11
Island	16	15	8	4
Spanien	22	17	9	13
Sverige	22	14	12	12
Finland	23	16	11	9
Norge	23	15	7	6
Tjeckien	24	19	9	13
Österrike	24	16	10	8
Danmark	25	16	8	9
Mexiko	30	25	15	..
Frankrike	31	18	5	10
Medel OECD	23	16	8	7
Medel EU 19	25	16	8	9

För elever 12–14 år ökar undervisningstiden för främmande språk till 12 procent, medan undervisning i det egna hemspråket minskar. I denna åldersgrupp skiljer sig inte fördelningen mellan de olika ämnena åt lika mycket mellan länderna, som i den yngre åldersgruppen. Varierar mest gör även här undervisningen i det egna hemspråket, från 9 procent av undervisningstiden i Australien till 28 procent i Irland.

Undervisningstid för lärare

I Sverige är inte antalet undervisningstimmar reglerade centralt. Enligt avtal är arbetstiden för en heltidsanställd lärare 1360 timmar per verksamhetsår. Inom dessa timmar ryms både undervisningstid och övrig arbetstid.

Inom OECD har lärare på låg- mellanstadienivå i regel fler undervisningstimmar jämfört med högstadie- och gymnasielärare. En lärare, anställd inom offentlig sektor på låg- och mellanstadienivå undervisar i genomsnitt 803 timmar, på högstadienivå 707 timmar och på gymnasienivå i genomsnitt 664 undervisningstimmar om året.

Förläggningen av undervisningstiden över året varierar mellan länderna det gäller både hur många dagar i veckan och hur många timmar om dagen en lärare skall undervisa.

Lärarlöner

I jämförelser mellan OECD-länder används normalt lagstadgade löner och inte faktiska löner och medellöner. Lärarlönerna i Sverige är dock inte lagstadgade i samma mening som i många andra länder utan sätts individuellt och baseras på kollektiva överenskommelser.

Svårigheter med att jämföra löner mellan länder

Kompensation till lärare i form av lön och andra förmåner varierar mellan länderna.

Lönen kan påverkas av:

- arbete på speciella geografiska platser
- specialkunskaper
- arbetsledaransvar eller administrativa uppgifter
- väl utfört arbete

Men det finns även andra typer av förmåner förutom lön, t.ex

- reducerat antal undervisningstimmar
- billigare resor med kollektivtrafiken
- lägre inträde på kulturevenemang

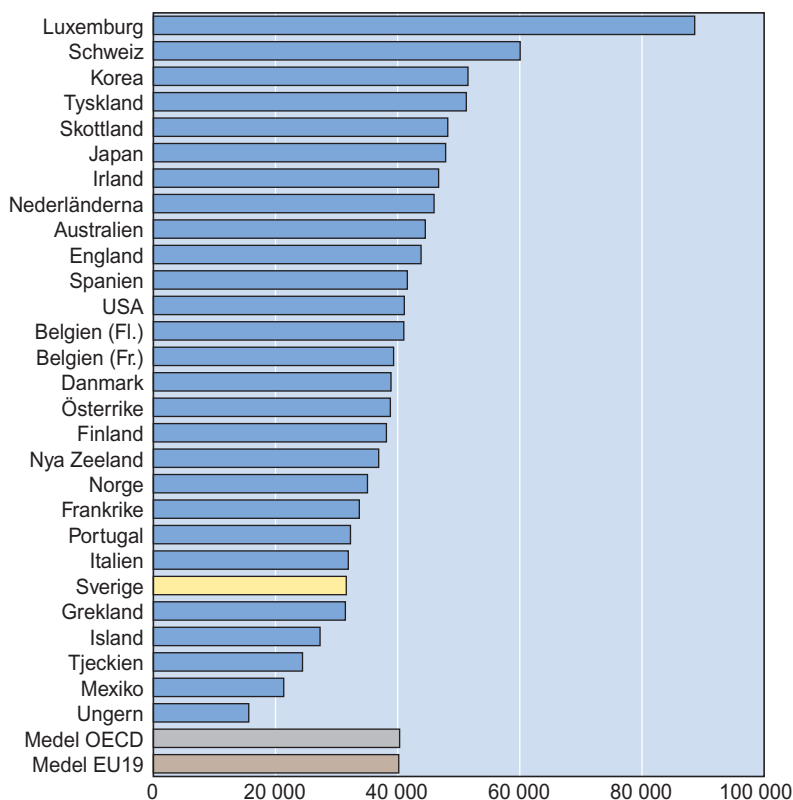
Vid jämförelser bör även andra aspekter beaktas, såsom antalet undervisningstimmar och klasstorlek. Detta tillsammans med att skattesystem och sociala förmåner skiljer sig åt mellan länderna gör det svårt att jämföra löner.

Inom OECD jämförs ingångslöner, lön efter 15 år i yrket samt slutlön. Sverige rapporterar ingångslönen som den lön lärarna har efter ungefär 1–2 års tjänstgöring. Slutlön för lärarna i Sverige redovisades efter den 90:e percentilen. Detta motsvaras av att 90 procent av alla lärare hade en lägre lön, 10 procent hade en högre lön än den 90:e percentilen. Ingen hänsyn är tagen till antalet år i yrket eller lärarnas ålder.

I lönejämförelserna mellan länderna används lagstadgade löner uttryckta i USD omräknade efter "Purchasing power parities" (PPP), vilket tar hänsyn till köpkraften i landet.

Lärarnas löner efter 15 år i yrket på högstadienivå år 2005

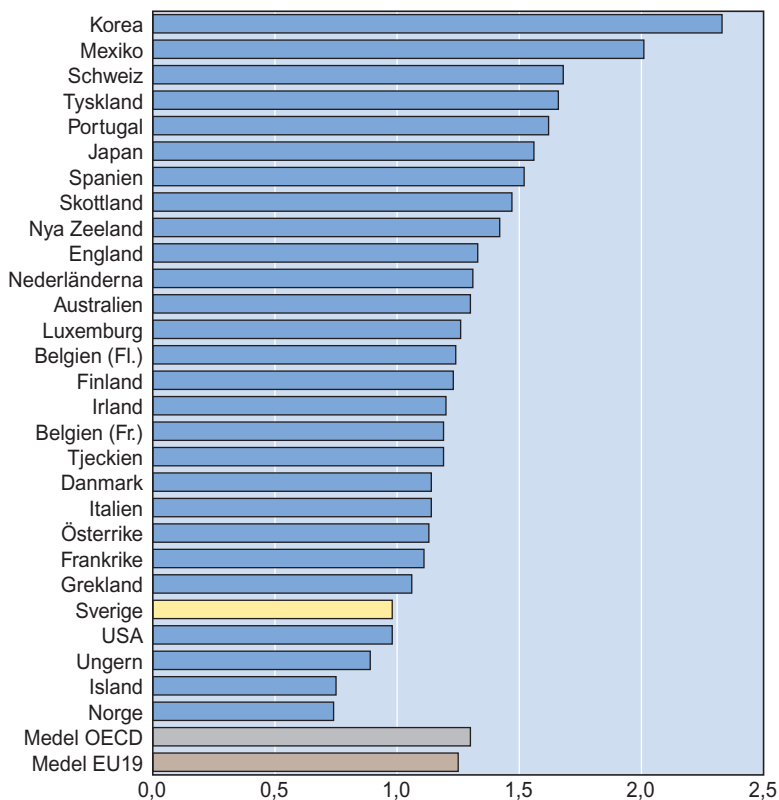
Lönerna omräknat till USD, köpkraftskorrigerade med PPP

Ett annat framräknat mått är den lagstadgade lönen i förhållande till BNP per capita för lärare efter 15 år i yrket. Måttet ger information om det relativa värdet av lönen i respektive land. För Sveriges del ligger lönerna i förhållande till BNP per capita lägre än i Danmark och Finland samt OECD-genomsnittet på 1,30. I Norge och Island är motsvarande mått lägre än för Sverige.

För svenska lärare i årskurs 1–6 låg lönen nästan i nivå med BNP per capita år 2005. Lägst lön i förhållande till BNP per capita hade Norge med 0,74. Av länder med höga löner i förhållande till BNP per capita kan Korea och Mexiko nämnas. I båda länderna låg detta mått på över 2.

Lärarnas löner efter 15 år i yrket i förhållande till BNP per capita Procent

Att lönen ökar mellan utbildningsnivåerna är ett mönster som är vanligt. För Sveriges lärare är lönen i förhållande till BNP per capita högre på gymnasienivå jämfört med årskurs 1–6. Men skillnaden var relativt liten, för år 2005: 1,06 mot 0,98.

Högskolenivå

Svensk högskoleutbildning i ett internationellt perspektiv

Sverige deltar tillsammans med 45 andra europeiska länder i ett samarbete för att skapa ett gemensamt europeiskt område för högre utbildning "the European Higher Education Area". Grunden för detta arbete utgör den s.k. Bolognaprocessen vars övergripande mål är att främja rörlighet och anställningsbarhet samt att göra Europa attraktivt att studera i för studenter från hela världen.

Även inom OECD är trenden mot en allt mer internationaliserad högre utbildning tydlig. Studenternas rörlighet har ökat under den senaste tioårsperioden och kommer troligen att fortsätta öka. Många länder har dessutom etablerat nationella strategier och skapat organisationer för internationell marknadsföring av sina utbildningar.

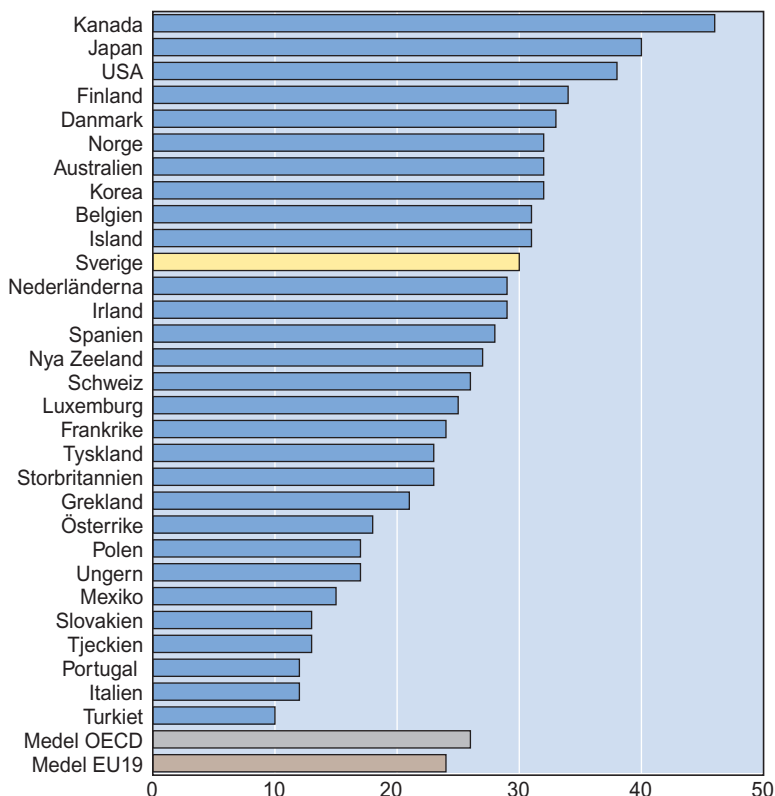
I flertalet länder betalar studenter en registrerings- eller terminsavgift till institutionen. I Sverige, Norge och Finland är den högre utbildningen finansierad av skattemedel och studenterna betalar endast en låg avgift till någon studentorganisation. Skattefinansieringen samt att många svenska universitet och högskolor ger kurser på engelska bidrar till att antalet utländska studenter snabbt ökar i Sverige. Inom OECD tillhör Sverige de mest expansiva länderna vad gäller utbyte av studenter.

Andel högskoleutbildade i Sverige

Sverige har historiskt sett haft en stor andel högskoleutbildade. År 2005 hade var nästan var tredje person i åldern 25–64 år en utbildning på högskolenivå. Genomsnittet för OECD var 26 procent.

Andel av befolkningen med högre utbildning år 2005

Procent. Personer i åldern 25–64 år.

Sveriges höga placering totalt sett för den högre utbildningen förklaras av att många har en utbildning som är kortare än tre år. En bidragande orsak till detta är att personer utan examen är redovisade under "kort högskoleutbildning" i statistiken. Dessa personer har avklarade högskolepoäng som motsvarar studier i allt mellan en termin och mindre än tre år.

Högre utbildning innefattar:

- Högskoleutbildning kortare än 3 år
- Högskoleutbildning 3 år eller längre

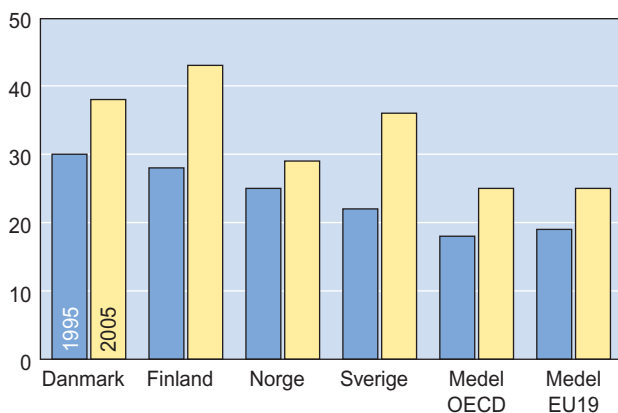
Deltagande i högre utbildning

Inom många OECD-länder har det skett en ökning i andelen 20–29-åringar i högre utbildning under tidsperioden 1995–2005. Denna ökning gäller de längre teoretiska utbildningarna (ISCED 5A). För yrkesutbildningar (ISCED 5B) har andel studerande i genomsnitt minskat.

Det är vanligast med studier klassificerade inom ISCED 5A. Andelen som beräknas påbörja en högskoleutbildning inom de praktiska/yrkesinriktade utbildningarna, ISCED 5B, är generellt sett lägre.

Inskrivna studenter i åldern 20–29 år under åren 1995 och 2005

Andel av befolkningen i åldersgruppen

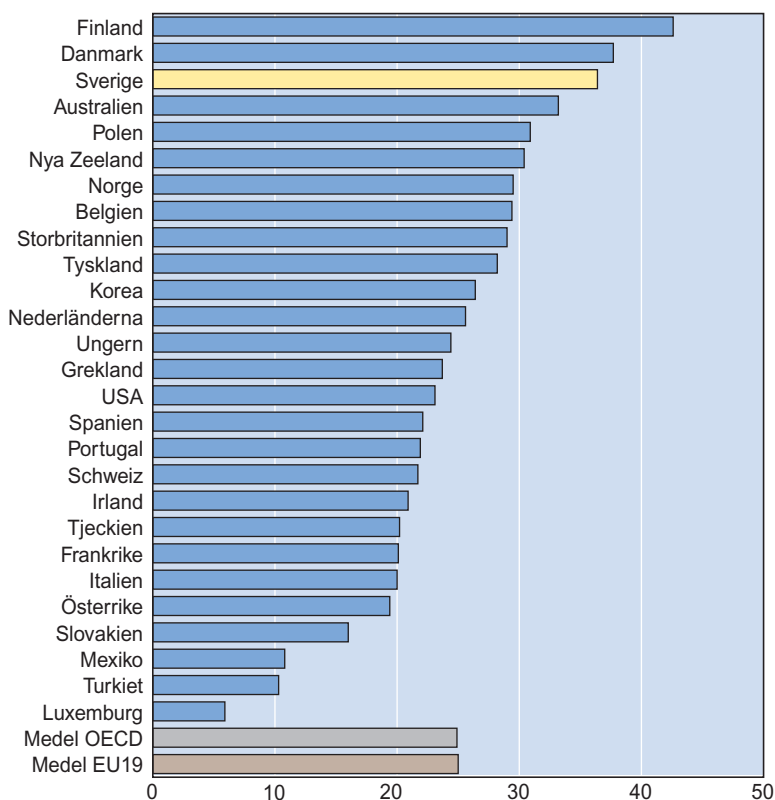
Vid klassificering enligt ISCED skiljer sig högskoleutbildningarna åt mellan praktiska/yrkesinriktade utbildningar (ISCED5B) och utbildningar som är teoretiska/forskarförberedande (ISCED5A). I Sverige klassas alla högskoleutbildningar som är 3 år eller längre som ISCED 5A

Det vanligaste är att högre utbildning påbörjas direkt efter avslutade gymnasiestudier. I exempelvis Grekland, Irland och Spanien är medianåldern för nybörjarna under 20 år. I Sverige är medianåldern nästan 23 år.

Att högskolestudierna påbörjas relativt sent i Sverige kan bero på att många som avslutat sina gymnasiestudier väljer att resa utomlands eller att arbeta en tid innan man fortsätter studera. Kompletteringar av gymnasiebetyget och militärtjänstgöring är andra faktorer som kan påverka studiestarten. Till detta kommer att det svenska systemet uppmuntrar äldre att studera.

Studenter i åldern 20–29 år under år 2005

Andel av befolkningen i åldersgruppen

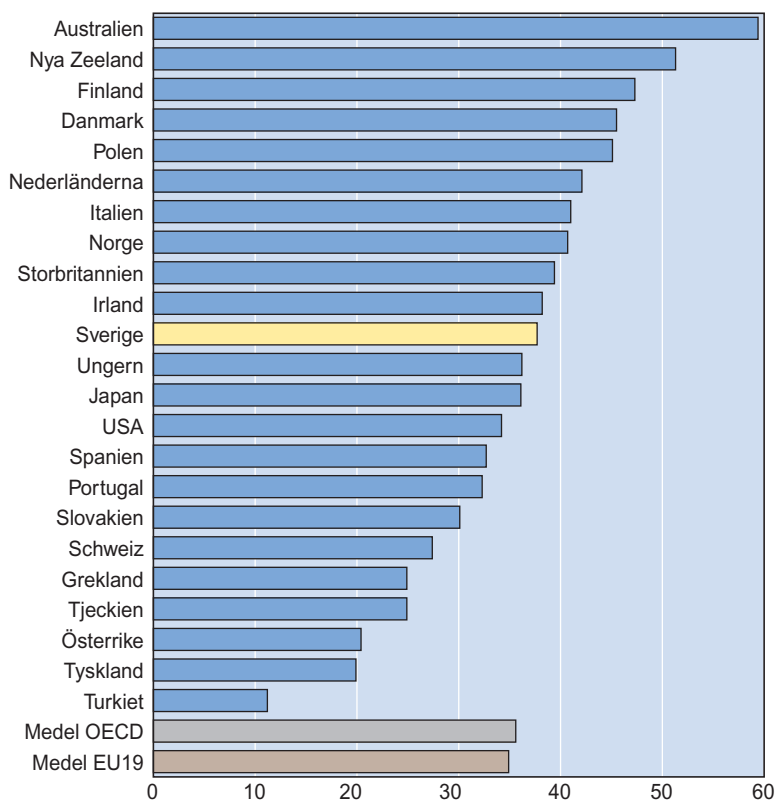

Högskoleexaminerade

För att få ett mått på examensfrekvens beräknas andelen examina över varje åldersklass i befolkningen och dessa andelar summeras. Andelen var 38 procent i Sverige år 2005. Genomsnittet inom OECD var 36 procent. Denna jämförelse gäller de längre teoretiska utbildningarna (ISCED nivå 5A). I Finland var examensfrekvensen 47 procent medan Turkiet med 11 procent hade den lägsta andelen examinerade. Även Tyskland och Österrike hade relativt låg examensfrekvens.

Andel högskoleexaminerade av befolkningen år 2005

Procent

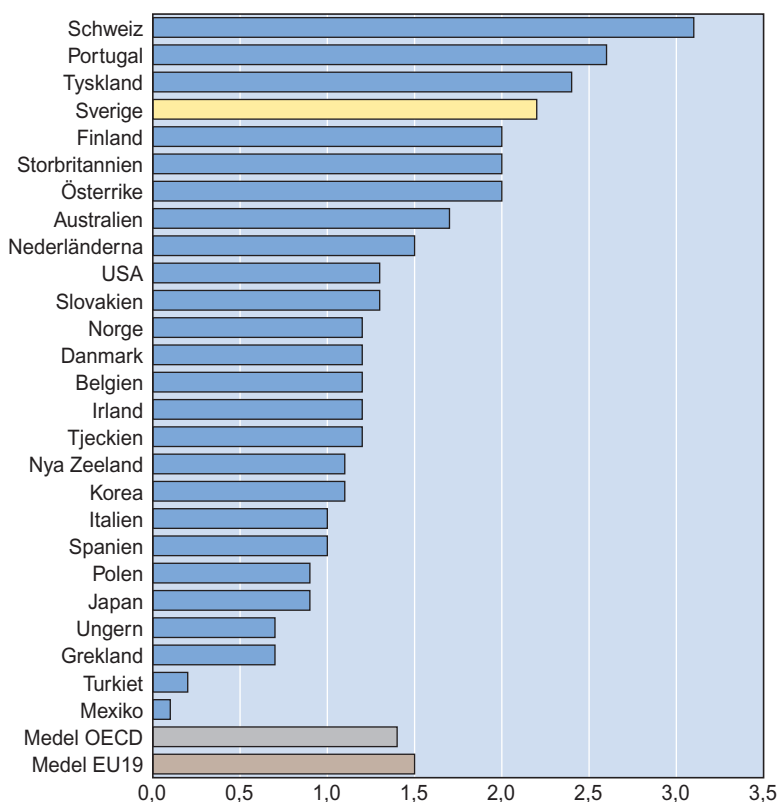
För varje åldersklass i befolkningen beräknas andelen som examineras i längre teoretiska utbildningar. Andelarna summeras och summan ger ett mått på examensfrekvensen.

Forskarutbildning

I OECD-länderna tog i genomsnitt 1,3 procent av befolkningen en forskarexamen år 2005. I Sverige var andelen högre med 2,2 procent. Andra länder med hög andel examinerade i forskarutbildning är Schweiz, Portugal och Tyskland. I tidigare internationella jämförelser har Sverige haft en högre andel med forskarexamen med omkring 2,6. Att det är lägre 2005 beror på att licentiatexamina inte har räknats med.

Andel forskarexaminerade av befolkningen år 2005

Procent

För varje åldersklass i befolkningen beräknas andelen som examineras i forskarutbildningen. Andelarna summeras och summan ger ett mått på examensfrekvensen.

Studentrörlighet

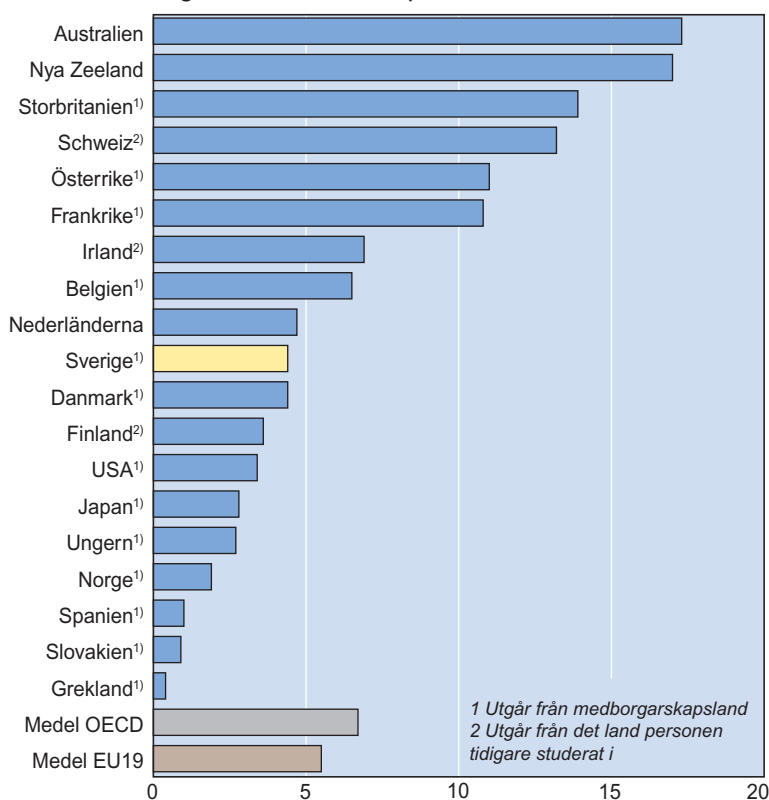
Den allt mer öppna markanden för varor, kapital och tjänster tillsammans med ökad rörlighet på arbetsmarknaden har också lett till ökad internationell studentrörlighet med allt fler som förlägger hela eller delar av sin utbildning utomlands.

I OECD-rapporten *Education at a Glance – OECD indicators (EaG)* redovisas årligen mått på studentrörligheten. Måttet fungerar bra som en indikator på vilka rörelsemönster de internationella studenterna har, varifrån de kommer – vilka ursprungsländerna är – och vart de åker – vilka mottagarländerna är.

Måttet baseras på uppgifter om hur många som studerar i ett annat land än där de har sitt medborgarskap. Måttet har dock brister. Det påverkas dels av ländernas olika nationella regelverk för invandring, dels av att vissa länder inte kan särskilja inresande utländska studenter från permanent boende studenter med utländsk bakgrund. Sammantaget medför detta att EaG-måttet på studentrörlighet riskerar att ge ett för högt tal för en del länder och bör betraktas med viss försiktighet.~

Internationella studenter år 2005

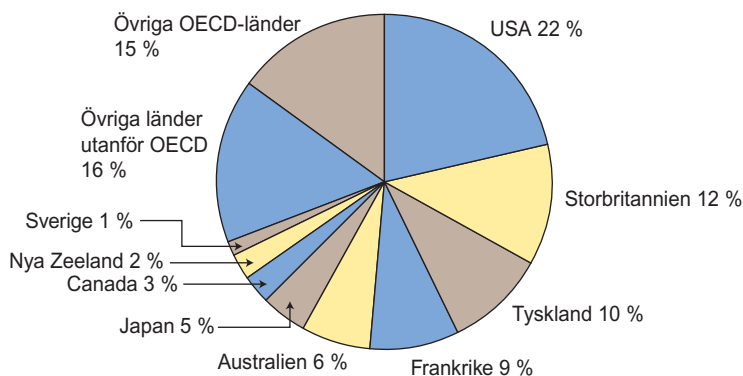
Andel av samtliga studerande i respektive land

De senaste uppgifterna från EaG avser studentrörligheten 2005, då drygt 2,7 miljoner studenter studerade i högre utbildning i ett annat land. Detta motsvarar en ökning med 5 procent sedan år 2004. Sedan 2000 har ökningen varit i genomsnitt 50 procent. På denna globala utbildningsmarknad är Sverige en liten aktör.

Många av de utländska studenterna studerar i USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Australien. Dessa fem mottagarländer tog emot mer än 50 procent av de utländska studenterna. Sveriges andel var 1,4 procent av studenterna.

Studerande år 2005. Fördelade efter mottagandeland Procent

Valet av studieland beror i stor utsträckning på vilket språk som talas och som undervisningen bedrivs på. Att närmare 40 procent av alla utländska studenter studerar i Australien, Storbritannien och USA beror till stor del på det engelska språket.

Utbildningskostnader

Utbildningskostnadernas andel av BNP

Utbildningskostnadernas andel av BNP visar ländernas fördelning av resurser till utbildning i relation till värdet av alla de varor och tjänster som produceras i landet för användning till konsumtion, export och investeringar under ett år.

De nordiska länderna satsar på utbildning

Samtliga länder i Norden låg över OECD-genomsnittet på 5,8 procent för utbildningskostnadernas andel av BNP år 2004. Högst andel av samtliga OECD-länder hade Island med 8,0 procent. Sverige med 6,7 procent, låg på sjätte plats.

För många OECD-länder var förändringarna relativt stora under perioden 1995–2004. Turkiet och Grekland är de länder som ökade sin andel mest under perioden med 1,7 procentenheter respektive 1,1 procentenheter. De båda länderna ligger trots dessa ökningar kvar på bottenplatserna inom OECD år 2004. Under samma period minskade andelarna både i Irland och Spanien med 0,6 procentenheter. Det bör dock observeras att både Spanien och framförallt Irland haft en kraftig i BNP-tillväxt under perioden 1995–2004. Sveriges andel ökade från 6,2 procent 1995 till 6,7 procent 2004.

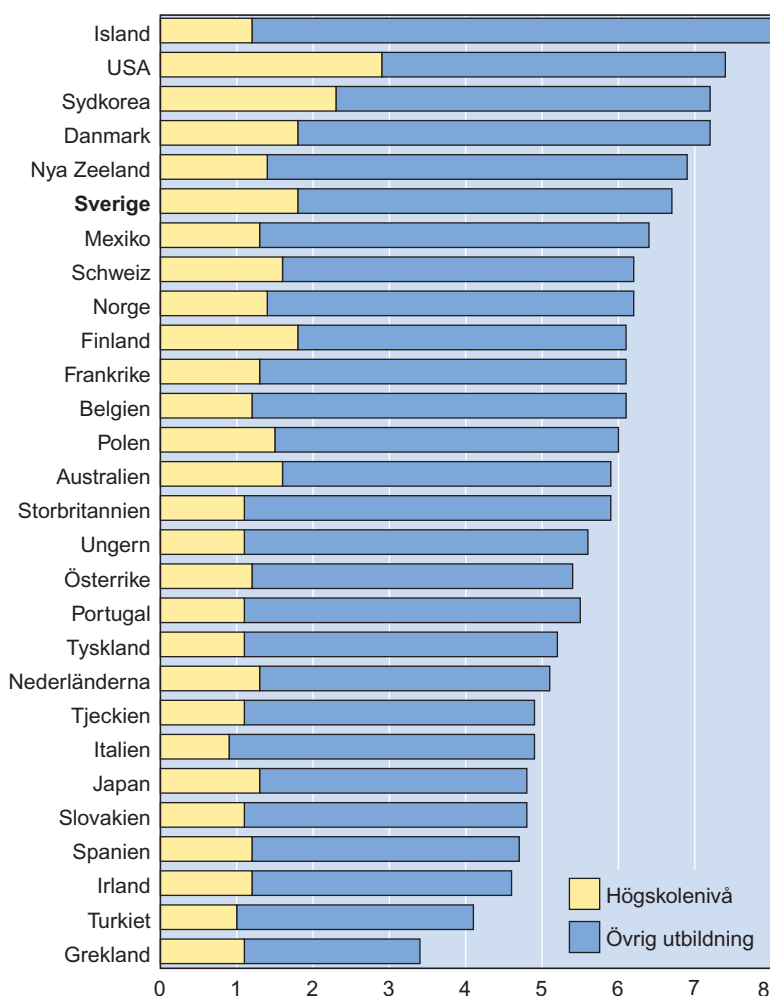
Genomsnittet för OECD-länderna har pendlat mellan 5,5 och 5,9 procentenheter under perioden 1995–2004. Bara Grekland låg under 4 procentenheter år 2004. Fyra länder, USA, Sydkorea, Danmark och Island låg över 7 procent. Förutom USA är det bara Sydkorea som under perioden 1995–2004 satsat en relativt stabil och hög andel av BNP på utbildning

1. De redovisade utbildningskostnaderna omfattar utbildningar inom både offentliga och privata institutioner
2. Utbildningskostnadernas storlek beror på flera faktorer: behovet av utbildning, dvs. storleken på barn- och ungdomskullarna, satsningar på vuxna, utbildningsdeltagande och hur mycket varje land satsar på varje elev eller student
3. Ländergenomsnittet är ett ovägt medelvärde för de länder för vilka data finns tillgängligt och är jämförbart.

USA och Sydkorea, som satsade mycket resurser på utbildning i förhållande till BNP, var också de länder som hade störst andel kostnader för universitets- och högskoleutbildningen. Störst andel 2004, liksom 1995, hade USA med 2,9 procent följt av Sydkorea med 2,3 procent. I Norden låg Danmark, Sverige och Finland i topp 2004 med 1,8 procent. Under perioden 1995–2004 låg ländergenomsnittet för OECD konstant mellan 1,3 och 1,4 procent.

Utbildningskostnadernas andel av BNP år 2004

Procent

Norden har låg kostnadsandel för utbildning i privat regi

De nordiska ländernas kostnadsandel för utbildningar i privat regi är och har av tradition varit låg. Den ökade något i Sverige under slutet av 1990-talet men är ändå fortfarande bland de lägsta inom OECD. År 2004 uppgick den till 3 procent av de totala utbildningskostnaderna. Andra länder med låga kostnadsandelar för privata utbildningar är Finland och Portugal.

Inom EU har Tyskland och Storbritannien en relativt hög andel kostnader för utbildningar i privat regi med 17 procent vardera år 2004. Inom OECD har Sydkorea länge haft den klart högsta andelen. Den uppgick 2004 till 39 procent. Motsvarande andel för USA var 31 procent.

Utbildningskostnader i förhållande till BNP åren 1995, 2001 och 2004

Procent. Urval av länder.

	1995		2001		2004		Totalt
	Offentlig	Privat	Offentlig	Privat	Offentlig	Privat	
Australien	4,5	1,2	4,5	1,4	4,3	1,6	5,9
Danmark	6,1	0,2	6,8	0,3	6,9	0,3	7,2
Finland	6,2	0,1	5,7	0,1	6,0	0,1	6,1
Frankrike	5,9	0,4	5,6	0,4	5,7	0,4	6,1
Spanien	4,5	0,9	4,3	0,6	4,1	0,7	4,8
Storbritannien	4,8	0,7	4,7	0,8	4,9	1,0	5,9
Sverige	6,1	0,1	6,3	0,2	6,5	0,2	6,7
Sydkorea	–	–	4,8	3,4	4,4	2,8	7,2
Tyskland	4,5	1,0	4,3	1,0	4,3	0,9	5,2
USA	5,0	2,2	5,1	2,3	5,1	2,3	7,4

Två tredjedelar till grund- och gymnasieskolenivå

År 2004 var det relativt små skillnader inom EU mellan utbildningskostnaderna för förskolan i förhållande till BNP. Lägst andel noterades för Portugal, 0,4 procent och högst för Danmark, 0,9 procent. Sverige andel var 0,5 procent.

Bland OECD-länderna var skillnaderna mellan förskolans kostnadsandelar större. Andelen var lägst i Australien, 0,1 procent och högst i Danmark, 0,9 procent. Olikheter i när barn börjar förskola, hur redo-

visningen av andelen utbildning respektive omsorg görs samt i deltagande förklarar stora delar av skillnaderna mellan länderna.

Två tredjedelar av utbildningskostnaderna inom EU och OECD år 2004 låg på grund- och gymnasieutbildningarna. Genomsnittet för de nordiska länderna var 65 procent och Sveriges andel drygt 67 procent

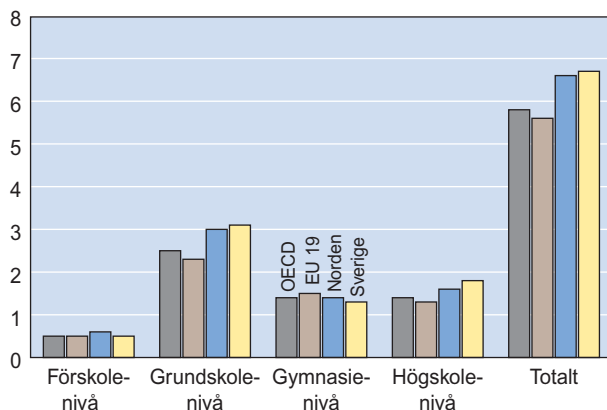
Satsningarna på högre utbildning skiljer sig kraftigt åt. Sveriges kostnadsandel för högskoleutbildningen har pendlat kring 25 procent sedan 1995, och låg på 27 procent år 2004. Av de nordiska länderna hade Finland den högsta andelen med 30 procent.

Italien och Storbritannien är bland de länder där högskolornas/ universitetens andel av utbildningskostnaderna är mindre än 20 procent. Både USA och Sydkorea redovisar en hög och stabil andel med 39 respektive 32 procent.

Totalt sett skedde inga större förändringar vad gäller kostnadsandelar av BNP för olika utbildningsnivåer inom OECD och EU under perioden 1995–2004. Flertalet länder, däribland Sverige, har kostnadsandelen per utbildningsnivå i stort varit oförändrat under perioden.

Utbildningskostnader i förhållande till BNP år 2005

Procent

Utbildningskostnader per elev

Kostnaden per elev ger en uppskattning av ländernas investering per elev. Den påverkas av många faktorer, bland annat lärarlöner, antal och andel elever i utbildning.

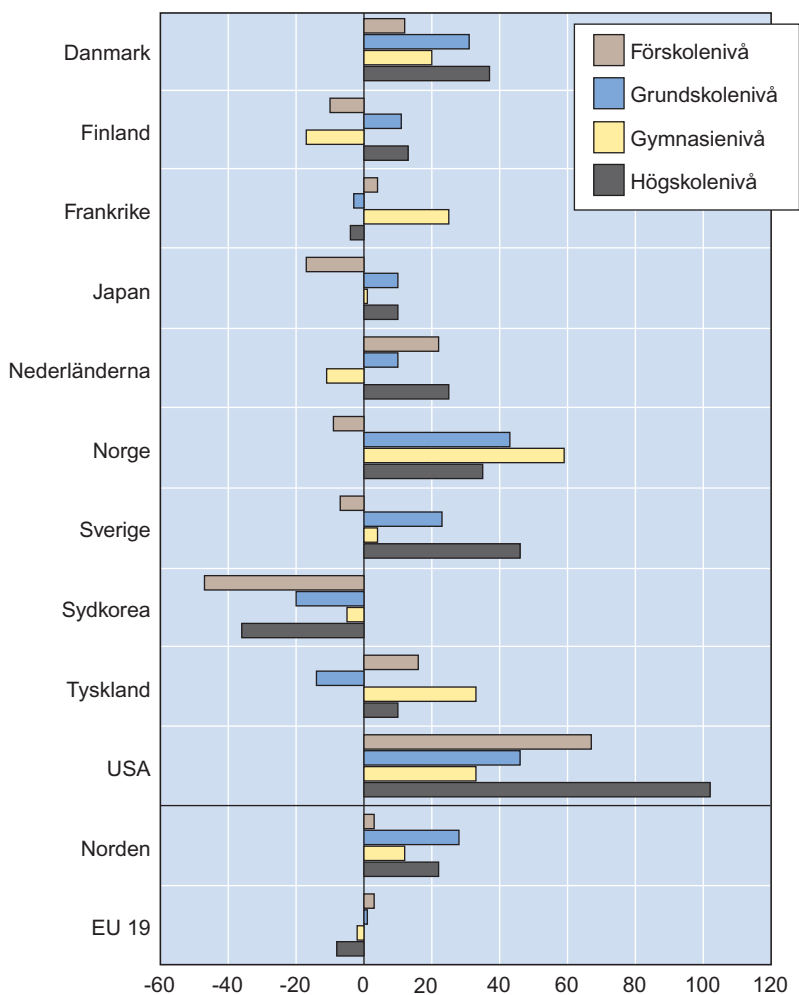
Fortsatt stora variationer mellan OECD-länderna

I genomsnitt spenderade OECD-länderna 4 700 USD under 2004 per elev på förskolenivå och 6 200 USD per elev på grundskolenivå. På gymnasienivå var kostnaden 7 900 USD per elev och på högskolenivå 11 100 USD per student. Detta avser ländergenomsnitt.

Vägda genomsnitt för kostnader per elev och nivå var i stort sett desamma för grund- och gymnasienivån som de ovägda. För högskolenivån, med bland annat USA:s höga kostnader per student, var det vägda genomsnittet 14 000 USD, klart högre än ländergenomsnittet.

Det är mycket stora skillnader i kostnad per elev och utbildningsnivå bland OECD-länderna. Störst är skillnaderna på förskole- och högskolenivå. Kostnaderna på förskolenivå varierade 2004 från 1 800 USD i Mexiko till 7 900 USD i Storbritannien. För Sverige och OECD var motsvarande kostnad 4 400 USD respektive 4 700 USD.

Grekland hade den lägsta kostnaden per heltidsstuderande högskolestudent med 5 600 USD medan Schweiz låg högst med 22 500 USD per student eller fyra gånger kostnaden i Grekland. För Sverige och OECD var motsvarande kostnad 16 200 USD respektive 11 100 USD. Bland OECD-länderna var det bara Schweiz och USA som hade högre utbildningskostnader per högskolestudent än Sverige.

**Utbildningskostnad per heltidselev i förhållande till OECD-genomsnittet
år 2004***Urval av länder*

Referenslista

Utbildningen i Sverige

Befolkningens utbildning

SCB. Befolkningens utbildning (www.scb.se/UF0506).

SCB. Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (www.scb.se/AM0207).

SCB. Företagsregistret. Branschindelning SNI2002 (www.foretagsregistret.scb.se).

Migration

SCB. Befolkningens utbildning (www.scb.se/UF0506).

Deltagande i utbildning

SCB. Undersökningen om vuxnas deltagande i utbildning (www.scb.se/UF0538).

Övergång mellan utbildningar

Elevflöden

Skolverket. Registret Avgångna från gymnasieskolan, 2000–2005.

Skolverket. Registret Gymnasieskolan per 15 oktober, 1997–2001.

Skolverket. Årskurs 9-elevregistret 1997.

SCB. Universitets- och högskoleregistret.

SCB. Registret Befolkningens studiedeltagande 1999–2005 (www.scb.se/UF0507).

Barnomsorg

Barnomsorg

Skolverket. Skolverkets serie om officiell statistik (riksnivå), 1992–2006 (www.skolverket.se).

Skolverket. Jämförelsetal för huvudmän (kommunnivå), 1992–2006 (www.skolverket.se).

Barn och ungdomsutbildning

Förskoleklass, Grundskola, Särskola, Specialskola, Gymnasieskola

Skolverket. Skolverkets serie om officiell statistik (riksnivå), 1992–2006 (www.skolverket.se).

Skolverket. Jämförelsetal för huvudmän (kommunnivå), 1992–2006 (www.skolverket.se).

Centrala studiestödsnämnden. Årsredovisning 2006 (www.csn.se).

Sveriges kommuner och landsting. Kommungruppsindelning (www.skl.se).

Högre utbildning

Grundutbildning

SCB. UF46SM 0601. Sökande och antagna till Universitet och högskolor, höstterminen 2006 (www.scb.se/UF0205).

SCB. UF19SM0601. Utländsk bakgrund för studerande i grundutbildning och forskarutbildning 2004/05 (www.scb.se/UF0205).

SCB. UF20SM0602. Social bakgrund bland högskolenyborjare 2005/06 och doktorandnyborjare 2004/05 (www.scb.se/UF0205).

SCB. UF20SM0701. Studenter och examina i grundutbildning 2005/06 (www.scb.se/UF0205).

SCB. UF23SM 0701. Personal vid universitet och högskolor 2006 (www.scb.se/UF0202).

SCB. Socio-ekonomisk indelning. SCB:s meddelande i samordningsfrågor MIS 1982:4.

Forskarutbildning

SCB. Forskarstuderande och examina i forskarutbildning 2006 (www.scb.se/UF0510).

Vuxenutbildning

Komvux, CFL, Sfi, Kompletterande utbildningar

Skolverket. Skolverkets lägesbedömning 2006. Dnr 2006:1433 (www.skolverket.se).

Skolverket. Skolverkets serie om officiell statistik (riksnivå), 1992–2006 (www.skolverket.se).

Skolverket. Jämförelsetal för huvudmän (kommunnivå), 1992–2006 (www.skolverket.se).

Kvalificerad yrkesutbildning (KY)

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Årsredovisning 2006. Dnr 2007/556 (www.ky.se).

Folkhögskola

SCB. UF22SM0701. Folkhögskolan vår- och höstterminen 2006 (www.scb.se/UF0510).

Studieförbund

SCB. Studieförbundsdatan (STUV).

Kulturrådet. Kulturen i siffror 2007/4, Studieförbunden 2006 (www.kulturradet.se).

Personalutbildning

SCB. UF39SM0601. Personalutbildning första halvåret 2006 (www.scb.se/UF0502).

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsstyrelsen. Arbetsmarknadspolitiska program. Årsrapport 2005. Ure 2006:1 (www.ams.se).

Arbetsmarknadsstyrelsen. Arbetsmarknadspolitiska program. Årsrapport 2006. Ure 2007:1 (www.ams.se).

Utbildning – Arbete

Inträdet på arbetsmarknaden

SCB. UF86SM0601. Inträdet på arbetsmarknaden bland gymnasieavgångna läsåret 2002/03 (www.scb.se/UF0512).

SCB. UF86SM0602. Inträdet på arbetsmarknaden bland examinerade från högskolan läsåret 2002/03 (www.scb.se/UF0512).

En studie över sambandet mellan utbildning och yrke

SCB. Sambandet mellan utbildning och yrke, En studie om högskoleutbildningar (www.scb.se/UF0504).

Uppföljning av kvalificerad yrkesutbildning

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Rapport 2006:01. Kvalificerad yrkesutbildning – en väg till rätt jobb. Undersökning om studerande som avslutade en KY-utbildning 2005 (www.ky.se).

Folkhögskoleuppföljning

SCB. Folkhögskoleuppföljningen (www.scb.se/UF0532).

Internationell utblick**Utbildningsmål inom EU**

Promemoria Utbildningsdepartementet 2007-05-06, U2007/3110/SAM. Sveriges nationella rapport 2007; underlag till 2008 års gemensamma lägesrapport om genomförandet av arbetsprogrammet Utbildning 2010 (www.regeringen.se).

Commission of the European Communities, 21 February 2007.

Communication from the Commission. A Coherent Framework of Indicators and Benchmarks for Monitoring Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. COM(2007) 61 final (www.regeringen.se).

Svensk utbildning i internationell statistik

Education at a Glance 2005, 2006, 2007 (www.oecd.org).

List of terms

A

Aktiva	Active
Aktivitet	Activity
Allmän inriktning	General orientation
Alternativ	Alternative
Andel	Share, percentage
Andraspråk	Second language
Ange	State, give, mention
Annan/annat	Other
Anpassad	Reduced course of
studiegång	studies
Anställda	Employees
Anställningsslag	Form of employ- ment
Ansökningar	Applications
Antagna (högskolan)	Admitted (to uni- versity/college)
Antal	Number
Arbete	Work, employment
Arbetslös	Unemployed
Arbetsmarknad	Labour market
Arbetsmarknads- sektor	Labour market sector
Arbetsmarknads- utbildning	Labour market training
Arbetstid	Working hours
Arrangemang	Event/s
Asylsökande	Seeking asylum
Avbrott	Break in studies, drop-out
Avgift	Charge, fee
Avgångna	Graduated
Avgångsbetyg	(School) leaving certificates
Avgångsklasser	Leaving-classes
Avgångsår	Year of leaving education
Avlagda	Graduated
Avsluta	Complete

B

Bakgrund	Background, origin
Barn	Child/children
Barnomsorg	Child care
Basåret	Foundation year
Befolkning	Population

Behörig	Eligible
Behörig sökande	Qualified applicant
Beräknat	Calculated
Berättigade	Qualified, eligible
Beskrivning	Description
Beställande högskola	Commissioning institution of higher education
Betyg	Grade
Betygsfördelning	Distribution of grades
Betygspoäng	Grade points
Beviljats	Granted
Bidrag	Grant
Bland	Among
Bokstavs-betyg	Letter grade/mark
Bransch	Industry
Brutto	Gross
B-språk	Second foreign language
Budgetår/et	Fiscal year
Börja	Start, begin

C

Cirklar	Circles
---------	---------

D

Dag	Day
Daghem	Day-care center
Dagtidstuderande	Daytime students
Definitioner	Definitions
Deltagande	Participation, attendance
Deltagare	Participants
Deltar	Participate
Doktorander	Postgraduate students
Doktorand- nybörjare	First time post- graduate students
Doktorsexamina	Doctorate, PhD
Driftsformer	Management
Därav	Of which, of whom

E		Från	From
Efter	By, after	Främmande språk	Foreign language
Eftergymnasial	Tertiary	Fullföljd	Completed
Elever	Pupils, students	Funktionshinder	Functional disability
Elevtimmar	Student hours	Fått	Obtained
Enligt	According to	Född	Born
Enskild	Private	Födelseland	Country of birth, native country
Erhållit	Received, obtained	Fördelad	Distributed
Examen	Degree, diploma	Fördelning	Distribution
Examensbevis	Degree certificate, diploma	Företagsstorlek	Size of company
Examensfrekvens	Graduation rate	Företagsutbildning	In-company training
Examensgrupp	Group of degrees	Förgymnasial	Primary and lower secondary
Examina	Degree, diploma, qualification	Förklaringar	Explanations
Examinerade	Graduated	Förkortningar	Abbreviations
F		Förskoleklass	Pre-school class
Facklig huvudorganisation	Union organisation	Förskoleverksamhet	Pre-school activities
Familjedaghem	Family day-care unit	Förskolor	Pre-schools
Fastställda	Fixed	Första	First
Flest	Most	Förstahands-sökande	Firsthand applicants
Flickor	Girls	Försörjning	Maintenance, support
Flyktingar	Refugees	Förvärvsarbete	Gainful employment
Folkbildningsverksamhet	Popular education	Föräldrar	Parents
Folkhögskola	Folk high school	G	
Folkhögskolekurser	Folk high school courses	Generell	General
Folkskola	Elementary school	Genomförda	Completed
Forskande	Researching, scientific	Genomsnittliga	Average
Forskarexamen	Postgraduate degree	Geografiskt område	Geographical area
Forskar-examinerade	Graduates from post-graduate education	Godkänd (G)	Passed, passing grade
Forskarskolenybörjare	First time post graduate students in research schools	Gren/ar	Branch, option
Forskarutbildade	Postgraduate	Grundläggande	Basic
Forskarutbildning	Postgraduate education	Grundläggande högskoleutbildning	Undergraduate education
Forskningsämne	Research subject	Grundskola	Compulsory (9-year comprehensive) school
Fortsatt	Continued	Grundsärskola	Compulsory education for pupils with learning disabilities
Fristående	Private, independent	Grundutbildning	Undergraduate education
Fritidshem	After-school centre		

Gruppintegrerade	Group of pupils with learning disabilities in ordinary school	Intäkter	Receipts, revenues
Gymnasieskolan	Upper secondary school	Invandrabakgrund	Immigrant origin
Gymnasiesärskola	Upper secondary school for pupils with learning disabilities	Invandrare	Immigrants
		Invånare	Inhabitants
H		J	
Halvår	Half-year	Ja	Yes
Heltidsperson	Whole-time equivalent	Jämförbarhet	Comparability
Heltidsstuderande	Full-time student	K	
Heltidstjänst/er	Full-time posts	Kalenderår	Calendar year
Huvudman	Organiser	Karaktärsämneskurs	Programme-specific subject course
Huvudmannagrupp	Group of organisers	Karriär	Carreer
Huvudsaklig	Main	Kommunal	Municipal
Huvudämnesgrupp	Main subject	Kommunal vuxenutbildning (komvux)	Municipal adult education (komvux)
Högskola	University college	Kompletterande utbildningar	Supplementary education
Högskolanybörjare	First-year students	Kostnader	Costs, expenditure
Högskolenybörjare	University entrants	Kronor (Kr)	Swedish crowns (SEK)
Högskolestudier	Higher education	Kulturprogram	Cultural programmes
Högskoleutbildning	Higher education	Kunskapsrelaterade	Knowledge-related
Högst	At the most	Kurs	Course
Högstadiet	Senior level of compulsory school (years 7–9)	Kursdeltagare	Course participant
Höst	Autumn	Kurser	Course
Höstterminen	Autumn term	Kursinnehåll	Course content
I		Kurslängd	Course duration
Icke godkänd (IG)	Failed, fail	Kursnivå	Level of course
Individintegrerad	Individually integrated	Kursplan	Syllabus
Individuella program	Individual programmes	Kurstyp	Type of course
Inklusive	Inclusive	Kursämnen	Course subjects
Inledande	Introductory	Kvalificerad yrkesutbildning (KY)	Advanced Vocational Education and Training (AVET)
Inledning	Introduction	Kvarstående	Remaining
Inom	Within	Kvinnor	Women
Inrikes/utrikes	National/abroad	Kväll	Evening
Inriktning	Orientation, study path, field	Källor	Sources
Inskrivna	Enrolled	Kärnämneskurser	Core subject courses
Institutioner	Institutions	Kön	Sex
Intagna	Admitted	L	
Inte	Not	Landsting	County council/s
Integration	Integration	Licentiatexamen	Licentiate degree
		Linjer	Study programmes, lines

Lokal gren	Local option	Netto	Net
Lågstadiet	Junior level of compulsory school (years 1–3)	Nivå	Level
Lägst	At least	Nyantagna (forskarutbildning)	First-year students in post-graduate education
Län	County	Nybörjare	Beginners
Länsvis	Distributed by counties	Nybörjare (vid visst universitet/högskola)	First-year student at a particular university/university college
Lärare	Teacher(s)	Nybörjare på program mot yrkesexamen	First-year student in a vocational degree programme
Lärarkategori	Categories of teachers	Nyinskrivna	Newly enrolled
Lärartäthet	Staffing ratio	Nyregistrerade	Registered for first time
Lärosäte	University, university college	Nått	Reached
Läsår	Academic year, school year	Näringsgren	Branch of economy
M		Närvarotimmar	Hours of attendance
Medelbetyg	Average mark/grade	O	
Median	Median	Obligatoriska	Compulsory
Medianålder	Median age	Ofullständigt	Incomplete
Mellan	Between	Olika	Different
Mellanstadiet	Intermediate level of compulsory school (years 4–6)	Om	About
Miljoner	Millions	Omfattning	Extent
Minst	Least	Område	Field
Moderna	Modern	Omräknade	Converted
Modersmål	Mother tongue	Organisation	Organisation
Mot	Against, towards	Orsak	Cause
Mycket väl godkänd (MVG)	Passed with distinction	P	
Mål	Goal	Pedagogisk	Pedagogical
Mål- och kunskapsrelaterade	Goal-related grades	Personal	Staff, personnel
slutbetyg		Personalkategori	Category of personnel
Målrelaterade	Goal-related	Personalutbildning	Staff training
Månad	Month	Planer	Plans
Män	Men	Pojkar	Boys
Mätvecka	Measurement week	Poäng	Credits
N		Poängproduktion	Production of credits
Nationella program	National programmes	Priser	Prices
Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL)	National centre for flexible learning (CFL)	Procent	Percent
Nationellt forskningsämne	National research subject area	Program	Programme
Nej	No	Programnybörjare	First time programme student
		Publicering	Publishing
		Påbyggnadsutbildning	Supplementary course
		Påbörja	Begin

R		Studiedeltagande	Participation in education
Ram	Frame	Studieförberedande	Preparing for further studies
Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)	Labour Statistics Based on Administrative Sources (RAMS)	Studieförbund	Adult educational associations
Registrerade	Enrolled	Studienivå	Level of studies
Registrerade studerande	Enrolled students	Studier	Studies
Reguljär utbildning	Regular education	Studietid	Time of study
Relativa sifferbetyg	Group-referenced numerical marks/grades	Studietimmar	Study hours
Respektive	Respective	Studieuppehåll	Break in studies
Resultaträkningar	Statement of income and expenditure	Studieväg	Course of studies
S		Summa	Total
Sameskola	Sami school	Svensk	Swedish
Samtliga	All	Svensk utbildningsnomenklatur (SUN)	Swedish standard classification of education (SUN)
Siffernivå	Code level	Svenska för invandrare (sfi)	Swedish tuition for immigrants (sfi)
Skola/or	School/s	Sysselsatta	Employed
Skolenhet	School unit	Särskild	Special
Skolkommuner	School communities	Särskola	Education for pupils with learning disabilities
Skolledare	Head teacher	Sökande	Applicants
Skoltyp	Type of school	Sökandetryck	Ratio of applicants per admitted student
Slutat	Finished	T	
Slutbetyg	Leaving certificate	T.o.m.	To
Specialskolan/or	Schools for pupils with impaired hearing/vision and physical disabilities	Tabell	Table
Specialundervisning	Remedial teaching/instruction	Termin	Term
Språk	Language/s	Tidigare	Earlier
Språkval	Choice of language	Tillval	Elective subjects/options
Stadium	Level	Tjänstekategori	Type of employment
Statens skolor för vuxna (SSV)	National state school for adults	Tjänstgöring	Employment, service, practice, work
Statistik	Statistics	Tkr	Thousand SEK
Statsbidragsberättigade	Entitled to state subsidies, eligible for government funding	Totalt	Total
Studenter	Students	Trefamiljesystem	Three-family system
Studerande	Students	Treårig	Three years
Studieanordnare	Study organiser, education provider	Träningskola	School for severely intellectually handicapped children
Studieavbrytare	Drop-outs	Typ	Type
Studiecirklar	Study circles		

U			
Undervisning	Teaching, tuition	Vuxenutbildning	Adult education
Undervisnings- former	Teaching modes	Vuxenutbildning för utvecklings- störda (särvox)	Education for adults with learning disabili- ties (särvox)
Universitet	University	Vår	Spring
Uppehållstillstånd	Residence permit	Vårdhögskola	College of health sciences
Uppfölja	Follow-up	Väl godkänd (VG)	Passed with honours
Uppgift saknas	No figure available	Vårdhögskola	Host institution
Urval	Sample		
Utbildade	Educated	Y	
Utbildning	Education	Yrkesexamen	Vocational qualification
Utbildnings- anordnare	Course organiser, education provider	Yrkesexamen	Professional degree, vocational quali- fication
Utbildnings- bakgrund	Educational back- ground	Yrkesförberedande	Vocationally oriented
Utbildningsdagar	Days in education	Yrkesinriktning	Vocational orientation
Utbildningsform	Type of education	Yrkesområde	Field of occupation
Utbildningsgrupp	Group of education	Yrkesträning	Vocational training
Utbildnings- kostnader	Expenditure on education	Yrkesutbildning	Vocational course
Utbildningsnivå	Level of education		
Utbildningsort	Geographical location of school	Å	
Utbildnings- registret	Swedish Register of Education	Ålder	Age
Utbildningsstöd	Educational assistance	Åldersgrupp	Age group
Utbildningstyp	Type of education	År	Year/s
Utländsk	Foreign	Årsarbetare	Whole-time employees
Utländskolor	Schools abroad	Årskurs, åk	Year, grade
Uttagna	Selected		
Utvecklingsstörda	Intellectually disabled	Ä	
		Ämne/n	Subject/s
V		Ämnesgrupp	Group of subjects
Val	Choice, option	Ämneslärare	Subject teacher
Vecka	Week		
Veckoarbetstid	Working hours in a week	Ö	
Verksamhet	Activity, operations	Överensstämmelse	Correspondence
Verksamhetstyp	Type of activity	Övergång	Transition
Verksamhetsutfall	Results of operations	Övergångs- frekvens	Transfer rate, transfer frequency
Verksamhetsår	Fiscal year, financial year	Övrigt/övriga	Other
Verkställande högskola	Contracting institu- tion of higher education		
Vetenskapsområde	Area of research		

Människor i Sverige...

...möts i dag av ett omfattande och varierande utbildningsutbud. Det finns stora möjligheter att välja olika vägar inom det svenska utbildningssystemet och även byta karriär som vuxen. I dag kan i princip alla delta i någon av alla de utbildningsformer som finns, utan begränsningar av kön, ålder eller ekonomiska resurser.

Syftet med Utbildningsstatistisk årsbok är att ge en översiktlig beskrivning av det svenska utbildningsväsendet.

ISSN 1654-4447 (online)

ISSN 0348-6397 (print)

ISBN 978-91-618-1402-2 Hela verket (print)

ISBN 978-91-618-1403-9 Text (print)

Publikationstjänsten:

E-post: publ@scb.se, tfn: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44. Postadress: 701 89 Örebro.

Information och bibliotek: E-post: information@scb.se, tfn: 08-506 948 01, fax: 08-506 948 99.

Försäljning över disk, besöksadress: Biblioteket, Karlavägen 100, Stockholm.

Publication services:

E-mail: publ@scb.se, phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44. Address: SE-701 89 Örebro.

Information and Library: E-mail: information@scb.se, phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 8 506 948 99.

Over-the-counter sales: Statistics Sweden, Library, Karlavägen 100, Stockholm, Sweden.